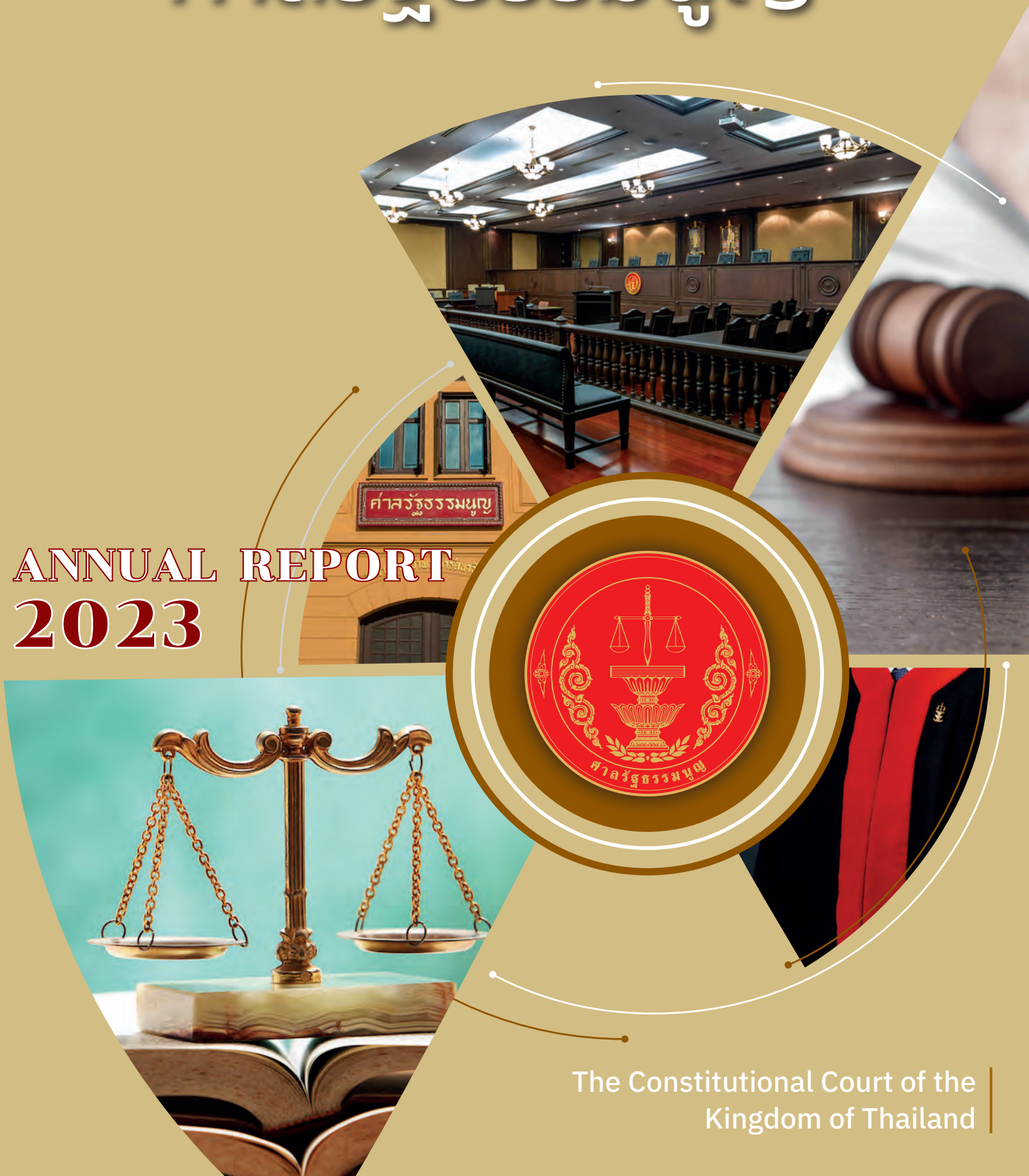
รายงานประจำปี 2566
ศาลรัฐธรรมนูญ

ANNUAL REPORT 2023

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand

ภาพตราสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นดวงตารูปกลมมีขอบสองชั้น

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

วงกลมชั้นใน ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้น เบื้องบนมีพระดุลพาห์ (ซึ่งหมายถึงความสุจริตยุติธรรมและความเฉลียวฉลาดหลักแหลมในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ) สถิตอยู่เบื้องล่างมีช่อชัยพฤกษ์ (ซึ่งหมายถึง การบรรลุผลสำเร็จอันประกอบด้วยเกียรติศักดิ์) รองรับ และมีลายกนกก้านขดประกอบอยู่สองข้าง

วงกลมชั้นนอก ใต้ช่อชัยพฤกษ์ของวงกลมชั้นใน เป็นอักษรข้อความว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” และคั่นด้วยดอกประจำยามหัวท้าย

สี

สีแดงชาด ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมภายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริยาธิราช อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและทศพิธราชธรรมจริยา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สีทอง ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรืองมีศักดิ์ศรี สง่างามสูงส่ง

(ไม่จำกัดขนาด)

หมายเหตุ : ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115 ตอนพิเศษ 103 ง ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2541 หน้า 1

คำนำ

รายงานประจำปี 2566 ศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และรายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 14 กำหนดว่า เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี

รายงานประจำปี 2566 ศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้แสดงผลสำเร็จในการดำเนินงานที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยแบ่งเป็นส่วนสำคัญ 6 ส่วน ประกอบด้วย **ส่วนที่ 1** บทนำ **ส่วนที่ 2** ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566 **ส่วนที่ 3** ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ **ส่วนที่ 4** บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 **ส่วนที่ 5** การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ และ**ส่วนที่ 6** รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเพิ่มเติมเนื้อหาตามคำแนะนำและข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา เพื่อให้รายงานประจำปี 2566 ศาลรัฐธรรมนูญมีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น โดยเพิ่มคำอธิบายอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการภายในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สถิติระยะเวลาในการพิจารณาคดี แนวทางการปรับปรุงค่าคะแนนตัวชี้วัด ITA และเพิ่มหัวข้อ ผลการดำเนินงานด้านการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานและคุณภาพการให้บริการที่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป รวมถึงเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการต่อไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

หน้า

ภาพตราสัญลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญ ก

คำนำ ข

สารบัญ ค

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จ

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซ

บทสรุปผู้บริหาร ฌ

Executive Summary ฒ

ส่วนที่ 1 บทนำ **1**

1. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง **2**

2. ศาลรัฐธรรมนูญ **2**

2.1 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ 2

2.2 หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ 5

2.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ 36

2.4 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ 37

3. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ **53**

3.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 53

3.2 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 53

3.3 แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) 65

3.4 อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 67

3.5 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 68

3.6 ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) 70

ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566 **73**

1. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566 74

2. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 76

3. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566 77

4. รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 78

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 79

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 81

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 82
2. ผลการดำเนินงานด้านคดี 89
3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย 145
4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์ 151
5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 181
6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ 193
7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ 201
8. ผลการดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงาน 231
9. ผลการดำเนินงานด้านการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 233

ส่วนที่ 4 บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 237

ส่วนที่ 5 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ 245

1. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ 246
2. ประมวลภาพกิจกรรม 253

ส่วนที่ 6 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 261

1. รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2566 262
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 284

รายชื่อคณะทำงานจัดทำรายงานประจำปี 2566 ศาลรัฐธรรมนูญ 289

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ 21 ตุลาคม 2556 - 27 มกราคม 2566

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

นายปัญญา อุดชาชน

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม

นายวิรุฬห์ แสงเทียน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิรนิติ หะวานนท์

นายนภดล เทพพิทักษ์

นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์

นายอุดม รัฐอมฤต

ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม 2566

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญเสริม นาคสาร
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายมนตรี กนกวารี
ดำรงตำแหน่ง
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 - 1 ธันวาคม 2565

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานประจำปี 2566 ศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 โดยการเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ 2566 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566

ในการจัดทำรายงานประจำปี 2566 ศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รวบรวมผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีเนื้อหาจำแนกเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย **ส่วนที่ 1** บทนำ **ส่วนที่ 2** ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566 **ส่วนที่ 3** ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ **ส่วนที่ 4** บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 **ส่วนที่ 5** การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ และ**ส่วนที่ 6** รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ทั้งนี้ ได้มีการเพิ่มเติมเนื้อหาในแต่ละส่วน ตามคำแนะนำและข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจแยกได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

(1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย

(2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

(3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ

(5) การพิจารณาวินิจฉัยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่

(6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญ มีสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ดังนี้

(1) รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(3) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ

(4) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการปรับโครงสร้างและแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2564 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 4 ก ลงวันที่ 22 มกราคม 2564)

ส่วนที่ 2 ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 – 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รวมทั้งสิ้น จำนวน 360,956,900 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 179,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.05) โดยมี **ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร** จำนวน 186,465,200 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 8,408,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.72) **ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน** จำนวน 86,057,600 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 9,712,700 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.72) และ**ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง** จำนวน 88,434,100 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 18,301,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.15)

ส่วนที่ 3 ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566

แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดันและบูรณาการนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรมมีความชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้งใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2. ผลการดำเนินงานด้านคดี

ผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 105 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ค้างพิจารณามาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 20 เรื่อง และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 85 เรื่อง

2) ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ รวมจำนวน 89 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย จำนวน 23 เรื่อง และเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง จำนวน 66 เรื่อง

3) คดีที่ยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ยกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 16 เรื่อง

3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 (3) บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลและงานวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระบวนการสร้าง/พัฒนางานข้อมูลและงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการเผยแพร่รายงานการศึกษาวิจัยและบทความทางวิชาการและการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการเงินสมนาคุณผลงานต่าง ๆ โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

3.1 โครงการด้านการศึกษาวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินภารกิจในด้านการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนี้

3.1.1 โครงการ “การจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและการสร้างความมั่นคงต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

3.1.2 โครงการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

3.1.3 โครงการศึกษา เรื่อง “จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง”

3.2 โครงการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเกี่ยวกับการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน การเมืองการปกครอง ในระดับบัณฑิตศึกษาให้แก่นิสิต นักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีผู้สนใจขอรับการสนับสนุนทุนการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นจำนวนมาก โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ให้แก่ นิสิตนักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 8 ราย

4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นการพัฒนางานเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาท ภารกิจสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยได้วางกรอบแนวคิดเพื่อหาวิธีในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มในสังคม โดยมีหลักการว่าต้องเข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์นี้มุ่งหวังให้สามารถ

สื่อสาร และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนกับกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมและประชาชนให้ได้มากที่สุด

5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการของกระบวนการยุติธรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมต่อประชาชนและคู่กรณี ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัด สามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสำคัญเพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดสรรงบประมาณสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพตามระดับสมรรถนะที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยมีทั้งรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก (Public Training) และการฝึกอบรมภายใน (In house training) เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีทักษะและทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทฤษฎี แนวคิด พัฒนาการ คำวินิจฉัย และประเด็นข้อกฎหมายกับเครือข่ายภายในประเทศ ต่างประเทศ และศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึง การส่งเสริมความร่วมมือในทางวิชาการระหว่างกันในกรอบสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชียและการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก เพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาประเทศ โดยมีการเข้าร่วมการประชุมนานาชาติตามคำเชิญของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรในต่างประเทศ อันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในระดับนานาชาติ รวมถึงการเชิญศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศเพื่อมาเยือน โดยเป็นการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ดังนี้

7.1 การส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

7.2 การส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

8. ผลการดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการเข้าร่วมโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้คะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ 95.22 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับ AA (95.00 - 100 คะแนน)

9. ผลการดำเนินงานด้านการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

การสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภายใต้โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผลการสำรวจปรากฏว่า ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ เท่ากับ 73.07 สูงกว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งได้ร้อยละ 60.39 (เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 12.68)

ส่วนที่ 4 บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สำหรับแนวทางในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ใช้แนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ตามคำแนะนำและข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา โดยแนวทาง GES เป็นระบบการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งในการนำเสนอผลวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้จัดทำข้อมูลตามกรอบ “การประเมินผลการปฏิบัติราชการแบบบูรณาการ (GES)” ใน 2 มิติ ได้แก่ มิติภายนอก และมิติภายใน ดังนี้

1) มิติภายนอก คือ การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นการประเมินผลการดำเนินงานด้านประสิทธิผลสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการและที่มีต่อกระบวนงานให้บริการของหน่วยงาน

2) มิติภายใน คือ การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ โดยได้กำหนดให้มีการประเมินผลจากจำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เทียบกับโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566

ส่วนที่ 5 การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทย ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้แก่ พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา การเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากรุณาธิคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน และความไพบูลย์และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง

ส่วนที่ 6 รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ฐานะการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบไปด้วย สินทรัพย์ จำนวน 453,390,039.35 บาท หนี้สิน จำนวน 14,214,686.05 บาท สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน จำนวน 439,175,353.30 บาท รายได้ จำนวน 393,776,898.80 บาท และค่าใช้จ่าย จำนวน 339,346,962.72 บาท

Executive Summary

The Constitutional Court Annual Report, B.E 2566 (2023), published in accordance with section 14 of the Act on the Office of the Constitutional Court, B.E. 2542 (1999), demonstrates the performance and audit report of the fiscal year B.E. 2566 (2023) (1st October 2022 - 30th September 2023) to the House of Representatives, the Senate, and the Council of Ministers.

As for a contribution to this Annual Report, the Office of the Constitutional Court accumulated data on the key performance of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court, which can be divided into six parts: **Part I:** Introduction; **Part II:** Comparative Overview of the Expenditure of the Office of the Constitutional Court between the Fiscal Years B.E. 2565 (2022) and B.E. 2566 (2023); **Part III:** Performance of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court; **Part IV:** Analysis Report on Government Evaluation System (GES) of the Fiscal Year B.E. 2566 (2023); **Part V:** Royal, State and Other Official Ceremonies; and **Part VI:** Audit Report of the Fiscal Year B.E. 2566 (2023). Having been well-revised in line with the suggestions and remarks of the Senate Standing Committee on the Independent Organs under the Constitution, this Annual Report can be summarized as follows.

Part I: Introduction

Pursuant to the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), duties and powers of the Constitutional Court can be defined into the following seven categories:

(1) constitutionality review of laws and bills;

(2) decision on questions pertaining to the duties and powers of the House of Representatives, the Senate, the National Assembly, the Council of Ministers and Independent Organs;

(3) protection of people's rights and liberties;

(4) safeguard of the Constitution, form of government and state security;

(5) decision on whether or not an international agreement requires approval of the National Assembly;

(6) decision on the qualifications and prohibitions of a political office holder; and

(7) other decisions stipulated by organic law or other laws as being within the competence of the Constitutional Court.

As the Constitutional Court's secretariat, the Office of the Constitutional Court shall perform its duties and powers according to section 4 of the Act on the Office of the Constitutional Court, B.E. 2542 (1999) as follows:

(1) administration of the Constitutional Court;

(2) examination and compilation of information, orders and rulings relevant to the tasks of the Justice or the quorum of the Justices of the Constitutional Court;

(3) studies, research and dissemination of the Constitutional Court's activities; and

(4) other duties as assigned by the quorum of the Justices of the Constitutional Court.

In 2021, the Office of the Constitutional Court restructured itself, having resulted in organizational divisions as well as duties and powers as announced in Government Gazette Vol. 138 No. 4 a, dated 22nd January 2021.

Part II: Comparative Overview of the Expenditure of the Office of the Constitutional Court between the Fiscal Years B.E. 2565 (2022) and B.E. 2566 (2023)

In the fiscal year B.E. 2566 (2023), an appropriation of 360,956,900 THB was approved to the Office of the Constitutional Court (a decrease from the fiscal year B.E. 2565 (2022) by 179,800 THB or 0.05%). Of such total amount, 186,456,200 THB (an increase from the fiscal year B.E. 2565 (2022) by 8,408,500 THB or 4.72%) was allocated for personnel management; 86,057,600 THB (an increase by 9,712,700 THB or 12.72%) for operations; and 88,434,100 THB (a decrease by 18,301,000 THB or 17.15%) for durable articles, land and buildings.

Part III: Performance of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court

1. Performance as from the Annual Action Plan, B.E. 2566 (2023)

Having been formulated to have a conformable linkage with the Council of Ministers' Plan levels 1, 2 and 3, dated 4th December 2017, the Annual Action Plan, B.E. 2566 (2023) of the Office of the Constitutional Court aimed to advance and integrate relevant policies and strategies in order for right, practical, explicit and complete implementation as set in goals of each plan. Such Annual Action Plan was also referred to develop the Budgetary Proposal, B.E. 2566 (2023) of the Office of the Constitutional Court.

2. Case Performance

The case performance of the Constitutional Court in the fiscal year B.E. 2566 (2023) (1st October 2022 - 30th September 2023) can be summarized as follows.

1) 105 cases on trials: 20 pending cases from the fiscal year B.E. 2565 (2022) and 85 newly-filed cases in the fiscal year B.E. 2566 (2023);

2) 89 settled cases: 23 cases ruled by the Constitutional Court and 66 cases dismissed by the Court orders; and

3) 16 pending cases in the Constitutional Court to be continued in the fiscal year B.E. 2567 (2024).

3. Research Performance

According to section 4 (3) of the Act on the Office of the Constitutional Court, B.E. 2542 (1999), the Office of the Constitutional Court has a duty to undertake studies and research as well as dissemination of the Constitutional Court's activities. In order to carry out the research mission for the sake of knowledge development, problem solving and prevention of any hindrance relevant to constitutional procedures, adjudication and others, the Office of the Constitutional Court rectified information and improved research innovations aiming at fostering and standardizing the Constitutional Court's function effectively through creation and development of both domestic and foreign data and studies. In addition, the Office of the Constitutional Court also publicized research papers and academic articles, sponsored research projects and offered funding for the following activities.

3.1 Three research projects of the fiscal year B.E. 2566 (2023)

In the fiscal year B.E. 2566 (2023), the Office of the Constitutional Court has carried out studies and research for the sake of constitutional and public law knowledge as well as the support for the performance of the Justices of the Constitutional Court as follows:

3.1.1 Project on "Database of a Body of Knowledge on the Constitution and Public Law to Enhance Efficiency in the Constitutional Court's Adjudication and to Stabilize a Democratic Regime of Government with the King as Head of State";

3.1.2 Research Support and Development Project of the Office of the Constitutional Court;

3.1.3 Study Project on "Referential Constitution".

3.2 Thesis Sponsorship Project

The Office of the Constitutional Court managed and offered graduate thesis sponsorship to those pursuing their degrees in both public and private educational institutes related to the Constitution, the Constitutional Court, public law, politics and government. In the fiscal year B.E. 2566 (2023), among many who were interested in applying for the sponsorship, the Office of the Constitutional Court granted such financial support to eight graduate students.

4. Performance on Publication and Media

Having taken into account the invention of easily retrievable, understandable, and interesting media for all, the Office of the Constitutional Court emphasized public relations and networking development to the people at every level and in every region, aiming to build and raise awareness of the Constitutional Court's duties and powers, through publication and media production disseminating the roles and responsibilities of the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court, together with understanding of constitutional law and people's rights under the Constitution. Such easy-to-communicable media corrected and strengthened public comprehension of the Constitutional Court's duties and powers, constitutional law and the rights of the people in different social groups ultimately.

5. Performance on Digital Technology

Having promoted and developed its information technology, the Office of the Constitutional Court applied such innovation to administer justice, support the judicial performance of the Justices of the Constitutional Court, and maximize judicial efficiency. As the technology enabled the public and all parties concerned to access information conveniently, promptly, and reasonably, they could track judicial progress easily, equally, thoroughly, and fairly without delay and non-discrimination. To reach such goals, the Office of the Constitutional Court, thus, carried out many significant projects to enable the system to be operated efficiently according to the Plan for Legal and Judicial Procedure Reform.

6. Performance on Personnel Development of the Office of the Constitutional Court

In the fiscal year B.E. 2565 (2022), the Office of the Constitutional Court allocated its budget for personnel development, aiming at enhancing officials' knowledge, skills and expertise to support the performance of the Justices of the Constitutional Court, as well as improving their potentials according to the competency levels designated by the Office of the Constitutional Court in line with Strategy III: Personnel Development for High Competencies, Continual Learning, including the mission and vision of the Office of the Constitutional Court. Both public and in-house trainings were organized to foster the officials to increase their knowledge and understanding, become skillful, and adopt positive attitudes for their efficient and achievable performance as set by the organization.

7. Performance on Cooperation and Public Relations with Both Domestic and International Networks

The Constitutional Court of the Kingdom of Thailand exchanged academic cooperation - by sharing theories, concepts, developments, rulings, and legal issues - with domestic and foreign networks, along with other constitutional courts and constitutional review bodies. This included academic cooperation on the stages of the Association of Asian Constitutional Courts and Equivalent Institutions (AACC) and the World Conference on Constitutional Justice (WCCJ) to build up understanding and confidence in the roles and constitutional process of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand and cultivate relationships with the international community. Invitation towards foreign constitutional courts of an official visit was also encouraged to promote cooperation as follows.

7.1 Promoting and enriching work development to cover cooperation agreements domestically and internationally; and

7.2 Promoting and improving legal and judicial procedure knowledge.

8. Performance on Evaluation of Integrity and Transparency Assessment (ITA)

The Office of the Constitutional Court in cooperation with the Office of the National Anti-Corruption Commission (NACC) participated in the Integrity and Transparency Assessment (ITA) Program for the fiscal year B.E. 2566 (2023). In this regard, the Office of the Constitutional Court was marked 95.22 out of 100 points for such assessment, ranked AA Level (95.00—100 points).

9. Survey on the Public Trust in the Justice Administration of the Constitutional Court

The survey on public trust in the justice administration of the Constitutional Court in the fiscal year B.E. 2566 (2023) conducted by the Thammasat University Research and Consultancy Institute (TU-RAC) under the Performance Evaluation Project according to the Action Plan and the Operation Plan of the Office of the Constitutional Court. The result of the survey found that there was 73.07 percent of the public trust in the justice administration of the Constitutional Court, compared with the fiscal year B.E. 2565 (2022), when 60.39 percent of the public placed their trust (an increase of 12.68%).

Part IV: Analysis Report on Government Evaluation System (GES) of Fiscal Year B.E. 2566 (2023)

As for the guideline of performance evaluation, the Office of the Constitutional Court adopted the Government Evaluation System (GES) as a conceptual analysis framework in line with the suggestions and remarks of the Senate Standing Committee on the Independent Organs under the Constitution. Based on such review and evaluation system, the Office of the Constitutional Court illustrated its performance results of the fiscal year B.E. 2566 (2023), which were divided into two dimensions - external and internal.

1) The external dimension referred to the evaluation of the Office of the Constitutional Court's effectiveness, emphasizing public satisfaction assessment towards service-based interests and procedures.

2) The internal dimension referred to the evaluation of efficiency, emphasizing the organization's competencies and accomplishments. In light of method, the number of accomplished projects/activities was evaluated and compared with their Action Plan of the Fiscal Year B.E. 2566 (2023).

Part V: Royal, State and Other Official Ceremonies

The Royal and other ceremonies are deemed as a crucial national identity of the Kingdom of Thailand. In the fiscal year B.E. 2566 (2023), the Constitutional Court and the Office of the Constitutional Court participated in various Royal and State ceremonies associated with Buddhism, tributes to Their Majesties the late Kings with Royal Grace to the Kingdom, and auspicious occasions.

Part VI: Audit Report of the Fiscal Year B.E. 2565 (2022)

The financial position of the Office of the Constitutional Court can be summarized as follows: assets of 453,390,093.35 THB; debts of 14,214,686.05 THB; net/capital assets of 493,175,353.30 THB; income of 393,776,898.80 THB; and expenditure of 339,346,962.72 THB.

ศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่
1

บทนำ

1. ที่มาของรายงาน กฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 14 บัญญัติว่า “เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า” ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำเป็น “รายงานประจำปี 2566 ศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อเสนอผลการปฏิบัติงานและรายงานการสอบบัญชีในรอบปีดังกล่าว

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำรายงานประจำปี 2566 ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 — 2570) และแผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2566 และรายงานผลด้านการบริหารจัดการงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี รวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับทราบเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ ภารกิจและการดำเนินงานเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในทุก ๆ ด้านอีกด้วย

2. ศาลรัฐธรรมนูญ : องค์กรวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการที่มีหน้าที่และอำนาจต่างจากศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร กล่าวคือ มีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย การกระทำและกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเรียกว่า “คดีรัฐธรรมนูญ” โดยรูปแบบศาลรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศออสเตรีย และต่อมาได้เป็นที่ยอมรับในหลายประเทศ เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ราชอาณาจักรเบลเยียม สาธารณรัฐโปรตุเกส ราชอาณาจักรสเปน สาธารณรัฐอิตาลี สาธารณรัฐตุรกี สหพันธรัฐรัสเซีย สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ สาธารณรัฐชิลี สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นต้น

2.1 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 200 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน 3 คน

(2) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 2 คน

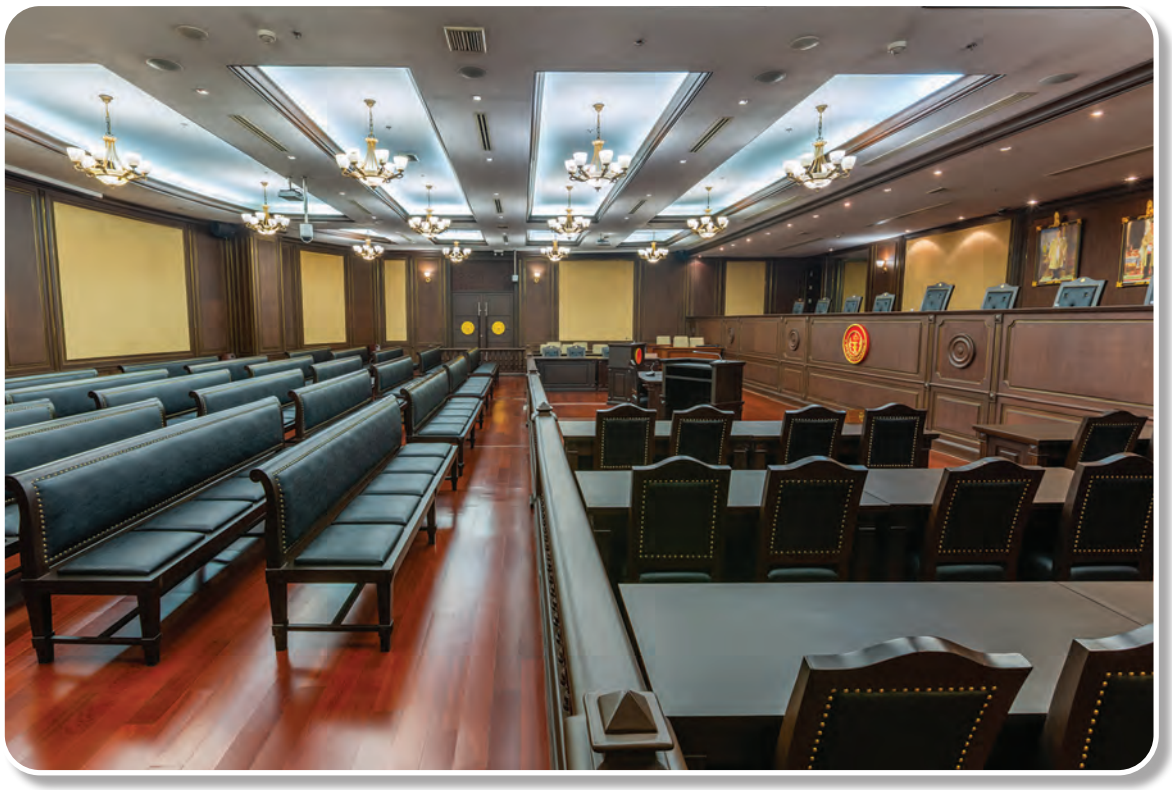
(3) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน

(4) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 1 คน

(5) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (1) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตาม (1) — (5) ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งของบุคคลข้างต้นลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่า 2 ปี มิได้

กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ 1 กระบวนการคัดเลือกหรือสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

* ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ แต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

** ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน ประชุมและคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 7 ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

*** คณะกรรมการสรรหา ประกอบด้วย

(1) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(2) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(3) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(4) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 201 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 202 และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ องค์กรละ 1 คน เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการวุฒิสภาเป็นเลขานุการของคณะกรรมการสรรหา และมีหน้าที่เปิดเผยรายชื่อคณะกรรมการสรรหาให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

2.2 หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ และหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ อาจแบ่งหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

(1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย

(2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

(3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ

(5) การพิจารณาวินิจฉัยหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่

(6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสาม ประกอบมาตรา 188 ยังบัญญัติให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ โดยมีอิสระในการพิจารณาวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และมาตรา 210 วรรคสอง ได้บัญญัติให้การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญทั้ง 7 กลุ่ม ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและกฎหมาย

1.1) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 130 บัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน 10 ฉบับ คือ

(1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(4) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(5) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(6) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(7) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

(8) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(9) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(10) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 ได้บัญญัติให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ และให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปยังศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็นภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งหากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ไม่มีข้อทักท้วงภายใน 10 วันนับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าว ก็ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป แต่หากศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบดังกล่าวมีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอความเห็นนั้นไปยังรัฐสภาและให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอของศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรได้ โดยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รัฐสภาดำเนินการต่อไป

อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148 บัญญัติว่า ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า หรือในกรณีที่นายกรัฐมนตรี เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญก็ให้ส่งความเห็นเช่นว่านั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า **หรือ**

2. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

1.2) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 148)

ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ถ้า

(1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว**มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ** ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(2) นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว **มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ** ให้ส่งความเห็นเช่นว่านั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าว**เป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป**

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่**ไม่เป็นสาระสำคัญ ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นอันตกไป** และร่างพระราชบัญญัตินั้นยังคงสามารถประกาศใช้บังคับได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ นายกรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า **หรือ**

2. นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

1.3) การพิจารณาวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 149)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 149 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความชอบรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมิได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่า**มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ** โดยผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมิได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

1.4) การพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภามีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 139)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติกระบวนการตราพระราชบัญญัติว่าต้องเริ่มต้นเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน เมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้วให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ดี ในขั้นตอนการพิจารณาของวุฒิสภา หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรให้ถือว่าวุฒิสภาได้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร หรือหากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้น แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขและต่อมาได้มีการตั้งคณะกรรมาธิการร่วมกันเพื่อพิจารณาแล้ว แต่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมาธิการร่วมกัน ในกรณีนี้ก็ถือว่ามีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติไว้ก่อนเช่นกัน และระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา 180 วัน เว้นแต่จะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรสามารถยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ก็ต่อเมื่อพ้นระยะเวลา 10 วัน ดังนั้น ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติ ห้ามมิให้คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

กรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อรัฐสภา มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

1.5) การพิจารณาวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 144)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 144 ได้บัญญัติมาตรการเพื่อตรวจสอบกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา สามารถเสนอความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวเป็นอันสิ้นผล และถ้าผู้กระทำการดังกล่าว เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แต่ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทำการหรือรู้ว่ามีการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้นนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชดใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจัดทำโครงการ หรืออนุมัติโครงการ หรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามีการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือ หรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากความรับผิด

ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลัน และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับกรณีที่สมาชิกของแต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น กล่าวคือ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืน

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนสิ้นสุดสมาชิกภาพและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น กรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นคณะรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กระทำการหรือรู้ว่ามีการกระทำดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชดใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย โดยการเรียกเงินคืนดังกล่าวให้กระทำภายใน 20 ปี นับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ กระทำการใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร/ สมาชิกวุฒิสภา/ คณะกรรมการ ป.ป.ช.

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ มีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา
2. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รู้ว่ามีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนในทางลับโดยพลันและเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่ามีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับกรณีที่สมาชิกของแต่ละสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นข้างต้น
3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว

1.6) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

การตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัตินั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 172 ได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ว่าจะต้องเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ ทั้งนี้ การตราพระราชกำหนดให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

เมื่อพระราชกำหนดมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีจะต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นต่อไป และในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภายังไม่ได้อนุมัติพระราชกำหนดนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขว่าเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และให้ประธานสภานั้น

ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายใน 3 วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคำวินิจฉัยภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้แจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามเงื่อนไขดังกล่าว ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ

2. ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นนั้น ส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 3 วันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นนั้น และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และคำวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

1.7) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 212 บัญญัติไว้ จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม หากศาลเห็นเองหรือคู่ความ (โจทก์หรือจำเลย) หรือคู่กรณี (ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดี) ในคดีนั้นโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่า**บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น** ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลดังกล่าวผ่านทางสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งกรณีนี้ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย หมายถึง กฎหมายระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับกับคดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ศาลยุติธรรม/ ศาลปกครอง/ ศาลทหาร

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. จะต้องเป็นกรณีที่มีคดีเกิดขึ้นในศาลก่อน และไม่ว่าคดีนั้นจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในศาลใดก็ตาม
2. ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความหรือคู่กรณีในคดีนั้นโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลเช่นว่านั้นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
3. ศาลที่ส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญยังสามารถพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้องให้รอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

1.8) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1))

การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีในศาลก่อน อย่างไรก็ดี การเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน จะเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ วิธีการในการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น หมายถึง กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ เช่น พระราชกำหนดที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว เป็นต้น

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้เสนอมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ไม่จำเป็นจะต้องเป็นคดีที่เกิดขึ้นในศาลก่อน
2. ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

2) การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2))

นอกจากหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมายแล้ว รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระด้วย ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 12 ได้บัญญัติให้มี “องค์กรอิสระ” ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต เที่ยงธรรม ปราศจากอคติในการใช้ดุลพินิจ และเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับองค์กรใดก็ให้องค์กรนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ถ้าเป็นกรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งระหว่างองค์กร ก็ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา/ คณะรัฐมนตรี/ ประธานองค์กรอิสระ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และไม่ใช่เป็นลักษณะของคำปรึกษาหรือข้อหารือ
2. กรณีเป็นปัญหาเกิดขึ้นกับองค์กรใดก็ให้องค์กรนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
3. กรณีที่เป็นปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กร ก็ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

3) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

3.1) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 51)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ได้บัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และยังให้สิทธิประชาชนและชุมชนในการติดตามและเร่งรัดให้รัฐดำเนินการ รวมทั้งมีสิทธิฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับประโยชน์นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 45 บัญญัติให้บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐดังกล่าว และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง และ

(2) บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีหนังสือโต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการ ในกรณีนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้บุคคลหรือชุมชน และหน่วยงานของรัฐทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ ยังมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(3) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ ถ้าบุคคลหรือชุมชนเห็นว่าข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: บุคคลหรือชุมชนซึ่งเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการทำหน้าที่ของรัฐ และได้รับความเสียหายจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ หรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้องครบถ้วนหรือล่าช้าเกินสมควร

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าว ได้ร้องขอให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และหน่วยงานของรัฐปฏิเสธที่จะดำเนินการ หรือไม่ดำเนินการภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้โต้แย้งการดำเนินการหรือไม่ดำเนินการเป็นหนังสือต่อหน่วยงานนั้นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบหรือวันที่ได้รับแจ้งหรือถือว่าได้รับแจ้ง **และ**

2. บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องครบถ้วนภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีหนังสือโต้แย้งหน่วยงานของรัฐ

3. กรณีนี้หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวได้ปฏิบัติตามหน้าที่แล้ว ก็ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้บุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ แต่หากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ก็ให้แจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบ

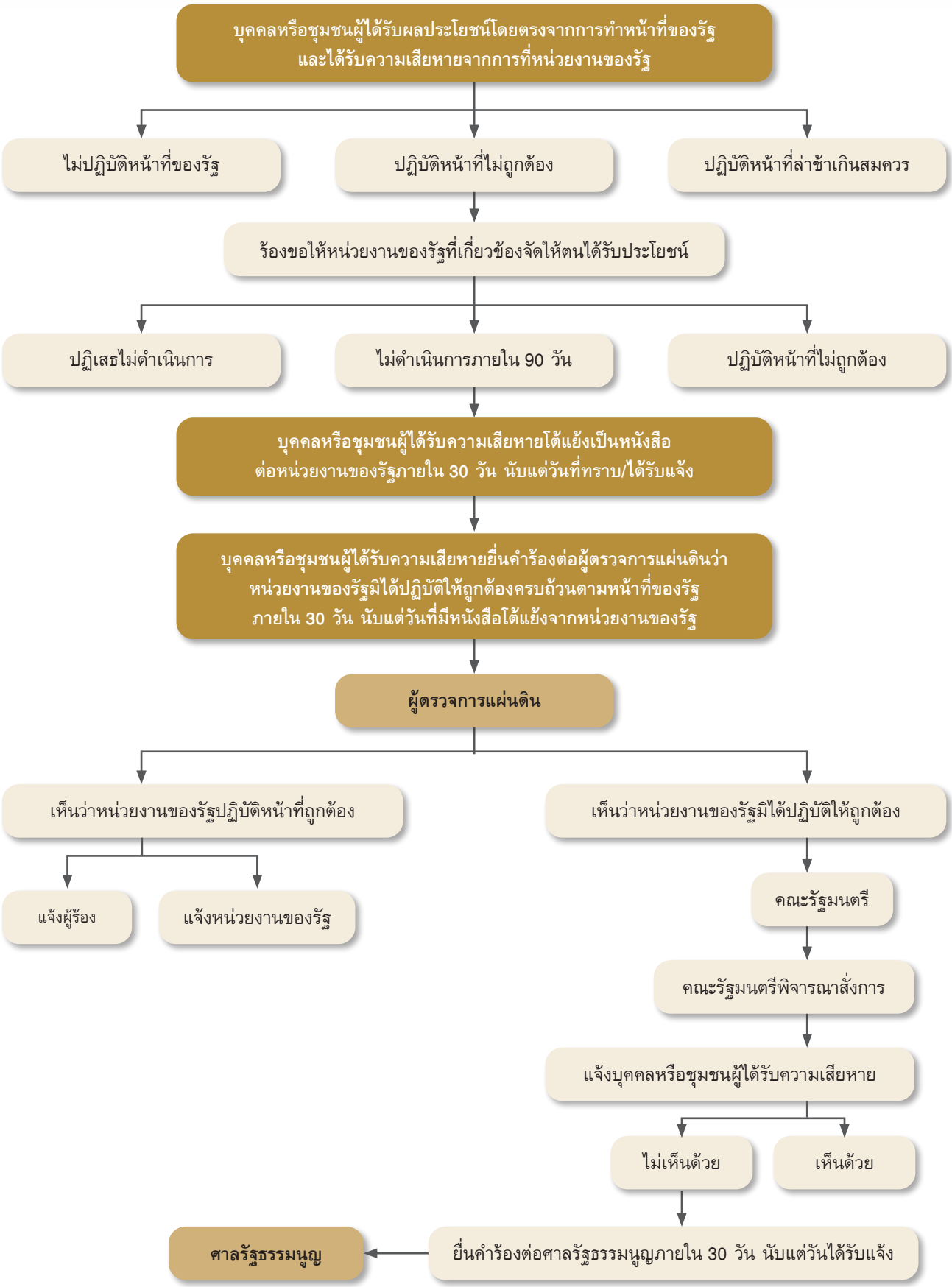
4. คณะรัฐมนตรีพิจารณาความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินและสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อคณะรัฐมนตรีสั่งการเป็นประการใด ให้แจ้งบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวทราบ

5. ถ้าบุคคลหรือชุมชนดังกล่าวเห็นว่าข้อสั่งการของคณะรัฐมนตรียังไม่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะรัฐมนตรี

6. ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

แผนภาพที่ 2 การใช้สิทธิของประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

3.2) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 ได้บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 ถึงมาตรา 48 โดยการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ และต้องมิใช่เป็นกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) การกระทำของรัฐบาล

(2) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

(3) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน

(4) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้ว

(5) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 192

(6) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

ทั้งนี้ บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น โดยจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร และเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับคำร้องดังกล่าวแล้วให้พิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้องและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนดเวลา ผู้ร้องมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือ เมื่อพ้นกำหนดเวลา 60 วัน ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญนับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 ยังบัญญัติให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ถ้าผู้นั้นเห็นว่า การละเมิดนั้นเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายใน 60 วัน นับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง และให้แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยคำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

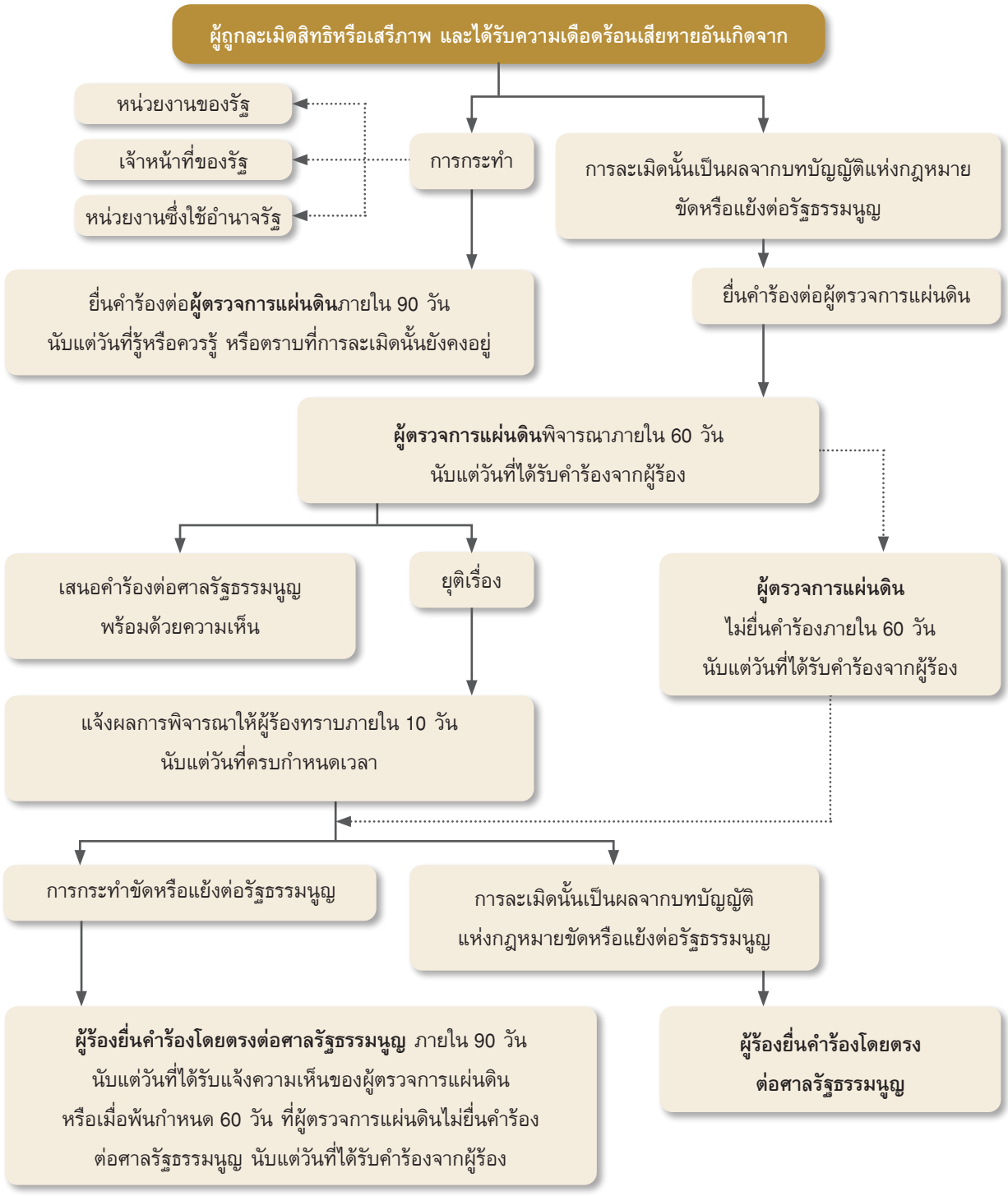
****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: บุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้/ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องมาจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น
2. คำร้องต้องระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจนว่าเป็นการกระทำใดและละเมิดต่อสิทธิหรือเสรีภาพของตนอย่างไร
3. บุคคลดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน
4. ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว
5. กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้อง (ยุติเรื่อง) หรือไม่ยื่นคำร้องภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ถูกละเมิดสิทธิมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ กรณีตามมาตรา 46 ต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือวันที่พ้นกำหนดเวลาที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

แผนภาพที่ 3 การใช้สิทธิกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213

การกระทำที่ไม่สามารถใช้สิทธิยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ประกอบ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 มาตรา 47

ได้แก่ (1) การกระทำของรัฐบาล (2) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว (3) กฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมิได้ดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการนั้นครบถ้วน (4) เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถึงที่สุดแล้ว (5) การกระทำของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (6) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง คณะกรรมการตุลาการทหาร รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

4) การพิทักษ์รัฐธรรมนูญ ระบอบการปกครอง และความมั่นคงแห่งรัฐ

4.1) การพิจารณาวินิจฉัยการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญ มาตรา 49)

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 49 ว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระกษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้ และหากผู้ใดทราบว่ามีการกระทำดังกล่าว ย่อมมีสิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ อย่างไรก็ดี หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการร้องขอให้เลิกการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: อัยการสูงสุด/ ผู้ทราบการกระทำ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ผู้ใดทราบว่ามีการกระทำอันเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้

2. หากอัยการสูงสุดมีคำสั่งไม่รับดำเนินการตามที่ร้องขอ หรือไม่ดำเนินการภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่กระทบต่อการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9))

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 255 ได้บัญญัติให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมิได้ นอกจากนี้ มาตรา 256 ได้บัญญัติไว้ด้วยว่า ในกรณีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการนำร่างรัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย จะต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติเสียก่อน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดเจนด้วย

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำความกราบบังคมทูลเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับการลงมติเห็นชอบแล้วเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติหน้าที่หรืออำนาจได้และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง โดยในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ ประธานรัฐสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภารวมกันแล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าชื่อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมมีลักษณะที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 255 คือ การแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือมีลักษณะที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (8) คือ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 พระมหากษัตริย์ หรือหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ในกรณีที่เป็นไปตามมาตรา 256 (8) ดังกล่าวต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติก่อนที่จะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย โดยให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

3. ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

4. ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

5) การวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 178)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 178 ได้บัญญัติให้หนังสือสัญญาใดที่ประเทศไทยทำกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา โดยหนังสือสัญญาดังกล่าว ได้แก่

(1) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย

(2) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศ

(3) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา

(4) หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง อันได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ โดยศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอดังกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะรัฐมนตรี

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. หนังสือสัญญาบางประเภทที่ประเทศไทยทำกับประเทศอื่นหรือองค์กรระหว่างประเทศที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา
2. ในกรณีที่มีปัญหาว่า หนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนหรือไม่ คณะรัฐมนตรีจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้
3. ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอจากคณะรัฐมนตรี

6) การพิจารณาวินิจฉัยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

6.1) การพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 82)

ก. กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 82 ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(1) ลาออก (มาตรา 101 (3))

(2) ขาดคุณสมบัติของการมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 97)

(3) มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 98)

(4) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 หรือมาตรา 185)

(5) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก (มาตรา 101 (8))

(6) พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกตามมติของพรรคการเมืองนั้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ในกรณีเช่นนี้ ถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นมิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่พ้น 30 วันดังกล่าว (มาตรา 101 (9))

(7) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนด 60 วันนั้น (มาตรา 101 (10))

(8) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 120 วัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 101 (12))

ข. กรณีสมาชิกวุฒิสภา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 82 ได้บัญญัติให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังต่อไปนี้

(1) ลาออก (มาตรา 111 (3))

(2) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของการเป็นสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 108)

(3) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 120 วันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา (มาตรา 111 (5))

(4) กระทำการอันเป็นการฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ (มาตรา 113) หรือกระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 184 หรือมาตรา 185)

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ (มาตรา 82 วรรคหนึ่ง) เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่แต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปก่อนพ้นจากตำแหน่ง และมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

ซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ เป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา (มาตรา 82 วรรคสอง และวรรคสาม)

นอกจากนี้ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงเพราะเหตุดังกล่าว ให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย (มาตรา 82 วรรคสี่)

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการสิ้นสุดสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา 101 (3) (5) (6) (7) (8) (9) (10) หรือ (12) หรือ มาตรา 111 (3) (4) (5) หรือ (7) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

2. เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สมาชิกผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

3. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ โดยสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

6.2) การพิจารณาวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 170)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 170 ได้บัญญัติเหตุที่ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวไว้ดังต่อไปนี้

(1) ตาย (มาตรา 170 (1))

(2) ลาออก (มาตรา 170 (2))

(3) สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ (มาตรา 170 (3))

(4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี (มาตรา 160)

(5) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา 186) หรือกระทำการต้องห้ามในการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปไม่เป็นไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และเป็นลูกจ้างของบุคคลใด (มาตรา 187)

(6) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี (มาตรา 171)

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวด้วยเหตุข้างต้นแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเนื่องจากดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน 8 ปี อีกด้วย (มาตรา 170 วรรคสอง ประกอบมาตรา 158 วรรคสี่)

ในกรณีตาม (2) (4) (5) หรือ กรณีนายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งรวมกันแล้วเกิน 8 ปี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา 170 วรรคสาม ยังบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกรณีความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงหรือไม่ได้ด้วย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณา หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่า รัฐมนตรีผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รัฐมนตรีผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ประธานสภาผู้แทนราษฎร/ ประธานวุฒิสภา/ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงด้วยเหตุตามมาตรา 170 (2) (4) หรือ (5) หรือวรรคสอง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย
2. คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีความเห็นว่า ความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญสามารถให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ด้วย

7) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีอื่นที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

7.1) การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

(1) การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสองและวรรคสี่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง เป็นผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องประกอบด้วยเอกสารและหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว หากนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า คำขอจดทะเบียน

จัดตั้งพรรคการเมืองไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขให้ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เนื่องจากผู้ยื่นขอจดทะเบียนพรรคการเมืองไม่ดำเนินการให้ถูกต้องหรือครบถ้วนตามความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ
2. ภายหลังจากที่รับทราบมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(2) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับของพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 17 วรรคสามและวรรคสี่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้ข้อบังคับพรรคการเมืองนอกจากจะต้องมีรายการตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว จะต้องมีลักษณะที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างคนในชาติ และไม่ครอบงำหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

หากปรากฏภายหลังว่า ข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่มีรายการตามที่กฎหมายกำหนดหรือมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้น และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีมติ ในการนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วหากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ภายหลังจากที่รับทราบมติดังกล่าวแล้ว หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่มีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมือง

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: หัวหน้าพรรคการเมือง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมือง เนื่องจากไม่มีรายการหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และให้แจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีมติ
2. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วน ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง และเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว หากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง
3. หัวหน้าพรรคการเมืองนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติให้เพิกถอนข้อบังคับพรรคการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(3) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 22 วรรคห้า

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลไม่ให้สมาชิกกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ รวมทั้งระเบียบ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง มีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลมิให้สมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่อาจทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกไม่ได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดซึ่งสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

หากความปรากฏต่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมือง

กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีมติหรือสั่งการให้สมาชิกผู้นั้นยุติการกระทำโดยพลัน และกำหนดมาตรการหรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อมิให้เกิดการกระทำดังกล่าวอีกแล้วแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีมติ ทั้งนี้ หากความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา 20 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบเอง หรือได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าสมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายกำหนด แต่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมิได้มีมติหรือสั่งการให้สมาชิกยุติการกระทำดังกล่าว
2. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุดังกล่าวดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองจนกว่าจะพ้นเวลา 20 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
3. กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

(4) การวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสาม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเหตุแห่งการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองไว้หลายประการ อาทิ พรรคการเมืองไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามจำนวนที่กำหนดไว้ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่มีการประชุมใหญ่หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย หรือพรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ เป็นต้น ซึ่งเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน

พรรคการเมืองหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพด้วยเหตุดังกล่าว ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณา ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ก็ให้ประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา นอกจากนี้ ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการถูกยุบพรรคการเมืองด้วย

หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสภาพไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศให้สิ้นสภาพ

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณากรณีพรรคการเมืองกระทำการตามเหตุแห่งการสิ้นสภาพของพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพ และคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นจริงและประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา และให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นการถูกยุบพรรคการเมือง
2. หากหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศสิ้นสภาพไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายใน 30 วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(5) การวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 ได้บัญญัติเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย หรือมีเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองได้กระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 93 กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่ง

การยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 92 คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องเอง หรือจะมอบหมายให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้ยื่นคำร้องและดำเนินคดีแทนก็ได้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะขอให้อัยการสูงสุดช่วยเหลือดำเนินการในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจนกว่าจะเสร็จสิ้นก็ได้

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการวินิจฉัยขอให้ยุบพรรคการเมือง

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะกรรมการการเลือกตั้ง/ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุอันจะต้องยุบพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด หรือเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง

2. คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง สามารถยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้วมีหลักฐานว่าพรรคการเมืองได้กระทำการตามเหตุดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น

(6) การวินิจฉัยกรณีพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 141

บทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 140 ได้บัญญัติให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งหรือเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 และยังดำรงอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ใช้บังคับ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ใช้บังคับ ยังคงเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามมาตรา 141 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยให้ถือว่าพรรคการเมืองดังกล่าวมีสมาชิกตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองตามที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองที่สำนักงานจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 141 ได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการในเรื่องและภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น การแจ้งเปลี่ยนแปลงสมาชิกที่แตกต่างไปจากที่ปรากฏในทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ หรือดำเนินการให้มีสมาชิกให้ครบห้าร้อยคน หรือจัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ

หรือจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมืองให้ถูกต้อง และเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับของพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ เป็นต้น

การวินิจฉัยเรื่องใด ๆ ดังกล่าวที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 บัญญัติให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะวินิจฉัย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการเลือกตั้งเกี่ยวกับการดำเนินการ ในเรื่องที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: พรรคการเมืองที่ได้รับผลกระทบจากการวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยในเรื่องที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมืองเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องใด ๆ หรือต้องดำเนินการตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
2. พรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
3. พรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

7.2) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งพบเหตุดังกล่าวภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งและผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 53 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและผู้สมัครผู้นั้นได้คะแนนอยู่ในลำดับที่จะได้รับการเลือกตั้ง ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อวินิจฉัย ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่าผู้สมัครผู้นั้นมีเหตุดังกล่าว ให้มีคำสั่งยกเลิกการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นและสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่

อย่างไรก็ตาม หากพบเหตุดังกล่าวภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง และผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย โดยหากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วปกปิดหรือไม่แจ้งข้อความจริงนั้น ให้ถือว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไป

โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น นอกจากนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งพบเหตุดังกล่าวภายหลังประกาศผลการเลือกตั้งและผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54)

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: คณะกรรมการการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้สมัครผู้ใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งและผู้สมัครผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 53 วรรคหนึ่ง)
2. ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่าผู้สมัครผู้นั้นมีเหตุดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 วรรคหนึ่ง)
3. เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว หากปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ถูกร้องมีกรณีตามที่ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 วรรคสาม)
4. หากผู้สมัครผู้นั้นรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแล้วปกปิดหรือไม่แจ้งข้อความจริงนั้น ให้ถือว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 54 วรรคสอง)

7.3) การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการคัดค้านมติของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าเป็นการกำหนดนโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวมีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31 บัญญัติให้การวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินตามมาตรา 27 (1) และ (2) หากผู้ว่าการเห็นว่านโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนดมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติต่อหน่วยรับตรวจ หรือทำให้มีการตรวจสอบใด ๆ ที่อยู่นอกเหนือหน้าที่และอำนาจของผู้ว่าการหรือมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ว่าการจะขอให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนก็ได้

มติของคณะกรรมการในการพิจารณาทบทวนตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ว่าการเห็นว่านโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวมีผลให้ผู้ว่าการไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ว่าการมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยต่อไป

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีการคัดค้านมติของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าเป็นการกำหนดนโยบายหรือหลักเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าว มีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31)

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. ในกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่าการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินหรือการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 27 (1) และ (2) มีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินจะขอให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาทบทวนก็ได้ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31 วรรคหนึ่ง)
2. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาทบทวนแล้ว และมีมติยืนยันว่าการวางนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินหรือการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานมาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินดังกล่าว ไม่มีผลให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่
3. หากผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่เห็นด้วยกับมติในการพิจารณาทบทวนของคณะกรรมการตรวจแผ่นดิน ให้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยต่อไป (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2561 มาตรา 31 วรรคสอง)

7.4) การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 29 บัญญัติให้ในระหว่างอายุของวุฒิสภาซึ่งมีกำหนด 5 ปีนับแต่วันที่มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง ตามมาตรา 269 (4) ของรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรีหรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

ในกรณีที่วุฒิสภาเห็นว่า กรณีเป็นปัญหาว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยเร็ว ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้รับฟังตามที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560

****

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง: วุฒิสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการ:

1. การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท อันเป็นผลมาจากมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีโดยตรง

2. คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและวุฒิสภาทราบ และให้วุฒิสภาดำเนินการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและการจัดทำและดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

3. วุฒิสภาเห็นว่ากรณีเป็นปัญหาว่ามติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ให้วุฒิสภามีมติเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยโดยเร็ว

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญและประธานศาลรัฐธรรมนูญยังมีหน้าที่และอำนาจที่นอกเหนือจากการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1) การเสนอแนะความเห็นต่อร่างกฎหมายและพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดี โดยเป็นหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งภายหลังจากที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 132 (2) กำหนดให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไปให้องค์กรที่เกี่ยวข้องพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญนั้น รัฐสภาจะต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วไปให้ศาลรัฐธรรมนูญให้ความเห็นว่ามีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ และรัฐสภามีอำนาจที่จะแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามความเห็นและข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และร่วมกับองค์กรอิสระอื่นในการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อใช้บังคับกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 217 มาตรา 219 และมาตรา 276 ซึ่งปัจจุบันได้มีการประกาศใช้

“มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. 2561” แล้ว (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 5 ก. วันที่ 30 มกราคม 2561) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 14 ยังบัญญัติให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกจากที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนหนึ่งคน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสรรหากรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ด้วย

(2) หน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 193 บัญญัติให้แต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานธุรการรับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาล ในกรณีนี้ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะให้มีรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 (1) บัญญัติให้การบรรจุและแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และมาตรา 16 บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นที่บัญญัติหน้าที่และอำนาจของประธานศาลรัฐธรรมนูญไว้อาทิ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 5/1 บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นกรรมการในคณะกรรมการคัดเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นต้น

2.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไว้ ดังนี้

(1) องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า 7 คน (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคหนึ่ง)

(2) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดข้อยกเว้นไว้เป็นอย่างอื่น (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสอง) ยกเว้นกรณีการวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา 172 วรรคหนึ่ง จะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)

(3) รัฐธรรมนูญกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเห็นในการวินิจฉัยในส่วนของตน พร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมและให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติความเห็นส่วนตนให้ทำโดยสังเขปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยการทำวินิจฉัยดังกล่าวองค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ คำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75)

(4) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระและหน่วยงานของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 211 วรรคสี่)

(5) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา 5 นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)

(6) สาระสำคัญของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดี สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย นอกจากนี้คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้กับคำวินิจฉัย (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 73)

2.4 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคสอง บัญญัติว่า “การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ได้บัญญัติให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศของศาลเพื่อให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีการออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2564 รวมถึงได้ออกระเบียบและประกาศศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 112 ก วันที่ 22 ตุลาคม 2562)

2) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในที่ทำการศาล พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 112 ก วันที่ 22 ตุลาคม 2562)

3) ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2563 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 81 ก วันที่ 7 ตุลาคม 2563)

4) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 109 ก วันที่ 17 ตุลาคม 2562)

5) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 97 ก วันที่ 26 พฤศจิกายน 2563)

6) ประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ของบุคคลใดที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกมาในการไต่สวน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2563 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 97 ก วันที่ 26 พฤศจิกายน 2563)

กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีขั้นตอนดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 27 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ระบบไต่สวน โดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น

นอกจากนี้ยังกำหนดให้การพิจารณาของศาลจะต้องเป็นไปโดยความรวดเร็วตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ และในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำตลอดจนขอให้หน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้

1) การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 กำหนดให้การที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีสามารถกระทำได้ 2 กรณี คือ

1.1) กรณีจัดทำเป็นคำร้อง โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 42 กำหนดให้ คำร้องที่จะยื่นต่อศาลต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ

(1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง (2) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง (3) มาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง (4) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างใดพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

การยื่นคำร้องดังกล่าว ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญด้วย คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง ในการดำเนินกระบวนพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้รับมอบฉันทะได้

1.2) กรณีจัดทำเป็นหนังสือราชการ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 41 วรรคสอง กำหนดให้การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีดังต่อไปนี้จะต้องทำเป็นหนังสือ

(1) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรี ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย

(2) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยการดำเนินการดังกล่าว ให้ศาลนั้นส่งความเห็นหรือคำโต้แย้งของคู่ความ (หรือคู่กรณี) พร้อมด้วยเหตุผลไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง หรือกรมพระธรรมนูญ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(3) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภา ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(4) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(5) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(6) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(7) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(8) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(9) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล ที่ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

ทั้งนี้ หนังสือที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีข้างต้น ตามมาตรา 43 กำหนดให้ทำเป็นหนังสือราชการ โดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการและมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเมื่อมีผู้ยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยแล้ว หากศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่เป็นไปตามมาตรา 41 วรรคสอง ข้างต้น ให้ศาลรับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 50

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 17 ได้กำหนดช่องทางในการยื่นคำร้องต่อศาลไว้ ดังนี้

(1) ยื่นคำร้องต่อศาลด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน

(2) ส่งทางไปรษณีย์

(3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด

ทั้งนี้ เป็นไปตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ข้อปฏิบัติและเงื่อนไข ประเภท รูปแบบ และขนาดของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรือเอกสารอื่นใดทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษารายละเอียดได้ทาง www.constitutionalcourt.or.th หัวข้อ “ยื่นคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing)”

นอกจากนี้ ประชาชนสามารถขอรับคำปรึกษาด้านกฎหมายได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

(1) ติดต่อด้วยตนเอง ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

(2) ติดต่อทางโทรศัพท์ หมายเลข 0 2142 5074 และหมายเลข 0 2142 5075 หรือสายด่วน (Call center) 1201 ในวันและเวลาราชการ

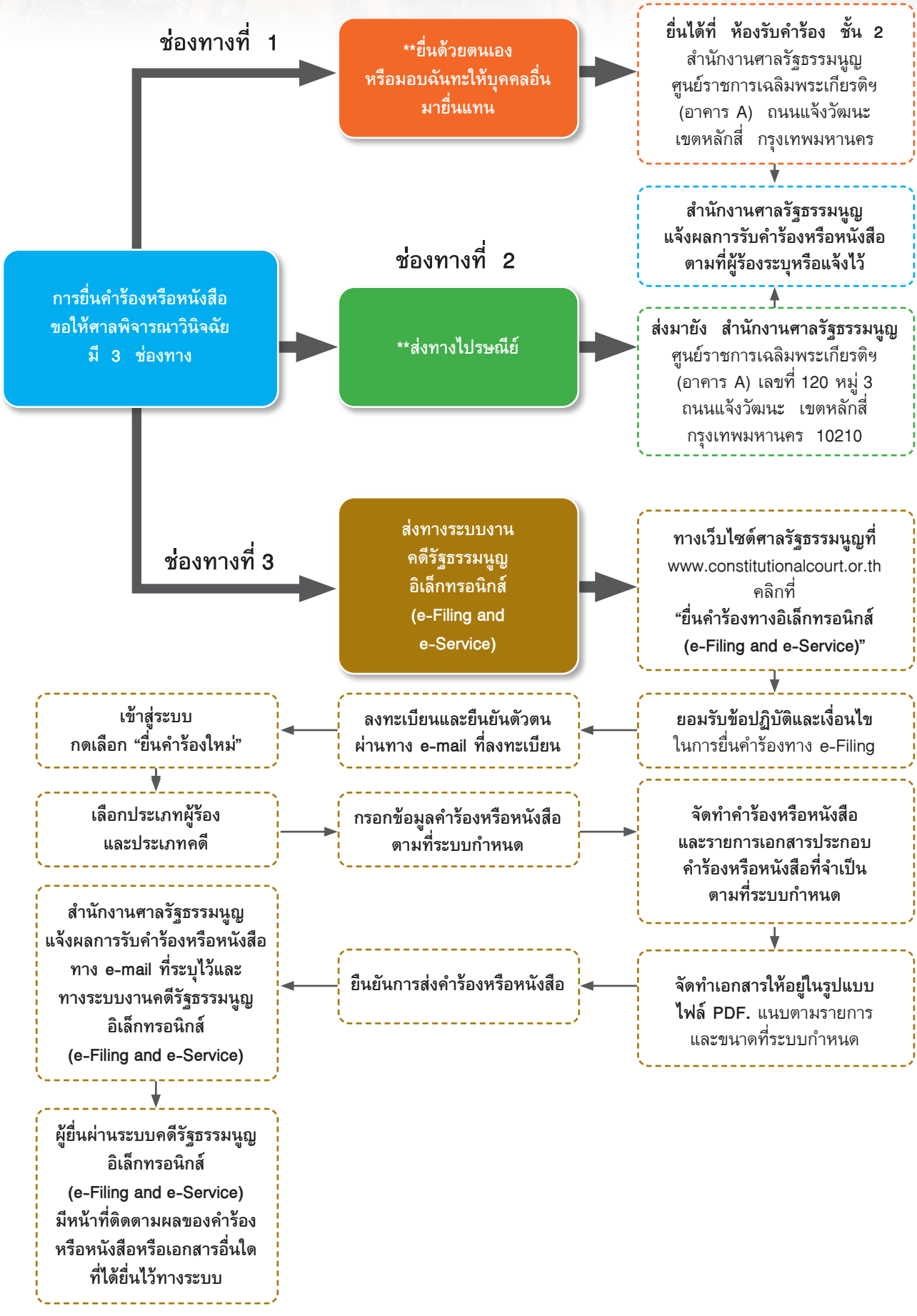
(3) ติดต่อทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ (www.constitutionalcourt.or.th) ภายใต้ชื่อ “ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ” และทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ‘office@constitutionalcourt.or.th’

2) การพิจารณารับคำร้อง

เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 49 กำหนดให้การพิจารณาว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลจะแต่งตั้งตุลาการไม่น้อยกว่า 3 คนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ และเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญส่งเรื่องให้คณะตุลาการดังกล่าวภายใน 2 วันนับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องตามข้อกำหนดของศาล และให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน 5 วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาล

ในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ให้เสนอศาลพิจารณาภายใน 5 วันดังกล่าว และให้ศาลพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะตุลาการดังกล่าว หากศาลเห็นพ้องด้วยให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล หากศาลไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของคณะตุลาการให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล คำสั่งของคณะตุลาการที่สั่งรับหรือไม่รับคำร้องให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่ไม่มีการแต่งตั้งคณะตุลาการ ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งว่าจะรับคำร้องไว้พิจารณาหรือไม่ ภายใน 5 วัน นับแต่วันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง

แผนภาพที่ 4 ช่องทางการยื่นคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญ

3) การแจ้งผู้ร้องและส่งสำเนาคำร้องให้แก่ผู้ถูกร้อง

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา 42 เกี่ยวกับรายละเอียดของคำร้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ติดใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 54

4) องค์คณะและการพิจารณาคดี

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 4 ได้นิยามความหมายของคำว่า “การพิจารณาคดี” คือ “การดำเนินกระบวนพิจารณาใด ๆ รวมถึง การไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา” ในขณะที่คำว่า “กระบวนพิจารณา” หมายความว่า “การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น” และคำว่า “การนั่งพิจารณา” หมายความว่า “การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดีโดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล” นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ยังได้กำหนดรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีของศาลไว้ดังนี้

4.1) การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 59 กำหนดให้การนั่งพิจารณาของศาลให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่ศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาคดีได้ และเมื่อศาลประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่า 15 วันก่อนวันนัด ส่วนกำหนดวันนัดไต่ส่วนครั้งต่อไป ให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด และให้ปิดประกาศกำหนดนัดดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการศาลด้วย

4.2) การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐาน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 60 และมาตรา 61 กำหนดให้คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและขอสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ และเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน อย่างไรก็ดี ในการอ้างพยานหลักฐานนั้นให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว โดยอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่า 7 วัน

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 62 กำหนดให้ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะเป็นพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลมีอำนาจสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดี แม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน หลังจากคู่กรณีถามพยานแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

4.3) การให้โอกาสคู่กรณีสืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาล

นอกเหนือจากการไต่สวนพยานหลักฐานภายในศาลแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 63 กำหนดให้ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอ โดยอาจใช้ระบบการประชุมทางจอภาพตามข้อกำหนดของศาลได้ และให้ถือว่ากระทำในห้องพิจารณาของศาล โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายที่อ้างพยานนั้นร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ต้องมาเบิกความเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลตามประเด็นที่ศาลกำหนดหรือที่ศาลอนุญาตให้คู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอกำหนด โดยให้ส่งต้นฉบับบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาล และสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า 7 วัน อย่างไรก็ดีหากคู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าดังกล่าวในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดสืบพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นไม่น้อยกว่า 3 วัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

ในวันไต่สวนพยาน ให้พยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้วตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาลและคู่กรณีฝ่ายอื่นตามประเด็นที่เสนอต่อศาล และศาลอนุญาต หากพยานไม่มาศาลหรือมาศาลแต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้ พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญใดยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลแล้วจะขอถอนบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้ว ให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 64

ในระหว่างการไต่สวนของศาล ให้ศาลบันทึกรายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวน และจัดให้คู่กรณีและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หากคู่กรณีหรือพยานลงลายมือชื่อไม่ได้ หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ศาลทำรายงานจดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อเช่นนั้นแทนการลงลายมือชื่อ และให้ศาลบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานในการไต่สวนรวมไว้ในสำนวนด้วย โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่นใด

ตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 66

4.4) การให้โอกาสคู่กรณีร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี

คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของตนได้ตามที่ศาลเห็นสมควรและภายในเวลาที่ศาลกำหนด การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้คู่กรณี พยานในส่วนที่เกี่ยวกับคำเบิกความของตนหรือบุคคลภายนอก ซึ่งมีส่วนได้เสียโดยชอบหรือมีเหตุผลอันสมควรก็ดี มีสิทธิขอตรวจดู ขอคัดสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะกำหนดให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 67 และมาตรา 68

5) มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

การกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญนั้น ถือเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างหนึ่งอันจะทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีผลในทางปฏิบัติเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวไว้ เจตนารมณ์ของการกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวนั้นเพื่อต้องการที่จะให้มีการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้ เป็นการชั่วคราวหรือคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอในระหว่างการพิจารณาคดี อันจะมีผลเป็นการคุ้มครอง ป้องกัน และยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หากยังคงปล่อยให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือคู่กรณีในคดีรัฐธรรมนูญยังคงกระทำการหรือดำเนินการหรือพิจารณาในเรื่องเหล่านั้นต่อไป ซึ่งหากต่อมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำหรือการดำเนินการหรือการพิจารณาของหน่วยงานหรือบุคคลดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็อาจจะเกิดความเสียหายมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งยังเป็นการยากแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นดังกล่าว จนเป็นเหตุทำให้มีการใช้สิทธิเรียกร้องหรือฟ้องร้องให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น หรืออาจเกิดความเสียหายแก่สาธารณะหรือประเทศชาติอย่างรุนแรงจนไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลได้ รัฐอาจจำต้องเข้ามาชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ประชาชนแทน และอาจเป็นที่กล่าวได้ว่า *“ความยุติธรรมของศาลในการที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้นมาไม่ทันเวลา”* ดังนั้น มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญจึงมีความจำเป็นและสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นอื่นหรือผลของคำวินิจฉัยในคดีรัฐธรรมนูญเท่านั้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 71 วรรคหนึ่ง จึงได้บัญญัติหลักการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้ว่า *“เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงและคำร้องของผู้ร้องมีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำร้อง เมื่อศาลเห็นสมควรหรือคู่กรณีได้ยื่นคำขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยและออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล”*

และวรรคสอง บัญญัติว่า "มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกิน หกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น"

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 หมวด 2 การพิจารณา ส่วนที่ 5 มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ข้อ 37 ถึงข้อ 40 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย สรุปได้ดังนี้

1) การยื่นคำขอกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

1.1) คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอมาในคำร้องหรือคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรืออาจยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก่อนศาลวินิจฉัยคดี เพื่อให้ศาลมีมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย อันจะมีผลเป็นการชะลอหรือระงับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราว หรือมีมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีฝ่ายที่ร้องขอไว้ในระหว่างการพิจารณาคดี หรือเพื่อประโยชน์แก่การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลในภายหลัง ทั้งนี้ คำขอดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่าประสงค์ให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวอย่างใด เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลังประการใด หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึงอย่างไร (ข้อ 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

1.2) ในกรณีที่ไม่มีคำขอของคู่กรณี แต่พฤติการณ์แห่งคดีมีความจำเป็นรีบด่วน ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยได้ตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณี (ข้อ 37 วรรคสาม)

2) กรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งไม่รับคำร้องขอมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลหรือคณะตุลาการเห็นว่าคำขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยใดยื่นโดยไม่มีข้ออ้างหรือข้อเท็จจริงเพียงพอ หรือไม่มีเหตุผลหรือสาระอันควรได้รับการพิจารณา หรือไม่มีเหตุอันมีน้ำหนักที่ศาลจะวินิจฉัยให้เป็นไปตามคำขอ ให้สั่งไม่รับคำขอดังกล่าว (ข้อ 38)

3) การดำเนินการก่อนมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราว

3.1) เมื่อศาลหรือคณะตุลาการมีคำสั่งรับคำขอตามข้อ 37 วรรคหนึ่ง และส่งสำเนาคำขอให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งทำคำคัดค้านคำขอนั้นแล้ว ให้ศาลนัดไต่สวนคำขอโดยเร็วเพื่อให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลตามข้ออ้างหรือข้อคัดค้านของแต่ละฝ่าย และให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวโดยไม่ชักช้า (ข้อ 39 วรรคหนึ่ง)

3.2) ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินรีบด่วนเป็นกรณีพิเศษและมีเหตุจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามที่เห็นสมควรแก่กรณีได้โดยไม่ต้องไต่สวนและไม่ต้องรับฟังความเห็นของคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องก่อนก็ได้ (ข้อ 39 วรรคสอง)

4) คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวในคดีรัฐธรรมนูญแต่ละประเภท

4.1) มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยตามข้อ 37 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ศาลอาจมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดเป็นการเฉพาะดังต่อไปนี้ก็ได้ (ข้อ 40 วรรคหนึ่ง)

(1) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (1) หากกฎหมายมิได้กำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะ และเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะอย่างสำคัญ ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องนั้นไว้ก่อน หรือชะลอการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น แล้วแต่กรณี

(2) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี รอการพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(3) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐ หรือคู่กรณี กระทำการหรือระงับการกระทำใด ๆ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(4) คดีที่ประชาชนหรือชุมชนยื่นคำร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 45 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีไปก่อนหรือรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเรื่องอื่นใดไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(5) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา178 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐรอการพิจารณาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(6) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้ซึ่งใช้อำนาจรัฐกระทำการหรือมิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้องจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(7) คดีที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่ามติของคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 มาตรา 29 ศาลอาจมีคำสั่งให้ชะลอการดำเนินการหรือการบังคับการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง หรือสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวไปก่อนจนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(8) คดีที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และกฎหมายอื่น ศาลอาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอหรือคู่กรณีในระหว่างการพิจารณาคดี หรือสั่งให้พรรคการเมืองระงับการกระทำใดไว้เป็นการชั่วคราวตามคำขอของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียน หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

4.2) การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและพอสมควรแก่กรณี และต้องเป็นไปเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง หรือเพื่อป้องกันความรุนแรงอันใกล้จะถึง (ข้อ 40 วรรคสอง)

4.3) การมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยของศาลให้เป็นที่สุดและให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกิน 60 วัน นับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น แต่กรณีที่มีข้อเท็จจริงใหม่อันเป็นสาระสำคัญที่ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวขึ้นใหม่ ศาลอาจออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวใหม่ได้ โดยจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ การออกคำสั่งแต่ละครั้งให้มีผลใช้บังคับได้ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวนั้น (ข้อ 40 วรรคสาม)

6) การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75 กำหนดให้ ในการวินิจฉัยคดี ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตนเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ดังนั้น จึงถือเป็นหน้าที่ของตุลาการทุกคนที่จะต้องร่วมนั่งพิจารณาและร่วมทำคำวินิจฉัย เว้นแต่มีเหตุถูกคัดค้านหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้ความเห็นส่วนตนของตุลาการ ให้ทำโดยสังเขปและต้องเผยแพร่ต่อสาธารณะตามข้อกำหนดของศาล

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2561 มาตรา 52 กำหนดให้องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า 7 คน และตุลาการซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยนั้น หากมีปัญหาว่าตุลาการคนใดร่วมในการพิจารณาในเนื้อหาคดีนั้นหรือไม่ ให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยก่อนที่จะดำเนินกระบวนพิจารณาต่อไป เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัยจะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง 7 คน

ในการทำคำวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 75 วรรคสาม กำหนดให้องค์คณะอาจมอบหมายให้ตุลาการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้จัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาลก็ได้ และคำวินิจฉัยของศาลให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย

ในส่วนของผลของคำวินิจฉัย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 กำหนดให้ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน และในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว หรือในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องหรือผู้มีหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213) หรือการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1)) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศ

ในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว ส่วนการแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลและการแจ้งคำวินิจฉัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี คำสั่งดังกล่าวต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคดี เหตุผลในการมีคำสั่ง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง และเมื่อจัดทำคำสั่งเสร็จแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ พร้อมปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการศาลไม่น้อยกว่า 15 วัน ทั้งนี้ คำสั่งของศาลดังกล่าวให้มีผลในวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำสั่ง โดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 77

7) การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับหรือการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ว่า

*“ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาล หากมีความจำเป็นจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ในคำวินิจฉัยนั้น โดย**ศาลอาจกำหนดให้มีผลไปในอนาคตขณะใดขณะหนึ่งหลังวันอ่านคำวินิจฉัย หรืออาจกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการในการบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ ตามความจำเป็นหรือสมควรตามความเป็นธรรมแห่งกรณี** และให้องค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ รายงานผลการปฏิบัติหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล”*

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 หมวด 3 การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง และการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ข้อ 44 และข้อ 45 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีเกี่ยวกับการกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 ไว้ดังนี้

(1) การรายงานการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล และกรณีคู่กรณีไม่ปฏิบัติตามคำบังคับหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับ

ในกรณีที่ศาลกำหนดคำบังคับไว้ในคำวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 74 เมื่อความปรากฏแก่ศาล หรือคู่กรณียื่นคำขอ หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับรายงานต่อศาลว่า คู่กรณียังไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาล ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาหรือไต่สวนและมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย หรือมีคำสั่งใด ๆ เพื่อให้การบังคับคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว (ข้อ 44)

(2) กรณีองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับหรือปฏิบัติล่าช้าเกินควร

เมื่อปรากฏว่าองค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับ มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลให้ถูกต้องครบถ้วน หรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ให้ศาลไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอให้ฟังได้ว่าการที่มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเป็นไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจแจ้งให้นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานองค์กรอิสระ

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล หรือผู้ควบคุม ตามความจำเป็นและสมควรแก่ประเภทคดี เพื่อดำเนินการหรือบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาล และแจ้งผลให้ศาลทราบโดยเร็ว (ข้อ 45)

8) การละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

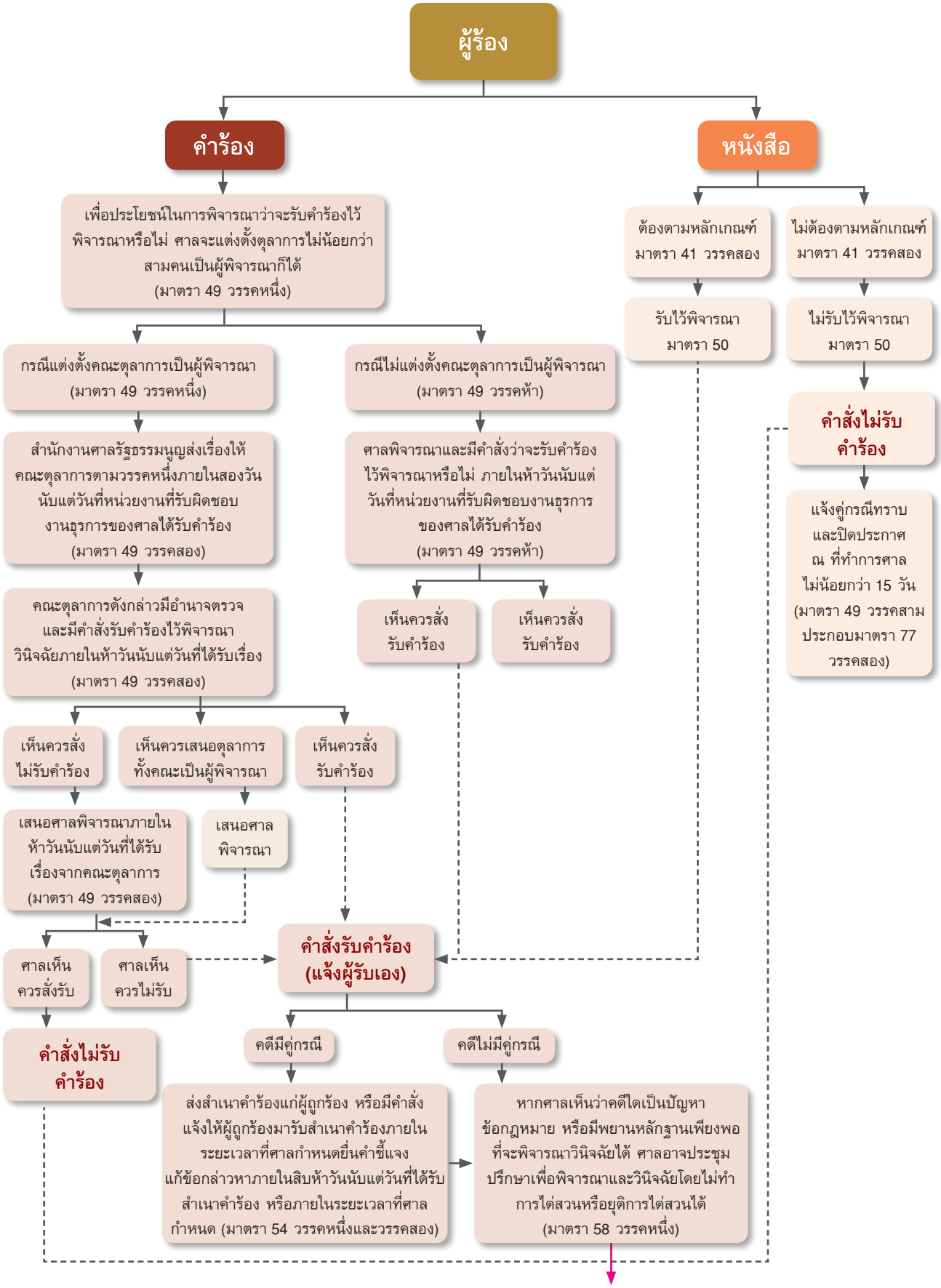
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 38 บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว

นอกจากนี้ การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมิได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

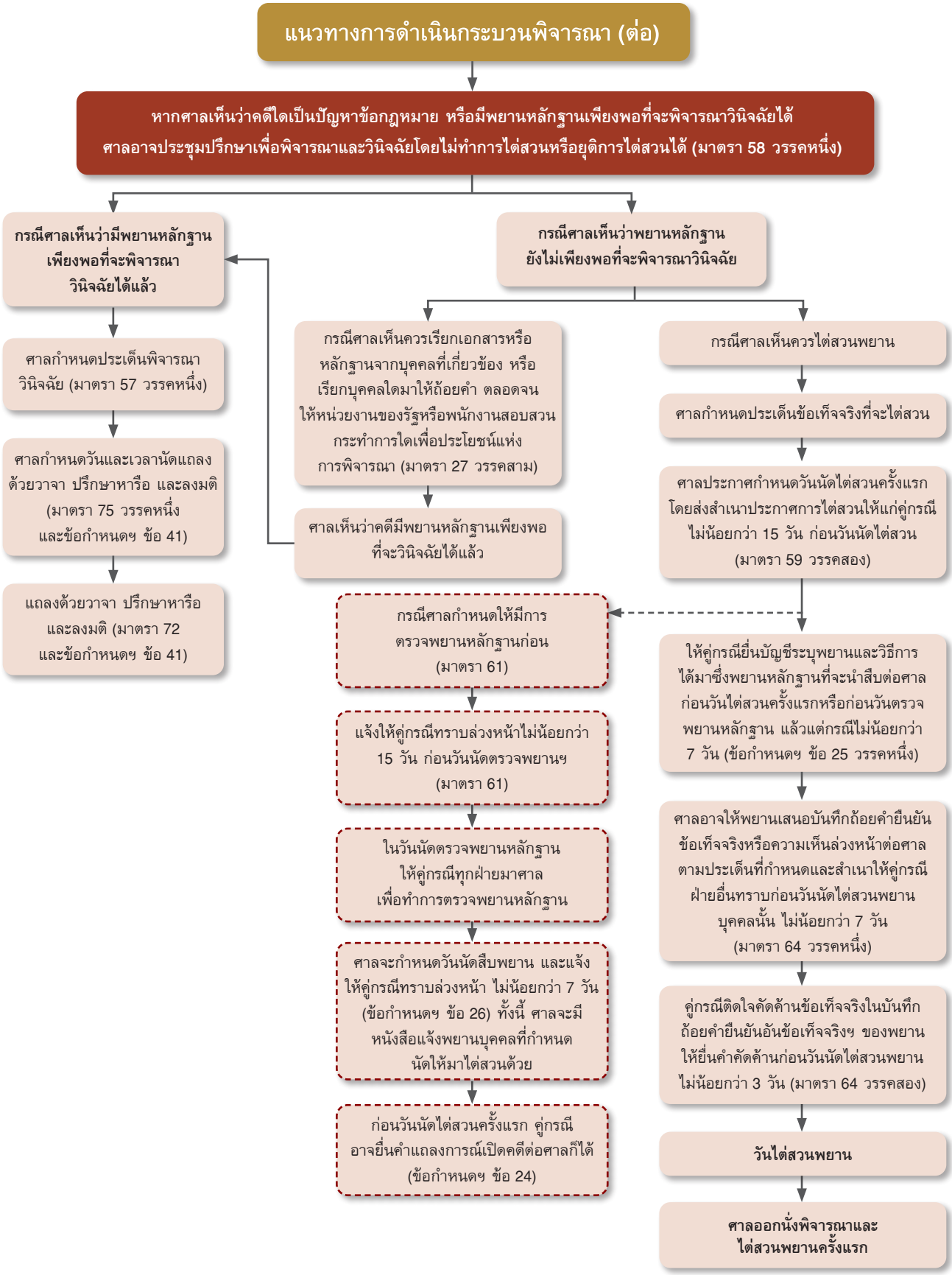
กรณีผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลหรือคำสั่งศาลตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือไล่ออกจากบริเวณศาล หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยการสั่งลงโทษดังกล่าว ศาลจะพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี อย่างไรก็ดี การสั่งลงโทษจำคุกหรือโทษปรับ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และในการดำเนินการดังกล่าวให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 39

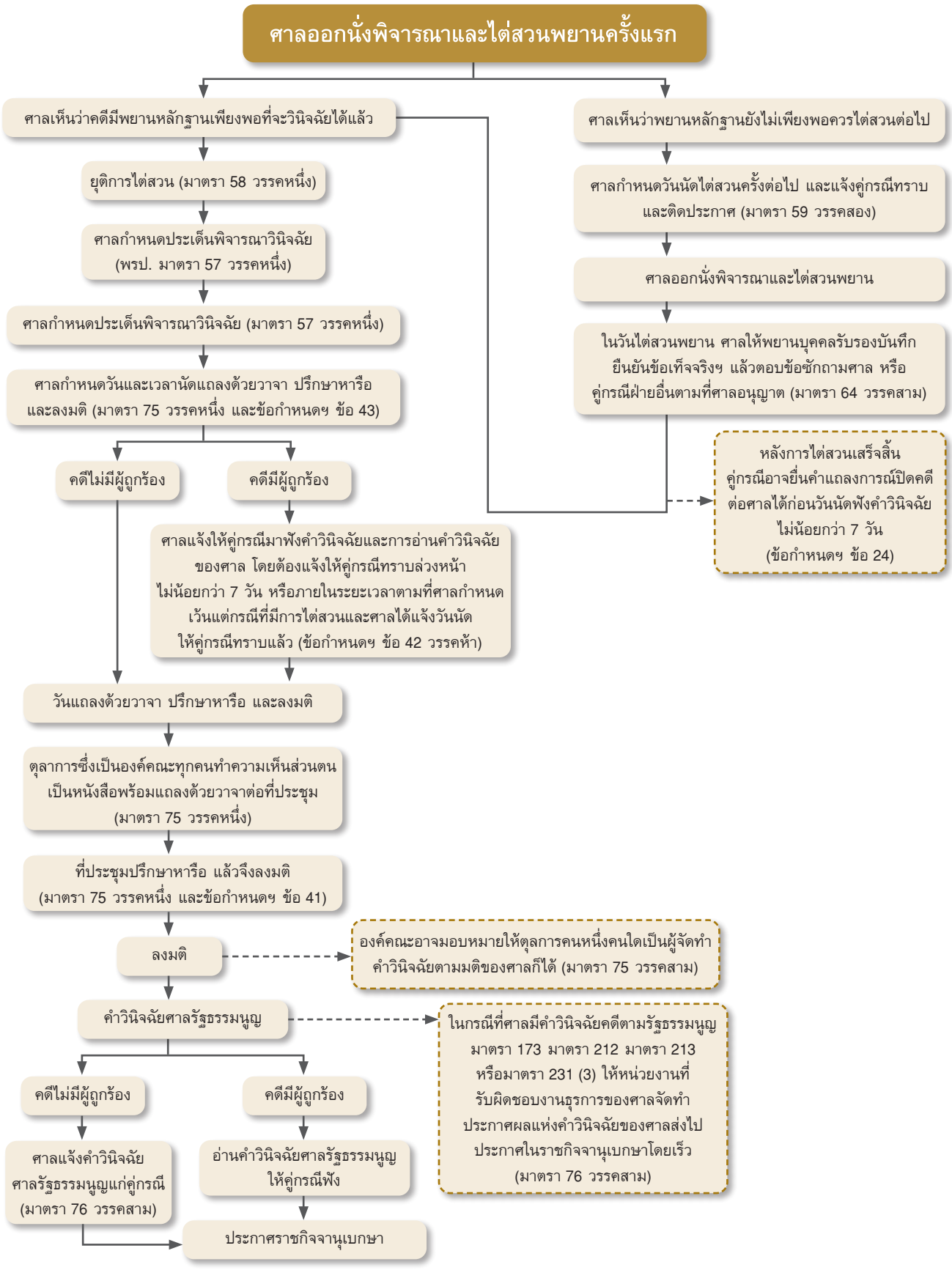
แผนภาพที่ 5 กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

แผนภาพที่ 5 กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (ต่อ)

แผนภาพที่ 5 กระบวนพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 (ต่อ)

3. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้นำความในมาตรา 188 มาตรา 190 มาตรา 191 และมาตรา 193 มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม” ประกอบกับมาตรา 193 บัญญัติว่า “ให้ศาลแต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

3.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ดังนี้

(1) รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(3) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ

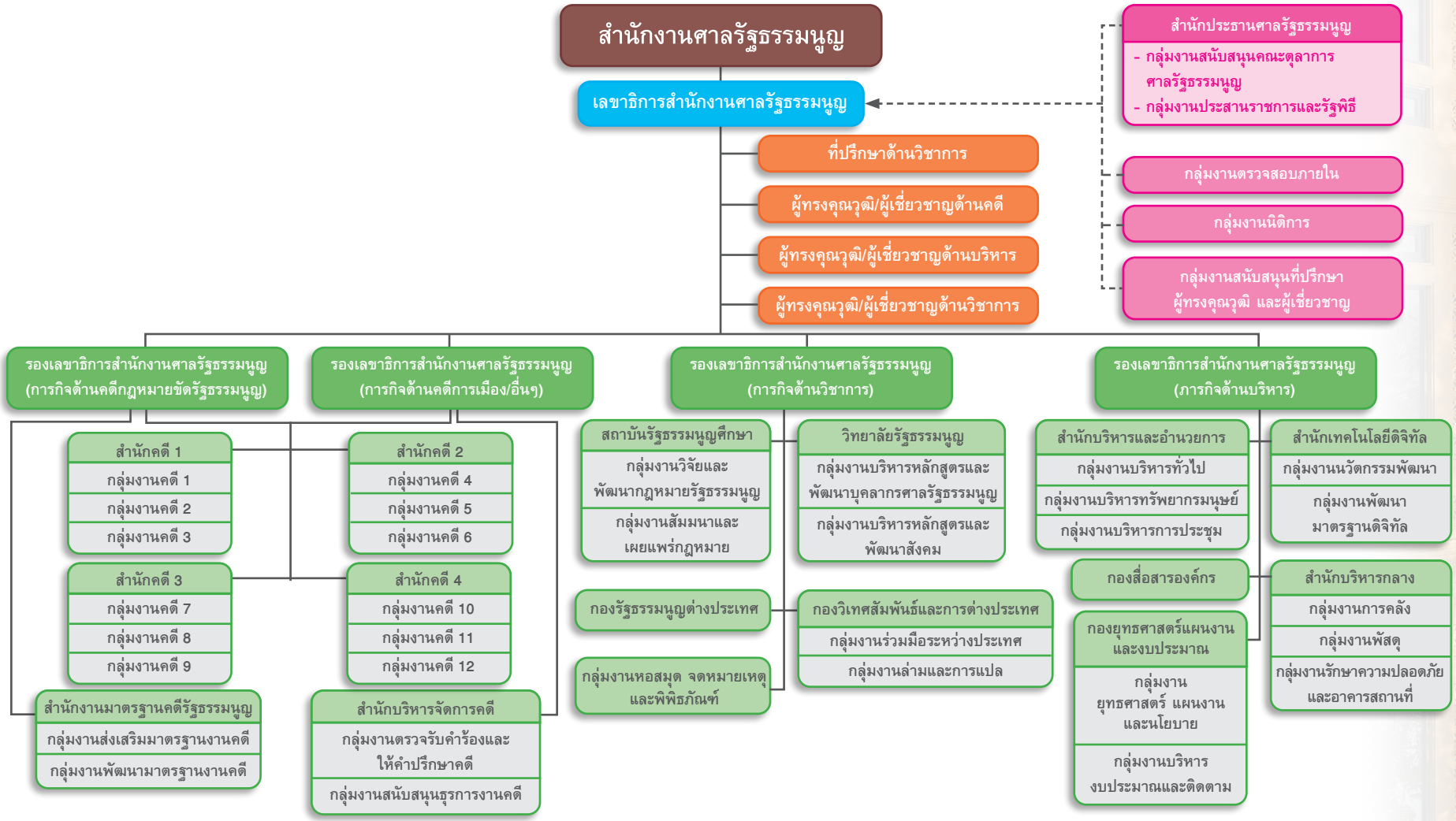
(4) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

3.2 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2564 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 4 ก ลงวันที่ 22 มกราคม 2564) ประกอบด้วย

(1) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
(2) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน
(3) กลุ่มงานนิติการ
(4) กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ
(5) สำนักคดี 1
(6) สำนักคดี 2
(7) สำนักคดี 3
(8) สำนักคดี 4
(9) สำนักบริหารจัดการคดี
(10) สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ
(11) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
(12) กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ
(13) วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
(14) กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ
(15) กองสื่อสารองค์กร
(16) กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์
(17) สำนักบริหารและอำนวยการ
(18) สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล
(19) สำนักบริหารกลาง
(20) กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ

แผนภาพที่ 6 โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการและการบังคับบัญชาภายในสำนัก สถาบัน วิทยาลัย กอง และกลุ่มงาน ในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนราชการภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีฐานะและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านเลขานุการประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ประสานงานเกี่ยวกับนโยบายของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งภายในและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อศาลรัฐธรรมนูญ

(ง) เสนอความเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นกับการกำหนดนโยบาย และการประสานนโยบาย รวมทั้งข้อกฎหมายและระเบียบที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ประสานงานการดำเนินงานกับคณะรัฐมนตรี รัฐสภา หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(ฉ) ศึกษา ค้นคว้าข้อมูล ขั้นตอน แนวทางปฏิบัติ และการเตรียมการสำหรับประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในงานพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีการต่าง ๆ

(ช) ประสานงาน อำนวยความสะดวก และดำเนินการเกี่ยวกับงานพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ซ) ประสานงาน อำนวยความสะดวก และดำเนินการเกี่ยวกับการเดินทางไปราชการของประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(ฌ) ประสานงาน อำนวยความสะดวก และดำเนินการเกี่ยวกับการต้อนรับอาคันตุกะ ต่างประเทศ

(ญ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(2) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบภายในเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของหน่วยรับตรวจ

(ข) ประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบ

(ค) จัดทำแผนการตรวจสอบภายในประจำปี และแผนปฏิบัติงานตรวจสอบ

(ง) ตรวจสอบด้านการเงินและการบัญชีของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนงาน งานและโครงการ สารสนเทศ และการบริหาร

(ฉ) ดำเนินการตรวจสอบและประเมินระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของหน่วยรับตรวจ

(ช) เสนอแนะวิธีการในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายหรือการรั่วไหลเกี่ยวกับการเงินหรือทรัพย์สินต่าง ๆ

(ซ) จัดทำรายงานการตรวจสอบภายในเสนอต่อเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และติดตามผลการปรับปรุงแก้ไขของหน่วยรับตรวจ

(ฌ) ประชุมร่วมกับผู้บริหารในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องเกี่ยวกับการบริหาร งบประมาณ การเงิน การบัญชี การพัสดุและทรัพย์สิน รวมทั้งการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการ

(ญ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(3) กลุ่มงานนิติการ มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการทางด้านนิติการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ สนับสนุนและพัฒนาการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด และกฎหมายว่าด้วยการยื่นบัญชีทรัพย์สิน

(ง) ตอบข้อหารือ ให้คำปรึกษา แนะนำทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน อุทธรณ์ต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนศึกษา ค้นคว้า ตรวจสอบข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย เพื่อเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาสั่งการ

(ฉ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(4) กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

(ก) สนับสนุน ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ

(ข) ตรวจสอบ และกลั่นกรองสรุปย่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและบรรทัดฐาน คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และวิเคราะห์ ตรวจสอบ และกลั่นกรองคำแถลงการณ์และให้ความเห็น เกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ค) ค้นคว้า วิเคราะห์ ให้ความเห็นและจัดทำเอกสารทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานคดีรัฐธรรมนูญหรืองานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

(ง) วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับ มอบหมาย

(จ) ค้นคว้า วิเคราะห์ ให้ความเห็นและจัดทำเอกสารทางวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ หรืองานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

(ฉ) ให้การสนับสนุนและให้คำแนะนำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการและงานด้านบริหารของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานดังกล่าว และผลกระทบอื่นที่อาจเกิดขึ้นตามที่ได้รับมอบหมาย

(ช) ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับระบบงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับ รวมทั้งนโยบายที่มีผลกระทบต่อศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ซ) ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ กลั่นกรองการยกร่างกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ฌ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(5 - 8) สำนักคดี 1 - 4 มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินงานด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ รวมถึงปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบคดีตามที่ได้รับมอบหมาย

(ข) ดำเนินงานด้านกฎหมายเพื่อสนับสนุนการพิจารณารับคำร้องคดีรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ค) ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานทางด้านคดีและวิชาการประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่ได้รับมอบหมาย

(ง) ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์และจัดทำบันทึกสรุปสำนวนเสนอต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือความคิดเห็นเชิงวิชาการเกี่ยวกับงานคดีรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(9) สำนักบริหารจัดการคดี มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการรับคำร้อง การตรวจคำร้อง การจ่ายสำนวนคดี การส่งเอกสารทางด้านคดี และการเก็บรักษาสำนวนคดี วัตถุ และเอกสารเกี่ยวกับคดี

(ข) ตรวจสอบ ติดตาม ประสานงาน และรายงานผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ วิธีการชั่วคราวและคำบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) วางแผน ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

(ง) รวบรวม จัดทำทะเบียนสารบบคดี และรายงานสถิติคดีในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ สถิติคำวินิจฉัยหรือคำสั่งในแต่ละปี ประเภทคดี ผู้ยื่นคำร้อง ระยะเวลาในการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาล เป็นต้น รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลในการจัดทำรายงานประจำปี

(จ) รวบรวม จัดทำ และรายงานสถิติคดีเกี่ยวกับการรับสำนวนคดีของสำนักคดี กลุ่มงานคดี และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

(ฉ) รวบรวม จัดทำ และรายงานความเคลื่อนไหวของสำนวนคดี คำวินิจฉัย หรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

(ช) ประสานงาน ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และจัดหาข้อมูลข่าวสารด้านคดีแก่ส่วนราชการอื่น หรือบุคคลภายนอก

(ซ) ประสานงาน สนับสนุน และจัดเตรียมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งสถานที่ เกี่ยวกับการจัดทำวาระการประชุม (เชิงคดี) หรือการดำเนินกระบวนพิจารณา หรือการไต่สวนของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ฌ) ประสานงาน สนับสนุน และจัดเตรียมเอกสารข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการประชุม (ด้านคดี) ระหว่างส่วนราชการภายใน

(ญ) ประสานงานธุรการทั่วไประหว่างส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับส่วนราชการต่าง ๆ ในด้านคดี

(ฎ) สนับสนุนงานธุรการทั่วไปเกี่ยวกับงานสารบรรณที่เกี่ยวข้องส่วนราชการต่าง ๆ ในด้านคดี

(ฏ) สนับสนุน ประสานการผลิตและจัดทำเอกสารทางวิชาการในการจัดอบรม และสัมมนาด้านคดีรัฐธรรมนูญ

(ฐ) สนับสนุน ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม หรือสัมมนา ด้านคดีรัฐธรรมนูญของส่วนราชการต่าง ๆ ด้านคดี

(ฑ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(10) สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ตรวจสอบ กลั่นกรอง และให้ความเห็นเกี่ยวกับการยกร่างคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ศึกษา ค้นหาข้อมูล ทั้งด้านสำนวนคดี และด้านวิชาการ เช่น แนวคิด ทฤษฎี แนวคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเคยตัดสินไว้ประกอบการพิจารณาคดีของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) สนับสนุนข้อมูลด้านแนวหรือบรรทัดฐานคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญแก่ ผู้บังคับบัญชาและส่วนราชการต่าง ๆ ในด้านคดี

(ง) ตรวจทานความถูกต้องของร่างคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญทั้งในส่วนของรูปแบบและเนื้อหาในคดีที่ได้รับมอบหมาย ก่อนอ่านหรือเผยแพร่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งนั้น

(จ) เผยแพร่สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการในการจัดอบรม และสัมมนาด้านคดีรัฐธรรมนูญ

(ฉ) รวบรวม จัดทำแนวหรือบรรทัดฐานคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

(ช) จัดทำฐานข้อมูลสรุปย่อคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

(ซ) ศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญ การดำเนินกระบวนพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ และการบริหารจัดการคดีรัฐธรรมนูญ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนามาตรฐานงานคดี และการบริหารจัดการงานคดี

(ฌ) จัดทำรายงานสรุปปัญหา แนวทางแก้ไขและพัฒนามาตรฐานงานคดี และการบริหารจัดการงานคดีเสนอผู้บริหาร

(ญ) จัดทำมาตรฐานคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ

(ฎ) ประสานงาน สนับสนุน หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือ หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับคดีรัฐธรรมนูญ

(ฏ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(11) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา มีผู้อำนวยการสถาบันเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) จัดทำเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ

(ง) ส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาวิจัยร่วมกับบุคคลหรือองค์กรภายนอก

(ฉ) จัดทำสรุปงานวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร

(ช) จัดทำวารสารและสื่อสิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ซ) ดำเนินการและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายชุมชนทางวิชาการด้านรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ กับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน

(ฌ) ดำเนินการจัดการประชุมและสัมมนาทางวิชาการ หรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการ หรือการจัดทำกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

(ญ) จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร

(ฎ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(12) กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน องค์กรวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไทย และต่างประเทศ

(ข) ศึกษา รวบรวม และจัดทำคำแปล หรือสรุปย่อคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศเป็นภาษาไทย และภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ

(ค) ให้คำแนะนำ คำปรึกษา หรือความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักกฎหมายมหาชน องค์กรวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ และคดีรัฐธรรมนูญต่างประเทศ

(ง) สนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการ หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ หลักกฎหมายมหาชน และคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ

(จ) สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการด้านคดีแก่ส่วนราชการ ในการศึกษาดูงานต่างประเทศ

(ฉ) จัดทำบทความหรือเอกสารวิชาการเกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญต่างประเทศเผยแพร่ต่อสาธารณะ

(ช) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(13) วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ มีผู้อำนวยการวิทยาลัยเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ดำเนินการจัดการศึกษาอบรม สัมมนา และการประชุมให้แก่บุคลากรทั้งภายในศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามหลักสูตรที่กำหนด

(ค) จัดทำและพัฒนาคู่มือ เอกสารวิชาการ และสื่อโสตทัศน์ เพื่อประกอบการศึกษาอบรม สัมมนา และการประชุม

(ง) ติดตาม ประเมิน เพื่อพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการฝึกอบรมสัมมนา รวมถึงจัดทำรายงานผลการศึกษาอบรมและสัมมนาเสนอต่อผู้บริหาร

(จ) ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาอบรมเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาประชาธิปไตย การส่งเสริมหลักนิติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ สร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการพัฒนาสังคมในด้านรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ดำเนินการจัดการศึกษา อบรม และการประชุมให้แก่บุคคลทั้งภายในและภายนอกศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ช) จัดทำและพัฒนาคู่มือ เอกสารวิชาการ และสื่อโสตทัศน์ เพื่อประกอบการศึกษาอบรม สัมมนาและการประชุม

(ซ) ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและพัฒนาบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้ง

(ฌ) ติดตาม ประเมิน เพื่อพัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการฝึกอบรมสัมมนา รวมถึงจัดทำรายงานผลการศึกษาอบรมและสัมมนาเสนอต่อผู้บริหาร

(ญ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(14) กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หน่วยงานยุติธรรมระหว่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ รวมถึงการสร้างเครือข่ายพันธมิตร ความร่วมมือทางวิชาการและการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

(ข) ดำเนินการแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ การเผยแพร่ภาพลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการแปลและล่าม

(ง) จัดหาทุนสำหรับบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญในการศึกษา ฝึกอบรม ดูงานและวิจัยในต่างประเทศ

(จ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(15) กองสื่อสารองค์กร มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนการสื่อสารองค์กรผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ

(ข) จัดทำแผนการปฏิบัติงานเสนอผู้บริหาร

(ค) ดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญทั้งภายในและภายนอกองค์กร

(ง) ดำเนินการจัดทำ และเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมาย คดีความ กระบวนการ และการศาลรัฐธรรมนูญผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อประชาชนและสังคม

(จ) เผยแพร่ผลงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

(ฉ) ผลิตสื่อ และจัดนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ให้ความรู้แก่ประชาชน รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความรู้เกี่ยวกับคดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(ช) ประสานงานและอำนวยความสะดวกในด้านสื่อสารมวลชนสัมพันธ์

(ซ) ศึกษา และประเมินผลเพื่อพัฒนา รวมทั้งเพื่อเสนอแนะนโยบายด้านการสื่อสารองค์กร

(ฌ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(16) กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ มีผู้อำนวยการกลุ่มงานเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกลุ่มงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการคัดเลือก จัดหา และให้บริการระบบทรัพยากรสารนิเทศ ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ศึกษา วางระบบ และพัฒนาระบบการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ

(ค) กำหนดเป้าหมาย การสำรวจ จัดหา คัดเลือก ประเมินคุณค่า รับบริจาคทรัพยากร ด้านพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสาร และสิ่งของสำคัญที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำบัญชี ลงทะเบียน จัดทำดรรชนีสืบค้น สาระสังเขป ทรัพยากรด้านพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุให้เป็นไปตามหลักวิชาการ

(จ) วางแผน ซ่อมแซม อนุรักษ์ เก็บรักษาทรัพยากรด้านพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ ที่มีคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ศาล ให้มีสภาพที่ดี คงอยู่สืบไป สามารถเผยแพร่และนำออกจัดแสดงได้

(ฉ) ศึกษา ค้นคว้า พัฒนาเทคนิคการเผยแพร่กิจกรรม การบรรยายนำชมพิพิธภัณฑ์ ศาลและจดหมายเหตุ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเกิดประโยชน์แก่สาธารณชนและสังคมต่อไป

(ช) วิเคราะห์ และควบคุม ดูแล ป้องกันสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก พิพิธภัณฑ์ศาลและหอจดหมายเหตุ เพื่อวางแผนกำหนดวิธีการและแนวปฏิบัติให้มีความเหมาะสม ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านงานพิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุ

(ซ) บริหารงานทั่วไปของพิพิธภัณฑ์ศาลและหอจดหมายเหตุ

(ฌ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(17) สำนักบริหารและอำนวยการ มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) สนับสนุน และอำนวยการความสะดวกในการออกนั่งพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ประสานงานกับส่วนราชการภายในเกี่ยวกับงานพิธีที่จัดขึ้น ณ ที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ปฏิบัติงานเลขานุการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (เชิงบริหาร)

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการนักบริหารของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(จ) ปฏิบัติงานสารบรรณกลางและงานธุรการทั่วไปของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฉ) สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้แก่ส่วนราชการภายในและภายนอกเพื่อให้การปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

(ช) ปฏิบัติงานที่มิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของงานใดโดยเฉพาะ

(ซ) ศึกษา พัฒนาโครงสร้างการบริหารราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ แผนอัตรากำลัง และการพัฒนาระบบงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฌ) ศึกษา วางแผน และดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ญ) จัดทำ ควบคุม และปรับปรุงข้อมูลในทะเบียนประวัติของบุคลากรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

(ฎ) ดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการทางวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ และการดำเนินการทางจริยธรรมของบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฏ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(18) สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ความต้องการ ประเมินความน่าจะเป็นในการพัฒนาและจัดหาโปรแกรมระบบงาน ระบบฐานข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ออกแบบ และจัดทำโปรแกรมระบบงาน ระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ให้กับหน่วยงานในสังกัดตามความต้องการใช้งาน

(ค) ติดตั้ง ควบคุม บำรุงรักษาเครือข่ายต่าง ๆ ของระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายโปรแกรม ปฏิบัติการเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง รวมทั้งควบคุมการจัดเก็บข้อมูลและแฟ้มข้อมูลต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ง) ทดสอบ ประมวลผลระบบการทำงานของโปรแกรมระบบงาน ระบบฐานข้อมูล เพื่อทดสอบความเข้ากันได้ของระบบและประสิทธิภาพในการทำงาน

(จ) บริหารจัดการ บำรุงรักษา จัดทำเอกสารคู่มือในการใช้งาน ฝึกอบรม ประชุม และให้คำปรึกษาแนะนำโปรแกรมระบบงาน และระบบฐานข้อมูลแก่ผู้ใช้งาน รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี และพัฒนาบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีด้วย

(ฉ) ดูแลลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์สำเร็จรูปที่ใช้ในศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ช) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทย และต่างประเทศ รวมถึงฐานข้อมูลรัฐธรรมนูญไทยและต่างประเทศ และฐานข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและบุคลากรในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ซ) รายงานผลการวิเคราะห์และตรวจสอบการใช้งานต่อผู้บริหาร

(ฌ) ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบ และจัดทำแผนพัฒนาระบบงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำข้อกำหนดคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิค ด้านระบบงานสารสนเทศ ระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ระบบเครือข่ายข้อมูล

(ญ) ศึกษา วิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบงานและระบบการให้บริการให้เป็นมาตรฐานและเข้าถึงผู้ใช้บริการ

(ฎ) พัฒนาระบบ รูปแบบ มาตรฐาน หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการศาล กระบวนพิจารณาความ ระบบงานธุรการ ตลอดจนวิธีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาระบบงาน

(ฏ) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานเสนอต่อผู้บริหาร

(ฐ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(19) สำนักบริหารกลาง มีผู้อำนวยการสำนักเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการที่สูงกว่ากอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนเกี่ยวกับการเงิน บัญชี พัสดุ และควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงินงบประมาณและการเงินนอกงบประมาณ

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการบัญชี

(ง) ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ

(ฉ) ดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ตรวจเก็บรักษา เบิกจ่าย จัดทำทะเบียนคุมพัสดุและทรัพย์สิน ตลอดจนการซ่อมแซมและจำหน่ายพัสดุ

(ช) วิเคราะห์ประเมินคุณภาพของพัสดุ บริหารสัญญา วางแผนดำเนินงาน และการจัดทำพัสดุประจำปี

(ซ) ควบคุมดูแล บำรุงรักษายานพาหนะของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฌ) ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของบุคคล อาคารสถานที่และเอกสารของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย กฎ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

(ญ) ดำเนินการเกี่ยวกับการอารักขาบุคคลสำคัญ และประสานงานด้านการข่าว

(ฎ) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจค้น สอบข้อเท็จจริง และป้องกันการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ ข้อบังคับและระเบียบที่เกี่ยวข้องในบริเวณศาล

(ฏ) จัดทำระบบฐานข้อมูล ควบคุม กำกับ ดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ฐ) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่เสนอต่อผู้บริหาร

(ฑ) ดำเนินการด้านวิทยุสื่อสาร

(ฒ) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

(20) กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในฐานะหัวหน้าส่วนราชการระดับกอง มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์เพื่อจัดวางระบบการบริหารการพัฒนาศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงานประจำปีและรายงานประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ค) ดำเนินกระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(ง) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.3 แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570)

การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) มุ่งเน้นให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีกรอบทิศทางในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพและประสิทธิภาพ สามารถสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของศาลรัฐธรรมนูญและเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจหลักของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงการเสนอทิศทางและเป้าหมายเพื่อยกระดับศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง (High Performance Organization)

จากกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่การจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) รายละเอียดดังนี้

แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 – 2570)

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นสถาบันชั้นนำที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญในระดับสากล”

พันธกิจ (Mission)

“คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยยึดหลักนิติธรรม ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

ค่านิยมของศาลรัฐธรรมนูญ

“ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน”

เป้าประสงค์ (Goals)

เพื่อให้บรรลุพันธกิจดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานไว้ ดังนี้

1. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพิจารณาคดีตามหลักสากล
2. เสริมสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีความทันสมัยโปร่งใส และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
3. บุคลากรมีความรู้ความสามารถควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม
4. ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

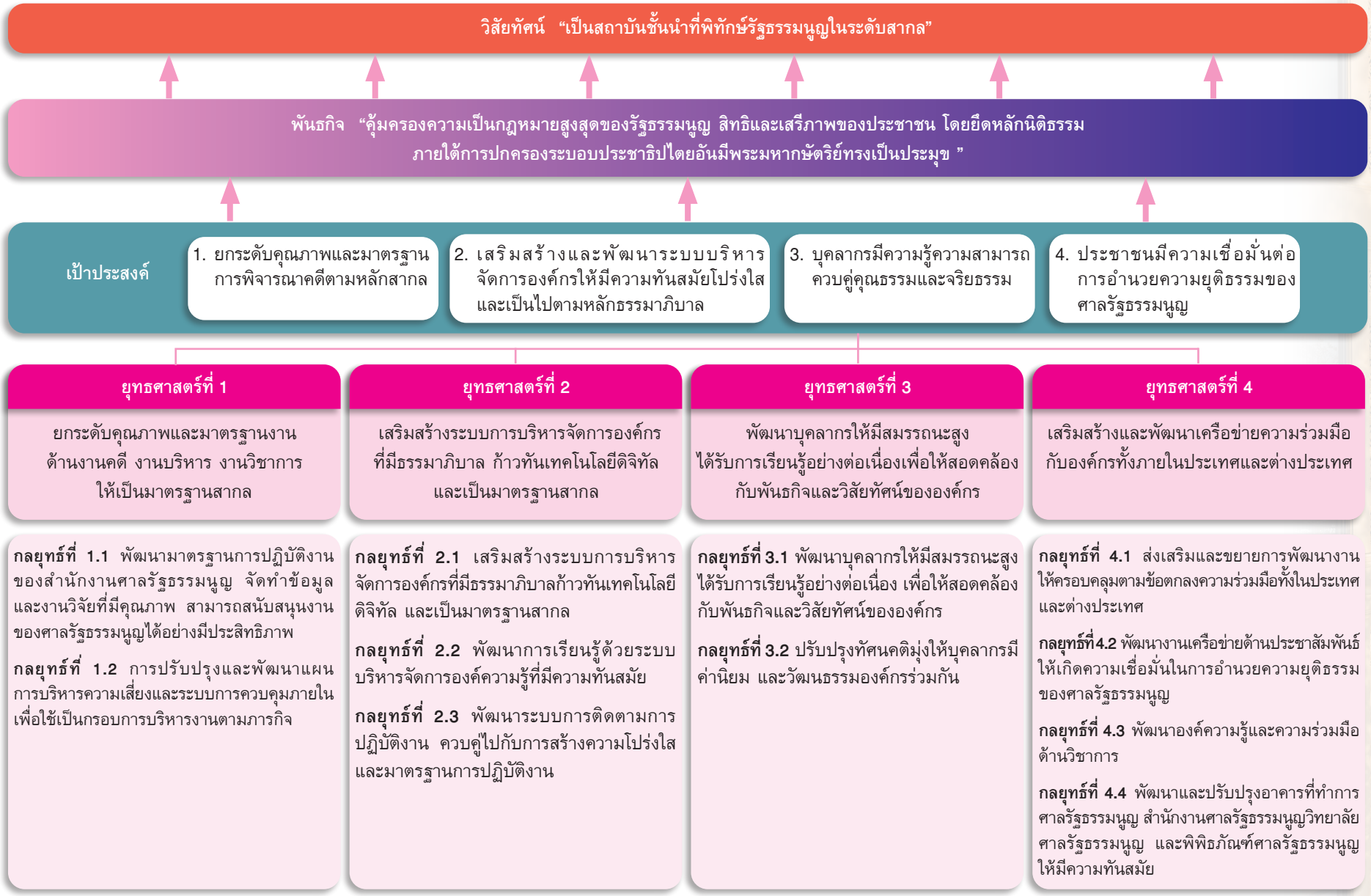
ค่านิยมของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

R I G H T

“องค์กรแห่งความถูกต้องและยุติธรรม”

R: Righteousness	มีคุณธรรมยึดมั่นในความถูกต้อง
I: Intelligence	มุ่งพัฒนาตนเอง
G: Good will	มีไมตรีจิตต่อทุกคน
H: Harmony	มีความรักความสามัคคี
T: Teamwork	มุ่งมั่นทำงานเป็นทีม

แผนภาพที่ 7 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy map)

3.4 อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2542 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจในการสนับสนุนงานด้านพิจารณาวินิจฉัยคดี และงานบริหารด้านต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปัจจุบัน (ณ วันที่ 30 กันยายน 2566) มีอัตรากำลังรวมทั้งสิ้น 254 อัตรา ประกอบด้วย

1) ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 199 อัตรา (มีข้าราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 170 อัตรา)

2) อัตรากำลังของลูกจ้างประจำ จำนวน 25 อัตรา (มีลูกจ้างประจำดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 25 อัตรา)

3) อัตรากำลังของพนักงานราชการ จำนวน 30 อัตรา (มีพนักงานราชการดำรงตำแหน่งอยู่จริง จำนวน 30 อัตรา) รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอัตรากำลังและจำนวนที่มีอยู่จริงของข้าราชการและลูกจ้างตามโครงสร้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ (อัตรา)		ลูกจ้างประจำ (อัตรา)		พนักงานราชการ (อัตรา)	
	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	5	4	0	0	0	0
ที่ปรึกษาด้านวิชาการ	1	0	0	0	0	0
ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ	15	15	0	0	0	0
กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	3	3	0	0	0	0
กลุ่มงานนิติการ	4	3	0	0	1	1
กลุ่มงานสนับสนุนที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ	3	2	1	1	2	2
สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ	9	8	1	1	2	2
สำนักคดี 1	11	8	0	0	0	0
สำนักคดี 2	11	8	0	0	0	0
สำนักคดี 3	11	11	0	0	0	0
สำนักคดี 4	11	8	0	0	0	0
สำนักบริหารจัดการคดี	12	11	3	3	1	1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนอัตรากำลังและจำนวนที่มีอยู่จริงของข้าราชการและลูกจ้างตามโครงสร้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ต่อ)

สำนัก/กลุ่มงาน	ข้าราชการ (อัตรา)		ลูกจ้างประจำ (อัตรา)		พนักงานราชการ (อัตรา)	
	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง	กรอบ	ที่มีอยู่จริง
สำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ	11	11	1	1	0	0
กองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ	2	2	0	0	0	0
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา	9	7	1	1	4	4
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ	8	6	0	0	3	3
กองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ	12	10	0	0	1	1
กองสื่อสารองค์กร	7	7	1	1	1	1
กลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์	4	4	0	0	1	1
สำนักบริหารและอำนวยการ	18	17	4	4	6	6
สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล	9	8	1	1	2	2
สำนักบริหารกลาง	15	11	11	11	5	5
กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ	8	6	1	1	1	1
รวม	**199**	**170**	**25**	**25**	**30**	**30**

3.5 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 360,956,900 บาท พบว่า รายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด คือ ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 186,465,200 บาท (ร้อยละ 51.66) รองลงมาเป็น ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง จำนวน 88,434,100 บาท (ร้อยละ 24.50) และค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 86,057,600 บาท (ร้อยละ 23.84) ดังตารางที่ 2 และแผนภูมิที่ 1

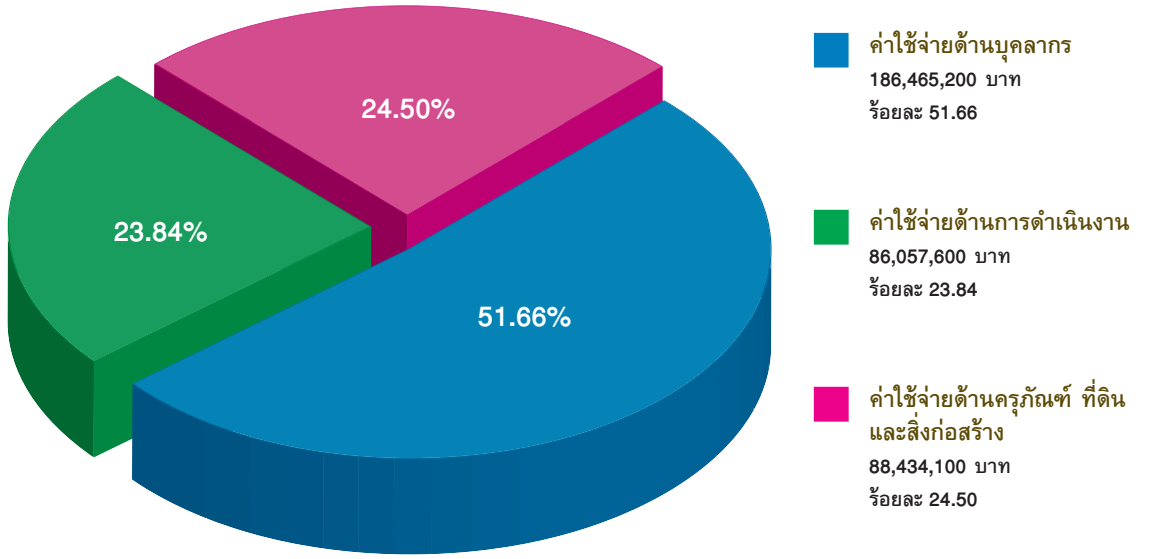
ตารางที่ 2 การจัดสรรงบประมาณจำแนกตามรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	**186,465,200**	**51.66**
1.1 ค่าตอบแทนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและคณะสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	57,443,400	15.92
1.2 ค่าตอบแทนข้าราชการ ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	127,636,800	35.36
1.3 ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร)*	1,385,000	0.38
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	**86,057,600**	**23.84**
2.1 ค่าตอบแทน	4,242,100	1.17
2.2 ค่าใช้สอย	73,222,700	20.29
2.3 ค่าวัสดุ	3,050,000	0.84
2.4 ค่าสาธารณูปโภค	5,542,800	1.54
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	**88,434,100**	**24.50**
3.1 ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	39,710,800	11.00
3.2 ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	7,190,000	1.99
3.3 ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	41,533,300	11.51
รวม	**360,956,900**	**100.00**

*ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร) ประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายตามสิทธิ์และข้อกำหนดตามกฎหมาย
   - 1.1 ค่าเช่าบ้านของข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
   - 1.2 เงินประกันสังคมของพนักงานราชการ
   - 1.3 เงินสมทบกองทุนเงินสดทดแทนประจำปี
   - 1.4 ค่าตอบแทนพิเศษข้าราชการและลูกจ้างประจำที่ได้รับเงินเดือนเต็มขั้น
2. เงินบำเหน็จตอบแทน

แผนภูมิที่ 1 แสดงสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทรายการค่าใช้จ่ายที่ได้รับจัดสรร

3.6 ความเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570)

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่ใช้กำหนดทิศทางและแนวทางต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานที่มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2566 - 2569 ดังรายละเอียดตามแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 ความสอดคล้องและความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

ยุทธศาสตร์ที่ 1	ด้านความมั่นคง
1	ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชม และได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ
ยุทธศาสตร์ที่ 6	**ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ**
1	ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส
2	บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ
3	ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
4	กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค
5	กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)

ประเด็น	การต่างประเทศ	การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ	กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
แผนย่อย	การพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และพันธกรณีระหว่างประเทศ	1. การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ 2. การพัฒนาบริการประชาชน	1. การพัฒนากระบวนการยุติธรรม 2. การพัฒนากฎหมาย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

หมุดหมายที่ 13	ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566 – 2569)

มิติที่ 1	การสร้างความเป็นธรรมตามกฎหมาย
มิติที่ 2	การพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานสากล
มิติที่ 3	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรม

แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 – 2570)

ยุทธศาสตร์ที่ 1	**ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ ให้เป็นมาตรฐานสากล**
กลยุทธ์	พัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำข้อมูลและงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถสนับสนุนงานของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ
	การปรับปรุงและพัฒนาแผนการบริหารความเสี่ยง และระบบการควบคุมภายในเพื่อใช้เป็นกรอบการบริหารงานตามภารกิจ
ยุทธศาสตร์ที่ 2	**เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการองค์กรที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นมาตรฐานสากล**
กลยุทธ์	พัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นมาตรฐานสากล
	พัฒนาการเรียนรู้ด้วยระบบบริหารจัดการองค์ความรู้ที่มีความทันสมัย
	พัฒนาระบบการติดตามการปฏิบัติงาน ควบคู่ไปกับการสร้างความโปร่งใสและมาตรฐานการปฏิบัติงาน
ยุทธศาสตร์ที่ 3	**พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร**
กลยุทธ์	พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ มีความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศ และระบบเทคโนโลยีดิจิทัล
	ปรับปรุงทัศนคติมุ่งให้บุคลากรภายในมีค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรร่วมกัน
ยุทธศาสตร์ที่ 4	**เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ**
กลยุทธ์	ส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ
	พัฒนางานเครือข่ายด้านประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเชื่อมั่นในการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ
	พัฒนาองค์ความรู้และความร่วมมือด้านวิชาการ
	พัฒนาและปรับปรุงอาคารที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ และพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญให้มีความทันสมัย

ศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่
2

ภาพรวมการเปรียบเทียบงบประมาณ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566

1. การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รวมทั้งสิ้น จำนวน 360,956,900 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 179,800 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.05) โดยมีค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร จำนวน 186,465,200 บาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 8,408,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.72) ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน จำนวน 86,057,600 บาท (เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 9,712,700 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.72) และค่าใช้จ่าย ด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 88,434,100 บาท (ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 18,301,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.15) สำหรับการเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566 รายละเอียดดังตารางที่ 3 และแผนภูมิที่ 2

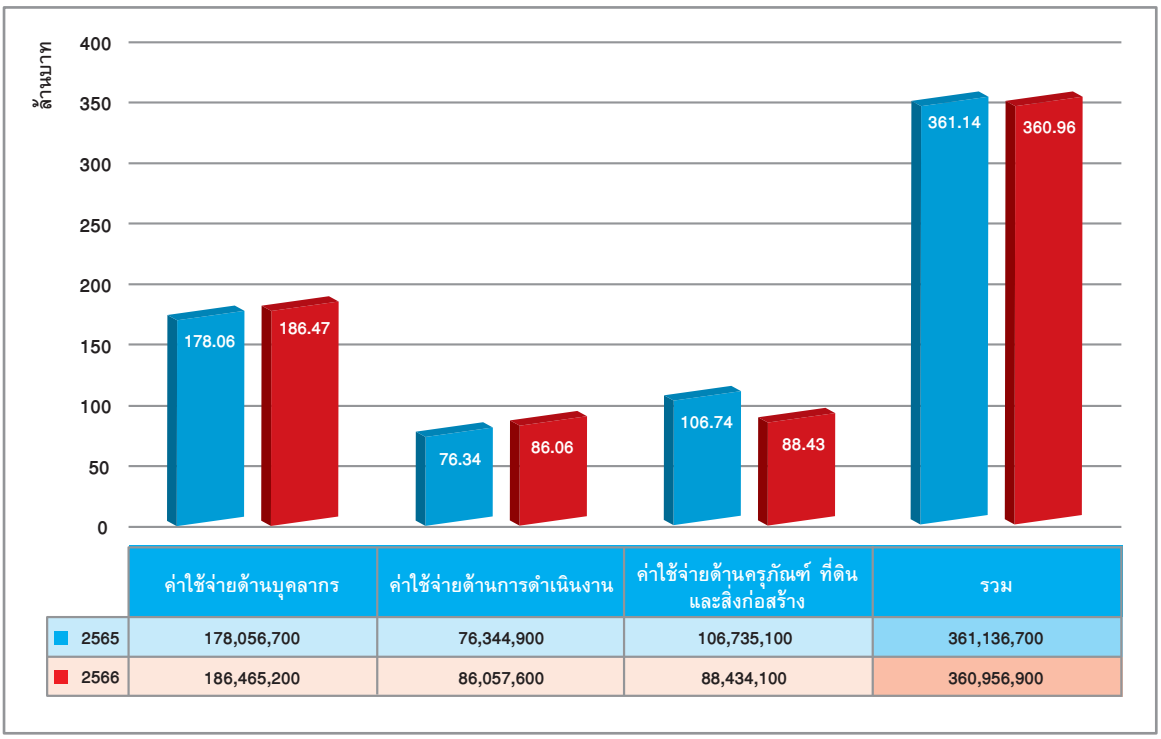
ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566

รายการ	ปีงบประมาณ				ปีงบประมาณ 2566 เทียบกับ ปีงบประมาณ 2565	
	2565		2566			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน เพิ่ม/(ลด)	ร้อยละ เพิ่ม/(ลด)
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	178,056,700	49.31	186,465,200	51.66	8,408,500	4.72
1.1 ค่าตอบแทนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและคณะสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	57,100,000	15.81	57,443,400	15.92	343,400	0.60
1.2 ค่าตอบแทนข้าราชการ ลูกจ้าง และเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	119,602,400	33.12	127,636,800	35.36	8,034,400	6.72
1.3 ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน (ด้านบุคลากร)	1,354,300	0.38	1,385,000	0.38	30,700	2.27
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	76,344,900	21.14	86,057,600	23.84	9,712,700	12.72
2.1 ค่าตอบแทน	5,064,500	1.40	4,242,100	1.17	(822,400)	(16.24)
2.2 ค่าใช้สอย	61,455,100	17.02	73,222,700	20.29	11,767,600	19.15
2.3 ค่าวัสดุ	3,050,000	0.84	3,050,000	0.84	-	-
2.4 ค่าสาธารณูปโภค	6,775,300	1.88	5,542,800	1.54	(1,232,500)	(18.19)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566 (ต่อ)

รายการ	ปีงบประมาณ				ปีงบประมาณ 2566 เทียบกับ ปีงบประมาณ 2565	
	2565		2566			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน เพิ่ม/(ลด)	ร้อยละ เพิ่ม/(ลด)
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	106,735,100	29.55	88,434,100	24.50	(18,301,000)	(17.15)
3.1 ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	4,000,000	1.11	-	-	-	-
3.2 ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	58,697,900	16.25	39,710,800	11.00	(18,987,100)	(32.35)
3.3 ครุภัณฑ์ยานพาหนะและขนส่ง	-	-	7,190,000	1.99	-	-
3.4 ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	44,037,200	12.19	41,533,300	11.51	(2,503,900)	(5.69)
รวม	**361,136,700**	**100**	**360,956,900**	**100**	**(179,800)**	**(0.05)**

แผนภูมิที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดสรรงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 — 2566

2. การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 360,956,900 บาท โดยมีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 316,428,449.46 บาท คิดเป็นร้อยละ 87.66 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 44,528,450.54 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.34 ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

รายการ	งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ผลการเบิกจ่ายเงิน		คงเหลือ	
		งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)	งบประมาณ (บาท)	(ร้อยละ)
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	186,465,200	185,604,915.60	99.54	860,284.40	0.46
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	88,057,600	66,022,840.03	74.97	22,047,515.87	25.03
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	88,434,100	64,800,693.83	74.98	21,620,650.27	25.02
รวม	360,956,900	316,428,449.46	87.66	44,528,450.54	12.34

หมายเหตุ : งบประมาณคงเหลือ สำนักงานจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการหรือในกรณีจำเป็นตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

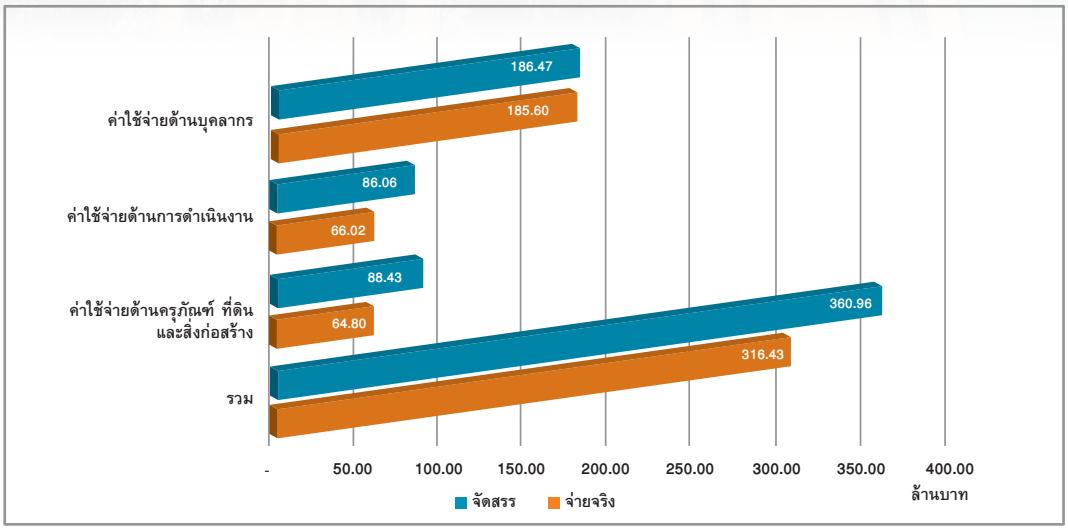
จากตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 186,465,200 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 185,604,915.60 บาท คิดเป็นร้อยละ 99.54 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 860,284.40 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.46

ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 88,057,600 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 66,022,840.03 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.97 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 22,047,515.87 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.03

ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ได้รับการจัดสรรงบประมาณ จำนวน 88,434,100 บาท มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณ จำนวน 64,800,693.83 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.98 คงเหลืองบประมาณ จำนวน 21,620,650.27 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.02

แผนภูมิที่ 3 การเปรียบเทียบงบประมาณที่ได้รับจัดสรรและการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

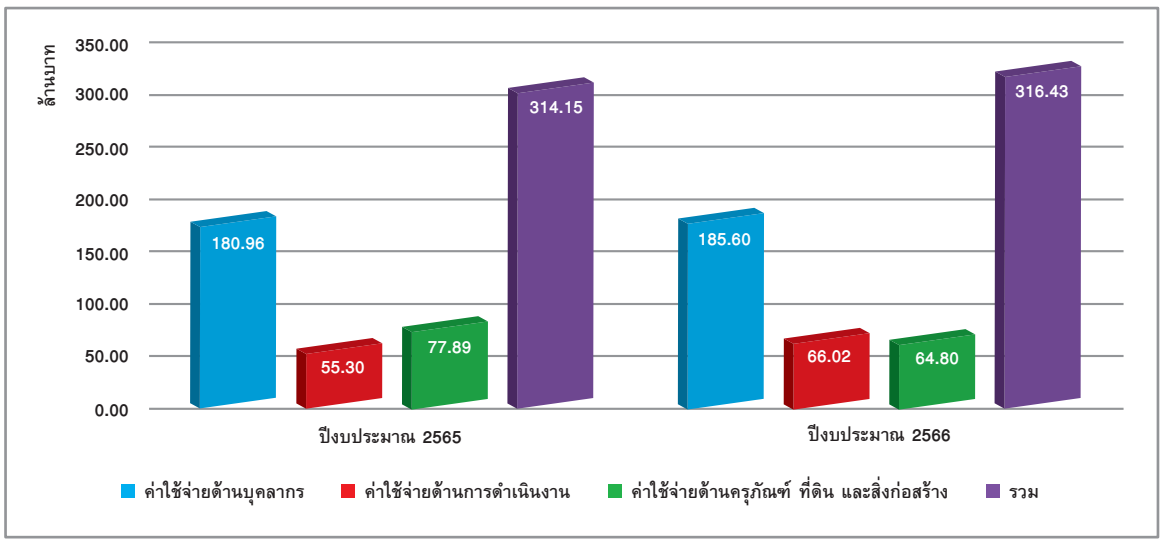

3. การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 - 2566

รายการ	ปีงบประมาณ 2565	ปีงบประมาณ 2566
1. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	180,959,862.58	185,604,915.60
2. ค่าใช้จ่ายด้านการดำเนินงาน	55,295,940.20	66,022,840.03
3. ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	77,889,976.62	64,800,693.83
รวม	**314,145,779.40**	**316,428,449.46**

แผนภูมิที่ 4 การเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 — 2566

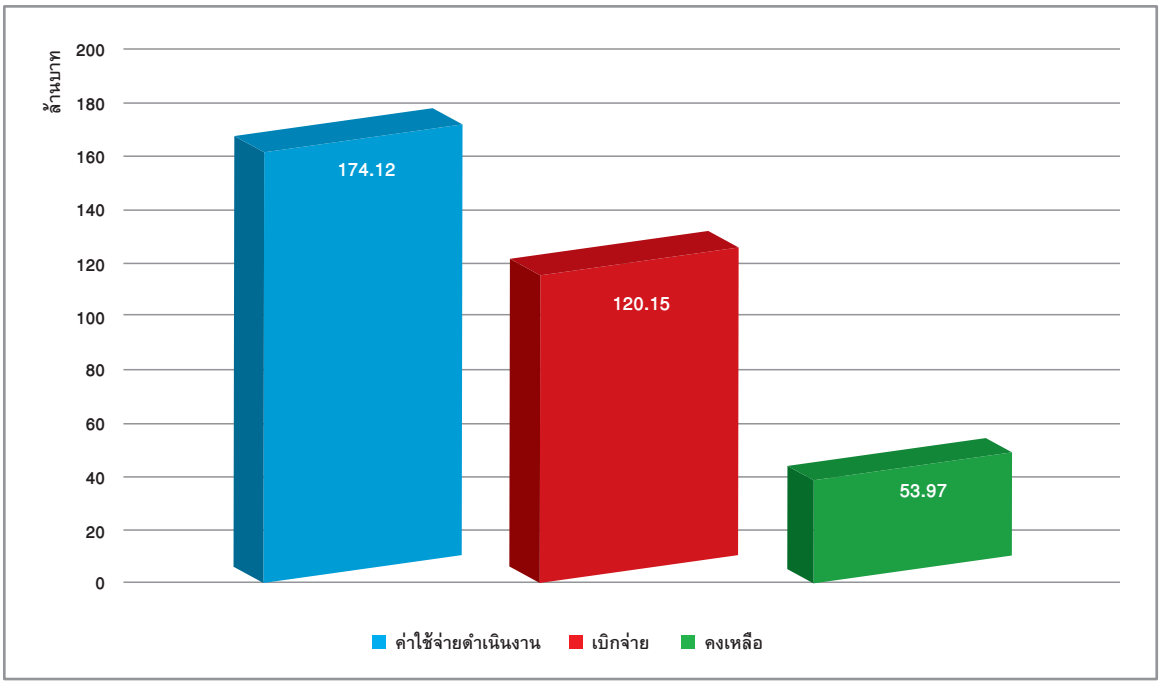

4. รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ตารางที่ 6 รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	174,115,886.63 บาท
เบิกจ่าย	120,145,169.56 บาท
คงเหลือ	53,970,717.07 บาท

แผนภูมิที่ 5 รายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

หมายเหตุ : งบประมาณคงเหลือ สำนักงานจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการหรือในกรณีจำเป็นตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบประมาณค้างเบิกประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 53,970,717.07 บาท มีแผนการดำเนินโครงการสำคัญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ดังนี้

1) โครงการจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและการสร้างความมั่นคงต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้รับงบประมาณ จำนวน 9,215,700 บาท

2) โครงการจัดทำบรรทัดฐานคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับงบประมาณ จำนวน 2,050,000 บาท

3) โครงการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (โครงการศึกษาบรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ) ได้รับงบประมาณ จำนวน 2,700,000 บาท

4) โครงการพัฒนาเครือข่ายสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชีย และสถาบันเทียบเท่า และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ได้รับงบประมาณ 4,200,000 บาท

5) โครงการจัดซื้อระบบโสตทัศนูปกรณ์ และติดตั้ง ณ อาคารบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ได้รับงบประมาณ จำนวน 17,800,000 บาท

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

5.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2566 จำนวน 360,956,900 บาท (ร้อยละ 100) ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร 186,465,200 บาท (ร้อยละ 51.66) ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 86,057,600 บาท (ร้อยละ 23.84) ค่าใช้จ่ายด้านครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง 88,434,100 บาท (ร้อยละ 24.50) สืบเนื่องมาจากปัญหาด้านกระบวนการดำเนินงานมีความล่าช้าในขั้นตอนการจัดทำร่างขอบเขตของงาน TOR และการกำหนดราคากลางของงบลงทุนที่ต้องใช้ระยะเวลา และความรอบคอบในการจัดทำรายละเอียด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ หรืออยู่ระหว่างการปรับปรุงราคากลาง เนื่องจากมีการปรับราคาวัสดุก่อสร้าง จึงทำให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างล่าช้าออกไปด้วย อีกทั้งบางโครงการอยู่ในกระบวนการแก้ไขร่างขอบเขตของงานวิจัยตามมติของที่ปรึกษา และคณะกรรมการนโยบายการศึกษาวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้มีความถูกต้องและครบถ้วนเพื่อเข้าสู่กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างต่อไป จึงทำให้เบิกจ่ายงบประมาณล่าช้าในบางโครงการ ทั้งนี้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2566 ให้มีประสิทธิภาพ รองรับสถานการณ์อันกระทบ หรืออาจเกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณอย่างเหมาะสม รวมถึงกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อรองรับสถานการณ์ปัจจุบันหรืออนาคต เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และก่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

1) ควรเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อไม่ให้คงเหลืองบประมาณค้างเบิกจำนวนมาก ซึ่งส่งผลต่อการขอรับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ต่อไป

2) ควรให้หน่วยงานที่มีรายการ/โครงการอยู่ระหว่างดำเนินการ และคาดว่าจะไม่สามารถก่อหนี้ผูกพันได้ภายในเดือนกันยายน 2566 (สิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2566) ดำเนินการขอรับการจัดสรรงบประมาณค้างเบิกประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อกันวงเงินงบประมาณไว้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่
3

ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการทบทวน ปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้แผนปฏิบัติราชการฯ มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566 - 2569) รวมทั้งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ขึ้น

แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดันบูรณาการนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรม มีความชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้งใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ประเด็น ประกอบด้วย **ยุทธศาสตร์ที่ 1** ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ ให้เป็นมาตรฐานสากล **ยุทธศาสตร์ที่ 2** เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการองค์กรที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นมาตรฐานสากล **ยุทธศาสตร์ที่ 3** พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร **ยุทธศาสตร์ที่ 4** เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยครอบคลุมทั้งพันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) เพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ (Vision) ที่กำหนดไว้ คือ “การเป็นสถาบันชั้นนำที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญในระดับสากล” โดยใช้แผนงาน โครงการ กิจกรรมหลักที่กำหนดไว้เป็นกลไกการขับเคลื่อนภารกิจไปสู่จุดหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไปทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ และเป้าหมายการใช้จ่ายงบประมาณ โดยมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 เชื่อมโยงตามประเด็นยุทธศาสตร์จำนวน 50 โครงการ รายละเอียดดังตารางที่ปรากฏ

ตารางแสดงโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566	จำนวนโครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ ให้เป็นมาตรฐานสากล	10 โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการองค์กรที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นมาตรฐานสากล	14 โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร	6 โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	20 โครงการ
รวม 4 ประเด็นยุทธศาสตร์	50 โครงการ

ผลการดำเนินงาน/โครงการสำคัญตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการเพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นมาตรฐานสากล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 จำนวน 10 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และได้มีการดำเนินงาน/โครงการสำคัญ ดังนี้

1.1) โครงการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงานทางวิชาการและบทความทางวิชาการในประเทศ

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

- แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย

(3) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 13 : ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

(4) ผลการดำเนินงาน

กรอบการดำเนินการประกาศรับสมัครผู้เสนอขอรับทุนได้สิ้นสุดการขอรับทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จัดสรรทุนให้กับผู้เสนอขอรับทุนวิทยานิพนธ์ จำนวน 8 ราย โดยเป็นการจัดสรรทุนระดับปริญญาโท 4 ราย และทุนในระดับปริญญาเอก 4 ราย

1.2) โครงการจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ และการสร้างความมั่นคงต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.7 กฎหมาย มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

- แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย

(3) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 13 : ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

(4) ผลการดำเนินงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการศึกษาข้อกำหนดศึกษาวิจัยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 2 เรื่อง ตามที่คณะกรรมการนโยบายการศึกษาวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ความเห็นชอบ (1) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การคุ้มครองแรงงานข้ามชาติตามหลักสิทธิมนุษยชนภายใต้รัฐธรรมนูญไทย (2) โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพบังคับของแนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 75 วรรคสอง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศและเป็นมาตรฐานสากล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 จำนวน 14 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และได้มีการดำเนินงาน/โครงการสำคัญ ดังนี้

2.1) โครงการพัฒนาระบบ Single Sign - on ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

- แผนย่อยการพัฒนาบริการประชาชน

(3) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 13 : ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

(4) ผลการดำเนินงาน

ระบบ Single Sign - on เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกการใช้งานระบบงานสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในเชิงบูรณาการ โดยบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถเข้าใช้งานระบบสารสนเทศต่าง ๆ ผ่านระบบ Single Sign - on โดยไม่ต้อง Login ผ่านระบบต่าง ๆ และมีการรักษาความปลอดภัยการเข้าถึงข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีการรักษาความปลอดภัย 2 ชั้น (2-Factor-Authentication) มาใช้ในการรักษาความปลอดภัย

2.2) โครงการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

- แผนย่อยการพัฒนาบริการประชาชน

(3) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 13 : ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

(4) ผลการดำเนินงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นที่ปรึกษาดำเนินโครงการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงชัย ทองปาน เป็นหัวหน้าโครงการ โดยผลการสำรวจพบว่าค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญในภาพรวม อยู่ในระดับเชื่อมั่นที่ค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่น 3.62 หรือร้อยละ 73.07

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง และได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 จำนวน 6 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และได้มีการดำเนินงาน/โครงการสำคัญ ดังนี้

3.1) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับองค์กรภายนอก

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.5 บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกมีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

- แผนย่อยการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

(3) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 13 : ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

(4) ผลการดำเนินงาน

ได้ดำเนินการจัดส่งบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้ารับการศึกษาอบรมกับองค์กรภายนอก เช่น หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 65 หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ 18 หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บยส.) รุ่นที่ 27 อบรมหลักสูตรโครงการอบรมกฎหมายมหาชน, อบรมหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.), อบรมหลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง, ศึกษาดูงานต่างประเทศ เป็นต้น

3.2) โครงการสัมมนาเสริมสร้างองค์ความรู้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพัฒนานวัตกรรมสู่การอำนวยความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

- แผนย่อยการพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ

(3) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 13 : ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

(4) ผลการดำเนินงาน

- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการดำเนินการจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใสการปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2566 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การบรรยายพิเศษ “คุณธรรมจริยธรรมตามรอยพระยุคลบาท” โดย หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล สมาชิกวุฒิสภา, การบรรยาย หัวข้อ “ความสำคัญและทิศทางการประเมิน ITA ในอนาคต” โดย นายทวิชาติ นิลกาญจน์ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. และการอภิปราย และสัมมนาเชิงปฏิบัติการทดสอบการวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน โดยคณะกรรมการเพื่อดำเนินการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน 200 คน

- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญดำเนินโครงการสัมมนาเสริมสร้างองค์ความรู้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพัฒนานวัตกรรมสู่การอำนวยความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวันที่ 8 - 10 มิถุนายน 2566 ณ โรงแรมโนโวเทล ริมเพ รีสอร์ท อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ประกอบด้วย การเสวนา หัวข้อ “การพัฒนานวัตกรรมสู่การอำนวยความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ” โดย เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และรองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, การเสวนา หัวข้อ “ความคาดหวัง ทิศทาง และอนาคตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” โดย

ผู้อำนวยการกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง และการระดมความคิดเห็น หัวข้อ “ความคาดหวัง ทิศทาง และอนาคตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” โดยการแบ่งกลุ่มคณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อระดมความคิดเห็น และนำเสนอผลการระดมความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม ภายหลังการสัมมนา กลุ่มงานยุทธศาสตร์ แผนงาน และนโยบาย กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ ได้ทำการประมวลความเห็นที่ได้รับจากการเสวนาและการระดมความคิดเห็นในการสัมมนา และจัดทำเป็นข้อเสนอแนวทางการจัดวางระบบการบริหารการพัฒนาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเสนอต่อผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 จำนวน 20 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และได้มีการดำเนินงาน/โครงการสำคัญ ดังนี้

4.1) โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.7 กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

- แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย

(3) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 13 : ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

(4) ผลการดำเนินงาน

มีการดำเนินการจัดโครงการและกิจกรรม ดังนี้

1) กิจกรรมการพัฒนาและสร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลปกครอง “ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล” เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2566 พร้อมทั้งมีกิจกรรมการเข้าเยี่ยมชมศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี

2) กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2566 ณ โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

3) กิจกรรมการบรรยายพิเศษในหัวข้อ “กฎหมายกับปัญญาประดิษฐ์” เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

4) การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) และเสวนาทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 100 คน

5) กิจกรรมด้านสัมมนาทางวิชาการ จำนวน 2 ครั้ง

5.1) การสัมมนาทางวิชาการร่วมกันระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จ.มหาสารคาม เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2566 ประกอบด้วย การปาฐกถาพิเศษ เรื่อง บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยท่านวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และการอภิปราย เรื่อง การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา ทั้งสิ้นจำนวน 200 คน

5.2) การสัมมนาทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2566 ประกอบด้วย การปาฐกถาพิเศษ เรื่อง บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศและไทยกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดย ท่านปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการอภิปรายร่วมกัน เรื่อง การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213 โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน 200 คน

6) กิจกรรมด้านแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

6.1) การจัดแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญของนักเรียนระดับมัธยมตอนปลายในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2566 ณ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยมีผู้เข้าร่วมการแข่งขัน 29 ทีม จำนวน 160 คน

6.2) การจัดแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญของนักเรียนมัธยมตอนปลายในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2566 ณ อาคารบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีเข้าร่วมการสัมมนาทั้งสิ้น 20 ทีม จำนวน 120 คน

6.3) กิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญของนักเรียนมัธยมตอนปลายในเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2566 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มีผู้เข้าร่วมแข่งขันทั้งหมด 108 ทีม จำนวน 360 คน

4.2) โครงการประชุมสัมมนาทางวิชาการนานาชาติเพื่อการพัฒนาความยุติธรรมในทางรัฐธรรมนูญและการเจตนาความร่วมมือทางวิชาการกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศและองค์กรเทียบเท่า

(1) ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย : ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

ประเด็นยุทธศาสตร์ : 4.7 กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

(2) ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

- แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย

(3) ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

หมุดหมายที่ 13 : ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

(4) ผลการดำเนินงาน

1) ได้มีการยกร่างข้อตกลงความร่วมมือภายใต้บันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและมหาวิทยาลัยครุศาสตร์แห่งฮ่องกง (The Education University of Hong Kong) โดยมีการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทุนการศึกษาเพื่อให้บุคลากรภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเดินทางไปเรียนรู้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ที่มหาวิทยาลัยครุศาสตร์แห่งฮ่องกง เพื่อกลับมาพัฒนาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อไป

2) การเตรียมการ MOU กับศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศมองโกเลีย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ยกร่างบันทึกความเข้าใจฯ (MOU) เพื่อจัดทำร่วมกับศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศมองโกเลีย โดยจัดทำทั้งร่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และนายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ปรึกษาด้านการต่างประเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน ก่อตั้งครบ 25 ปี ระหว่างวันที่ 3 - 7 กรกฎาคม 2566 ณ กรุงบากู (Baku) สาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน

4) นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ปรึกษาด้านการต่างประเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมประชุมระหว่างประเทศของประธานศาลรัฐธรรมนูญ (The International Chief Justice Forum (ICJF)) เนื่องในโอกาสศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียก่อตั้งครบ 20 ปี ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 9 - 11 สิงหาคม 2566

2. ผลการดำเนินงานด้านคดี

ศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นองค์กรตุลาการในการตีความรัฐธรรมนูญเพื่อธำรงไว้ซึ่งหลักความเป็นกฎหมายสูงสุด โดยยึดถือค่านิยม “ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 210 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ตลอดจนหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐ การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มีอำนาจหน้าที่ศึกษาและรวบรวมข้อมูลคำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน โดยการพัฒนาระบบงานคดี งานบริหาร งานวิชาการเพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยเรื่องการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ เพื่อสนับสนุนคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ที่กำหนดให้มีกลไกให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมาย กฎ โดยสะดวกและ

เข้าใจกฎหมายได้ง่าย รวมทั้งการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย หรือกฎให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค

ปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญมีคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คือ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก 8 คน ได้แก่ 1) นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ 2) นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ 3) นายปัญญา อุดชาชน 4) นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม 5) นายวิรุฬห์ แสงเทียน 6) นายจิรนิติ หะวานนท์ 7) นายนภดล เทพพิทักษ์ และ 8) นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ รวมทั้งสิ้น 9 คน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 200 ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม 2566 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายอุดม รัฐอมฤต เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แทน นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ที่พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากครบวาระ เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2565 โดยศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีผลการดำเนินงานด้านคดีประจำปี พ.ศ. 2566 ในแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

1. ภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2566)

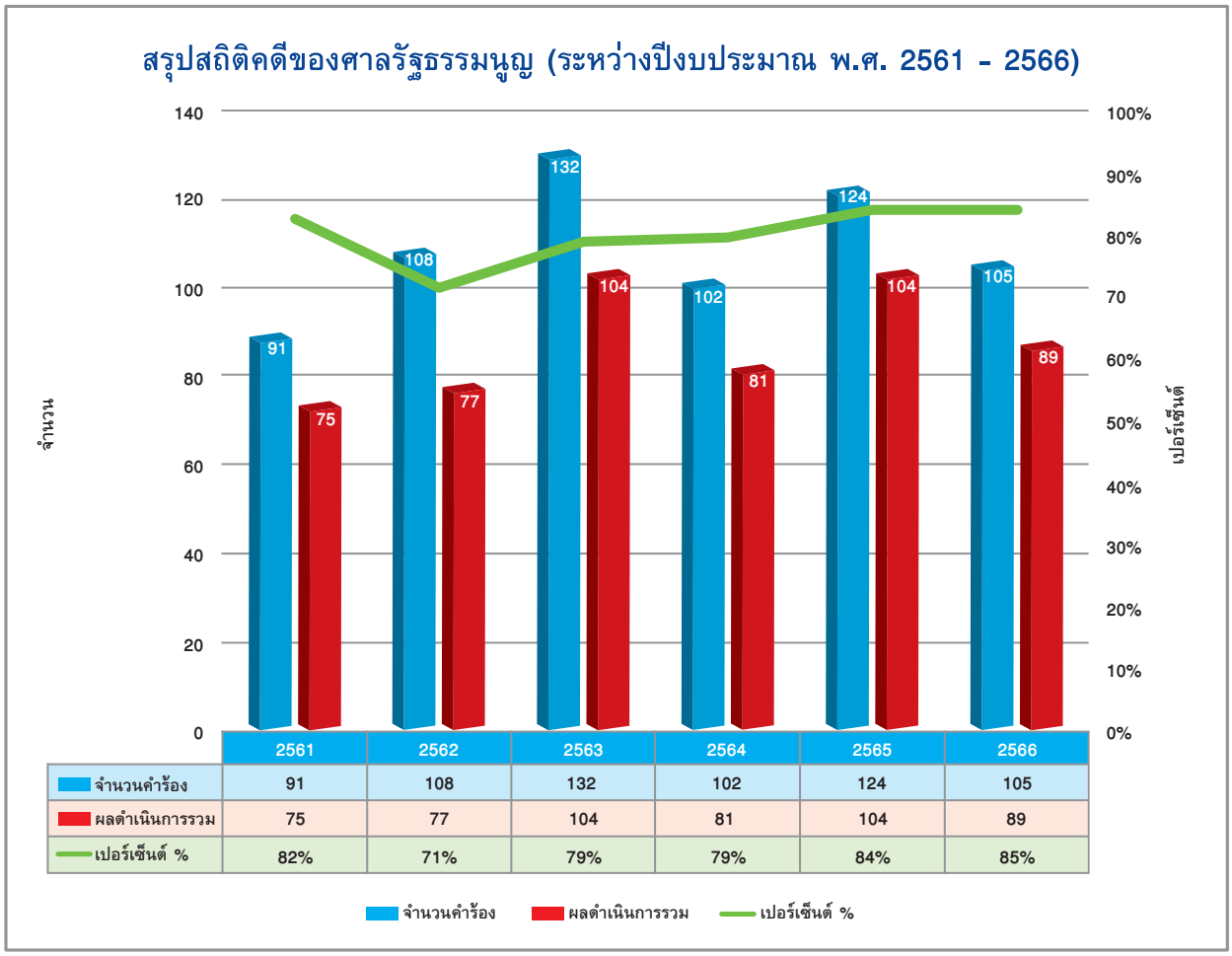
1.1 ตารางที่ 7 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2566)

ปีงบประมาณ พ.ศ.	คดีค้างพิจารณามาจากปีงบประมาณก่อนหน้า	คดีที่เข้ามาใหม่ในปีงบประมาณปัจจุบัน	คดีที่เสร็จการพิจารณาโดยศาลมีคำวินิจฉัย	คดีที่เสร็จการพิจารณาโดยศาลมีคำสั่ง	คดีค้างพิจารณายกไปปีงบประมาณถัดไป
2561	6	85	6	69	16
2562	16	92	15	62	31
2563	31	101	20	84	28
2564	28	74	30	51	21
2565	21	103	24	80	20
2566	20	85	23	66	16

หมายเหตุ สถิติคดีในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2566 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. มีคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 540 เรื่อง
2. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย รวมจำนวน 118 เรื่อง
3. ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จและมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง มีจำนวนรวม 412 เรื่อง

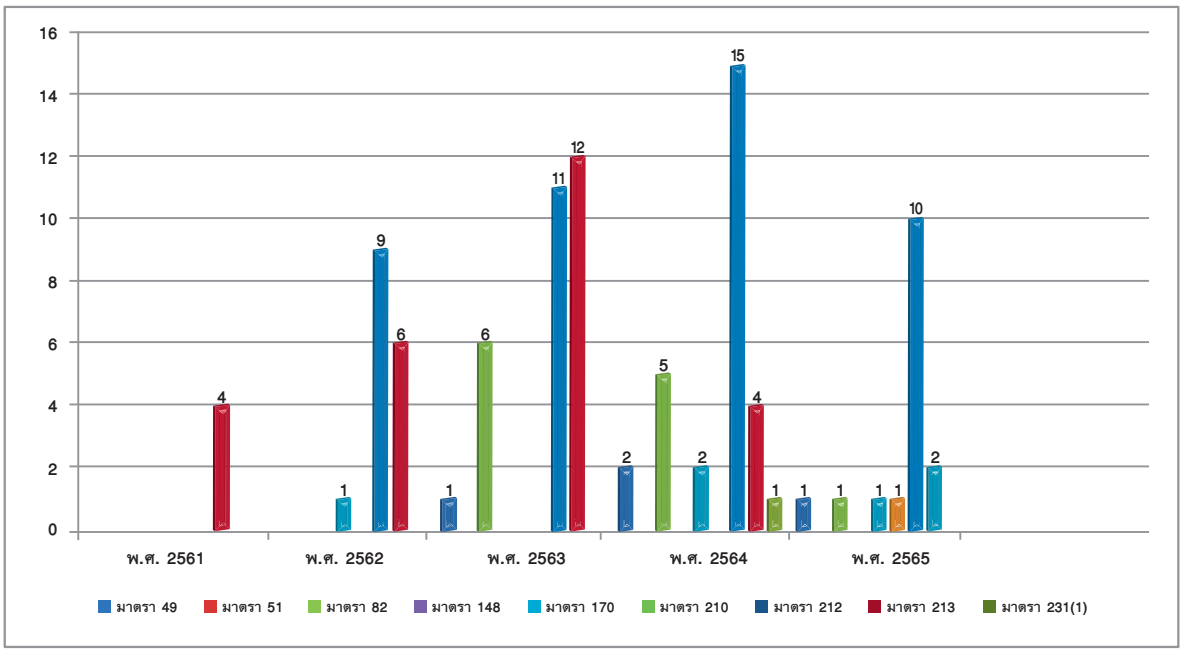
1.2 แผนภูมิที่ 6 แสดงภาพรวมผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 — 2566)

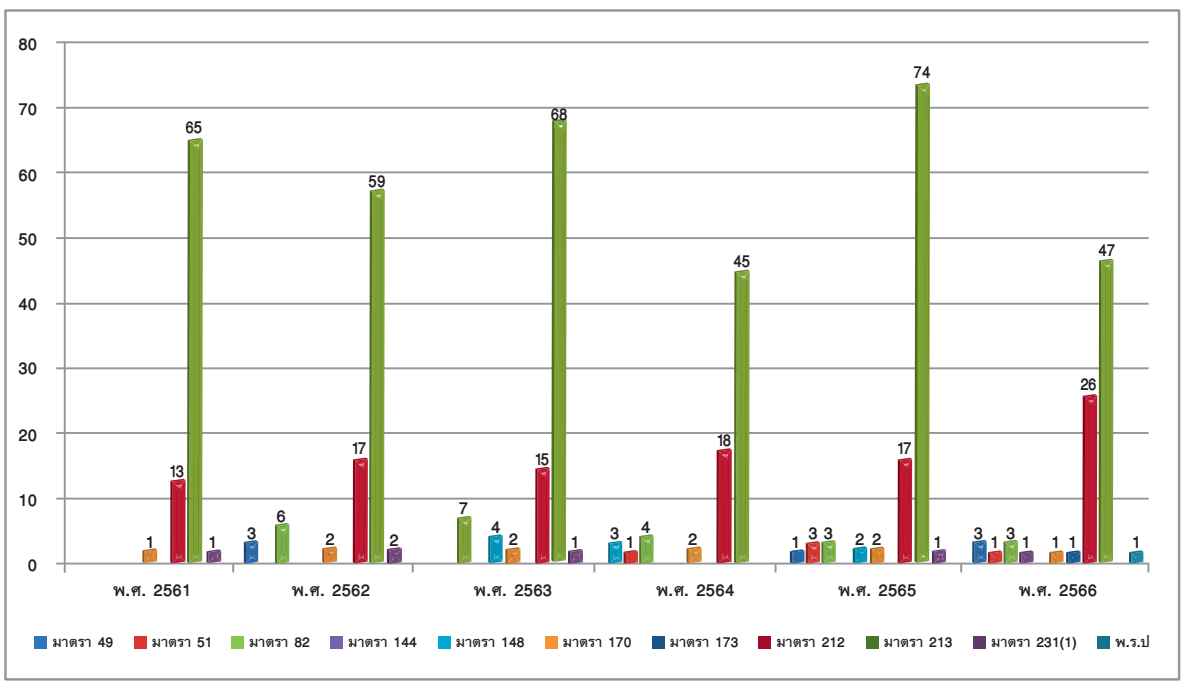
หมายเหตุ ผลการดำเนินการรวม รวมคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัย และคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง

1.3 แผนภูมิที่ 7 แสดงผลการดำเนินงานในคดีสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ (ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 - 2566)

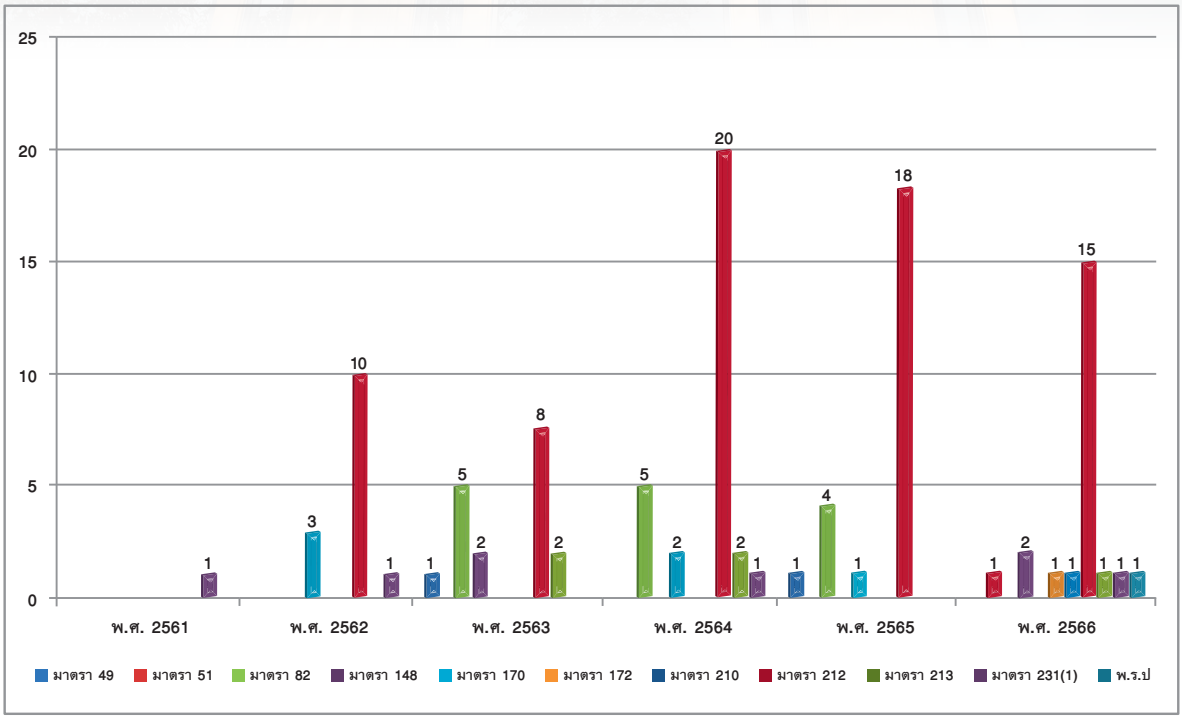
เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณก่อนหน้า

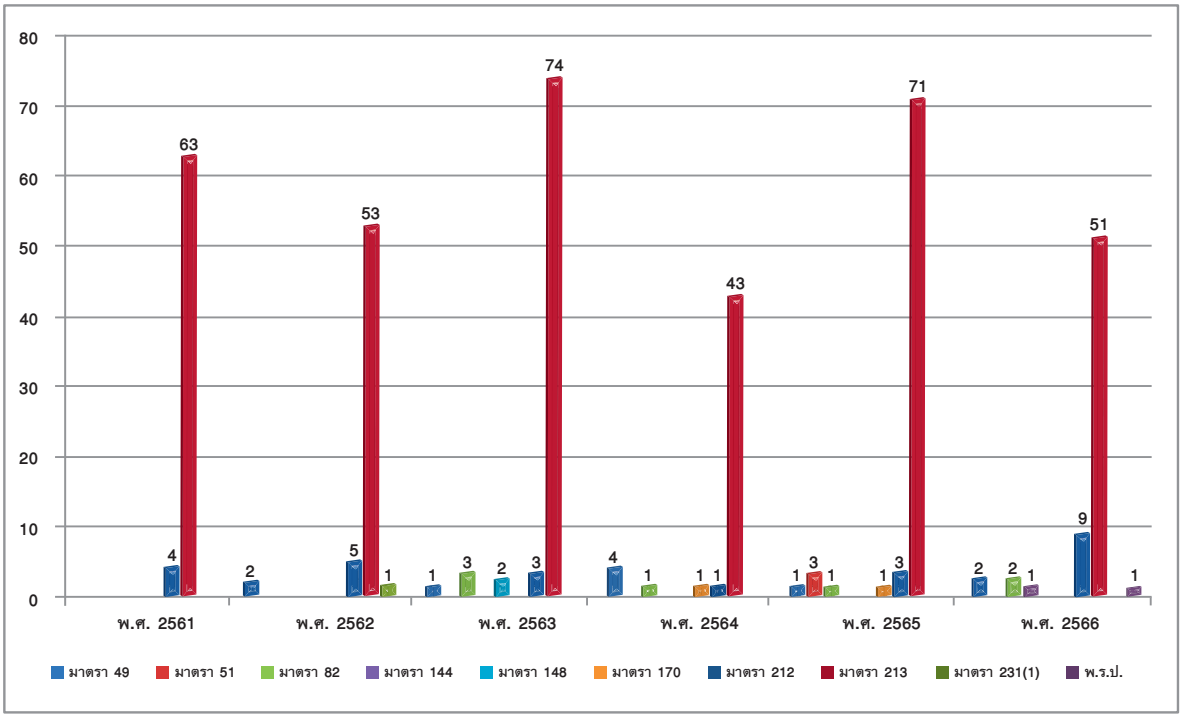
เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

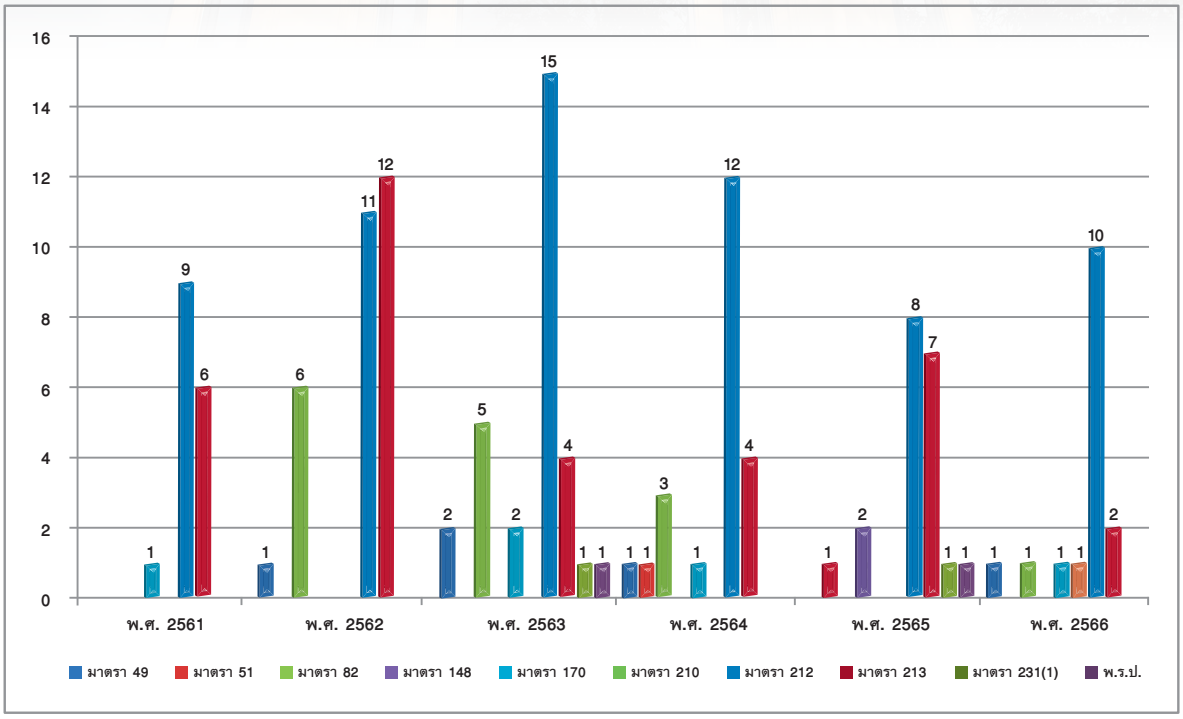
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับดำเนินการ/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง ในระหว่างปีงบประมาณนั้น ๆ

เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณถัดไป

2. ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

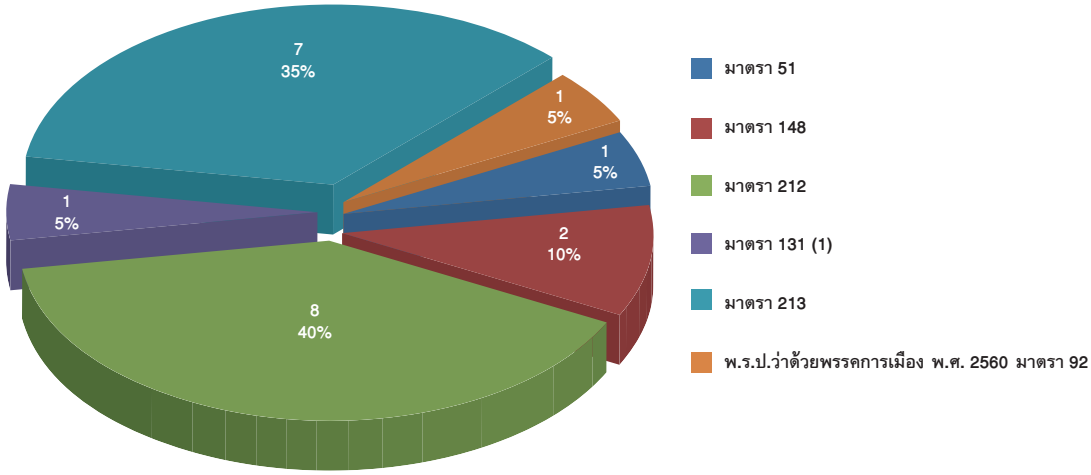
1) มีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ รวมจำนวน 105 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ค้างพิจารณามาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 20 เรื่อง และคดีที่มีการยื่นเข้ามาใหม่ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 85 เรื่อง

2) ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ รวมจำนวน 89 เรื่อง แยกเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 23 เรื่อง และเป็นคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้องในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 66 เรื่อง

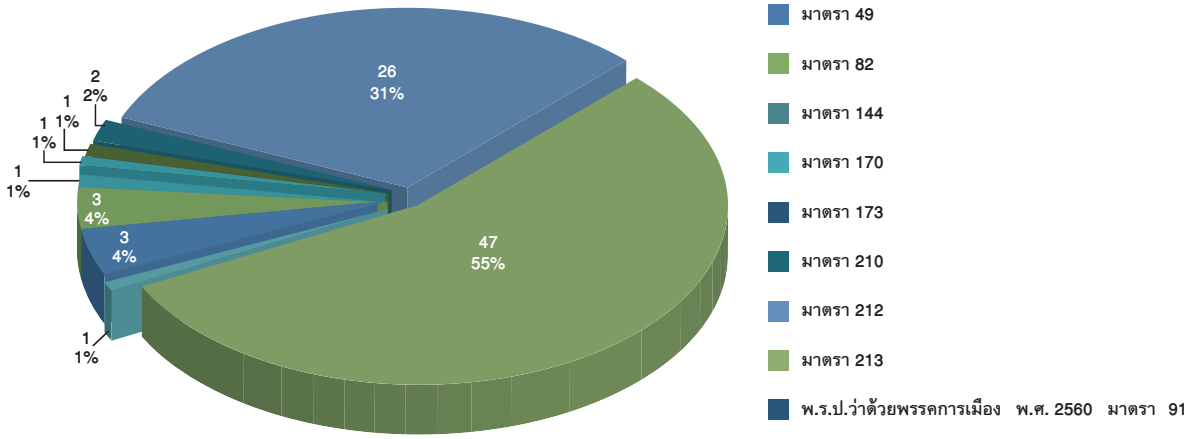
3) คดีที่ยังคงค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญ ยกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 16 เรื่อง

แผนภูมิที่ 8 แสดงสัดส่วนผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี

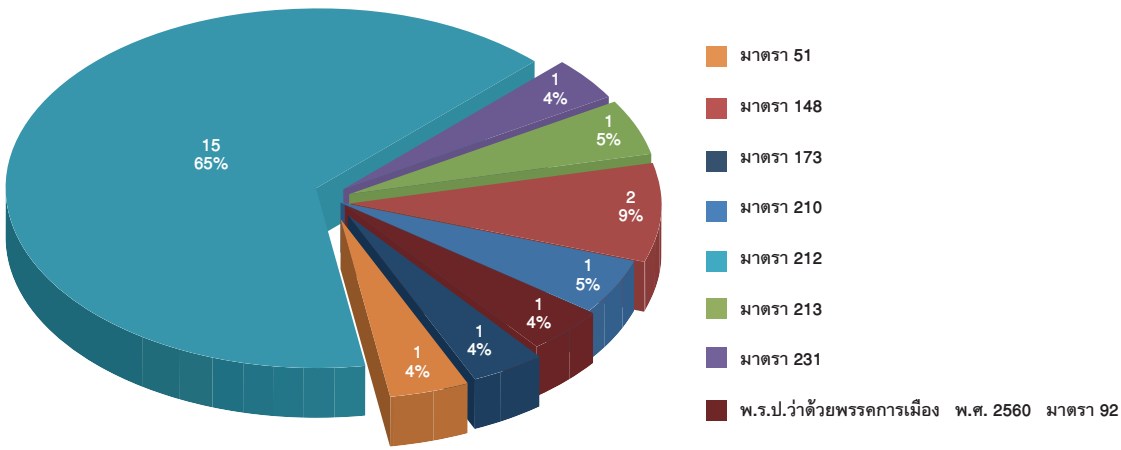
เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

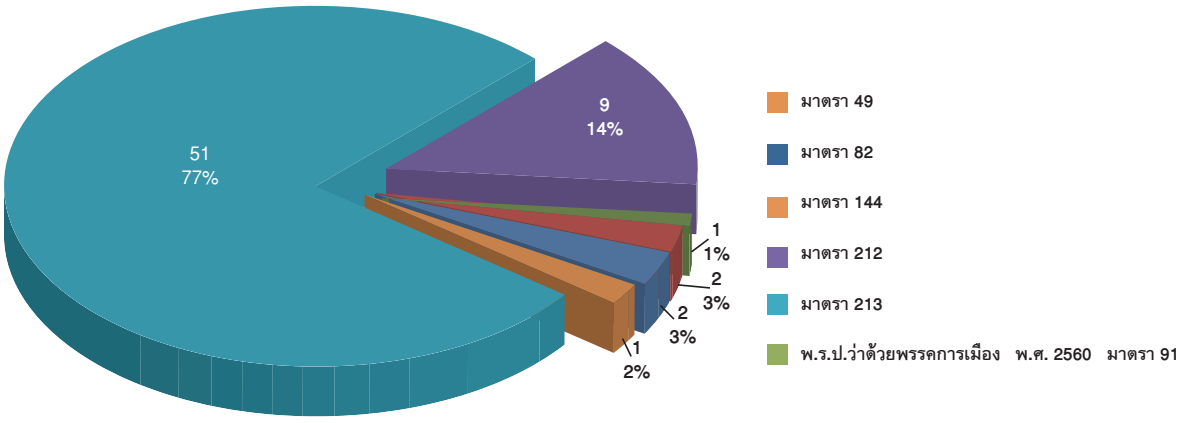
เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

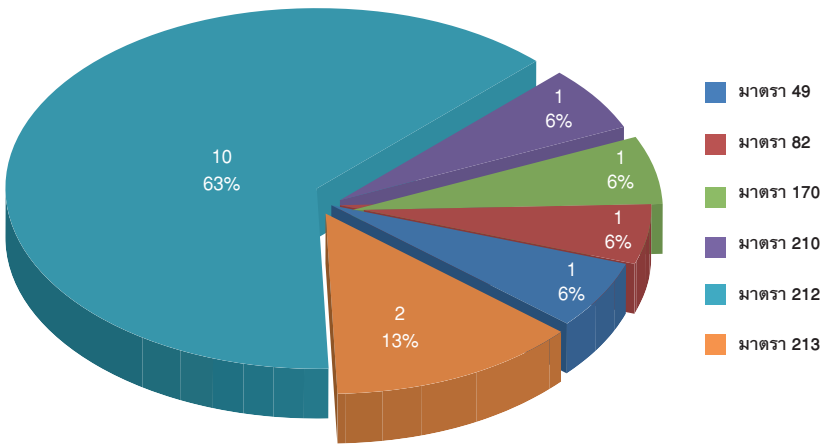
เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย	**2**		**2**	-	-
1.1 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 132 ประกอบมาตรา 148)	19/2565 20/2565		19/2565 (คำวินิจฉัยที่ 20/2565) 20/2565 (คำวินิจฉัยที่ 21/2565)		
1.2 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 148)	-	-	-	-	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1.3 การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 212)	**8** 8/2565 9/2565 10/2565 13/2565 14/2565 21/2565 23/2565 24/2565	**26** 25/2565 26/2565 27/2565 28/2565 29/2565 30/2565 31/2565 32/2565 33/2565 1/2566 3/2566 4/2566 9/2566 10/2566 14/2566 15/2566 16/2566 17/2566 18/2566 20/2566 21/2566 22/2566 24/2566 25/2566 27/2566 29/2566	**15** 8/2565 13/2564 14/2565 (คำวินิจฉัยที่ 17 - 19/2565) 9/2565 (คำวินิจฉัยที่ 22/2565) 10/2565 (คำวินิจฉัยที่ 23/2565) 21/2565 (คำวินิจฉัยที่ 3/2566) 24/2565 (คำวินิจฉัยที่ 4/2566) 33/2565	**9** 23/2565 (คำสั่งที่ 3/2566) 25/2565 (คำสั่งที่ 63/2565) 26/2565 (คำสั่งที่ 65/2565) 27/2565 (คำสั่งที่ 66/2565) 28/2565 (คำสั่งที่ 69/2565) 29/2565 (คำสั่งที่ 70/2565) 30 - 32/2565 (คำสั่งที่ 74 - 76/2565)	**10** 16/2566 17/2566 18/2566 20/2566 21/2566 22/2566 24/2566 25/2566 27/2566 29/2566

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
			(คำวินิจฉัยที่ 5/2566) 1/2566 (คำวินิจฉัยที่ 8/2566) 3/2566 (คำวินิจฉัยที่ 6/2566) 4/2566 (คำวินิจฉัยที่ 10/2566) 9/2566 (คำวินิจฉัยที่ 11/2566) 10/2566 (คำวินิจฉัยที่ 9/2566) 14/2566 (คำวินิจฉัยที่ 13/2566) 15/2566 (คำวินิจฉัยที่ 12/2566)		

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
1.4 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1))	1 12/2565	-	1 12/2565 (คำวินิจฉัยที่ 24/2565)	-	-
1.5 การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (รัฐธรรมนูญ มาตรา 173)	-	1 11/2566	1 11/2566 (คำวินิจฉัยที่ 7/2566)	-	-
2. คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภาคณะรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2))	-	2 2/2566 7/2566	1 7/2566 (คำวินิจฉัยที่ 2/2566)	-	1 2/2566
3. คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (รัฐธรรมนูญ มาตรา 49)	-	3 19/2566 26/2566 28/2566	-	2 26/2566 (คำสั่งที่ 39/2566) 28/2566 (คำสั่งที่ 40/2566)	1 19/2566

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
4. คดีที่ประชาชนหรือชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 51)	1 16/2565	-	1 16/2565 (คำวินิจฉัยที่ 1/2566)	-	-
5. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 82)	-	**4** 4/2566 5/2566 8/2566[1] 23/2566	-	**2** 4/2566 (คำสั่งที่ 5/2566) 5/2566 (คำสั่งที่ 6/2566)	**2** 8/2566 23/2566
6. คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี (รัฐธรรมนูญ มาตรา 170)	-	**1** 8/2566[2]	-	-	**1** 8/2566

[1] เรื่องพิจารณาที่ 8/2566 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของ**สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น**รัฐมนตรี** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

[2] เรื่องพิจารณาที่ 8/2566 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของ**สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น**รัฐมนตรี** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
7. คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 139)	-	-	-	-	-
8. คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติหรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการใช้งบประมาณรายจ่าย (รัฐธรรมนูญ มาตรา 144)	-	1 12/2566	-	1 12/2566 (คำสั่งที่ 12/2566)	-
9. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 149)	-	-	-	-	-
10. คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา (รัฐธรรมนูญ มาตรา 178)				-	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
11. คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ มาตรา 213)	**7** ต.20/2564 ต.50/2565 ต.51/2565 ต.52/2565 ต.53/2565 ต.54/2565 ต.55/2565	**47** ต.56/2565 ถึง ต.67/2565 และ ต.1/2566 ถึง ต.35/2566	**1** ต.20/2564 (คำวินิจฉัยที่ 15/2565)	**51** ต.50/2565 ถึง ต.65/2565 (คำสั่งที่ 58/2565 ถึง คำสั่งที่ 81/2565 ยกเว้นคำสั่งที่ 63/2565 65/2565 66/2565 69/2565 70/2565 74/2565 75/2565 76/2565 70/2565 และ ต.66/2565 ต. 67/2565 (คำสั่งที่ 1/2566) (คำสั่งที่ 2/2566) และ ต.1/2566 ถึง ต.33/2566	**2** ต.34/2566 ต.35/2566

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
				คำสั่งที่ 6/2566 ถึง คำสั่งที่ 42/2566 ยกเว้นคำสั่งที่ 12/2566 13/2566 39/2566 40/2566	
12. คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม (รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (9))	-	-	-	-	-
13. คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ 13.1 การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคำร้องคัดค้านมติ คำสั่ง และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งและการยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560	1 1/2565	1 13/2566	1 1/2565 (คำวินิจฉัยที่ 16/2565)	1 13/2566 (คำสั่งที่ 13/2566)	-

ตารางที่ 8 สรุปผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำแนกตามประเภทคดี (ต่อ)

ประเภทคดี	เรื่องค้างพิจารณายกมาจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้อง/จำหน่ายคดี/ยกคำร้อง (เลขที่เรื่องพิจารณา)	เรื่องค้างพิจารณายกไปดำเนินการต่อในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (เลขที่เรื่องพิจารณา)
13.2 การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรีหรือการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560	-	-	-	-	-
14. กรณีคำร้องที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ	-	-	-	-	-
รวม	**20**	**85**[3]	**23**	**66**	**16**

[3] เรื่องพิจารณาที่ 8/2566 เป็นทั้งคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุด**สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 และคดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็น**รัฐมนตรี** ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 จึงจัดให้อยู่ทั้งสองประเภทคดี แต่นับเป็นเรื่องพิจารณาเดียว

ส่วนที่สอง การยื่นคำร้องทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญ และการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

1. การยื่นคำร้องทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญ

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ข้อ 17 วรรคหนึ่ง กำหนดให้การยื่นคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาล คู่กรณีจะยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน หรือส่งทางไปรษณีย์ หรือส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนดก็ได้ ดังนั้น การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงทำได้ 3 ช่องทาง คือ

1) ยื่นต่อศาลด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นดำเนินการแทนตน

2) ส่งทางไปรษณีย์

3) ส่งทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่ศาลกำหนด

รายงานสถิติเรื่องเข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญ

ลำดับที่	เรื่องพิจารณา (เรื่อง)				เรื่องฟ้องตรง (เรื่อง)				รวมทั้งหมด (เรื่อง)
	ยื่นด้วยตนเอง	ยื่นทางไปรษณีย์	ยื่นทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์	รวม (เรื่อง)	ยื่นด้วยตนเอง	ยื่นทางไปรษณีย์	ยื่นทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์	รวม (เรื่อง)	
ประจำปีงบประมาณ 2566 (1 ต.ค. 65 - 30 ก.ย. 66)	11	13	14	38	15	19	13	47	85

2. การให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีบริการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน โดยสามารถขอรับคำปรึกษาได้ 3 ช่องทาง ดังนี้

1) **ติดต่อด้วยตนเอง** ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์) เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร (ห้องปรึกษาคดี ชั้น 2)

2) **ติดต่อทางโทรศัพท์** หมายเลข 0 2142 5074 หมายเลข 0 2142 5075 หรือคอลเซนเตอร์ หมายเลข 1201

3) **ผ่านเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ** www.constitutionalcourt.or.th ภายใต้เมนู “ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ” หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ office@constitutionalcourt.or.th

รายงานการให้คำปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ

	ด้วยตนเอง (ครั้ง)	ทางโทรศัพท์ (ครั้ง)	ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ (ครั้ง)	รวม (ครั้ง)
ประจำปีงบประมาณ 2566 (1 ต.ค. 65 — 30 ก.ย. 66)	89	154	10	253

ส่วนที่สาม คำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ก. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566 ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีแล้วเสร็จ และมีคำวินิจฉัยแล้วจำนวน 21 คำวินิจฉัย[4] ดังต่อไปนี้

1. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 15/2565 วันที่ 12 ตุลาคม 2565

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา 213

ผลคำวินิจฉัย

1) ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัยคำขอในส่วนที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า มติหรือการกระทำของผู้ถูกร้องที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 15 วรรคสาม เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 และมาตรา 198 และขอให้เพิกถอนมติหรือการกระทำดังกล่าว

2) ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 15 วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา 198

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) มติหรือการกระทำของวุฒิสภา ผู้ถูกร้อง ที่ไม่ให้ความเห็นชอบผู้ร้องเรียนให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 15 วรรคสาม เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย มิใช่การใช้อำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หากมีผลกระทบต่อสถานภาพหรือสิทธิของบุคคล ผู้ร้องเรียนสามารถใช้สิทธิในกระบวนการยุติธรรมต่อศาลอื่นได้ เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (2)

2) ศาลยุติธรรมและศาลปกครองมีหน้าที่และอำนาจ การจัดตั้ง และวิธีพิจารณาคดีที่แตกต่างกัน ผู้พิพากษา หรือตุลาการในแต่ละศาลจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจกฎหมาย และความเชี่ยวชาญตามคดีแต่ละประเภทตามความเหมาะสมของแต่ละศาล ทำให้การกำหนดที่มา ลักษณะการแต่งตั้ง และการคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งย่อมแตกต่างกันด้วย เมื่อบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมและตุลาการศาลปกครองสูงสุด

[4] นับรวมคำวินิจฉัยที่มีการรวมพิจารณาหลายเรื่องพิจารณาด้วย

มีสาระสำคัญที่แตกต่างกันย่อมมีกระบวนการคัดเลือกที่แตกต่างกันได้ ไม่อาจนำมาเปรียบเทียบกัน การดำเนินการแต่ละกระบวนการในการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุดย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยใช้บังคับแก่ผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 15 วรรคสาม ที่บัญญัติให้การแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองสูงสุดต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ถูกร้องแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง จึงไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล

3) แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ไม่ได้บัญญัติให้การแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ถูกร้องเหมือนดังเช่นที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา แต่ยังคงหลักการเดิมในการคัดเลือกและแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองสูงสุดในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 15 วรรคสาม ซึ่งเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติที่บัญญัติรับรองไว้แล้ว โดยยึดถือปฏิบัติตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลปกครองครั้งแรก ไม่จำต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอีก

4) การให้ความเห็นชอบของผู้ถูกร้องเป็นเพียงขั้นตอนที่เกิดขึ้นภายหลังจากคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) พิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด ขั้นตอนดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุดที่กระทำโดย ก.ศป. เนื่องจาก ก.ศป. มีความเป็นอิสระในการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลปกครองสูงสุด นอกจากนี้ องค์ประกอบของ ก.ศป. ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ จึงไม่เป็นการใช้อำนาจขัดหรือแย้งกับ ก.ศป. และไม่กระทบต่อหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับตุลาการศาลปกครอง แต่เป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับหลักการในการจัดตั้งศาลปกครองและการทำหน้าที่ของตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

2. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 16/2565 วันที่ 19 ตุลาคม 2565

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคไทรักธรรม

ผลคำวินิจฉัย

1) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคไทรักธรรม ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง (3) และวรรคสอง ประกอบมาตรา 30

2) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระหว่างเดือนกันยายน 2561 ถึงเดือนมกราคม 2562 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

3) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องในระหว่างเดือนกันยายน 2561 ถึงเดือนมกราคม 2562 ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 94 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การที่หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินกิจการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายโดยการจูงใจประชาชนให้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องด้วยการเชิญชวนให้เข้าร่วมกลุ่มทำดอกไม้จันทน์โดยไม่ต้องเสียค่าบำรุง

พรรคการเมือง และเสนอว่าจะซื้อวัสดุอุปกรณ์และรับซื้อคืน กระทั่งพรรคผู้ถูกร้องสามารถเปิดสาขาพรรคการเมืองได้มีผลผูกพันพรรคผู้ถูกร้อง การสมัครเป็นสมาชิกพรรคเกิดจากการหลงเชื่อด้วยวิธีการจูงใจของพรรคผู้ถูกร้อง บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคไม่ได้ศรัทธาในพรรคการเมือง ไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของพรรค และไม่ใส่ใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องอย่างแท้จริง แต่สมัครเป็นสมาชิกพรรคเพราะมุ่งหวังที่จะได้เงินหรือประโยชน์อื่นใดที่พรรคผู้ถูกร้องให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เท่านั้น ไม่ได้เป็นไปตามความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ของเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

2) การกำหนดระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง พฤติการณ์ในคดีสมควรกำหนดให้สอดคล้องกับระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 94 วรรคสอง ซึ่งห้ามผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองอีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปี (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 92 วรรคสอง ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเอาไว้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาสิบปีตามบรรทัดฐานคำวินิจฉัยที่ 3/2562 และคำวินิจฉัยที่ 5/2563)

3. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 17 - 19/2565 วันที่ 2 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/3 มาตรา 244/5 มาตรา 244/6 มาตรา 317/1 มาตรา 317/4 และมาตรา 317/5 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคหนึ่งและวรรคสองหรือไม่

ผลคำวินิจฉัย

1) ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/3 มาตรา 244/5 และมาตรา 244/6 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

2) ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 317/1 มาตรา 317/4 และมาตรา 317/5 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/3 มาตรา 244/5 และมาตรา 244/6 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ยังคงหลักการเดิม คือ ห้ามการปั่นหุ้นเพื่อปกป้องตลาดทุน โดยมิได้ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบความผิดของการกระทำและบทกำหนดโทษทางอาญา เพียงแต่บัญญัติเพิ่มเติมบทสันนิษฐานเกี่ยวกับการกระทำ เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เป็นกรณีที่กฎหมายใหม่ประสงค์ให้ความผิดตามกฎหมายเดิมเป็นความผิดทางอาญาต่อไป มีผลทำให้ผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเดิมไม่พ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด สำหรับมาตรา 244/5 และมาตรา 244/6 เป็นบทสันนิษฐานที่ถือเอาพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลซึ่งก่อให้เกิดการกระทำความผิดต้องรับผลของการกระทำของตนเอง มิใช่เป็นบทสันนิษฐานความผิดของบุคคลว่าเป็นผู้กระทำความผิดไว้ก่อนตั้งแต่

เริ่มคดี โจทก์ยังคงมีหน้าที่พิสูจน์การกระทำของบุคคลดังกล่าวก่อนว่าเป็นผู้กระทำการตามที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้ในมาตรา 244/3 โดยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีสิทธินำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว แม้บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอยู่บ้าง แต่เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ถูกจำกัดตามกฎหมายกับประโยชน์ส่วนรวมที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดต่อหลักกฎหมายที่มีโทษทางอาญาห้ามย้อนหลังแก่บุคคลและบทสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของบุคคล

2) พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 317/1 มาตรา 317/4 และมาตรา 317/5 เป็นมาตรการลงโทษทางแพ่งที่กำหนดขึ้นใช้บังคับเฉพาะกับการกระทำความผิดสำคัญในบางลักษณะและมีกรอบในการนำมาตรการดังกล่าวมาใช้บังคับอย่างชัดเจน อีกทั้งมาตรการลงโทษทางแพ่งมิใช่โทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 แต่เป็นมาตรการทางเลือกสำหรับแก้ไขข้อขัดข้องจากมาตรการลงโทษทางอาญาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบังคับใช้กฎหมายป้องปรามการกระทำความผิด อันเป็นการดำเนินการแยกต่างหากจากการดำเนินคดีอาญา และอยู่ภายใต้การตรวจสอบขององค์กรตุลาการ กรณีจึงไม่เกี่ยวกับหลักกฎหมายที่มีโทษทางอาญาห้ามย้อนหลังแก่บุคคลและบทสันนิษฐานความรับผิดทางอาญาของบุคคล

4. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2565 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง ประธานรัฐสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 148 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบมาตรา 132 ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา 3 มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 9 และมาตรา 10 มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 45 มาตรา 83 มาตรา 86 มาตรา 90 มาตรา 91 และมาตรา 258 ก. ด้านการเมือง (2) หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา 3 มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 9 และมาตรา 10 ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 45 มาตรา 83 มาตรา 86 มาตรา 90 มาตรา 91 และมาตรา 258 ก. ด้านการเมือง (2)

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การปรับลดอัตราค่าบำรุงพรรคการเมือง เพื่อไม่ให้เป็นการสร้างภาระต่อประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองมากเกินสมควรโดยกำหนดอัตราที่สามารถชำระค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองได้ด้วยตนเอง ประชาชนจึงเป็นสมาชิกพรรคการเมืองง่ายขึ้น และมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคการเมืองได้มากขึ้น ทำให้สมาชิกพรรคการเมืองรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของหรือเป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมือง มีความรับผิดชอบต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองอย่างแท้จริง มีความเป็นอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และปราศจากการแทรกแซงจากกลุ่มทุนของพรรคการเมือง หากมีกรณีการจ้างเพื่อจูงใจให้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 30 ประกอบมาตรา 109 วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้มีมาตรการกำกับควบคุมมิให้มีการจ้างเพื่อจูงใจให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้แล้ว ร่างมาตรา 3 และร่างมาตรา 4 จึงไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของพรรคการเมืองและมีความรับผิดชอบที่ตนเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างแท้จริง

2) การแก้ไขเพิ่มเติมในร่างมาตรา 5 โดยกำหนดให้ผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา หากเป็นกรณีที่รอการลงโทษจะสามารถเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ มีลักษณะเป็นการผ่อนปรนลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้มีความเคร่งครัดน้อยกว่าผู้ที่จะใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนและพอเหมาะพอควรแก่กรณี ประกอบกับสมาชิกพรรคการเมืองไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงอันส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ แตกต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนปวงชนชาวไทย ย่อมต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามยิ่งกว่าการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

3) การที่ร่างมาตรา 6 กำหนดให้ใช้เขตจังหวัดกำหนดตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดแทนการใช้เขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้ง ทำให้สมาชิกพรรคการเมืองในแต่ละจังหวัดสามารถประชุมหรือรวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้สะดวกมากยิ่งขึ้น และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดสามารถเป็นตัวแทนของประชาชนในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อในเขตเลือกตั้งตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ช่วยส่งเสริมให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองอย่างกว้างขวาง ไม่ถูกจำกัดแต่เฉพาะเขตเลือกตั้งที่สมาชิกพรรคการเมืองมีภูมิลำเนาในเขตเลือกตั้งเท่านั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

4) ร่างมาตรา 7 กำหนดให้พรรคการเมืองที่ประสงค์จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดใด ต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดในจังหวัดนั้น โดยไม่ต้องมีเขตพื้นที่รับผิดชอบในเขตเลือกตั้งนั้น และตัดหลักเกณฑ์การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดให้ต้องส่งผู้ซึ่งได้รับเลือกจากสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในแต่ละเขตเลือกตั้งนั้นออก ทำให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ทุกเขตเลือกตั้งในจังหวัดนั้น ซึ่งเป็นการขยายโอกาสให้แก่สมาชิกพรรคการเมืองพิจารณาสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตจังหวัดนั้นได้ทุกเขตเลือกตั้ง มิได้จำกัดเฉพาะเขตเลือกตั้งที่สมาชิกมีภูมิลำเนาอยู่เท่านั้น อันมีลักษณะเป็นการผ่อนปรนเงื่อนไขในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมือง เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างแท้จริง

5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีทั้งการมีส่วนร่วมโดยการรับฟังความคิดเห็นหรือการลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคการเมืองได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงและกว้างขวาง

การคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามร่างมาตรา 9 กำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองโดยการจัดการประชุมเพื่อพิจารณารายชื่อผู้สมัครในแต่ละเขตเลือกตั้งจะต้องเป็นรายชื่อผู้สมัครที่สมาชิกพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ ในขณะเดียวกันการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่พรรคการเมืองจะเสนอให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งจะต้องนำความคิดเห็นของสมาชิกพรรคการเมืองมาประกอบด้วย ถือได้ว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง เนื่องจากคณะกรรมการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งมีที่มาจากการเลือกของสมาชิกพรรคการเมืองอันประกอบด้วย

ตัวแทนของภาคประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง โดยตัวแทนของภาคประชาชนมีจำนวนที่มากกว่า

การคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามร่างมาตรา 10 ในการพิจารณารายชื่อผู้สมัครจะต้องเป็นรายชื่อที่สมาชิกพรรคการเมืองให้ความเห็นชอบ โดยการพิจารณาให้ความเห็นชอบและการจัดลำดับบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องนำความคิดเห็นของสมาชิกมาประกอบการพิจารณาด้วยอันเป็นการดำเนินการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการคัดเลือกและส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 90 วรรคสาม ส่วนที่กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดในการบริหารพรรคการเมืองที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลที่เหมาะสมเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้วจัดลำดับตามที่เห็นว่าเหมาะสม เพราะการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสะท้อนหลักการเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองและเพื่อให้กระบวนการสรรหามีจุดสิ้นสุดอย่างชัดเจนและก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง

กรณีจึงมีเหตุผลความจำเป็นและความเหมาะสมแก่กรณีในการแก้ไขกระบวนการสรรหาดังกล่าว โดยยังคงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการเสนอความคิดเห็นและให้ความเห็นชอบรายชื่อบุคคลที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

6) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 มาตรา 83 มาตรา 86 และมาตรา 91 มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สอดคล้องต่อจำนวนประชากรในแต่ละเขตเลือกตั้ง กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ชัดเจนและเป็นธรรมต่อพรรคการเมือง เคารพหลักการหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียงของประชาชน รวมถึงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง สอดคล้องกับหลักการในการส่งเสริมให้พรรคการเมืองเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวจึงเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลเพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมือง ได้สัดส่วนและมีความสมดุล ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของพรรคการเมืองเกินสมควรแก่เหตุ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาพรรคการเมือง การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 จึงไม่เกินขอบเขตของรัฐธรรมนูญ มาตรา 83 มาตรา 86 และมาตรา 91

5. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 21/2565 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง ประธานรัฐสภาส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 148 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบมาตรา 132 ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา 25 และมาตรา 26 มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 93 และมาตรา 94 หรือไม่ และตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 132 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 132 และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา 25 และมาตรา 26 ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 93 และมาตรา 94

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) เมื่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 อันเป็นวันที่ประธานรัฐสภา ผู้ร้อง ให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 132 (1) ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. 2563 ข้อ 84 วรรคสอง ข้อ 87 วรรคสอง และข้อ 101 ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างฉบับที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอซึ่งใช้เป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สองแล้วในวันที่ 15 สิงหาคม 2565 เมื่อผู้ร้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบ และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีข้อทักท้วงภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างดังกล่าวแล้ว กรณีเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 132 (1) และ (2)

ส่วนข้อกล่าวอ้างถึงพฤติกรรมของสมาชิกรัฐสภาที่มาประชุมครบองค์ประชุมแต่ผู้ลงมติไม่ครบองค์ประชุมหรือมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมจนเป็นเหตุให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนั้น หากบุคคลใดเห็นว่าเป็นการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมหรือเป็นการกระทำผิดตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. 2563 และข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ พ.ศ. 2563 ซึ่งออกตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา 219 บุคคลนั้นก็ชอบที่จะใช้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติไว้

2) การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 ยังคงบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกอันมีจำนวนแน่นอน คือ ห้าร้อยคน แต่เปลี่ยนแปลงเฉพาะสัดส่วนจำนวนสมาชิกโดยให้มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวนสี่ร้อยคน และมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยคน รวมถึงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละสองคะแนนผ่านบัตรเลือกตั้งสองใบ คือ บัตรที่ใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและบัตรที่ใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ทำให้มีคะแนนที่มาจากการเลือกตั้ง แต่ละแบบแยกต่างหากจากกัน จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองย่อมไม่ยึดโยงอยู่กับจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองนั้นที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง แตกต่างไปจากระบบเดิมที่ใช้บัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเพียงใบเดียวและนำจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองนั้นที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมายึดโยงเป็นฐานในการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้ง ดังนั้น แม้จะเกิดกรณีที่ทำให้คะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองนั้นที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 93 และมาตรา 94 ก็ตาม ก็ไม่มีผลกระทบต่อการคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้ง จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการคำนวณสัดส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองที่จะได้รับเลือกตั้งเพราะเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 93 และมาตรา 94 อีกทั้งการที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ยกเลิกบทบัญญัติในส่วนดังกล่าวจึงสอดคล้องกับเจตนารมณ์และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 แล้ว

6. **คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 22/2565** วันที่ 14 ธันวาคม 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 46 วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย

1) ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 46 วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรรคหนึ่ง

2) ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2559 มาตรา 46 วรรคสี่ กำหนดให้อัยการสูงสุดมีอำนาจรับรองฎีกาของโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานอัยการที่มีสถานะเป็นคู่ความฝ่ายหนึ่งไม่ต่างจากจำเลย โดยให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลฎีการับไว้พิจารณา ทำให้อำนาจในการวินิจฉัยว่าจะรับฎีกาหรือไม่นั้น มิได้เป็นอำนาจขององค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง เนื่องจากศาลฎีกาต้องรับฎีกาของพนักงานอัยการโดยไม่อาจวินิจฉัยเป็นประการอื่นได้ ส่งผลให้การนำคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาของพนักงานอัยการแตกต่างไปจากของจำเลย ย่อมทำให้หลักประกันสิทธิในการฎีกาของคู่ความในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยได้รับความคุ้มครองที่แตกต่างกัน ไม่เสมอภาคกันในกฎหมาย ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล และขัดต่อหลักความเสมอภาค

7. **คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 23/2565** วันที่ 14 ธันวาคม 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 22 วรรคสอง และมาตรา 81 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 22 วรรคสอง และมาตรา 81 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 37 วรรคหนึ่งและวรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การที่พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 22 วรรคสอง ห้ามผู้ให้หลักประกันนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไปจำนำ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นผู้ให้หลักประกันสามารถใช้ทรัพย์สินนั้นในการประกอบธุรกิจต่อไปได้อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจของผู้ให้หลักประกันเอง มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน และเป็นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจรวมถึงความไว้วางใจและความเชื่อมั่นระหว่างคู่สัญญาด้วย แม้บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอยู่บ้าง แต่ยังคงได้สัดส่วนระหว่างสิทธิในการใช้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของผู้ให้หลักประกันกับสิทธิของผู้รับหลักประกันในการได้รับชำระหนี้หรือบังคับหลักประกันดังกล่าว

2) สัญญาหลักประกันทางธุรกิจมีลักษณะที่เป็นการนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้รับหลักประกันซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับการจำนอง และสัญญาหลักประกันทางธุรกิจระงับสิ้นไปก็ต่อเมื่อสัญญาประธานระงับสิ้นไปด้วยเหตุอื่นที่ไม่ใช่เหตุอายุความเช่นเดียวกับการจำนอง การที่หนี้ขาดอายุความจึงไม่เป็นเหตุให้หนี้ระงับ เพราะมูลหนี้ตามสัญญายังคงมีอยู่เพียงแต่ลูกหนี้มีสิทธิอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

ที่จะปฏิเสธในการชำระหนี้เท่านั้น การที่ผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกันแม้เมื่อหนี้ที่ประกันนั้นขาดอายุความแล้ว ก็เพราะมูลหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดทรัพยสิทธิที่มีอยู่เหนือตัวทรัพย์สินนั้น นอกจากนี้ การบังคับหลักประกันกรณีผู้ให้หลักประกันไม่ยินยอมส่งมอบทรัพย์สิน ผู้รับหลักประกันจะต้องยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้มีคำพิพากษาบังคับหลักประกัน ซึ่งศาลจะต้องพิจารณาเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ให้หลักประกันด้วยว่ามีเหตุบังคับหลักประกันทางธุรกิจตามที่กำหนดไว้ในสัญญาและเหตุบังคับหลักประกันทางธุรกิจนั้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ โดยผู้รับหลักประกันจะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกินกว่าห้าปีไม่ได้ เพื่อไม่ให้ผู้รับหลักประกันเพิกเฉยละเลยไม่ดำเนินการบังคับชำระหนี้ และเรียกเอาดอกเบี้ยสูงเกินควร พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 81 ที่ให้สิทธิผู้รับหลักประกันบังคับชำระหนี้ได้แม้หนี้ขาดอายุความ ไม่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ไม่กระทบสิทธิในการถือครองทรัพย์สิน ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ

8. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 24/2565 วันที่ 28 ธันวาคม 2565

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 66 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) และมาตรา 108/1 วรรคหนึ่ง (2) (3) (4) และ (5) เฉพาะส่วนที่เป็นการกำหนดเหตุในการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยอาศัยเหตุอื่นนอกจากเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง มาตรา 28 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสองและวรรคสาม หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 66 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) และมาตรา 108/1 วรรคหนึ่ง (2) (3) (4) และ (5) เฉพาะส่วนที่เป็นการกำหนดเหตุในการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยอาศัยเหตุอื่น นอกจากเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา26 วรรคหนึ่ง มาตรา 28 วรรคหนึ่ง และมาตรา 29 วรรคสองและวรรคสาม

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสาม ที่บัญญัติให้การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี เป็นการกำหนดเงื่อนไขเพื่อป้องกันการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยด้วยวิธีการโหดร้ายทารุณ ไร้มนุษยธรรม หรือกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การใช้เครื่องพันธนาการหรือการจัดสถานที่ควบคุมหรือคุมขังต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีเท่านั้น โดยมีเจตนารมณ์ในการกำหนดมาตรการ วิธีการ หรือพฤติการณ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเมื่อผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่าง ๆ จนถึงขั้นตอนการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ในอำนาจรัฐแล้ว ส่วนการได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาอยู่ภายใต้อำนาจรัฐไม่ว่าจะเป็นการออกหมายขังหรือการสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 28 วรรคสอง และมาตรา 29 วรรคห้า มิได้กำหนดเงื่อนไขในการได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาอยู่ภายใต้อำนาจรัฐไว้เป็นการเฉพาะ ฝ่ายนิติบัญญัติจึงมีอำนาจตรากฎหมายในการออกหมายขังและการสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวโดยอาศัยเหตุอื่นนอกจากเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนีได้ ดังนั้น เงื่อนไขในการจำกัดสิทธิของบุคคลโดยการควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลย จึงเป็นคนละกรณีกับเงื่อนไขในการได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ

แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 66 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) และมาตรา 108/1 วรรคหนึ่ง (2) (3) (4) และ (5) อันเป็นบทบัญญัติว่าด้วยเหตุที่จะออกหมายจับ

การออกหมายขังผู้ต้องหาหรือจำเลย และการสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวจะเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลอยู่บ้าง แต่บทบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะต้องมีตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาในชั้นการพิจารณาของศาล ซึ่งเป็นการควบคุมบุคคลไว้ในอำนาจรัฐชั่วคราวระหว่างการดำเนินคดีอาญา การจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้สัดส่วนระหว่างการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญากับประโยชน์ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้เป็นไปโดยเรียบร้อย คุ้มครองผู้เสียหาย และเพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

9. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2566 วันที่ 9 มกราคม 2566

เรื่อง นายสุทธิพร ปทุมเทวาภิบาล (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 51

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ 1 และผู้ถูกร้องที่ 2 ที่ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 56 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ประกอบมาตรา 3 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้า เอกชนที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการไฟฟ้าต้องจัดหาหรือจัดให้มีโรงไฟฟ้าหรือแหล่งผลิตไฟฟ้า เพื่อให้การประกอบกิจการเป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต โรงไฟฟ้าหรือแหล่งผลิตไฟฟ้า รวมทั้งระบบโครงข่ายไฟฟ้าที่จัดให้มีขึ้นดังกล่าว จึงเป็นทรัพย์สินของเอกชนเพื่อใช้ในการประกอบกิจการไฟฟ้าเท่านั้น แม้เอกชนผู้ผลิตไฟฟ้าจะมีสัดส่วนหรือกำลังผลิตไฟฟ้าเกินกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด แต่สัดส่วนหรือกำลังผลิตไฟฟ้าดังกล่าวมิใช่โครงสร้างหรือโครงข่ายพื้นฐานของกิจการไฟฟ้าที่เป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 56 วรรคสอง จึงไม่ทำให้สัดส่วนความเป็นเจ้าของในโครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐลดน้อยลง

2) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 กำหนดให้รัฐมีเอกสิทธิ์หรืออำนาจในการควบคุมสั่งการให้เอกชนผลิตไฟฟ้าเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐได้ การที่รัฐให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้าไม่ได้มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 56 วรรคสอง ประกอบมาตรา 3 วรรคสอง

3) อัตราค่าไฟฟ้าต้องสะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริงและคำนึงถึงผลตอบแทนที่เหมาะสมของการลงทุนตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 มาตรา 65 (1) นอกจากนี้ อัตราค่าบริการดังกล่าวต้องเพียงพอที่จะทำให้การจัดทำสาธารณูปโภคมีประสิทธิภาพ สร้างแรงจูงใจให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการประกอบกิจการพลังงาน และมีความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 มาตรา 65 (2) ถึง (4) อีกทั้งยังปรากฏว่ารัฐมีอุปสรรคทำให้ไม่สามารถก่อสร้างโรงไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศได้ทั้งหมด และการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อทดแทนโรงไฟฟ้าเดิมรัฐอาจต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งกระทบต่อหนี้สาธารณะของประเทศ กรณีมีเหตุผลความจำเป็นต้องให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการไฟฟ้าเพื่อให้ประเทศมีพลังงานไฟฟ้าอย่างเพียงพอและทั่วถึงโดยคำนึงถึงการลงทุนของรัฐ ประโยชน์ที่รัฐและเอกชนจะได้รับและค่าบริการที่เรียกเก็บจากประชาชนประกอบกันด้วย

4) การพยากรณ์และการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย (แผน PDP) เป็นสิ่งที่รัฐจำเป็นต้องวางแผนและดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้มีกำลังผลิตไฟฟ้าเพียงพอในอนาคต นอกจากนี้ กำลังผลิตไฟฟ้าสำรองที่เพิ่มขึ้นไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ค่าไฟฟ้าสูงขึ้น จึงเป็นกรณีที่อัตราค่าไฟฟ้าที่เรียกเก็บ

จากประชาชนไม่ได้แปรผันโดยตรงกับการเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้าและขายให้แก่รัฐ ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องที่ 1 และผู้ถูกร้องที่ 2 ที่ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตไฟฟ้า จึงมิได้มีลักษณะก่อให้เกิดการเรียกเก็บค่าไฟฟ้าจนเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร แต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องครบถ้วนและสอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 56 วรรคสามและวรรคสี่ ประกอบมาตรา 3 วรรคสอง

10. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2566 วันที่ 3 มีนาคม 2566

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2)

ผลคำวินิจฉัย

1) ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 86 (1) ที่กำหนดให้ใช้จำนวนราษฎรทั้งประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง นั้น คำว่า “ราษฎร” ไม่รวมถึงผู้ไม่ได้สัญชาติไทย

2) ให้คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญมีผลตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม 2566 เป็นต้นไป และไม่มีผลย้อนหลังไปถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) การกำหนดองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตย การจัดตั้งพรรคการเมือง การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 กำหนดให้เป็นสิทธิและหน้าที่เฉพาะผู้มีสัญชาติไทยทั้งสิ้น การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดซึ่งถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องมีการใช้และการตีความของกฎหมายให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากรัฐธรรมนูญประสงค์จะให้สิทธิเสรีภาพแก่คนต่างด้าวจะต้องมีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น การกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่แต่ละจังหวัดจะพึงมีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 86 (1) จึงต้องไม่นำผู้ไม่ได้สัญชาติไทยมารวมคำนวณเพื่อหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละจังหวัดด้วย ส่วนคำว่า “ราษฎร” ตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นและกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรมุ่งหมายถึงบุคคลที่ท้องถิ่นประสงค์จะจัดให้มีบริการสาธารณะในท้องถิ่น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสัญชาติไทยหรือไม่มีสัญชาติไทย โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ การตีความตามกฎหมายดังกล่าวไม่อาจนำมาใช้ให้ขัดหรือแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้

2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 76 วรรคหนึ่งและวรรคสาม บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลมีผลในวันอ่านและในคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้องให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน เมื่อคดีนี้เป็นกรณีผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2) จึงเป็นคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ดังนั้น วันที่ศาลรัฐธรรมนูญลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัย คือ วันที่ 3 มีนาคม 2566 เป็นวันอ่านคำวินิจฉัย และไม่มีผลย้อนหลังไปถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา

11. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2566 วันที่ 8 มีนาคม 2566

เรื่อง พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 4/1 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 4/1 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

แม้พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 4/1 ไม่ได้บัญญัติให้การรับซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินที่ยังประกอบกิจการอยู่ต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน แต่บทนิยามคำว่า “สถาบันการเงิน” ตามมาตรา 3 หมายความว่า สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยย่อมมีอำนาจกำกับดูแลสถาบันการเงินตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ประกอบกับการรับซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพระหว่างบริษัทบริหารสินทรัพย์และสถาบันการเงินมีผลเป็นการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ โดยให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เข้ามาเป็นเจ้าหนี้คนใหม่แทนสถาบันการเงินซึ่งเป็นเจ้าหนี้เดิม และมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้เช่นเดียวกับสถาบันการเงิน ส่วนลูกหนี้มีภาระหน้าที่ในการชำระหนี้ให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์นิติสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นการโอนสิทธิเรียกร้อง จึงต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ 1 หมวด 4 ว่าด้วยโอนสิทธิเรียกร้อง มาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 การรับซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินจึงไม่ใช่การกระทำโดยเสรี ปราศจากการตรวจสอบและควบคุม ไม่มีกรณีที่สถาบันการเงินจะขายหรือโอนสินทรัพย์ของลูกหนี้ให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์เกินกว่าจำนวนหนี้คงเหลือได้โดยอิสระ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 4/1 ที่กำหนดให้การดำเนินการของบริษัทบริหารสินทรัพย์จะต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน จึงเป็นเพียงบทบัญญัติที่เอื้ออำนวยต่อการบริหารสินทรัพย์และเป็นหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการกำกับดูแลและควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจการของบริษัทบริหารสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

12. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2566 วันที่ 8 มีนาคม 2566

เรื่อง พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 6 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 6 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 6 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 305 วรรคหนึ่ง เพื่อให้ครอบคลุมหลักประกันทุกประเภทนอกเหนือไปจากสิทธิจำนอง สิทธิจำนำ หรือสิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกัน ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะยกเว้นหลักประกันประเภทดังกล่าวไม่ให้ตกแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ นอกจากนี้ ยังเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการโอนสินทรัพย์จากเจ้าหนี้รายหนึ่งไปสู่เจ้าหนี้อีกรายหนึ่ง ซึ่งการโอนสิทธิเรียกร้องสามารถกระทำได้ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวจะเข้ามาเป็นเจ้าหนี้คนใหม่ต่อไป มิได้ทำให้สิทธิและหน้าที่ของลูกหนี้เปลี่ยนแปลงไป และมิได้เพิ่มภาระหรือหน้าที่ใด ๆ แก่ลูกหนี้มากไปกว่ามูลหนี้เดิม ตราบใดที่หนี้ยังไม่ระงับลูกหนี้ยังคงมีหน้าที่ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ แม้การบริหารสินทรัพย์ตามบทบัญญัตินี้อาจมีการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินอยู่บ้าง

แต่ไม่ถึงขนาดที่จะกระทบกระเทือนเกินขอบเขตแห่งสิทธิของลูกหนี้ เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ถูกจำกัดตามกฎหมายกับประโยชน์ส่วนรวมที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสถาบันการเงินของประเทศอันเป็นประโยชน์สาธารณะ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

13. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2566 วันที่ 3 พฤษภาคม 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 50 (21) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 50 (21) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 50 (21) กำหนดให้บุคคลผู้เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แม้บทบัญญัติดังกล่าวเป็นมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งจนถึงขั้นศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกลับเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกครั้งในช่วงระยะเวลาหนึ่งก็ตาม แต่เป็นการตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลที่เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในลักษณะจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็น เนื่องจากต้องรอจนกว่าจะพ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง จึงจะสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ อันเป็นการกำหนดลักษณะต้องห้ามที่มีความเข้มงวดมากเกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักแห่งเหตุผลและความเป็นธรรม ประกอบกับบุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่ย่อมมิอาจใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามมาตรา 50 (4) ประกอบมาตรา 39 (2) ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพที่พอเหมาะพอควรแก่กรณีแล้ว มาตรา 50 (21) จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการที่เกินความจำเป็นต่อการกลั่นกรองบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น กระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลมากกว่าประโยชน์สาธารณะที่ต้องการให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 วรรคหนึ่ง

14. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 6/2566 วันที่ 10 พฤษภาคม 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 30 (7) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 30 (7) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 30 (7) กำหนดคุณสมบัติทั่วไปให้ผู้ซึ่งจะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ ต้องไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี เป็นมาตรการเพื่อคัดกรองและป้องกันบุคคลที่มีพฤติกรรมเสื่อมเสียบกพร่องในศีลธรรมอันดีไม่ให้เข้ามารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แม้โดยสภาพหรือลักษณะของบทบัญญัติดังกล่าวไม่อาจกำหนดได้ว่าข้อเท็จจริงใดหรือการกระทำใดที่จะถือเป็นการบกพร่องในศีลธรรมอันดี แต่ศีลธรรมอันดีเป็นกฎเกณฑ์ที่มีลักษณะเป็นพลวัต มีความผันแปรไปตามบริบทของสังคม ต้องพิจารณาให้สอดคล้องเหมาะสมกับยุคสมัย สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม และประเพณีที่เปลี่ยนแปลงไป ฝ่ายนิติบัญญัติจึงตรากฎหมายโดยใช้ถ้อยคำที่ไม่มีคำจำกัดความเจาะจงเพื่อให้อำนาจแก่ฝ่ายปกครองในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างยืดหยุ่นและสอดคล้องเหมาะสมกับข้อเท็จจริงตามพฤติการณ์ของผู้กระทำและผลของการกระทำ รวมถึงเพื่อให้เกิดความยุติธรรมเฉพาะเรื่องเฉพาะกรณี และโดยที่กำหนดลักษณะดังกล่าวให้เป็นเรื่องของคุณสมบัติทั่วไป ดังนั้น คุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวจะต้องมีอยู่ตลอดเวลาที่ประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงไม่อาจกำหนดระยะเวลาจำกัดสิทธิได้ การพิจารณาว่าบุคคลใดจะเป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดีจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งการกระทำหรือเคยกระทำในอดีตในแต่ละกรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยมีคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ซึ่งเป็นองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา มีหน้าที่และอำนาจกำหนดมาตรฐาน พิจารณาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ รวมทั้งกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยองค์กรฝ่ายตุลาการหรือศาล บทบัญญัติดังกล่าวแม้จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอยู่บ้าง แต่เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบจากการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลที่เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวแล้ว กรณีเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพไว้แล้ว บทบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

15. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 7/2566 วันที่ 18 พฤษภาคม 2566

เรื่อง พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 พ.ศ. 2566 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 172 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 พ.ศ. 2566 ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 172 วรรคหนึ่ง และให้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 พ.ศ. 2566 ไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 173 วรรคสาม

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 2 บัญญัติระยะเวลาการมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายหรืออยู่ในบังคับของกฎหมายดังกล่าว มีระยะเวลา

ในการเตรียมการได้ถึง 120 วัน ในการจัดเตรียมความพร้อมทั้งในด้านบุคลากรและงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ รวมถึงการกำหนดขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติงานภายในสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว อีกทั้งในกระบวนการร่างกฎหมายดังกล่าวมีการประเมินผลกระทบจากร่างกฎหมายดังกล่าวทุกด้านด้วยแล้ว โดยเฉพาะผลกระทบเกี่ยวกับงบประมาณในการเตรียมการก่อนที่จะให้มีการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏว่ามีเหตุผลอื่นใดอีกที่อยู่นอกเหนือจากความคาดหมายในการประเมินผลกระทบดังกล่าวแล้ว ฝ่ายบริหารย่อมไม่อาจอาศัยเหตุผลเรื่องความไม่พร้อมด้านงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่มีความพร้อม ดังที่ปรากฏในพระราชกำหนดดังกล่าว มาเป็นข้ออ้างเพื่อให้ต้องขยายระยะเวลาการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ได้

2) การขยายกำหนดระยะเวลาการมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 เพียงเฉพาะมาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 และมาตรา 25 แม้ยังคงมีมาตรการในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ แต่หากไร้ซึ่งกลไกและมาตรการป้องกันการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายตามมาตราดังกล่าว ย่อมส่งผลให้การทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงเกิดขึ้นและมีอยู่ ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของประเทศและสังคมโดยส่วนรวมอันเป็นความปลอดภัยสาธารณะ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ทั้งที่รัฐมีหน้าที่ต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 53

3) การที่ฝ่ายบริหารใช้อำนาจตราพระราชกำหนดให้ขยายระยะเวลาการใช้บังคับพระราชบัญญัติด้วยเหตุผลเพียงเรื่องความไม่พร้อมของเจ้าหน้าที่และงบประมาณ มีลักษณะในเชิงปฏิเสธที่จะให้การคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติตราขึ้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐเพียงฝ่ายเดียว ไม่ใช่กรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศหรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ ตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 172 วรรคหนึ่ง

16. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 8/2566 วันที่ 7 มิถุนายน 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 40 และมาตรา 41 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 40 และมาตรา 41 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 หมวด 2 การไต่สวนข้อเท็จจริง มาตรา 35 และมาตรา 36 กำหนดขั้นตอนการดำเนินการไต่สวนโดยให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถคัดค้านอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง และชี้แจงหรือแสดงพยานหลักฐานโต้แย้งข้อกล่าวหาหรือนำพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำประกอบการชี้แจง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีหลักเกณฑ์และวิธีการเช่นเดียวกับกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยในฐานความผิดอื่น ๆ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และกฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. 2556 ส่วนขั้นตอนที่กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติ กฎหมายมิได้บัญญัติให้ผู้ถูกกล่าวหามีหน้าที่ใดเพิ่มเติม หรือมีขั้นตอนหรือกระบวนการใดอันเป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา

อีกทั้งการดำเนินการทางวินัยตามในพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 40 และมาตรา 41 ที่กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก และให้ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา เป็นเพียงขั้นตอนในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเท่านั้น มิได้เป็นที่สุด แม้ผู้บังคับบัญชาจะมีคำสั่งลงโทษทางวินัย ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษได้ และหากผลการอุทธรณ์ไม่เป็นที่พอใจหรือเห็นว่าการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือผู้บังคับบัญชาไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็สามารถใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือศาลที่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีเพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมได้อีก พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 40 และมาตรา 41 มิได้เป็นบทบัญญัติที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ทั้งมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

2) การที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 40 และมาตรา 41 ไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดและส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก เป็นกระบวนการที่แยกต่างหากจากกระบวนการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำเนินการโดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน แม้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนได้ดำเนินการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นกระทำการทุจริตในภาครัฐและมีมูลความผิดทางวินัย ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนย่อมมีอำนาจดำเนินการเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยที่มีอยู่เดิม แล้วจึงออกคำสั่งลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติ ดังนั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นมาตรการตรวจสอบภายในฝ่ายบริหาร ไม่เป็นการลงโทษบุคคลมากกว่าหนึ่งครั้งสำหรับความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำเพียงครั้งเดียว มิได้เป็นบทบัญญัติที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ทั้งมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

17. **คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 9/2566** วันที่ 14 มิถุนายน 2566

เรื่อง ประมวลรัษฎากร มาตรา 90/5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคสอง หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา 90/5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

ประมวลรัษฎากร มาตรา 90/5 ที่แก้ไขใหม่บัญญัติกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิด และการกระทำความผิดนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำ หรือมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการ และละเว้นไม่สั่งการหรือ

ไม่กระทำการของกรรมการหรือผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ก็ให้บุคคลที่กระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่ดังกล่าว ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดที่นิติบุคคลกระทำด้วย เป็นบทบัญญัติที่กำหนดตัวบุคคลที่ต้องรับผิดในทางอาญาร่วมกับนิติบุคคล และเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ถือเอาพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งก่อให้เกิดการกระทำความผิดของนิติบุคคลว่าต้องรับผิดในผลของการกระทำของตนเอง มิใช่เป็นบทสันนิษฐานความผิดของกรรมการหรือผู้จัดการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดไว้ก่อนตั้งแต่แรกเริ่มคดีโดยอาศัยสถานะของบุคคลอีกต่อไป เมื่อนิติบุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด โจทก์ยังคงมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากเหตุอันควรสงสัยว่าการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นจากการสั่งการหรือการกระทำ หรือมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการของกรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น มาตรฐานการพิสูจน์การกระทำความผิดของบุคคลดังกล่าวยังคงต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ต่อเมื่อแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงตามที่กฎหมายบัญญัติ และในกรณีที่มีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ศาลจะต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ในระหว่างการพิจารณาของศาลหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นนั้น กรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ยังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าศาลมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าจำเลยได้กระทำการอันเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา 90/5 ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่ขัดต่อหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคสอง

18. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 10/2566 วันที่ 26 กรกฎาคม 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 99 และมาตรา 101 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคห้า หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา 99 และมาตรา 101 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคห้า

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

1) แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคหนึ่งและวรรคสาม จะมีลักษณะผูกมัดดุลพินิจการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องลงโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลก็ตาม แต่คำสั่งลงโทษทางวินัยดังกล่าวยังไม่ถึงที่สุด ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชา รวมทั้งสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง อีกทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 แยกการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐออกจากการดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติอย่างชัดเจน เนื่องจากการชี้มูลความผิดทั้งสองกรณีอาศัยองค์ประกอบในการพิจารณาทั้งในข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่แตกต่างกัน การลงโทษทั้งสองกรณีเป็นคนละส่วนกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งสถานะของบุคคล นอกจากนี้ การดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาสั่งลงโทษทางวินัยนั้น ไม่ต้องกระทำ

โดยกระบวนการพิจารณาคดีของศาล และการพิจารณาชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดก็ไม่จำต้องถึงขนาดปราศจากข้อสงสัยตามควรดังเช่นในคดีอาญา การกระทำเดียวกันของบุคคลเดียวกันนั้น แม้อาจก่อให้เกิดความผิดได้ทั้งในทางอาญาและทางวินัย แต่การดำเนินคดีอาญาและการดำเนินการทางวินัยเป็นกระบวนการที่แยกออกจากกันได้ บทบัญญัติมาตรา 98 วรรคหนึ่งและวรรคสาม ไม่ใช่บทบัญญัติที่เป็นการสันนิษฐานว่า ผู้ถูกกล่าวหามีความผิดเมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิและเสรีภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกจำกัดตามกฎหมายกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการทุจริตของชาติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และมีผลใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนิยามของกฎหมายฉบับนี้โดยเสมอภาคกัน จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคห้า

2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 99 เป็นกระบวนการที่ใช้เฉพาะกรณีการขอให้ทบทวนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ชี้มูลความผิดทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งแตกต่างจากการขอให้พิจารณาใหม่ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มาตรา 54 การที่มาตรา 99 บัญญัติให้สิทธิเฉพาะแต่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเป็นผู้มีสิทธิขอทบทวนมติดังกล่าว เนื่องจากเป็นผู้ที่จะต้องพิจารณาลงโทษทางวินัยตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและทราบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในเรื่องที่มีการกล่าวหาเป็นอย่างดี อย่างไรก็ดี ผู้ถูกลงโทษยังมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครองก็ได้ ประกอบกับผู้ถูกกล่าวหายังสามารถเสนอพยานหลักฐานใหม่ผ่านผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อขอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทบทวนมติ ส่วนการกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาทบทวนมตินั้น เป็นไปตามหลักทั่วไปของการทบทวนมติที่ให้ผู้ที่ออกมติในเรื่องนั้นเป็นผู้พิจารณาทบทวน เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิและเสรีภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกจำกัดตามกฎหมายกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการแก้ไขปัญหาการทุจริตของชาติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจง และมีผลใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนิยามของกฎหมายฉบับนี้โดยเสมอภาคกัน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 99 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคห้า

3) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 101 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่คงหลักการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 ที่บัญญัติให้ผู้ถูกลงโทษสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล และเพิ่มหลักการใหม่ให้สิทธิผู้ถูกลงโทษในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองโดยตรง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาและลดขั้นตอนการดำเนินการให้เกิดความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ส่วนมาตรา 101 วรรคสอง เป็นบทบัญญัติในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษทางวินัยนำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้ฟ้องคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ศาลปกครองแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรวินิจฉัยเรื่องที่ฟ้องเป็นคดีได้รับทราบและมีสิทธิขอเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีด้วยได้ แม้จะมิได้บัญญัติถึงความรับผิดของ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ตาม แต่หากผู้ถูกลงโทษเห็นว่าตนได้รับความเสียหายจากการกระทำของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมสามารถใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรมต่อศาลอื่นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 101 จึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และมีผลใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนิยามของกฎหมายฉบับนี้กำหนดโดยเสมอภาคกัน ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคห้า

19. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 11/2566 วันที่ 26 กรกฎาคม 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสามและมาตรา 29 วรรคสองหรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 98 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา 29 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้แตกต่างจากการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมาตรา 98 วรรคหนึ่ง กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาที่ได้รับสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ให้พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก โดยให้ถือว่าสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยด้วยนั้น เป็นเพียงการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของการดำเนินการทางวินัยซึ่งมีความแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาเท่านั้น แม้มีลักษณะก้าวล่วงการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาอยู่บ้าง แต่กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหลักเกณฑ์ในการดำเนินการที่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการดำเนินการทางวินัยโดยคณะกรรมการสอบสวนวินัยและผู้บังคับบัญชา หากผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลงโทษทางวินัย ผู้ซึ่งถูกลงโทษสามารถใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้โดยไม่ต้องอุทธรณ์ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น หรือจะดำเนินการอุทธรณ์ดุลพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาก่อนฟ้องคดีต่อศาลปกครองก็ได้ บทบัญญัติมาตรา 98 วรรคหนึ่ง จึงเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน สอดคล้องกับเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมด้วยเหตุแห่งสถานะของบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาคและไม่เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าได้กระทำความผิด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา 29 วรรคสอง (ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามบรรทัดฐานคำวินิจฉัยที่ 10/2566)

20. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 12/2566 วันที่ 23 สิงหาคม 2566

เรื่อง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

การที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคหนึ่ง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ให้นำความผิดในอดีตมาเป็นเงื่อนไขในการใช้ดุลพินิจของศาลเพื่อพิจารณารอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษนั้น สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและหลักการตรากฎหมายอาญาที่ต้องมีความแน่นอนชัดเจน เพื่อกำหนดว่าบุคคลใดสมควรได้รับการรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษตามมาตรการดังกล่าว เป็นไปตามหลักนิติธรรม ทั้งยังสอดคล้องกับกับหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการป้องกันมิให้ผู้นั้นกลับไปกระทำความผิดซ้ำ และเป็นการกำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณารอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ให้เป็นมาตรฐาน เพื่อป้องกันมิให้ศาลใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจ นอกจากนี้ การที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดข้อจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลในการรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เคยถูกจำคุกมาก่อน เพราะหากผู้กระทำความผิดนั้นเคยต้องตราบาปมาแล้วว่าเคยถูกจำคุกในเรือนจำหรือทัณฑสถาน โดยมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเคยรับโทษจำคุกเกินกว่าหกเดือน การให้โอกาสผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมโดยรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ และใช้มาตรการคุมความประพฤติแทนย่อมไม่เกิดประโยชน์อันใดที่จะเลี่ยงการต้องตราบาปนั้นอีก ศาลจึงต้องให้น้ำหนักแก่การคุ้มครองบุคคลอื่นในสังคมที่มีสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสงบ อีกทั้ง การใช้ดุลพินิจของศาลในการรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคหนึ่ง โดยพิจารณาตามความเหมาะสมแก่สภาพความผิด พฤติการณ์แห่งคดี ประกอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด อันเป็นการสร้างดุลยภาพระหว่างสิทธิของผู้กระทำความผิด สิทธิของผู้เสียหาย และการคุ้มครองความปลอดภัยของสาธารณะและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

21.คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2566 วันที่ 13 กันยายน 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

บรรทัดฐานคำวินิจฉัย

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 มาตรา 12 (11) ที่บัญญัติคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก เป็นมาตรการทางกฎหมายในการกลั่นกรองและตรวจสอบบุคคลที่มีประวัติเสื่อมเสียไม่ให้เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านอย่างเด็ดขาด กฎหมายประสงค์ให้คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามดังกล่าวมีอยู่ตลอดระยะเวลาที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน โดยสภาพจึงไม่อาจกำหนดระยะเวลาจำกัดสิทธิได้ โดยเฉพาะกรณีผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการพนันในฐานความผิดเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก อันเป็นพฤติการณ์ในทางอบายมุขที่ไม่พึงประสงค์ของคนในสังคม เป็นการมอมเมาราษฎรให้ลุ่มหลงในอบายมุข ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะผู้รักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยของสังคม แม้บุคคลนั้นจะพ้นโทษมาแล้วก็มิได้มีผลเป็นการลบล้างหรือแก้ไขมลทินของผู้ที่จะมาเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนได้ นอกจากนี้ การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามบทบัญญัตินี้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 98 (10) ที่บัญญัติให้บุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนัก เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกทั้งมิได้รวมถึงผู้เข้าไปเล่นการพนันหรือผู้สนับสนุน เป็นการบัญญัติกฎหมายที่จำแนกประเภทของการกระทำและความหนักเบาตามสภาพแห่งข้อหา เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะแล้ว เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 (นอกจากคำวินิจฉัยนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านเอาไว้ในคำวินิจฉัยที่ 13/2563 (การกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง) และคำวินิจฉัยที่ 7 — 8/2565 (การกระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด))

รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ข. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566 ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย/จำหน่ายคดี จำนวน 69 เรื่อง[5] แบ่งออกเป็นคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 จำนวน 51 เรื่อง และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่นกฎหมายฉบับอื่น หรือกรณีอื่น จำนวน 18 เรื่อง

[5] นับรวมคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีที่เป็นคำร้องต่อเนื่อง จำนวน 3 เรื่อง ด้วย อันได้แก่ คำสั่งที่ 42.1/2565 คำสั่งที่ 28.1/2566 และคำสั่งที่ 34.1/2566

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 โดยศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากคำร้องไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 โดยสรุปบรรทัดฐานคำสั่งเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีไม่รับคำร้องที่ยื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
1. ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว แต่เป็นการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 231 (1) มิใช่การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213	- 1/2566 - 2/2566
2. กรณียื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยมิได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเสียก่อนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง	- 58/2565 - 61/2565 - 79/2565 - 9/2566 - 30/2566 - 27/2566
3. กรณีข้อเท็จจริงตามคำร้องไม่ปรากฏว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญโดยตรงจากการกระทำใด ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง	- 60/2565 - 61/2565 - 62/2565 - 78/2565 - 9/2566 - 18/2566 - 23/2566 - 24/2566 - 31/2566 - 32/2566 - 34/2566 - 35/2566
4. กรณียื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยล่วงเลยระยะเวลาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง	- 41/2566
5. กรณีคำร้องมีรายการไม่ครบถ้วน ไม่ระบุการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนโดยตรงให้ชัดเจน และผู้ร้องไม่ดำเนินการแก้ไขคำร้องให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคสอง ประกอบมาตรา 42 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 15 และข้อ 18	- 16/2566

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีไม่รับคำร้องที่ยื่นตามรัฐธรรมนูญมาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
6. กรณีคำร้องไม่ปรากฏสาระสำคัญเพิ่มเติมจากคำร้องเดิมที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัยไปแล้ว จึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคสาม	- 58/2565 - 27/2566
7. ข้อเท็จจริงตามคำร้องไม่ได้เกิดจากการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพอันเกิดจากการกระทำของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานซึ่งใช้อำนาจรัฐ ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47	-77/2565
8. กรณีข้อเท็จจริงตามคำร้อง เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (2)	- 62/2565 - 68/2565 - 71/2565 - 73/2565 - 77/2565 - 80/2565 - 2/2566 - 6/2566 - 7/2566 - 8/2566 - 10/2566 - 14/2566 - 15/2566 - 17/2566 - 20/2566 - 21/2566 - 22/2566 - 27/2566 - 29/2566 - 31/2566 - 33/2566 - 37/2566 - 38/2566

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีไม่รับคำร้องที่ยื่นตามรัฐธรรมนูญมาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
9. กรณีกฎหมายบัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะและผู้ร้องยังไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (3)	- 18/2566
10. กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอื่น หรือเรื่องที่ศาลอื่นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดแล้วตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 47 (4)	- 59/2565 - 60/2565 - 64/2565 - 67/2565 - 78/2565 - 81/2565 - 6/2566 - 7/2566 - 10/2566 - 11/2566 - 14/2566 - 16/2566 - 19/2566 - 25/2566 - 26/2566 - 28/2566 - 30/2566 - 32/2566 - 34/2566 - 35/2566 - 42/2566
11. ข้อเท็จจริงตามคำร้องอ้างว่าผู้ร้องถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้อันเป็นผลมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 แต่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่อ้างว่ามีการขัดหรือแย้งนั้นมิใช่กรณีที่จะละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพได้ เช่น บทบัญญัติในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ หรือหมวดว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ	- 64/2565

ตารางที่ 9 แสดงบรรทัดฐานคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญกรณีไม่รับคำร้องที่ยื่นตามรัฐธรรมนูญมาตรา 213 (ต่อ)

บรรทัดฐานคำสั่ง	หมายเลขคำสั่ง
12. กรณีข้อเท็จจริงตามคำร้อง ซึ่งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มิได้มีสถานะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง	- 1/2566 - 14/2566 - 36/2566 - 38/2566
13. กรณีคำร้องไม่ปรากฏว่าผู้ร้องถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ โดยเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง	- 64/2565 - 68/2565 - 72/2565 - 8/2566 - 14/2566 - 15/2566 - 17/2566 - 20/2566
14. กรณีผู้ร้องเห็นว่าถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ โดยเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่มิได้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 48 วรรคหนึ่ง	- 16/2566
15. คำร้องของผู้ร้องไม่มีลักษณะเป็นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย อีกทั้งไม่ใช่กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำใดของผู้ถูกร้องขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	- 9/2566
16. กรณีมีลักษณะเป็นการขออุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ	- 24/2566

หมายเหตุ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญบางคำสั่งมีประเด็นที่ศาลจะต้องพิจารณาหลายประเด็น โดยอาศัยรัฐธรรมนูญหลายมาตรา จึงอาจปรากฏอยู่ในบรรทัดฐานคำสั่งหลายข้อ

กรณีการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญมาตราอื่น และกฎหมายฉบับอื่น ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและจำหน่ายคดี จำนวน 18 เรื่อง กล่าวคือ กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 มาตรา 82 มาตรา 144 วรรคสาม มาตรา 212 วรรคหนึ่ง กรณีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสาม กรณีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 51 และกรณีคำขอคัดค้านคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นคำร้องต่อเนื่อง ได้แก่ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 42.1/2565 คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 63/2565 ที่ 65/2565 ที่ 66/2565 ที่ 69/2565 ที่ 70/2565 ที่ 74/2565 ที่ 75/2565 ที่ 76/2565 ที่ 3/2566 ที่ 4/2566 ที่ 5/2566 ที่ 12/2566 ที่ 13/2566 ที่ 28.1/2566 ที่ 34.1/2566 ที่ 39/2566 และที่ 40/2566 โดยมีผลของคำสั่งและบรรทัดฐานคำสั่งดังต่อไปนี้

1. **คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 42.1/2565** วันที่ 19 ตุลาคม 2565

เรื่อง คำร้องขอคัดค้านคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 42/2565

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากเป็นการขออุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติรับรองสิทธิของผู้ร้องในการอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบกับกรณีที่ผู้ร้องอ้างว่ามีหนังสือเร่งรัดการดำเนินการของผู้ตรวจการแผ่นดิน มิใช่การยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง ข้อเท็จจริงตามคำร้องต่อเนื่องไม่ปรากฏสาระสำคัญเพิ่มเติมจากคำร้องที่ผู้ร้องเคยยื่นและศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว จึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคสาม ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติรับรองสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถใช้ช่องทางการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 เพื่ออุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญได้ (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามบรรทัดฐานคำสั่งที่ 4.1/2565)

2) กรณีที่ผู้ร้องเคยยื่นคำร้องและศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว หากมีการยื่นคำร้องใหม่และไม่ปรากฏสาระสำคัญเพิ่มเติมจากคำร้องเดิม ย่อมเป็นคำร้องที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 46 วรรคสาม

2. **คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 63/2565** วันที่ 19 ตุลาคม 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493 มาตรา 3 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 และมาตรา 34 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493 มาตรา 3 บัญญัตินิยามคำว่า “โฆษณา” มิใช่หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับวิธีการโฆษณาที่กฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับจำเลยทั้งสามโต้แย้งด้วยว่าบทนิยามดังกล่าวเป็นมาตรการที่ล้าสมัย มิใช่ข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก้คดีขัดหรือแย้งต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ คำร้องนี้ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการกระทำที่กฎหมายบัญญัติห้ามกระทำ มิใช่เพียงบทนิยามความหมายเท่านั้น

2) คำโต้แย้งของคู่ความที่จะส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 จะต้องเป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มิใช่การโต้แย้งในประเด็นอื่น

3. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 65/2565 วันที่ 2 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เป็นบทบัญญัติในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ที่กำหนดแนวทางในการตรากฎหมายเพื่อให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น โดยกำหนดกรอบแนวทางทั้งในแง่เนื้อหาและกระบวนการจัดทำกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อมิให้รัฐตรากฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชนโดยไม่เหมาะสม มิใช่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง จึงไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 คำโต้แย้งของจำเลยไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

การโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการโต้แย้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยตรง มิใช่เป็นเพียงการโต้แย้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐซึ่งเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

4. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 66/2565 วันที่ 2 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/3 มาตรา 244/5 มาตรา 244/6 มาตรา 317/1 และมาตรา 317/5 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 เป็นบทบัญญัติในหมวด 1 บททั่วไป มิได้เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมิได้ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรานี้ จึงไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 244/3 มาตรา 244/5 มาตรา 244/6 มาตรา 317/1 และมาตรา 317/5 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2559 จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 ได้ คำโต้แย้งของจำเลยทั้งสี่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

การโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการโต้แย้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ มิใช่เป็นเพียงการโต้แย้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในหมวด 1 บททั่วไป ซึ่งเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

5. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 69/2565 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 และมาตรา 77 วรรคสาม หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 เป็นบทบัญญัติในหมวด 1 บททั่วไป มิได้เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมิได้ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรานี้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เป็นบทบัญญัติในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ที่กำหนดแนวทางการตรากฎหมายเพื่อให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น โดยกำหนดกรอบแนวทางทั้งในแง่เนื้อหาและกระบวนการจัดทำกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว มิใช่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง ไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 และมาตรา 77 วรรคสาม ได้ คำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

การโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการโต้แย้งบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะและโดยตรง มิใช่เป็นเพียงการโต้แย้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด 1 บททั่วไป และหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

6. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 70/2565 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 และมาตรา 77 วรรคสาม หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 เป็นบทบัญญัติในหมวด 1 บททั่วไป มิได้เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมิได้ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรานี้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เป็นบทบัญญัติในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ที่กำหนดแนวทางการตรากฎหมายเพื่อให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น โดยกำหนดกรอบแนวทางทั้งในแง่เนื้อหาและกระบวนการจัดทำกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว มิใช่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง ไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 และมาตรา 77 วรรคสามได้ คำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

การโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการโต้แย้งบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะและโดยตรง มิใช่เป็นเพียงการโต้แย้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด 1 บททั่วไป และหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

7. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 74/2565 วันที่ 14 ธันวาคม 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 และมาตรา 77 วรรคสาม หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 เป็นบทบัญญัติในหมวด 1 บททั่วไป มิได้เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมิได้ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรานี้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เป็นบทบัญญัติในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ที่กำหนดแนวทางการตรากฎหมายเพื่อให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น โดยกำหนดกรอบแนวทางทั้งในแง่เนื้อหาและกระบวนการจัดทำกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว มิใช่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง ไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด อันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 5 และมาตรา 77 วรรคสาม ได้ คำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

การโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการโต้แย้งบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะและโดยตรง มิใช่เป็นเพียงการโต้แย้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หมวด 1 บททั่วไป และหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

8. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 75/2565 วันที่ 14 ธันวาคม 2565

เรื่อง คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 41 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ข้อ 1 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 41 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ข้อ 1 มีสถานะเป็นกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 เป็นกรณีเดียวกันกับการที่จำเลยโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 28 — 29/2555 วันที่ 10 ตุลาคม 2555 ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 112 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 วรรคสอง มาตรา 29 และมาตรา 45 วรรคหนึ่งและวรรคสอง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 29 มีหลักเกณฑ์และความมุ่งหมายเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26 เป็นกรณีที่ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นแล้ว คำร้องนี้ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

บรรทัดฐานคำสั่ง

การส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 ต้องยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น การเลี่ยงหลักเกณฑ์ดังกล่าวโดยใช้วิธีโต้แย้งกฎหมายที่มีสถานะเป็นกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยแล้วนั้น ไม่อาจทำได้

9. **คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 76/2565** วันที่ 14 ธันวาคม 2565

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 เป็นบทบัญญัติในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ที่กำหนดแนวทางในการตรากฎหมายเพื่อให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น โดยกำหนดกรอบแนวทางทั้งในแง่เนื้อหาและกระบวนการจัดทำกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว มิใช่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง จึงไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4 จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 คำโต้แย้งของจำเลยไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

การโต้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการโต้แย้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยตรง มิใช่เป็นเพียงการโต้แย้งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐซึ่งเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง

10. **คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2566** วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566

เรื่อง พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 21 (4) และมาตรา 60 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 29 วรรคหนึ่ง และมาตรา 40 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งจำหน่ายคดี เนื่องจากพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 21 (4) บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดใช้รถไม่ตรงตามประเภทที่จดทะเบียนไว้ เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง นั้น แต่ข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนปรากฏว่าในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีนี้ กระทรวงคมนาคมยังไม่มีการออกกฎกระทรวงใดที่อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 21 (4) และเมื่อยังไม่มีการออกกฎกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงไม่มีองค์ประกอบที่จะเป็นบทกำหนดโทษตามความในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มาตรา 60 เฉพาะส่วนที่บัญญัติให้ระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาทแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 21 (4) ดังที่ผู้ร้องสอดกล่าวอ้าง กรณีไม่มีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 51

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) ข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งจำหน่ายคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 51 จะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

2) ในคดีที่มีการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หากเป็นบทกำหนดโทษที่อาศัยกฎหมายลำดับรองเป็นองค์ประกอบความผิด จะต้องมีการออกกฎหมายลำดับรองดังกล่าวเสียก่อน มิฉะนั้นย่อมไม่อาจมีผู้ใดกระทำความผิดฐานนั้นได้ หากไม่ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าว ในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีย่อมไม่มีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยคดีต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 51

11. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2566 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2566

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (7) ประกอบมาตรา 185 (3) หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดมาตรการตรวจสอบและกลั่นกรองมูลกรณีตามคำร้องก่อนส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคหนึ่ง นอกจากพิจารณาช่องทางและกระบวนการส่งคำร้องแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังจำเป็นต้องพิจารณาเนื้อหาของคำร้องว่ามีมูลกรณีที่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องก่อนที่จะมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย การที่ผู้ถูกร้องออกแถลงการณ์ในนามหัวหน้าพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำสั่งกระทรวงสาธารณสุขในการโยกย้ายผู้อำนวยการโรงพยาบาล โดยตั้งข้อสังเกตว่าเป็นการโยกย้ายด้วยเหตุผลทางการเมืองหรือไม่ ขอให้กระทรวงสาธารณสุขทบทวนคำสั่งดังกล่าว เป็นการใช้หน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติในการติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ด้วยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ มิได้มีการดำเนินการอื่นใดที่เป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมิใช่ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ อันจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (7) ประกอบมาตรา 185 (3) กรณีตามคำร้อง มูลกรณียังไม่ปรากฏว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 185 (3)

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดมาตรการตรวจสอบและกลั่นกรองมูลกรณีตามคำร้องก่อนส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคหนึ่ง นอกจากพิจารณาช่องทางและกระบวนการส่งคำร้องแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องพิจารณามูลกรณีตามคำร้องเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องก่อนที่จะมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามบรรทัดฐานคำสั่งที่ 67/2562 คำสั่งที่ 48/2563 และคำสั่งที่ 19/2564)

2) การใช้หน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติในการติดตาม ตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ด้วยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ มิได้มีการดำเนินการอื่นใดที่เป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่ง

หรือเงินเดือนประจำและมิใช่ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ ไม่เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (7) ประกอบมาตรา 185 (3)

12. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2566 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2566

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 ว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญมาตรา 101 (7) ประกอบมาตรา 185 (3) หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดมาตรการตรวจสอบและกลั่นกรองมูลกรณีตามคำร้องก่อนส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคหนึ่ง ซึ่งการพิจารณาคำร้องนี้นอกจากพิจารณาช่องทางและกระบวนการส่งคำร้องแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังจำเป็นต้องพิจารณาเนื้อหาของคำร้องว่ามีมูลกรณีที่เป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องก่อนที่จะมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย การที่ผู้ถูกร้องออกแถลงการณ์ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งกระทรวงสาธารณสุขในการโยกย้ายผู้อำนวยการโรงพยาบาล โดยขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขชี้แจงเหตุผลของการโยกย้ายดังกล่าวต่อสาธารณชน เป็นการใช้หน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติในการติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ด้วยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ มิได้มีการดำเนินการอื่นใดที่เป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมิใช่ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ อันจะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (7) ประกอบมาตรา 185 (3) กรณีตามคำร้อง มูลกรณียังไม่ปรากฏว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 185 (3)

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดมาตรการตรวจสอบและกลั่นกรองมูลกรณีตามคำร้องก่อนส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 82 วรรคหนึ่ง นอกจากพิจารณาช่องทางและกระบวนการส่งคำร้องแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องพิจารณามูลกรณีตามคำร้องเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้องก่อนที่จะมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามบรรทัดฐานคำสั่งที่ 67/2562 คำสั่งที่ 48/2563 คำสั่งที่ 19/2564 และคำสั่งที่ 4/2566)

2) การใช้หน้าที่และอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติในการติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ด้วยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ มิได้มีการดำเนินการอื่นใดที่เป็นการใช้สถานะหรือตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือนหรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมิใช่ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ ไม่เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 (7) ประกอบมาตรา 185 (3)

13. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 12/2566 วันที่ 31 มีนาคม 2566

เรื่อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอความเห็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคสาม เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคสอง หรือไม่

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากการยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคสาม ต้องอยู่ในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบระหว่างการพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือคณะกรรมาธิการ เสนอ แปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้รับการพิจารณาเสร็จสิ้น และเป็นกฎหมายใช้บังคับแล้ว กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคสาม ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 7 (7)

บรรทัดฐานคำสั่ง

การยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคสาม ต้องอยู่ในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

14. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2566 วันที่ 18 เมษายน 2566

เรื่อง นายธีระ เจียบุญหยก หัวหน้าพรรคคนงานไทย (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคำร้องคัดค้านประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสาม

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสาม นั้น นอกจากพิจารณาช่องทางการยื่นคำร้องแล้ว ยังต้องพิจารณาเนื้อหาของคำร้องว่ามีมูลกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาต่อไปหรือไม่ด้วย ข้อเท็จจริงเป็นกรณีที่พรรคคนงานไทยสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง เนื่องจากเมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 33 วรรคหนึ่ง (1) พรรคคนงานไทยไม่สามารถดำเนินการเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนภายในสี่ปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน จึงเป็นเหตุให้พรรคคนงานไทยสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา 91 วรรคหนึ่ง (1) และวรรคสอง เหตุแห่งการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นคนละเหตุกับที่ผู้ร้องกล่าวอ้างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคหนึ่ง (2) ซึ่งเป็นกรณีการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองและเคยมีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนแล้วต่อมามีจำนวนสมาชิกลดลงเหลือไม่ถึงหนึ่งหมื่นคนติดต่อกันเกินเก้าสิบวัน ดังนั้น กรณีตามคำร้องยังไม่ปรากฏมูลกรณีว่ามีการกระทำใดของผู้ถูกร้องทั้งสองที่จะเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคหนึ่ง (1) และวรรคสอง

บรรทัดฐานคำสั่ง

1) การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสาม นั้น นอกจากพิจารณาช่องทางการยื่นคำร้องแล้ว ยังต้องพิจารณาเนื้อหาของคำร้องว่ามีมูลกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาต่อไปหรือไม่ด้วย (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามบรรทัดฐานคำสั่งที่ 67/2562 คำสั่งที่ 48/2563 คำสั่งที่ 19/2564 คำสั่งที่ 4/2566 และคำสั่งที่ 5/2566)

2) การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญของหัวหน้าพรรคการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าพรรคการเมืองสิ้นสภาพ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 91 วรรคสาม จะต้องระบุเหตุแห่งการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองอันเป็นเหตุเดียวกับประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย

15. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 28.1/2566 (คำร้องต่อเนื่อง) วันที่ 20 กันยายน 2566

เรื่อง คำร้องขอคัดค้านคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 28/2566

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากมีลักษณะเป็นการขออุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องไม่อาจอุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 28/2566 กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติรับรองสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถใช้ช่องทางการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 เพื่ออุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญได้ (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามบรรทัดฐานคำสั่งที่ 4.1/2565 และคำสั่งที่ 42.1/2565)

16. คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 34.1/2566 (คำร้องต่อเนื่อง) วันที่ 27 กันยายน 2566

เรื่อง คำร้องขอคัดค้านคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 34/2566

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากมีลักษณะเป็นการขออุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติให้บุคคลมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องไม่อาจอุทธรณ์คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 34/2566 กรณีไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213 ดังนั้น ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 และมาตรา 213

บรรทัดฐานคำสั่ง

รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ไม่มีบทบัญญัติรับรองสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถใช้ช่องทางการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ และมาตรา 212 มาตรา 213 เพื่ออุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญได้ (ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งตามบรรทัดฐานคำสั่งที่ 4.1/2565 คำสั่งที่ 42.1/2565 และคำสั่งที่ 28.1/2566)

17. **คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 39/2566** วันที่ 13 กันยายน 2566

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ถูกร้องมีความมุ่งหมายและความประสงค์หรือกระทำการใด ๆ ที่น่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง

บรรทัดฐานคำสั่ง

การพิจารณาว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายและความประสงค์ถึงระดับที่วิญญูชนอาจคาดเห็นได้ว่าน่าจะทำให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ

18. **คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 40/2566** วันที่ 13 กันยายน 2566

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

ผลของคำสั่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอื่นใดที่แสดงให้เห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามมีพฤติการณ์หรือการกระทำเกี่ยวข้องเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

บรรทัดฐานคำสั่ง

การพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาว่ามีการกระทำใดที่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยหากเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพที่ไม่ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 49

รวมคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ระบบและเว็บเพจเกี่ยวกับกระบวนพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ

ปรึกษาคดีรัฐธรรมนูญ
ผ่านระบบฐานข้อมูลและบริการศาลรัฐธรรมนูญอัจฉริยะ
(Intelligent Hub & One-stop Service: i-Hub)

ระบบติดตามคดีรัฐธรรมนูญ (e-Tracking)

ยื่นคำร้องและติดตามความคืบหน้าของคดีรัฐธรรมนูญ
ผ่านระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์
(e-Filing & e-Service)

คดีที่น่าสนใจและอยู่ระหว่างพิจารณา

ระบบสืบค้นคำวินิจฉัยและคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ
(e-Searching)

ค้นหาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ คดีเกี่ยวกับ
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

ตารางที่ 10 สถิติระยะเวลาในการพิจารณาคดีที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566

ผลการพิจารณาคดี/ระยะเวลาในการพิจารณาคดี	ใช้เวลาน้อยกว่า 30 วัน	ใช้เวลาน้อยกว่า 60 วัน	ใช้เวลาน้อยกว่า 90 วัน	ใช้เวลาน้อยกว่า 120 วัน	ใช้เวลาน้อยกว่า 365 วัน	
	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2566	คำร้องในปี 2565	คำร้องในปี 2566
คำวินิจฉัย	1	-	2	2	3	4
คำสั่ง	37	2	-	-	1	-

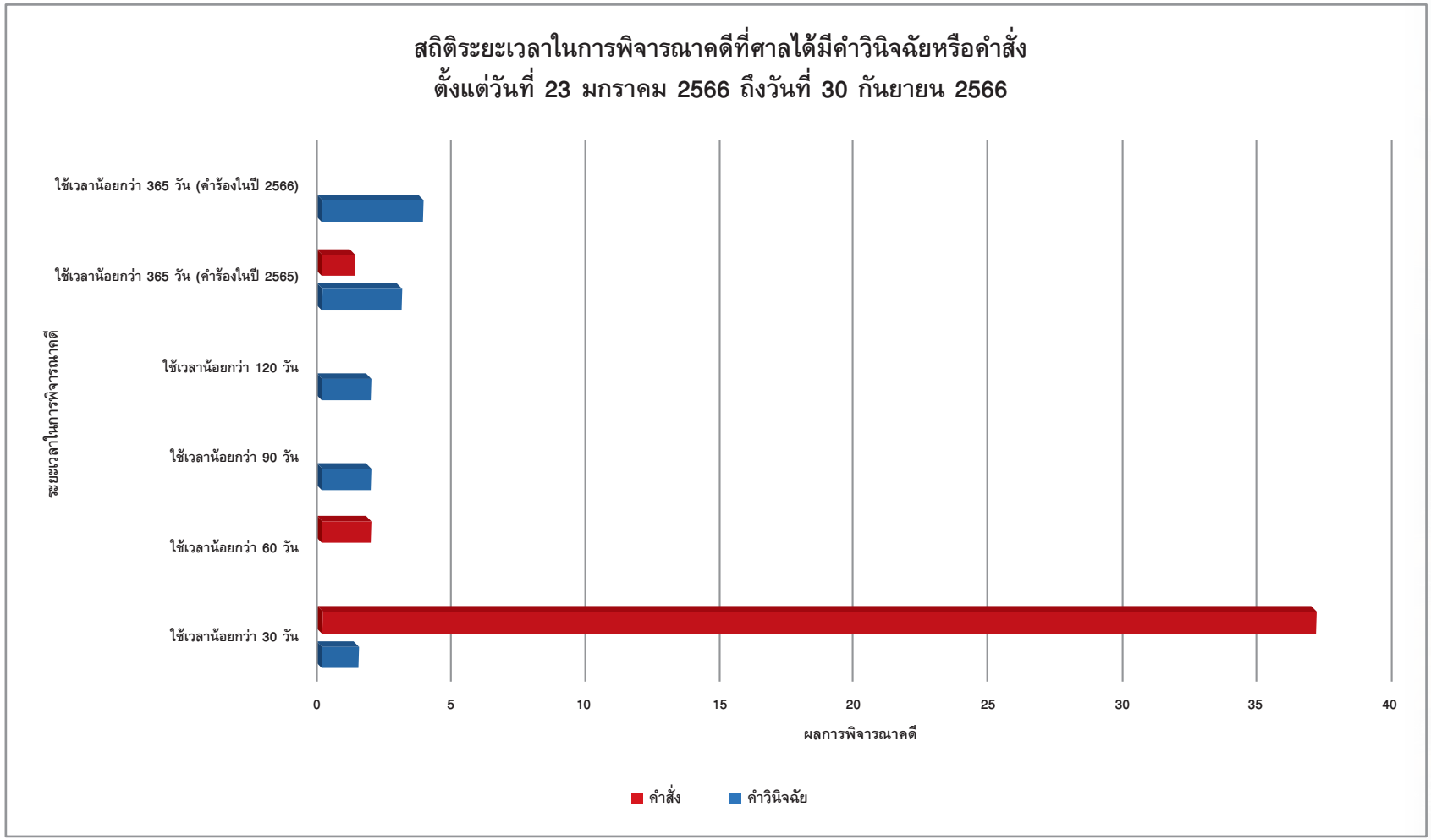
1) คำร้องที่พิจารณาเสร็จสิ้นตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566 จำนวน 52 เรื่อง แบ่งเป็นคำวินิจฉัย จำนวน 12 คำวินิจฉัยและคำสั่งจำนวน 40 คำสั่ง

2) พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2566

3) ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกประกาศศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2566 โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 เป็นต้นไป โดยข้อ 3 ของประกาศฯ ดังกล่าวกำหนดว่า “ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นให้คดีที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้อง เว้นแต่กรณีไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดระยะเวลาใหม่ที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุดก็ได้”

4) ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบความคืบหน้าในการพิจารณาคดีได้ผ่านช่องทางระบบติดตามคดี (e-Tracking) โดยเข้าใช้งานผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ https://www.constitutionalcourt.or.th หรือโดยวิธีสแกนคิวอาร์โค้ดนี้

แผนภูมิที่ 9 แสดงสถิติระยะเวลาในการพิจารณาคดีที่ศาลได้มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566

3. ผลการดำเนินงานด้านการวิจัย

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นสถาบันหลักที่คุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญตามหลักนิติธรรมภายใต้ค่านิยม “ยึดหลักนิติธรรม ค้ำจุนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานธุรการที่ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญในด้านงานคดี งานวิชาการ มุ่งเน้นการพัฒนาข้อมูลและงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ งานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานรัฐธรรมนูญ กับสถาบันในระดับอุดมศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนในประเทศ ตลอดจนศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรเทียบเท่าในต่างประเทศ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 (3) บัญญัติให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลและงานวิจัยให้มีคุณภาพ สามารถใช้สนับสนุนงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยใช้กระบวนการสร้าง/พัฒนางานข้อมูลและงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังต้องสนับสนุนการเผยแพร่รายงานการศึกษาวิจัยและบทความทางวิชาการและการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงาน เพื่อให้การเผยแพร่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เกิดองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็น การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการดำเนินการเพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจในด้านการศึกษาวิจัยในการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนา แก้ไขปัญหา รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดปัญหาในกระบวนการใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ตลอดจนถึงกระบวนการพิจารณาคดีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงมีกิจกรรมและผลผลิต ดังนี้

3.1 โครงการด้านการศึกษาวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินภารกิจในด้านการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนี้

3.1.1 โครงการ “การจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและการสร้างความมั่นคงต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

การจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญและการสร้างความมั่นคงต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

1. มุ่งเน้นการจัดทำฐานข้อมูลทางวิชาการที่แสดงให้เห็นถึงที่มาและเจตนารมณ์ของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและของกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดี รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบที่มาและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าว

2. มุ่งเน้นการจัดทำฐานข้อมูลเชิงเปรียบเทียบที่แสดงให้เห็นถึงอำนาจหน้าที่และวิธีปฏิบัติระหว่างศาลรัฐธรรมนูญไทยกับศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ โดยประเทศที่จะเลือกมาทำการศึกษาเปรียบเทียบกับศาลรัฐธรรมนูญไทยจะต้องพิจารณาถึงความครอบคลุมทุกภูมิภาคของโลก และพิจารณาถึงความแตกต่างของระบบกฎหมายและบริบททางสังคม โดยการเปรียบเทียบดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างกันในเชิงที่มา อำนาจหน้าที่ และวิธีปฏิบัติระหว่างศาลรัฐธรรมนูญไทยกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศอย่างชัดเจน

3. มุ่งเน้นการจัดทำฐานข้อมูลเชิงเปรียบเทียบให้เห็นถึงสภาพปัญหาและผลกระทบที่เป็นทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ โดยประเทศที่จะเลือกมาทำการศึกษาเปรียบเทียบกับศาลรัฐธรรมนูญไทยจะต้องพิจารณาถึงความครอบคลุมทุกภูมิภาคของโลก และพิจารณาถึงความแตกต่างของระบบกฎหมายและบริบททางสังคม และการเปรียบเทียบข้อมูลจะต้องสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระบอบการเมืองการปกครองของประเทศไทย โดยเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรม (Concrete proposal) ในรูปแบบของแนวทางทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติสำหรับแก้ไขสภาพปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้ดำเนินภารกิจในด้านการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน และเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยดำเนินการจัดจ้างที่ปรึกษาในการดำเนินการศึกษาวิจัยฯ จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

(1) การศึกษาวิจัย เรื่อง “สภาพบังคับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ” โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นที่ปรึกษา พ.ศ. 2562 ข้อ 44 และข้อ 45

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักเกณฑ์ วิธีการ รูปแบบ และมาตรการหรือบทกำหนดโทษที่เกี่ยวกับสภาพบังคับของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 44 และข้อ 45

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพบังคับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยศึกษาเปรียบเทียบของไทยกับต่างประเทศ

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพบังคับของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 ข้อ 44 และข้อ 45

ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

1. ประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับสภาพบังคับของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมธรรมนูญว่าด้วย

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 74 และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2562 ข้อ 44 และข้อ 45

2. ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการหรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคต

(2) การศึกษาวิจัย เรื่อง "ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศตามรัฐธรรมนูญ" โดย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นที่ปรึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวิวัฒนาการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศ

2. เพื่อศึกษารวบรวมปัญหาและสภาพของปัญหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศในสังคมไทยและในระดับสากล โดยศึกษาเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกระหว่างเพศชายกับเพศหญิงและส่วนที่ 2 บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์อำนาจ หน้าที่ และบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศ

4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการรับรองและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศของประเทศไทยกับต่างประเทศ และเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่และบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญหรือมีองค์กรวินิจฉัยที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของไทยกับต่างประเทศ

5. เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศให้สอดคล้องกับกฎหมายไทยและกฎหมายระหว่างประเทศ

ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

1. ประชาชนทั่วไป หน่วยงานของรัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางเพศของบุคคลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2. ทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดทางวิชาการหรือใช้เป็นฐานข้อมูลในการค้นคว้าและอ้างอิงสำหรับการศึกษาต่อยอดในอนาคต

3.1.2 โครงการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับโครงการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกิดการกำหนดประเด็นหัวข้อการวิจัย ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ และทำการศึกษาวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการตามกระบวนการวิจัย ประกอบด้วย การประชุมสัมมนา การรับฟังความคิดเห็น และการนำเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณะตลอดจนเพื่อให้บุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะผู้มีส่วนได้เสียหลัก (Key stakeholders) ของโครงการศึกษาวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาวิจัยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้กำหนดหัวข้อการศึกษาวิจัย จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

(1) การศึกษา เรื่อง "บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ" โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นหัวหน้าคณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบรรทัดฐานของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และคำพิพากษาของศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดที่ได้วางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการใช้และตีความรัฐธรรมนูญ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบบรรทัดฐานของคำวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญของไทยและต่างประเทศ โดยมีระยะเวลาในการดำเนินงาน 3 ปี (ปี พ.ศ. 2564 - พ.ศ. 2566)

หนังสือ เรื่อง "บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ"

(2) การศึกษา เรื่อง "ศาลรัฐธรรมนูญในรัฐเสรีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21" โดย ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ เป็นหัวหน้าคณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของศาลรัฐธรรมนูญในประเทศต่าง ๆ ถึงเหตุผลและความจำเป็นที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ปกป้องและคุ้มครองรัฐธรรมนูญและรักษาดุลยภาพขององค์กรตามรัฐธรรมนูญทั้งหลาย และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาท สถานะ การได้มา อำนาจหน้าที่และวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ ตลอดจนศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น โดยเฉพาะรัฐสภา รัฐบาล และความสัมพันธ์กับศาลอื่น ๆ รวมทั้ง คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่สำคัญ ทั้งนี้ กำหนดให้มีการศึกษาเปรียบเทียบประเทศที่ใช้รูปแบบศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จำนวน 7 ประเทศ คือ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธรัฐรัสเซีย ราชอาณาจักรฮังการี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐชิลี และสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ โดยใช้เวลาในการศึกษาประมาณ 1 ปี ทั้งนี้ หัวข้อดังกล่าวได้ดำเนินเสร็จสิ้นแล้วและได้มีการจัดพิมพ์เผยแพร่แล้ว

หนังสือ เรื่อง "ศาลรัฐธรรมนูญในรัฐเสรีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21" (ฉบับภาษาไทย)

หนังสือ เรื่อง "ศาลรัฐธรรมนูญในรัฐเสรีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21" (ฉบับภาษาอังกฤษ)

3.1.3 โครงการศึกษา เรื่อง “จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง”

การศึกษา เรื่อง “จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับอ้างอิง” โดยมีศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต เป็นประธานที่ปรึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและจัดระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติที่น่าสนใจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 สำหรับการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นักกฎหมาย และผู้ที่สนใจกฎหมายรัฐธรรมนูญ และนำฐานข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาเป็นแหล่งข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ในทางวิชาการสำหรับการใช้บังคับบทบัญญัติที่น่าสนใจแห่งรัฐธรรมนูญที่ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ เพื่อเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นักกฎหมาย และผู้ที่สนใจกฎหมายรัฐธรรมนูญในการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะทางวิชาการด้านรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญในบทบัญญัติที่น่าสนใจแก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ นักกฎหมาย และผู้ที่สนใจกฎหมายรัฐธรรมนูญอย่างทั่วถึง โดยใช้ระยะเวลาดำเนินโครงการ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2566 ถึงเดือนกันยายน 2567

3.2 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย

โครงการให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์

โครงการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เงินสมนาคุณผลงานทางวิชาการและบทความทางวิชาการในประเทศ เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ความทันสมัยมีความเป็นสากล มุ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนา เนื่องจากการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัย เป็นการช่วยสนับสนุนนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการศึกษาวิจัยทางกฎหมายมหาชน รัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ สถาบันทางการเมือง ปรัชญาการเมือง การปกครอง การบริหารจัดการภาครัฐ และเศรษฐศาสตร์ เพื่อใช้ในการสนับสนุนข้อมูลทางคดีและวิชาการแก่ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นองคาพยพสำคัญของประเทศในการตรวจชอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 มาตรา 211 วรรคท้ายบัญญัติว่า “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ” ซึ่งการให้ทุนสนับสนุนการวิทยานิพนธ์จะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนในการศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย การปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและมีความเป็นธรรม และพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการ ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว หน่วยงานของรัฐ ประชาชน นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในวิทยานานิพนธ์ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในทางวิชาการได้อีกด้วย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีผลงานทางวิชาการในรูปแบบวิทยานิพนธ์ของนิสิตและนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับจากวงการวิชาการอย่างกว้างขวาง ตลอดจนเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์และผลงานทางวิชาการที่สามารถแสดงให้เห็นถึงการเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญคดีรัฐธรรมนูญ สถาบันทางการเมือง ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ของนิสิตและนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมรวมถึงแวดวงวิชาการได้มีองค์ความรู้ทางด้านกฎหมายมหาชนที่หลากหลายมากขึ้น และสามารถให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็น

ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ และใช้เป็นได้ฐานข้อมูลองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายมหาชน กระบวนวิธีพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมถึง ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สามารถเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป บุคลากรขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน นักวิชาการ และนิสิตนักศึกษาของสถาบันการศึกษาของภาครัฐและเอกชน ให้สามารถนำไปใช้ในการอ้างอิง เพื่อใช้ประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาให้ทุนสนับสนุนการจัดทำวิทยานิพนธ์ ให้แก่ นิสิตนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 8 ราย แบ่งออกเป็น 2 ทุน ดังนี้

1. ทุนสนับสนุนฯ ระดับปริญญาโท ทุนละ 50,000 บาท จำนวน 4 ราย ประกอบด้วย

ลำดับที่	ระดับทุน	ชื่อ-สกุล /สถาบันการศึกษา	ชื่อวิทยานิพนธ์
1	ปริญญาโท	นายจักรกฤษณ์ อุตโม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	สิทธิในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ: ศึกษาปัญหาการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 และการคุ้มครองโดยศาลรัฐธรรมนูญ
2	ปริญญาโท	ร้อยเอก จารุนนท์ ส่งสวัสดิ์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	การควบคุมตรวจสอบการแทรกแซงสิทธิ ในข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ: ศึกษาเปรียบเทียบกรณีของรัฐไทยและสหภาพยุโรป
3	ปริญญาโท	นายพชภร คุณาพร คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ระบบบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุข: ศึกษาการปัญหาการใช้อำนาจในสถานการณ์ฉุกเฉินต่อสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 2019
4	ปริญญาโท	ร้อยโท กฤตยชณ์ แก้วโชติ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิวัติ รัฐประหาร กับความเป็น “รัฏฐาธิปัตย์”

2. ทุนสนับสนุนฯ ระดับปริญญาเอก ทุนละ 100,000 บาท จำนวน 4 ราย ประกอบด้วย

ลำดับที่	ระดับทุน	ชื่อ-สกุล /สถาบันการศึกษา	ชื่อวิทยานิพนธ์
1	ปริญญาเอก	นายสุนทรชัย ชอบยศ สาขาวิชาการเมืองและยุทธศาสตร์ การพัฒนา คณะการพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์ การบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)	การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นไทย (2557-2565)
2	ปริญญาเอก	นายวิทยา เชื้ออภัย คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)	การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารกับการดำเนินการเพื่อความมั่นคงหรือประโยชน์แห่งรัฐ
3	ปริญญาเอก	นายหัสนัย สุขเจริญ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ปัญหาและการแก้ไขเรื่องทรราชสมัยใหม่ในปรัชญาการเมืองของ Montesquieu และ Tocqueville
4	ปริญญาเอก	นายสหัสชัย อนันตเมฆ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ข้อเสนอในการตรากฎหมายกลางเพื่อรองรับสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

4. ผลการดำเนินงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อประชาสัมพันธ์

การเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจศาลรัฐธรรมนูญกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจ และความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนประชาชนได้รับทราบ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีแนวทางการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักนิติธรรมที่เกี่ยวพันกับสิทธิเสรีภาพ และสิทธิในความเสมอภาค หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ อันเป็นหลักการสำคัญของหลักนิติธรรมและหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยการพัฒนางานเครือข่ายด้านประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนรับรู้อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ อันเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4.1 ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส แผนปฏิรูปประเทศในด้านกระบวนการยุติธรรม ประเด็นปฏิรูปที่ 2 การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และยุทธศาสตร์ที่ 4 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คือการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ในด้านเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นการพัฒนางานเครือข่ายประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกระดับทุกพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทภารกิจสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยได้วางกรอบแนวคิดเพื่อหาวิธีในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกกลุ่มในสังคม โดยมีหลักการว่าต้องเข้าใจง่ายและมีรูปแบบที่น่าสนใจ ซึ่งเริ่มจากการสืบค้นศึกษาข้อมูลจากองค์กรต่าง ๆ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหา กระทั่งได้ข้อสรุปในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทหนังสือประกอบภาพการ์ตูนและสื่อประเภทดิจิทัล ซึ่งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์นี้มุ่งหวังให้สามารถสื่อสาร และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิของประชาชนกับกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมและประชาชนให้ได้มากที่สุด การพัฒนาช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทุกระดับ ทุกพื้นที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนี้

4.1 การจัดพิมพ์วารสารศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ และประเด็นปัญหารัฐธรรมนูญ ในรูปแบบของบทความวิชาการ รวมถึงการวินิจฉัยคดีในรูปแบบคำวินิจฉัยและคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่น่าสนใจสู่สาธารณชนรวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับปีที่ 24 เล่มที่ 70 เดือนมกราคม — เมษายน 2565 จำนวน 1,000 เล่ม

ฉบับปีที่ 24 เล่มที่ 71 เดือนพฤษภาคม — สิงหาคม 2565 จำนวน 1,000 เล่ม

ฉบับปีที่ 24 เล่มที่ 72 เดือนกันยายน — ธันวาคม 2565 จำนวน 560 เล่ม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดพิมพ์บทความทางวิชาการในรูปแบบวารสารศาลรัฐธรรมนูญ สามารถเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย อันได้แก่ องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน สถาบันการศึกษา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับข้อมูลมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน และสังคมศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมในด้านการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการบริหารจัดการการทำงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปมีความเข้าใจ ยอมรับ เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย เกิดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

4.2 การจัดพิมพ์หนังสือ “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับแก้ไขปรับปรุง)”

“ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับแก้ไขปรับปรุง)” จำนวน 3,000 เล่ม

4.3 การจัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือรายงานการศึกษาวิจัย จำนวน 3 เล่ม ดังนี้

เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลในสังคมยุคดิจิทัล: ศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ” โดยมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 1,000 เล่ม

เรื่อง “หลักเกณฑ์ในการกำหนดมาตรการชั่วคราวและการบังคับตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ” โดย มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 800 เล่ม

เรื่อง “การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ด้อยโอกาสและคนกลุ่มเฉพาะ” โดย มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 750 เล่ม

4.4 การจัดพิมพ์สื่อสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ จำนวน 3 เล่ม ดังนี้

รายงานการศึกษา “บรรทัดฐานสำคัญในคดีรัฐธรรมนูญ
Prominent Precedents on the Constitutional Adjudication”
จัดพิมพ์จำนวน 2 ครั้ง คือ พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 350 เล่ม และพิมพ์ครั้งที่ 2 จำนวน 200 เล่ม

รายงานการศึกษา “ศาลรัฐธรรมนูญ
ในรัฐเสรีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21
The Constitutional Court of the Liberal
Democratic States in the 21st Century”
จำนวน 500 เล่ม

รายงานการศึกษา “ศาลรัฐธรรมนูญ
ในรัฐเสรีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21
The Constitutional Court of the Liberal
Democratic States in the 21st Century”
ฉบับภาษาอังกฤษ จำนวน 500 เล่ม

4.5 การจัดพิมพ์และเผยแพร่จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่บทบาท อำนาจ หน้าที่ องค์ความรู้ด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ รวมถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป รวมจัดพิมพ์ จำนวน 10,695 ฉบับ ประกอบด้วย

- จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ 23 ฉบับที่ 4 เล่มที่ 128 ประจำเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2565
- จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 เล่มที่ 129 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม 2566
- จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 เล่มที่ 130 ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน 2566

4.6 การจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2564) จำนวน 3 ขนาด

เพื่อเผยแพร่ให้กับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ได้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมจัดพิมพ์ จำนวน 4,000 เล่ม ประกอบด้วย

หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม) ขนาด เอ4

หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม) ขนาด เอ5

หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม) ขนาด พกพา

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผลิตองค์ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ จดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และหนังสือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายมหาชน กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และใช้เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการในวงกว้าง

4.7 การจัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดพิมพ์ และเผยแพร่หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 เพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนทั่วไป ให้ได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นข้อมูล อ้างอิง ศึกษา และค้นคว้าในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท อำนาจ หน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมจัดพิมพ์ จำนวน 2,400 เล่ม ประกอบด้วย

- หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2565 เล่ม 2
- หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2565 เล่ม 3
- หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2565 เล่ม 4
- หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2566 เล่ม 1

4.8 การจัดทำหนังสือจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2564

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดทำหนังสือจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2564 โดยได้จดบันทึกเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ การปฏิบัติภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในอดีตที่สมควรจดบันทึกไว้เป็นจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมอบหนังสือจดหมายเหตุฯ ให้แก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารข้าราชการเจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ หน่วยงานองค์กร และสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ

จดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2564

(URL : http://elibrary.constitutionalcourt.or.th/research/download.php?ID=319)

4.9 โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการทางสายตาในรูปแบบหนังสืออักษรเบรลล์ หนังสือเสียงระบบเดซี่ และวีดิทัศน์ล่ามภาษามือ

การจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงเดซี่สำหรับผู้พิการทางสายตา

การจัดทำหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงเดซี่สำหรับผู้พิการทางสายตา ประจำปี 2566 ประกอบด้วยการจัดทำคำวินิจฉัยในรูปแบบหนังสืออักษรเบรลล์และหนังสือเสียงเดซี่ จำนวน 43 คำวินิจฉัย รวม 57 ชุด คือ

1. การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ มาตรา 212 จำนวน 35 คำวินิจฉัย

2. การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพว่าการกระทำขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ มาตรา 213 จำนวน 5 คำวินิจฉัย

3. การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ มาตรา 231 จำนวน 3 คำวินิจฉัย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งหนังสืออักษรเบรลล์ให้หน่วยงานหลักที่สำคัญ จำนวน 30 แห่ง เช่น สมาคมคนตาบอดแต่ละส่วนภูมิภาค, โรงเรียนสอนคนตาบอดในประเทศไทย, หอสมุดแห่งชาติ, มูลนิธิช่วยคนตาบอด เป็นต้น ซึ่งปกหนังสืออักษรเบรลล์มี QR Code เพื่อสามารถ Scan รับฟังหนังสือเสียงระบบเดซี่ จำนวน 35 คำวินิจฉัย และหนังสือเสียงระบบเดซี่อื่น ๆ ที่ได้จัดทำไว้ในปีที่ผ่านมา ทาง Website ของคลังสารสนเทศ หอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์

จากข้อมูลสถิติการรับฟังหนังสือเสียงระบบเดซี่จากสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนามูลนิธิคนตาบอดไทย มีผู้รับฟังหนังสือเสียงระบบเดซี่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 43 คำวินิจฉัย ประกอบด้วย คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 มาตรา 213 และมาตรา 231 พ.ศ. 2561 - 2565 ตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม 2566 ถึง 25 กรกฎาคม 2566 สรุปผลได้ดังนี้

1) สายด่วนข่าวสารความรู้ 1414 จำนวน 160 ครั้ง

2) Application tab2read mobile จำนวน 449 ครั้ง

ผลจากการประเมินของผู้รับฟังหนังสือเสียงระบบเดซี่ ปรากฏว่าได้รับคะแนนหนังสือเสียงระบบเดซี่ 4.0 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5.0 คะแนน และได้รับคะแนนผู้อ่านระบบเดซี่ 4.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 5.0 คะแนน

การจัดทำวีดิทัศน์ล่ามภาษามือสำหรับผู้พิการทางหู

การจัดทำวีดิทัศน์ล่ามภาษามือสำหรับผู้พิการทางหู ประกอบด้วย การจัดทำวีดิทัศน์ล่ามภาษามือพร้อมคำบรรยายแทนเสียงและแผ่นพับประชาสัมพันธ์ จำนวน 5 เรื่อง คือ

1. บันทึกการให้สัมภาษณ์รายการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน ตอนที่ 1
2. บันทึกการให้สัมภาษณ์รายการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน ตอนที่ 2
3. บันทึกการให้สัมภาษณ์รายการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน ตอนที่ 3
4. บันทึกการให้สัมภาษณ์รายการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประชาชน ตอนที่ 4
5. วีดิทัศน์เผยแพร่บทบาท หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์และจัดทำ QR Code เพื่อสามารถเข้าไปรับชมวีดิทัศน์ล่ามภาษามือสำหรับผู้พิการทางหู จำนวน 5 เรื่อง และผลงานอื่น ๆ ที่ได้จัดทำไว้ในปีที่ผ่านมาบน YouTube ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญให้แก่กลุ่มผู้พิการทางหูอีกช่องทางหนึ่ง

4.10 โครงการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีความร่วมมือทางวิชาการร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทยมาอย่างต่อเนื่อง โดยมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ ประจำประเทศไทย ได้ให้การสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินงานทางวิชาการแก่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้รับการสนับสนุนเงินทุนในการจัดพิมพ์หนังสือสรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 (ค.ศ. 2019) ฉบับภาษาไทย - อังกฤษ จำนวน 500 เล่ม และ Thumb drive บรรจุไฟล์หนังสือฯ จำนวน 200 ชุด

4.11 โครงการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อโทรทัศน์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตระหนักถึงความสำคัญของการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ จึงได้จัดทำโครงการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านสื่อโทรทัศน์ โดยดำเนินการเผยแพร่ออกอากาศสปอตโทรทัศน์ สกู๊ปรายการ และภาพยนตร์สั้น ผ่านทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ที่มีค่าความนิยมสูง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ สิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2560 และเป็นช่องทางเผยแพร่ สื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน ผ่านโทรทัศน์ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างครอบคลุม ทั่วถึงและรวดเร็ว เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ตลอดจนเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่น และภาพลักษณ์ที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการผดุงความยุติธรรมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2566 - วันที่ 27 กันยายน 2566 รวมทั้งสิ้นจำนวน 64 ครั้ง ดังนี้

1) **สปอตโทรทัศน์** เรื่อง ผลงานของศาลรัฐธรรมนูญ ความยาว 30 วินาที จำนวน 1 สปอต เผยแพร่ออกอากาศผ่านทางสถานีโทรทัศน์ รวมจำนวน 32 ครั้ง ได้แก่

1. **รายการสายตรงวงใน (ช่อง 7HD)** ทุกวันเสาร์ เวลา 12.05-13.00 น. จำนวน 2 ครั้ง
2. **รายการไทยรัฐนิวส์โชว์ (ไทยรัฐทีวี)** ทุกวันอังคาร, พฤหัสบดี เวลา 19.00-22.00 น. จำนวน 10 ครั้ง
3. **รายการหนทางพารวย (ช่อง 7HD)** ทุกวันอาทิตย์ เวลา 06.45-07.00 น. จำนวน 10 ครั้ง
4. **รายการเข้มข่าวค่ำ (ช่อง PPTV)** ทุกวันพุธ เวลา 18.00-20.15 น. จำนวน 2 ครั้ง
5. **รายการฆ่าโง่ (ช่อง 7HD)** ทุกวันเสาร์ เวลา 12.05-13.00 น. จำนวน 7 ครั้ง
6. **รายการเจาะประเด็นข่าว 7HD (ช่อง 7HD)** ทุกวันเสาร์ เวลา 16.35-18.00 น. จำนวน 1 ครั้ง

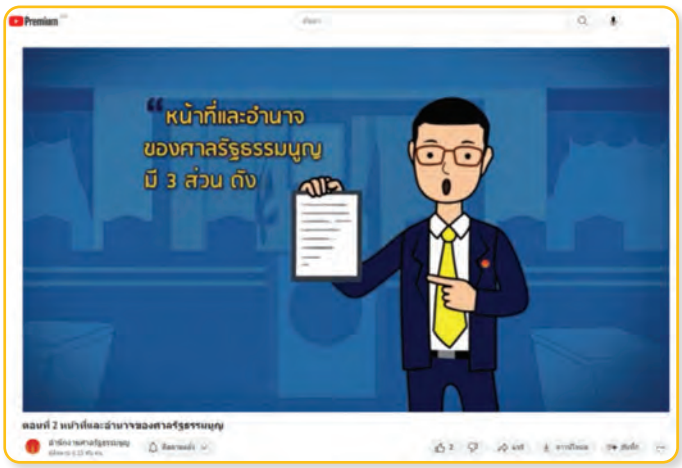
2) **สกู๊ปรายการ** ความยาว 1 นาที จำนวน 5 ตอน เผยแพร่ออกอากาศผ่านทางสถานีโทรทัศน์ รวมจำนวน 32 ครั้ง ได้แก่

1. **เจาะประเด็นข่าว 7HD (ช่อง 7HD)** ทุกวันอาทิตย์ เวลา 16.35-17.00 น. จำนวน 10 ครั้ง
2. **ไทยรัฐนิวส์โชว์ (ไทยรัฐทีวี)** ทุกวันจันทร์, พุธ เวลา 19.00-22.00 น. จำนวน 10 ครั้ง
3. **หนทางพารวย (ช่อง 7HD)** ทุกวันเสาร์ เวลา 06.45-07.00 น. จำนวน 10 ครั้ง
4. **เข้มข่าวค่ำ (ช่อง PPTV)** ทุกวันพุธ เวลา 18.00-20.15 น. จำนวน 2 ครั้ง

ตอนที่ 1 องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ

ตอนที่ 2 หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

ตอนที่ 3 การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 213

ตอนที่ 4 การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 212

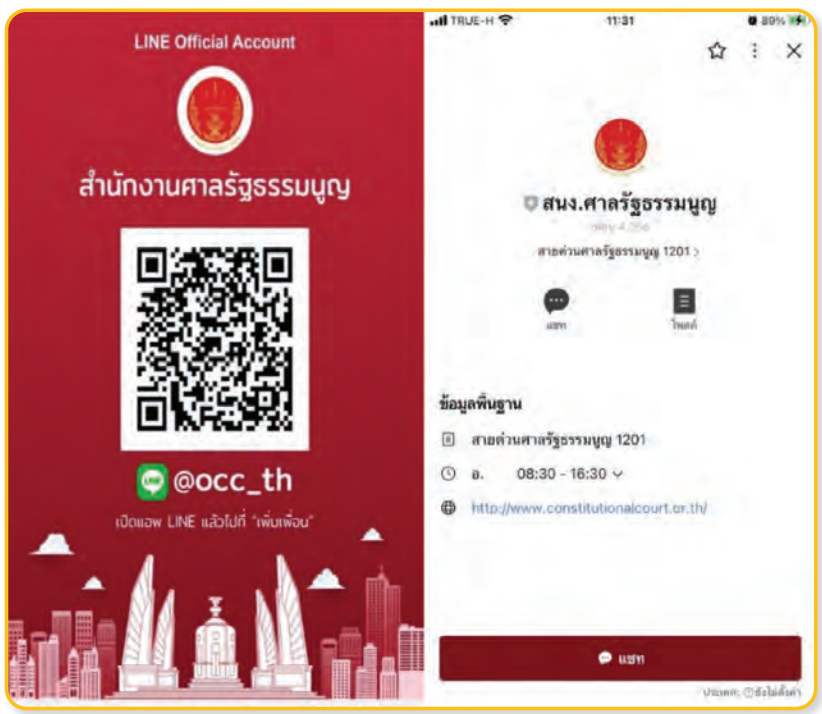
ตอนที่ 5 การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 51

4.12 โครงการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการคุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ เพื่อเผยแพร่บทบาทหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงได้จัดทำโครงการ “พัฒนาการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล โดยได้ผลิตและเผยแพร่สื่อเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และการรวบรวมคำวินิจฉัยที่สำคัญ ๆ มาเรียบเรียงใหม่ (Rewrite) ซึ่งอยู่ภายใต้องค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ หลักนิติธรรม (Rule of Law) การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (a democratic regime of government with the King as Head of State) และสิทธิมนุษยชน (Human rights) เพื่อเสริมสร้างการรับรู้และความเข้าใจของประชาชน ในหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญในรูปแบบที่น่าสนใจ และสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายขึ้น โดยได้ผลิตและเผยแพร่สื่อเนื้อหาความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งสามารถสร้างการรับรู้ที่เข้าถึงได้ง่าย เข้าใจง่าย รวดเร็ว ครอบคลุมทั่วถึงในเวลาอันรวดเร็ว จำนวน 4 ช่องทาง ดังนี้

1) ผลิตอินโฟกราฟิก (Infographic) จำนวน 6 ชิ้นงาน เผยแพร่ผ่านช่องทาง Line Official Account สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

เรื่องที่ 1 ค่านิยมสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 2 การติดตามข้อมูลข่าวสารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ

เรื่องที่ 3 การสืบค้นคำวินิจฉัย และคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 4 การยื่นคำร้องด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

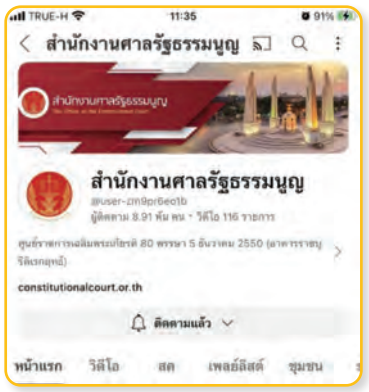
เรื่องที่ 5 การเปิดรับฟังความคิดเห็น หรือสอบถามข้อสงสัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 6 การตอบข้อสงสัยช่วยสืบค้นข้อมูลของแชทบอทหนุงหนิง

2) ผลิตสารคดีสั้นศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 2 เรื่อง เผยแพร่ผ่านช่องทาง Youtube สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

เรื่องที่ 1 “เวนคืน ไม่ใช่เวรกรรม” จากคำวินิจฉัยที่ 2/2564 พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 มาตรา 34 ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

เรื่องที่ 2 “ผมเป็นราษฎร... ที่ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง” จากคำวินิจฉัย 2/2566 คณะกรรมการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2)

3) ผลิตสื่อประเภทเสียง (Podcast) จำนวน 2 ชิ้นงาน โดยนำเนื้อหาจากสารคดีสั้น จำนวน 2 ตอน มาปรับเปลี่ยนเป็นสื่อประเภทเสียง (Podcast) เผยแพร่ผ่านช่องทาง YouTube สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 1 “เวนคืน ไม่ใช่เวรกรรม” จากคำวินิจฉัยที่ 2/2564 พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 มาตรา 34 ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

เรื่องที่ 2 “ผมเป็นราษฎร... ที่ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง” จากคำวินิจฉัย 2/2566 คณะกรรมการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 210 วรรคหนึ่ง (2)

4) ผลิตบทความและจัดทำรูปภาพโปสเตอร์ประกอบบทความ (Content) โดยนำบทความ (Content) ที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้จัดหา จำนวน 6 บทความ ไปออกแบบ และจัดทำรูปภาพโปสเตอร์ประกอบบทความ เพื่อให้บทความมีความน่าสนใจ สวยงาม และมีความสอดคล้องกับบทความ ไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรมอันดี และไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของบุคคลใด เพื่อนำไปเผยแพร่ผ่านช่องทางเว็บไซต์ (Web Content) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

เรื่องที่ 1 ภารกิจในการดำเนินการของ “ศาลรัฐธรรมนูญ” ตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565

เรื่องที่ 2 ความเป็นมาของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 3 การกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 4 การอำนวยการความสะดวกให้แก่คนพิการ คนทุพพลภาพ และผู้สูงอายุ ให้สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างทั่วถึง

เรื่องที่ 5 การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ ต้องไม่ใช่การใช้สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง

เรื่องที่ 6 รัฐธรรมนูญกับหลักกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลังเป็นโทษ

(5) ปัจจุบันสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เปิดใช้ Facebook สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 3 มกราคม 2566) เพื่อเผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ภาพกิจกรรมความเคลื่อนไหวภารกิจต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ได้นำสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทอินโฟกราฟิก บทความ ภาพยนตร์สั้น สปอต สกู๊ปรายการต่าง ๆ ที่ผลิตและเผยแพร่ในช่องทางสื่อออนไลน์ จำนวน 3 ช่องทาง มาเผยแพร่ในช่องทาง Facebook สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์ในลักษณะกระแสสังคมให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง และเสริมสร้างภาพลักษณ์ต่อองค์กร

(6) การจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อโครงการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล โดยให้ประชาชนสามารถกรอกแบบสอบถาม ความพึงพอใจผ่านสื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและช่องทางออนไลน์อื่น ๆ ทั้งนี้ได้จัดทำแบนเนอร์ประชาสัมพันธ์และจัดทำข้อความเชิญชวนตัววิ่งในข่าวประกาศหน้าเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ

การประเมินผลโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดผลการประเมินโครงการฯ จัดทำในรูปแบบ Google form โดยการทำแบนเนอร์หน้าเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ ให้สแกน QR CODE และใช้ตัวอักษรวิ่งขอเชิญชวนเพื่อให้เกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น

ผลการประเมินโครงการ

(1) ด้านเนื้อหา

(1.1) ด้านหัวข้อเนื้อหาบทความเหมาะสมและมีประโยชน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด

(1.2) ด้านหัวข้อผลิตสื่อวีดิทัศน์เหมาะสมและมีประโยชน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด

(2) ด้านวิธีการนำเสนอ

(2.1) การนำเสนอรูปแบบบทความดิจิทัล และมีภาพประกอบที่น่าสนใจ อยู่ในระดับ มากที่สุด

(2.2) การนำเสนอรูปแบบวีดิทัศน์สารคดีเล่าเรื่อง อยู่ในระดับ มากที่สุด

(2.3) มีความรู้ความเข้าใจง่ายขึ้นเมื่อมีผู้ดำเนินสารคดีเป็นผู้เชื่อมโยงเนื้อหาในวีดิทัศน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด

(2.4) การใช้กราฟิกประกอบเสริมความเข้าใจในวีดิทัศน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด

(2.5) การนำเสนอด้วยสื่อสารคดีประเภทเสียง อยู่ในระดับ มากที่สุด

(3) ด้านช่องทางการเผยแพร่

(3.1) ความเหมาะสมของการนำเสนอสื่อผ่านทาง Line official อยู่ในระดับ มากที่สุด

(3.2) ความเหมาะสมของการนำเสนอสื่อผ่านทาง YouTube Channel อยู่ในระดับ มากที่สุด

(3.3) ความเหมาะสมของการนำเสนอสื่อผ่านทาง Website (Web content) อยู่ในระดับ มากที่สุด

(4) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

(4.1) เข้าใจกฎหมายง่ายขึ้น น่าสนใจดี

(4.2) ควรทำสื่อแบบนี้ให้แพร่หลายมากขึ้น

(4.3) ชื่นชมการเตรียมความพร้อมของข้อมูล และนำเสนอข้อมูลได้อย่างเหมาะสม และน่าสนใจ

(4.4) อยากให้พัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน

(4.5) อยากให้นำลิงก์ยูทูบลงในไลน์ด้วยจะได้ดูง่าย

4.13 การเข้าศึกษาดูงานขององค์กร หน่วยงานและสถาบันการศึกษาทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

ตามยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป้าหมายเพื่อพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว การพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ โดยในปีงบประมาณ 2566 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน รวมถึงบทบาทหน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชน สถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความสนใจเข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีกิจกรรมในการศึกษาดูงาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(1) การรับชมสื่อวีดิทัศน์แนะนำศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(2) การรับชมสื่อประชาสัมพันธ์การ์ตูนแอนิเมชัน (Animation) จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

เรื่องที่ 1 ความสำคัญ หน้าที่ และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่ 2 ประชาชน สามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างไร

เรื่องที่ 3 ศาลรัฐธรรมนูญ สร้างประโยชน์อะไรให้กับประเทศชาติและประชาชน

(3) การบรรยายให้ความรู้เรื่อง “บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ” โดยเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(4) การบรรยาย แนะนำ และให้ความรู้ด้านการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ โดยนักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญ

(5) การเยี่ยมชมห้องออกนั่งพิจารณาคดี หอจดหมายเหตุ พิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ และหอสมุดกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญจากหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะได้รับสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ หนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ หนังสือประกอบภาพการ์ตูน เรื่อง มารู้จักศาลรัฐธรรมนูญกันเถอะ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ฉบับพกพา) เพื่อนำไปศึกษาและเผยแพร่ต่อไป

สำหรับในปีงบประมาณ 2566 มีหน่วยงานและสถาบันการศึกษาทั้งภายใน และต่างประเทศเข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 12 แห่ง รวมจำนวนผู้ศึกษาดูงาน ทั้งสิ้น 578 คน ดังนี้

ลำดับ	วัน เดือน ปี	เวลา	หน่วยงาน	จำนวน (คน)
1	26 ต.ค. 65	14.35 — 16.00 น.	คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	11
2	22 พ.ย. 65	13.00 — 15.00 น.	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	30
3	8 ธ.ค. 65	14.45 — 16.00 น.	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	50
4	6 ม.ค. 66	09.00 — 11.30 น.	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี	34
5	27 ม.ค. 66	09.00 — 12.00 น.	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	63
6	6 ก.พ. 66	10.30 — 12.00 น.	โรงเรียนสตรีสิริเกศ	73
7	24 ก.พ. 66	13.30 — 16.00 น.	สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์	60
8	17 มี.ค. 66	10.00 — 12.00 น.	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	30
9	28 เม.ย. 66	13.00 — 16.00 น.	คณะยุวชนประชาธิปไตย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	100
10	30 พ.ค. 66	13.00 — 16.00 น.	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	88
11	7 ก.ค. 66	09.00 — 16.00 น.	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	30
12	18 ส.ค. 66	14.35 — 16.00 น.	คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี	9

ประมวลภาพการเข้าศึกษาดูงานขององค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

1) วันที่ 26 ตุลาคม 2565 เวลา 14.35 - 16.00 น. คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำนวน 11 คน

2) วันที่ 22 พฤศจิกายน 2565 เวลา 13.00 - 15.00 น. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 30 คน

3) วันที่ 8 ธันวาคม 2565 เวลา 14.45 - 16.00 น. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 50 คน

4) วันที่ 6 มกราคม 2566 เวลา 09.00 - 11.30 น. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี จำนวน 34 คน

5) วันที่ 27 มกราคม 2566 เวลา 09.00 - 12.00 น. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 63 คน

6) วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 10.30 - 12.00 น. โรงเรียนสตรีสิริเกศ จำนวน 73 คน

7) วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 13.30 - 16.00 น. สภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 60 คน

8) วันที่ 17 มีนาคม 2566 เวลา 10.00 - 12.00 น. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 30 คน

9) วันที่ 28 เมษายน 2566 เวลา 13.00 - 16.00 น. คณะยุวชนประชาธิปไตย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 100 คน

10) วันที่ 30 พฤษภาคม 2566 เวลา 13.00 - 16.00 น. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 88 คน

11) วันที่ 7 กรกฎาคม 2566 เวลา 09.00 - 16.00 น. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 30 คน

12) วันที่ 18 สิงหาคม 2566 เวลา 14.35 - 16.00 น. คณะอิสลามศึกษาและนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จำนวน 9 คน

5. ผลการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการของกระบวนการยุติธรรม มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมต่อประชาชนและคู่กรณี ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัด สามารถติดตามความคืบหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม ได้โดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสำคัญเพื่อให้ระบบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายในการขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ตามแผนปฏิรูปด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

5.1 โครงการจัดหาลิขสิทธิ์ Microsoft Office 2021

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

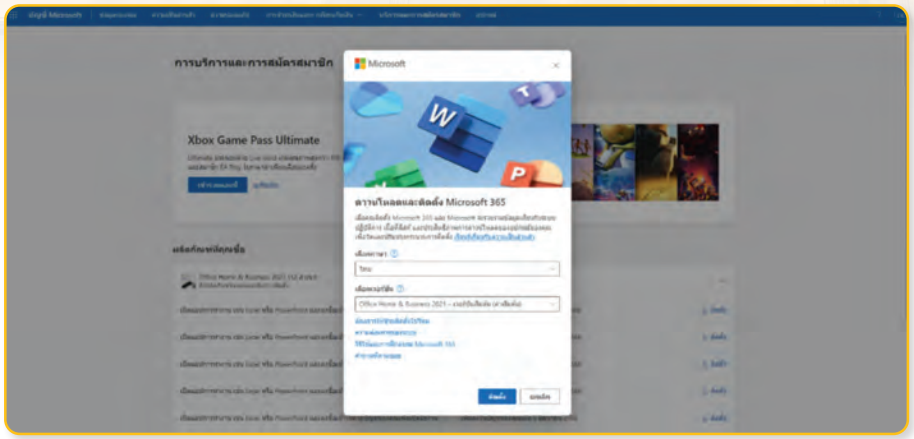
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีโปรแกรมจัดการสำนักงาน Microsoft Office ที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย ประกอบไปด้วย Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Power point, Microsoft Outlook เพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านเอกสารให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยสามารถติดตั้งโปรแกรมให้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และเครื่องคอมพิวเตอร์พกพาของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ

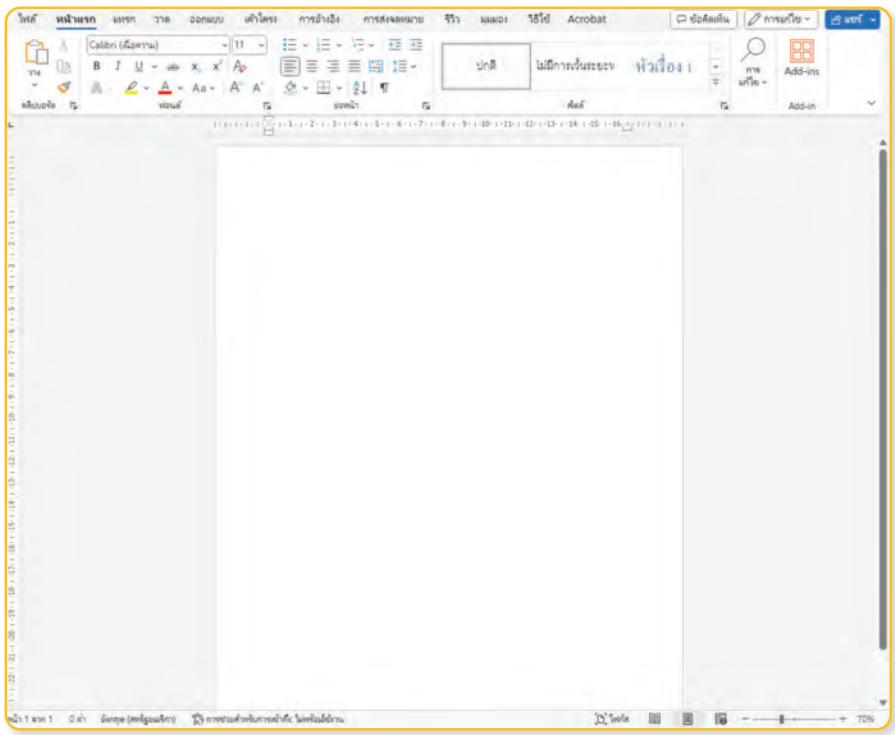
ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโปรแกรมจัดการสำนักงาน Microsoft Office 2021 เป็นเครื่องมือรองรับงานบริหารจัดการด้านเอกสาร ทำให้สามารถดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และให้บริการประชาชนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

โปรแกรมจัดการสำนักงาน Microsoft Office มีการปรับปรุงพัฒนามาอย่างยาวนาน โดย Microsoft Office 2021 เป็นเวอร์ชันล่าสุดที่ไม่ต้องจ่ายรายปี และได้รับการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้ใช้งานยังสามารถใช้งานได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการเชื่อมต่อ internet หรือหากต้องการใช้งานเปลี่ยนเป็น Office 365 สามารถเชื่อมต่อบัญชีที่มีลิขสิทธิ์ Office ได้โดยสะดวกรวดเร็ว ทำให้มีตัวเลือกการปรับใช้งานได้หลากหลาย

5.2 โครงการจัดซื้อซอฟต์แวร์ประยุกต์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ของบุคลากรในองค์กร

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

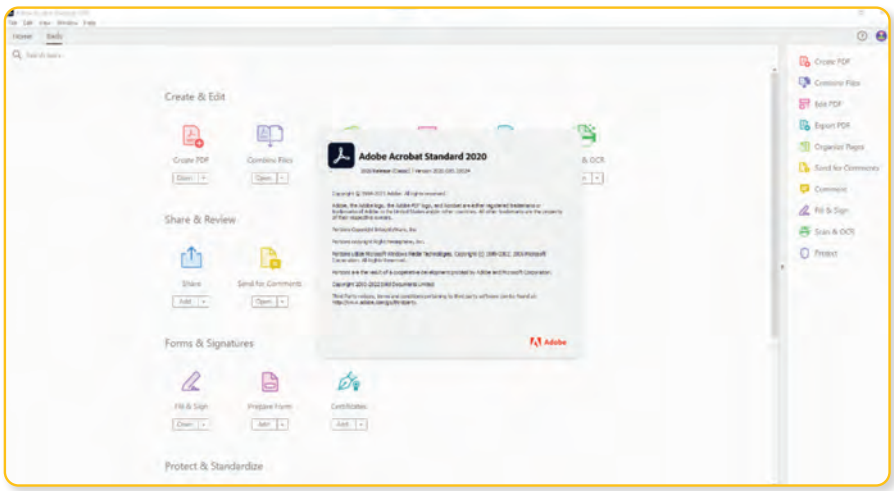
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีซอฟต์แวร์สำหรับจัดการงานเอกสารไฟล์ PDF (Adobe Acrobat Standard 2020) ที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อรองรับการปฏิบัติงานด้านเอกสารไฟล์ PDF ให้มีประสิทธิภาพและมีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยสามารถติดตั้งโปรแกรมให้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามความต้องการใช้งานของผู้ปฏิบัติงาน

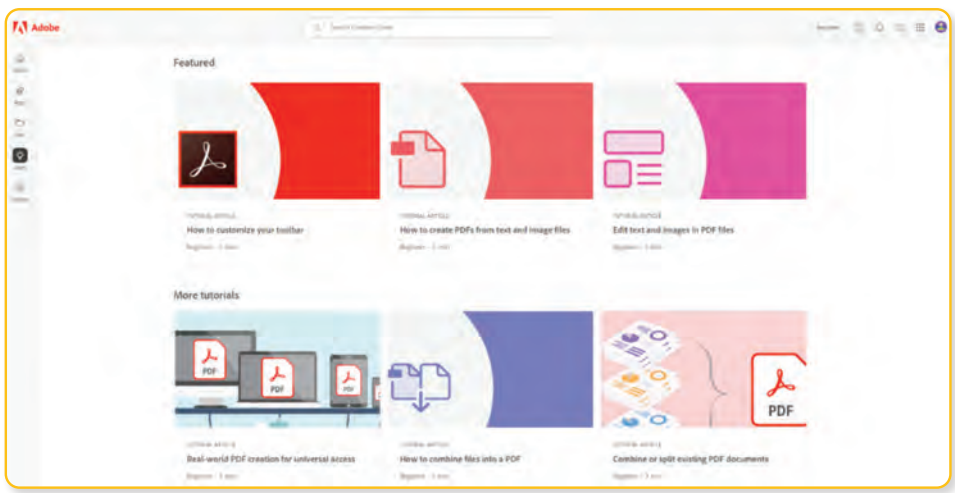
ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการใช้งานซอฟต์แวร์ประยุกต์ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่มากขึ้น ซอฟต์แวร์จัดการงานเอกสารไฟล์ PDF (Adobe Acrobat Standard 2020) เป็นซอฟต์แวร์ประยุกต์ที่รองรับงานจัดการเอกสารไฟล์ PDF ตรงตามความต้องการใช้งาน ทำให้สามารถดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และให้บริการประชาชนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ซอฟต์แวร์จัดการงานเอกสารไฟล์ PDF(Adobe Acrobat Standard 2020) เป็นโปรแกรมด้านงานเอกสาร PDF ที่มีประสิทธิภาพ จาก อะโดบี (Adobe) ซึ่งมีคุณสมบัติในการทำงานร่วมกับซอฟต์แวร์ประยุกต์อื่น ๆ เช่น Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Power point หรือไฟล์ที่เป็นรูปภาพ เป็นการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

5.3 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทย

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทยที่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดระยะเวลาในการถอดเสียงและจัดทำเอกสารต่าง ๆ และมีความแม่นยำในการถอดเสียงเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

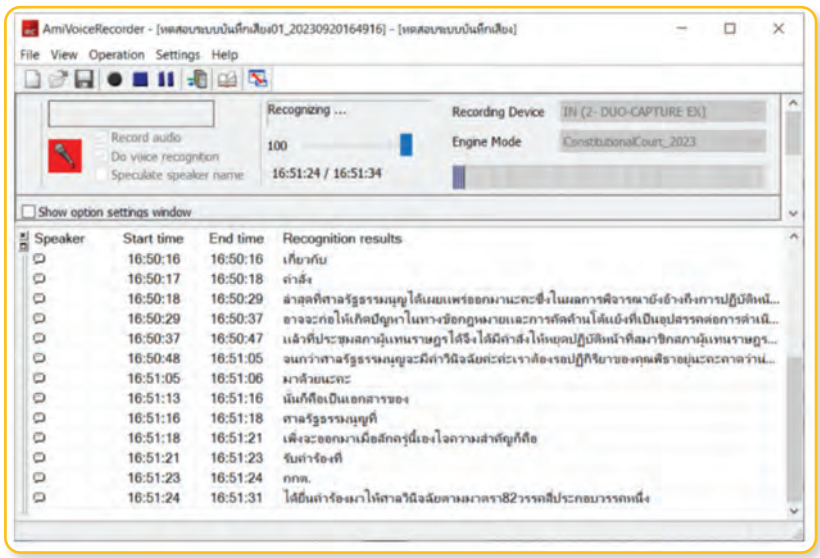
เพื่อให้มีการตรวจสอบการทำงานของระบบให้มีความพร้อมในการใช้งานเสมอ โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญเฉพาะด้านและมีความสามารถทำการตรวจสอบแก้ไขและให้คำปรึกษาได้ทันที พร้อมบำรุงรักษาระบบให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีความแม่นยำในการถอดเสียงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว

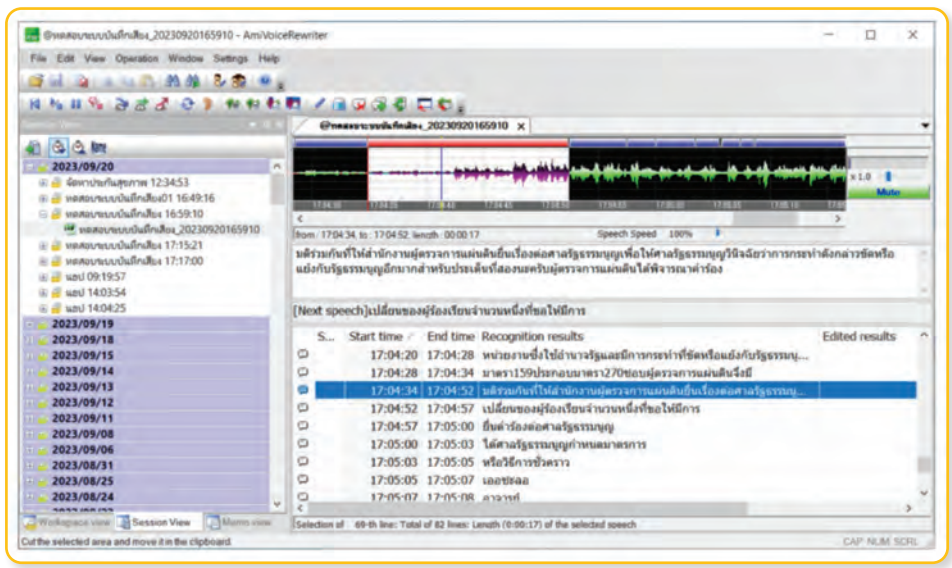
ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทยเป็นเครื่องมือช่วยในการดำเนินงานด้านต่างๆ ทำให้สามารถดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และให้บริการประชาชนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบถอดเสียงอัตโนมัติภาษาไทยได้มีอัปเดตโมเดลภาษาเวอร์ชันและได้มีการวิเคราะห์ปรับปรุงและพัฒนาความแม่นยำในการถอดเสียงของระบบ (Accuracy Improvement) โดยโมเดลภาษาในเวอร์ชันใหม่มีความถูกต้องในการถอดเสียงอยู่ที่ 93.60% เพิ่มขึ้นจากเวอร์ชันเดิม จำนวน 1.35% เมื่อเทียบกับการถอดเสียงไฟล์ต้นฉบับชุดเดียวกัน

5.4 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) ที่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยดำเนินงานด้านบริหารองค์กรได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

เพื่อให้มีการดูแลบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในรูปแบบป้องกัน (Preventive Maintenance) และการบำรุงรักษาแบบแก้ไข (Corrective Maintenance) ให้สามารถตอบสนองต่อการใช้งานได้ตามปกติอย่างต่อเนื่องมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร ให้สามารถรองรับการทำงานที่ต้องการตามภารกิจของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

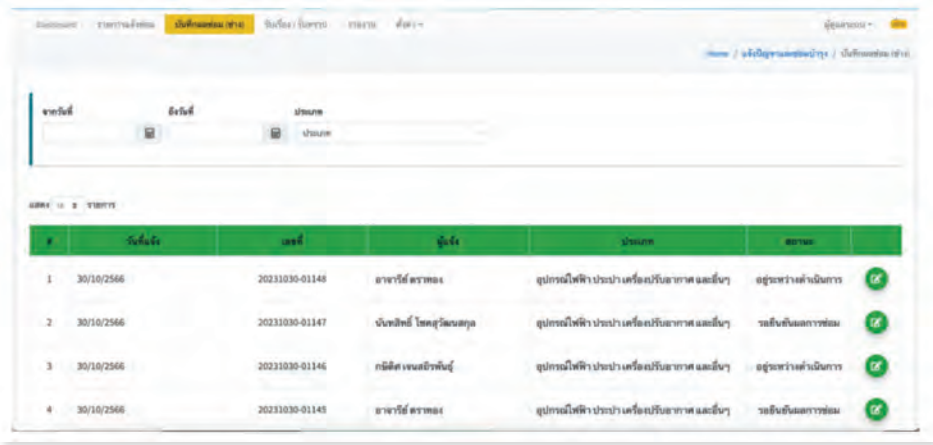
ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานต่าง ๆ ทำให้สามารถดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และให้บริการประชาชนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารองค์กร (e-Office) ได้รับการปรับปรุงระบบให้เป็นไปตามการดำเนินงานจริงของผู้ใช้งานระบบ ได้แก่ ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ระบบจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบริหารทรัพยากรบุคคล ระบบงาน/โครงการและงบประมาณ ระบบบัญชีและการเงิน ระบบบริหารพัสดุและครุภัณฑ์ ระบบจองห้องประชุม ระบบขอให้ยานพาหนะ ระบบแจ้งปัญหาและซ่อมบำรุง ตารางนัดหมาย ปฏิทินกิจกรรม และระบบค้นหาเบอร์โทรศัพท์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.5 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการงานคดี (Case Management System) และระบบรับคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing and e- Service System)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบบริหารจัดการงานคดี (Case Management System) ที่มีการบำรุงรักษาปรับปรุงระบบงานให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้งานและภารกิจของหน่วยงาน ลดการใช้กระดาษในกระบวนการพิจารณาคดี รวมถึงมีระบบรับคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์ละระบบให้บริการประชาชนและหน่วยงานภายนอกสามารถยื่นคำร้องได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

เพื่อให้มีการตรวจสอบการทำงานของระบบให้มีความพร้อมในการใช้งาน โดยมีการบำรุงรักษาระบบงานทั้งแบบป้องกัน (Preventive Maintenance) และแบบแก้ไข (Corrective Maintenance) ให้สามารถใช้งานได้ตามปกติต่อเนื่องตลอดเวลา รวมถึงมีการปรับปรุงระบบงานให้สามารถรองรับความต้องการของผู้ใช้งานตามภารกิจของหน่วยงาน และตอบสนองการใช้งานของประชาชนและหน่วยงานอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

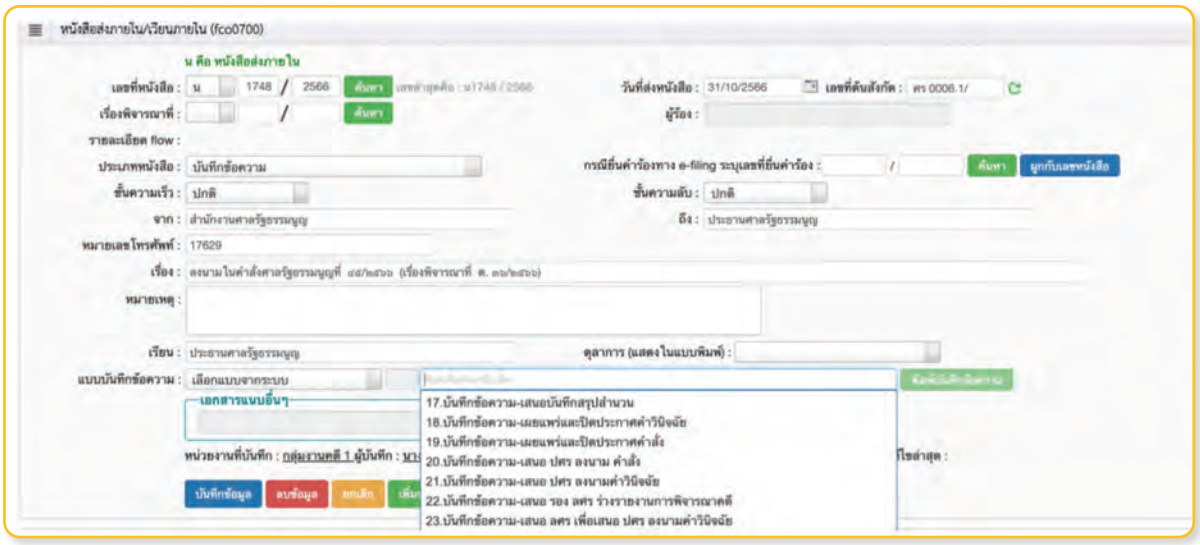
ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีระบบบริหารจัดการงานคดี (Case Management System) และระบบรับคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing and e-Service System) ที่สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพเพื่อช่วยดำเนินงานด้านคดีได้อย่างรวดเร็วและราบรื่น และเป็นช่องทางที่อำนวยความสะดวกและให้บริการให้แก่ภาคประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบบริหารจัดการงานคดี (Case Management System) และระบบรับคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing and e-Service System) มีการปรับปรุงด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลมากยิ่งขึ้น และรองรับการดำเนินงานในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น

ระบบบริหารจัดการงานคดี (Case Management System)

(๒๓)
คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๖๖ เรื่องพิจารณาที่ ๑/๒๕๖๖

วันที่ ๗ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลปกครองสงขลา ผู้ร้อง
ผู้ถูกร้อง

เรื่อง พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ศาลปกครองสงขลาส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (นางชะรัดน์ เทพสิงห์) ในคดีหมายเลขดำที่ บ. ๒๙/๒๕๖๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ระบบรับคำร้องทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing and e-Service System)

5.6 งานบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบเครือข่ายสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

กลุ่มงานพัฒนามาตรฐานดิจิทัล สำนักเทคโนโลยีดิจิทัล มีภารกิจหลักในการบำรุงรักษาและซ่อมบำรุงห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่าย รวมทั้งระบบคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและลูกข่าย ทั้งในส่วนของ Hardware และ Software อีกทั้งยังมีความจำเป็นต้องมีการบำรุงรักษา ซ่อมแซม พัฒนาและปรับปรุงระบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดรองรับการใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และทดแทนอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพตามอายุการใช้งาน ซึ่งเป็นการบำรุงรักษาระบบต่าง ๆ ในลักษณะ **การบำรุงรักษาแบบเชิงป้องกัน (PreventiveMaintenance : PM) และการบำรุงรักษาแบบซ่อมบำรุงและทดแทนอุปกรณ์ (Corrective Maintenance : CM)** โดยขอบเขตในการให้บริการบำรุงรักษา ซ่อมแซมแก้ไข และ/หรือเปลี่ยนแทนอุปกรณ์ ได้ถูกจำแนกออกเป็น 3 ระบบงานหลัก ประกอบด้วย

ระบบที่ 1 : งานระบบห้องศูนย์คอมพิวเตอร์แม่ข่าย

ระบบที่ 2 : งานระบบเครือข่ายและความปลอดภัยทางเครือข่าย

ระบบที่ 3 : งานระบบบริหารจัดการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Network Monitoring System)

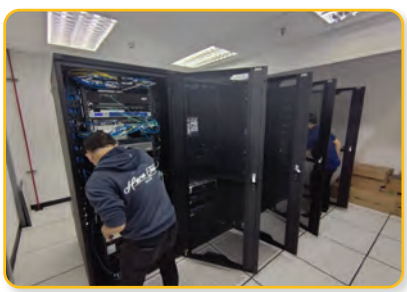
ทั้งนี้ ระบบต่าง ๆ ต้องได้รับการบำรุงรักษา ตรวจสอบและซ่อมบำรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบงานต่าง ๆ สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าในการลงทุน อีกทั้งช่วยลดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่หากเกิดการชำรุดเสียหายได้

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ระบบงานต่าง ๆ ของสำนักงานที่เปิดให้บริการประชาชนได้รับการบำรุงรักษา และสามารถให้บริการประชาชนในรูปแบบออนไลน์ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์ภายในห้อง Data Center และอุปกรณ์ระบบตรวจจับสภาพแวดล้อมภายในห้อง Data Center

5.7 งานจ้างเหมาให้ผู้บริการเชื่อมโยงเครือข่ายและให้บริการอินเทอร์เน็ต

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

เป็นการติดตั้งบริการอินเทอร์เน็ตผ่านวงจรสื่อสาร Leased Line ให้ระบบเครือข่ายกลางของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับอาคารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ให้สามารถติดต่อและใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตได้ วงจรที่ให้บริการสามารถทำการรับ-ส่งข้อมูลระหว่างเครือข่ายของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับเครือข่ายผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่ความเร็วในการรับ-ส่งข้อมูลภายในประเทศไม่น้อยกว่า 300 MBps และต่างประเทศไม่น้อยกว่า 300 MBps ตลอดเวลา โดยไม่จำกัดจำนวนผู้ใช้งาน จำนวนชั่วโมงการใช้ และปริมาณการโอนถ่ายข้อมูล

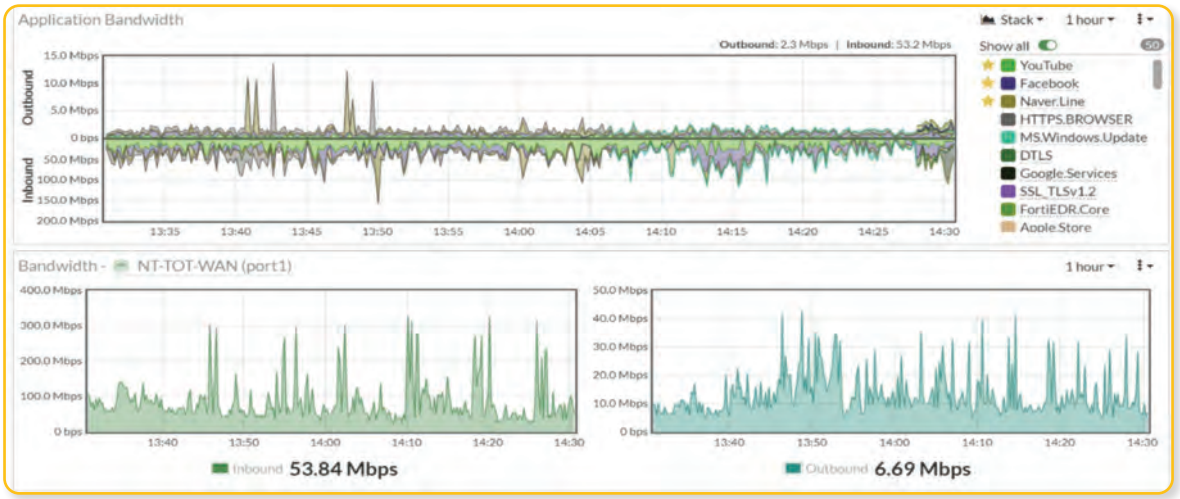
ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

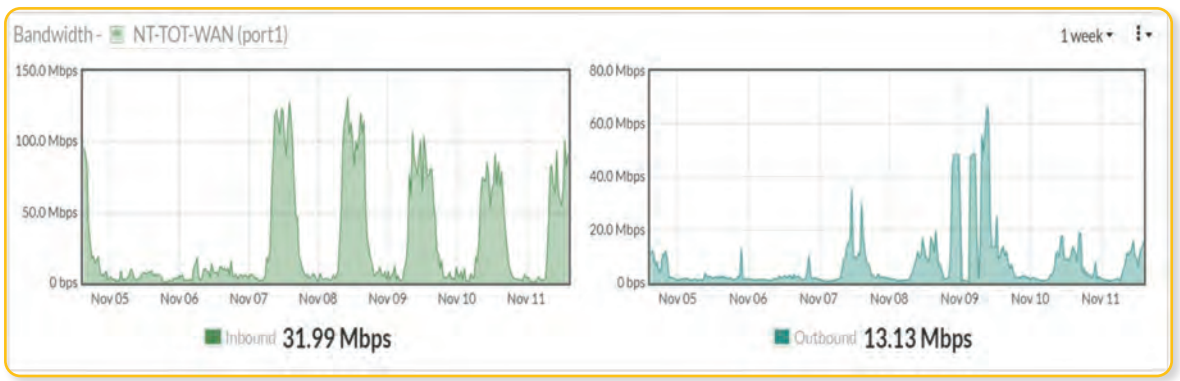
ประชาชนและผู้ใช้บริการข้อมูลของสำนักงานศาลรัฐธรรมสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการเผยแพร่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อเนื่อง ตลอดเวลา

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

มีระบบตรวจสอบและแสดงปริมาณการใช้งาน Internet Bandwidth โดยแบ่งออกตาม Protocal และสามารถแสดงผลออกมาในรูปแบบของกราฟ โดยมีตารางแสดงปริมาณการใช้งานโดยใช้หน่วยเป็น Bytes พร้อมคำนวณออกเป็นเปอร์เซ็นต์ การแสดงผลของข้อมูลจะต้องแสดงเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน

โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถตรวจสอบ Traffic การใช้งานอินเทอร์เน็ตของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เองตลอดเวลาที่ใช้บริการ

5.8 โครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ทดแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบเครือข่ายภายใน (Intranet Infrastructure) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

1) เพื่อจัดหาอุปกรณ์กระจายสัญญาณและเชื่อมโยงระบบเครือข่ายภายในทดแทน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการระบบเครือข่ายผ่านสายสัญญาณเครือข่ายและระบบเครือข่ายไร้สาย (Wireless) ภายในพื้นที่ปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบเครือข่าย และเพิ่มเสถียรภาพในการให้บริการระบบเครือข่าย รวมถึงการทำงานร่วมกันระบบรักษาความปลอดภัยเครือข่าย ให้มีความพร้อมใช้งานได้อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนได้รับบริการจากเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีประสิทธิภาพและความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

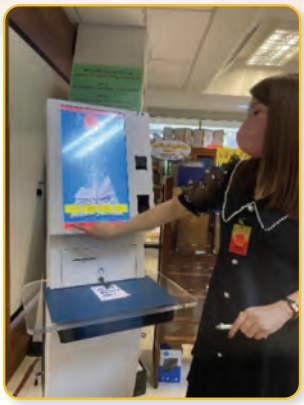
มีการพัฒนาระบบสารสนเทศใหม่ๆ เพื่อให้บริการประชาชนมากขึ้น เพราะเชื่อมั่นในระบบเครือข่ายและการให้บริการที่มีความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

5.9 โครงการเครื่องยืมคืนทรัพยากรอัตโนมัติ Self - Check

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินงานโครงการเครื่องยืมคืนทรัพยากรอัตโนมัติ Self - Check โดยจัดซื้อเครื่องยืมคืนทรัพยากรอัตโนมัติ Self - Check เป็นการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ช่วยในการดำเนินกิจกรรมการยืมหนังสือ การคืนหนังสือ และการยืมหนังสือต่อ โดยสามารถทำงานร่วมกับการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศด้วย RFID Technology มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากซับซ้อนเนื่องจากมีความอิสระและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการในการยืมหนังสือ การคืนหนังสือ และการยืมหนังสือต่อ อีกทั้งยังเป็นการเว้นระยะห่าง และการหลีกเลี่ยงการสัมผัสระหว่างผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ เพื่อเป็นการป้องกันการติดเชื้อโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รวมไปถึงเป็นการเพิ่มช่องทางการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มารับบริการเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการระบบห้องสมุดให้มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

5.10 งานบำรุงรักษาและปรับปรุงเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ

วัตถุประสงค์/ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

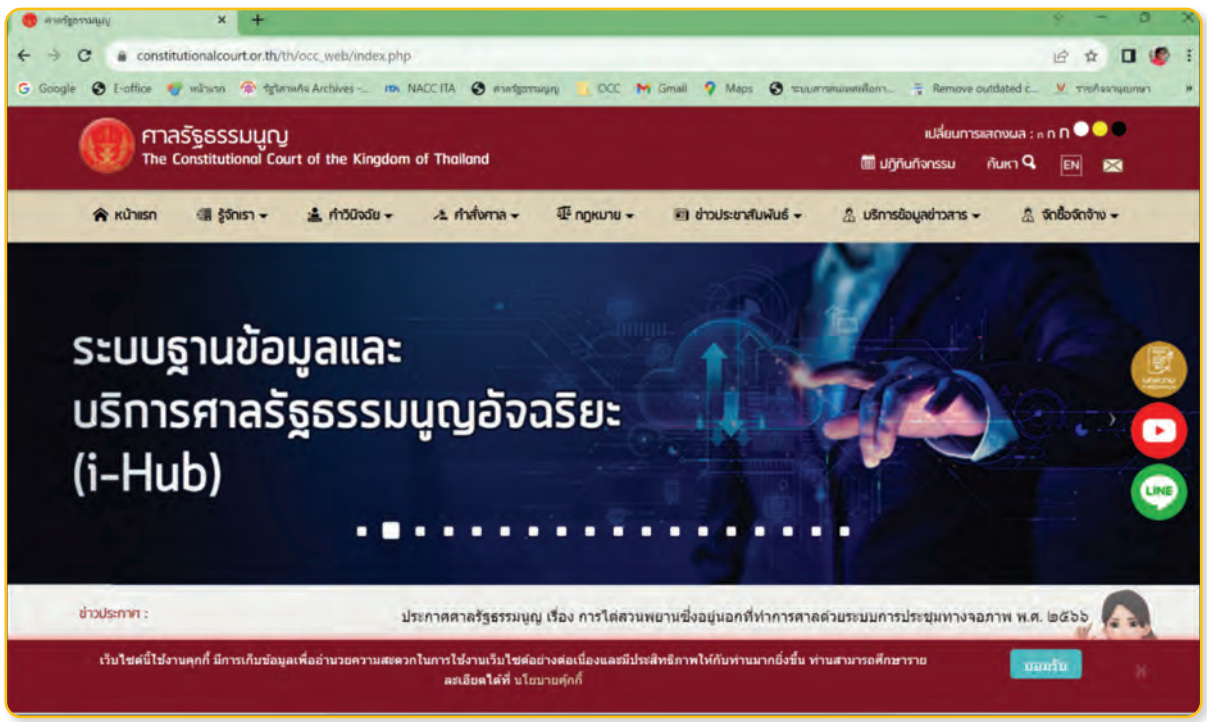
เพื่อบำรุงรักษาและปรับปรุงเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้มีเทคโนโลยีการเข้ารหัสข้อมูล เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในการสื่อสาร ให้ผู้ใช้บริการเว็บไซต์เกิดความเชื่อมั่นในการใช้บริการผ่านเว็บไซต์ และเพื่อให้การบริการเผยแพร่ข้อมูลสู่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา

ผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

ประชาชนได้ทราบข้อมูล ข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ตลอดเวลา

ด้านการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

เป็นช่องทางที่สำคัญในการเผยแพร่ระบบสารสนเทศที่สำคัญของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

6. ผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญและเป็นหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการดำเนินการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่ง มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงาน ให้ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความพร้อมในการใช้ภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยีในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านยุติธรรม มีค่านิยมที่ดี มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาองค์กรและบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ในการปฏิบัติงานตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญในด้านต่าง ๆ

บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จึงมุ่งสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดส่งบุคลากรไปเข้ารับการอบรมหลักสูตรจากภายนอกองค์กร เพื่อให้มีความรู้และประสบการณ์ สามารถปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนพันธกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ประสบผลสำเร็จ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดสรรงบประมาณสำหรับใช้เพื่อการพัฒนาบุคลากร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพตามระดับสมรรถนะที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยมีทั้งรูปแบบการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก (Public Training) ซึ่งมุ่งเน้นให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพและได้รับความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการตามภารกิจหน้าที่สามารถพัฒนางานของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการฝึกอบรมภายใน (In house training) เป็นการฝึกอบรมซึ่งพัฒนาขึ้นโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจะมีผู้บรรยายจากภายนอกที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงาน หรือผู้บรรยายจากภายในมาให้ความรู้กับบุคลากรภายในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและทัศนคติที่ดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้

6.1 การศึกษาอบรมหลักสูตรภายนอก การฝึกอบรม และการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอกของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การพัฒนาองค์ความรู้ให้มีเนื้อหาและองค์ประกอบตามมาตรฐานที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกำหนด โดยนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติและ/หรือปรับปรุงผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จนถึงขั้นตอนการต่อยอดองค์ความรู้เดิมและสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ ได้ ตลอดจนสามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานและการเติบโตขององค์กรได้อย่างยั่งยืนและก้าวย่างสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากเหตุข้างต้นสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงได้พัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรภายนอกองค์กร การฝึกอบรมและการประชุมร่วมกับองค์กรภายนอก ดังนี้

หลักสูตร/จำนวน	ผู้เข้าอบรม (คน)
1. หลักสูตรนักบริหารระดับสูง จำนวน 5 คน	
(1) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 65	1
(2) หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บยส.)	1
(3) หลักสูตรนักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.)	1
(4) หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.)	1
(5) หลักสูตรประกาศนียบัตรธรรมาภิบาลทางการแพทย์สำหรับผู้บริหารระดับสูง (ปธพ. Executive)	1
2. หลักสูตรนักบริหารระดับกลาง จำนวน 6 คน	
(1) หลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง (ปธก.)	2
(2) หลักสูตรนักบริหารการงบประมาณระดับกลาง (นงก.)	1
(3) หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ยธก.)	1
(4) หลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชนระดับกลาง (บสก.)	2
3. หลักสูตรโครงการอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน จำนวน 2 คน	
4. การเข้ารับการฝึกอบรมร่วมกับองค์กรภายนอก จำนวน 20 คน	
(1) หลักสูตรวุฒิบัตรการวิเคราะห์การตรากฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (ม.77)	1
(2) หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านกฎหมายปกครอง	2
(3) หลักสูตรมาตรฐานวิชาชีพด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ e-CPP	3
(4) หลักสูตรเทคนิคการออกแบบและจัดทำแบบฟอร์ม/เอกสาร PDPA ให้ชอบด้วยกฎหมาย	1
(5) หลักสูตรความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ	1
(6) หลักสูตรการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของส่วนราชการและการจัดซื้อจัดจ้างให้ถูกต้องตามกฎหมาย	1
(7) หลักสูตรด้านการประชาสัมพันธ์และสื่อสารมวลชน นักประชาสัมพันธ์ดิจิทัลSmart PR	1
(8) หลักสูตร IT Audit for Non — IT Auditor	
(9) หลักสูตรกฎหมายปกครองเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ	1
(10) หลักสูตรกฎหมายปกครองเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	1
(11) หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับบุคคลภายนอก หลักสูตรภาษาเกาหลี	4
(12) หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับบุคคลภายนอก หลักสูตรภาษาอังกฤษ English for workplace Communication	2
(13) หลักสูตรการพัฒนาผู้นำคลื่นลูกใหม่ในราชการไทย	1

6.2 การจัดอบรมและสัมมนาทางวิชาการภายในองค์กร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดโครงการอบรมและสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ ด้านงานคดี งานวิชาการ และงานบริหาร ให้กับข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อมุ่งไปสู่องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance) โดยมีการดำเนินกิจกรรมและโครงการสำคัญ ๆ ดังนี้

6.2.1 โครงการอบรม เรื่อง ทักษะการเขียนหนังสือราชการและการเขียนรายงานการประชุม

โครงการอบรม หัวข้อเรื่อง ทักษะการเขียนหนังสือราชการและการเขียนรายงานการประชุม ระหว่างวันที่ 17 - 18 ตุลาคม 2565 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 50 คน

6.2.2 โครงการอบรม เรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และแนวทางการปฏิบัติราชการที่รองรับชีวิตและการทำงานวิถีใหม่ (New normal)

โครงการอบรม เรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และแนวทางการปฏิบัติราชการที่รองรับชีวิตและการทำงานวิถีใหม่ (New normal) หัวข้อเรื่อง การบริหารจิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานระหว่างวันที่ 13 - 15 กุมภาพันธ์ 2566 ณ ห้องรับรอง และห้องพระ ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 50 คน และหัวข้อเรื่อง การพัฒนาจริยธรรมสำหรับข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 28 คน

6.2.3 โครงการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ หัวข้อเรื่อง หลักปฏิบัติในการรับรองบุคคลสำคัญจากต่างประเทศ งานพิธีการ และมารยาทสากล เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 130 คน

6.2.4 โครงการอบรมเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการอบรมเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ หัวข้อเรื่อง เทคนิคการเขียนโครงการและการวิเคราะห์ลักษณะของโครงการที่ดี และฝึกปฏิบัติการเขียนโครงการอย่างมืออาชีพ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2566 โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 95 คน และหัวข้อเรื่อง กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ 14 - 15 กันยายน 2566 โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 65 คน

6.2.5 โครงการสัมมนาเสริมสร้างองค์ความรู้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพัฒนานวัตกรรมสู่การอำนวยความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

โครงการสัมมนาเสริมสร้างองค์ความรู้บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพัฒนานวัตกรรมสู่การอำนวยความยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เกี่ยวกับระบบบริหารจัดการองค์กรที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถนำนวัตกรรมในการบริหารงานมาประยุกต์ใช้กับภารกิจหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกกับประชาชนผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระหว่างวันที่ 8 - 10 มิถุนายน 2566 ณ โรงแรมโนโวเทล ริมเพ รีสอร์ท อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 230 คน

6.2.6 โครงการสัมมนาเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงการสัมมนาเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาและเสริมสร้างคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานยึดหลักธรรมาภิบาล มีความซื่อสัตย์สุจริต ปรับวัฒนธรรมองค์กรและการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ระหว่างวันที่ 7 - 9 สิงหาคม 2566 ณ โรงแรมรอยัล ฮิลล์ กอล์ฟ รีสอร์ท แอนด์ สปา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 206 คน

6.2.7 โครงการสัมมนาประเด็นรัฐธรรมนูญระหว่างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญประจำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีการดำเนินโครงการสัมมนาประเด็นรัฐธรรมนูญระหว่างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญประจำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

(1) ครั้งที่ 1 สัมมนาประเด็นในหัวข้อ เรื่อง “ผลผูกพันของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญและการกำหนดคำบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ” ระหว่างวันที่ 20 - 22 เมษายน 2566 ณ โรงแรมเอส ศรีราชา โฮเทล แอนด์ เรสซิเดนซ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 80 คน

(2) ครั้งที่ 2 สัมมนาประเด็นในหัวข้อ เรื่อง “ความเป็นอิสระทางงบประมาณของส่วนราชการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 193” ระหว่างวันที่ 20 - 22 กรกฎาคม 2566 ณ โรงแรมลาโค่เขาใหญ่ โฮเทล อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 80 คน

6.2.8 โครงการสัมมนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ....

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการสัมมนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน และเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญดำเนินงานตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ได้แก่ การกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาเรื่องในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน การจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก รวดเร็ว การจัดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อรับเรื่องในกรณีที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากความล่าช้า และให้ตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงาน และการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 กับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ โดยมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมแบ่งออกเป็น 2 ครั้ง

กิจกรรมครั้งที่ 1

การสัมมนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ภายใต้โครงการสัมมนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ... ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2565 ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 120 คน ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้สามารถดำเนินงานตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 อย่างมีประสิทธิภาพและประชาสัมพันธ์ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่คู่กรณีหรือประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญได้

กิจกรรมครั้งที่ 2

การสัมมนาการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ภายใต้โครงการสัมมนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานตามร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ... ณ ห้องแกรนด์บอลรูม A ชั้น 4 โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 26 มกราคม 2566 ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญผู้แทนหน่วยงานศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนประมาณ 150 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 เพื่อสามารถดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่อำนวยประโยชน์แก่ประชาชนโดยไม่ล่าช้า ประชาชนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมอีกทางหนึ่ง อีกทั้งเพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน ส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงอำนวยความสะดวกให้ประชาชนสามารถสอบถามความคืบหน้าได้ อันสอดคล้องกับ

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) ซึ่งบัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ รวมถึงแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

7. ผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือและประชาสัมพันธ์กับเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในทางวิชาการ แลกเปลี่ยนทฤษฎีแนวคิดพัฒนาการ คำวินิจฉัย และประเด็นข้อกฎหมายกับเครือข่ายภายในประเทศ ต่างประเทศ และศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในทางวิชาการระหว่างกันในกรอบสมาคมศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชียและการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก เพื่อสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาประเทศ โดยมีการเข้าร่วมการประชุมนานาชาติตามคำเชิญของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศหรือองค์กรในต่างประเทศ อันเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในระดับนานาชาติ รวมถึงการเชิญศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศเพื่อมาเยือนโดยเป็นการแลกเปลี่ยนความร่วมมือในด้านต่าง ๆ และอาจอยู่ในลักษณะการมีข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกัน เพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ โดยเฉพาะการเจรจาแลกเปลี่ยนความร่วมมือ การรับรองการเยือน การสัมมนาทางวิชาการ รวมถึงเป็นการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างประเทศเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับการยอมรับในทางวิชาการในเวทีการประชุมนานาชาติและนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการประชุมนานาชาติมาต่อยอดในงานศึกษาวิจัย โดยผลการดำเนินงานด้านความร่วมมือดังกล่าวนี้ จะส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวิชาการและความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไทยต่อนานาประเทศทั้งในภูมิภาคอาเซียนและทั่วโลก ซึ่งจะส่งผลให้การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีมาตรฐานและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่าระดับสากล

7.1 การส่งเสริมและขยายการพัฒนางานให้ครอบคลุมตามข้อตกลงความร่วมมือทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

7.1.1 ความร่วมมือกับเครือข่ายภายในประเทศ

1) โครงการความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์องค์กร Museum cooperation

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินงานโครงการความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์องค์กร Museum cooperation โดยจัดทำเครือข่ายความร่วมมือจากองค์กรพิพิธภัณฑ์ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การบูรณาการการทำงานร่วมกันของแต่ละองค์กร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ และเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ที่สำคัญขององค์กรในเครือข่ายอีกมากมายที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญและสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ การเชื่อมโยงพื้นที่และเนื้อหา โดยดำเนินการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) อย่างเป็นรูปธรรม

โดยได้ดำเนินการจัดงานพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่าง สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กับ กรมศิลปากร การไฟฟ้านครหลวง คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล สถาบันพระปกเกล้า และสถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 6 พิพิธภัณฑ์องค์กร เมื่อวันอังคารที่ 15 สิงหาคม 2566 ณ อาคารบ้านเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ศาลรัฐธรรมนูญ

เสวนาเรื่อง “เรื่องเล่า ความเป็นมา ความร่วมมือ 6 พิพิธภัณฑ์” โดยผู้แทนองค์กร ประกอบด้วย

(1) นางสาวนิตยา กนกมงคล ผู้อำนวยการสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร

(2) นายคมกริช สาคริก ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร การไฟฟ้านครหลวง

(3) ผศ.นพ.สมุทร จงวิศาล หัวหน้าหน่วยพิพิธภัณฑ์ศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

(4) นางกาญจนา ศรีปัดถา ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สถาบันพระปกเกล้า

(5) นายประชา สุขสบาย รักษาการผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาเครือข่ายพิพิธภัณฑ์

ดำเนินรายการโดย นางดวงชีวัน กาญจนารักษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2) โครงการความร่วมมือระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการโครงการความร่วมมือด้านการเผยแพร่และให้ความรู้ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 และ มาตรา 213 ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่าง ศาลรัฐธรรมนูญกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2565 เพื่อเป็นการประสานความร่วมมือทางด้านการเผยแพร่และให้ความรู้ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดินในการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 และมาตรา 213 ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้สอดคล้องกันอย่างบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน โดยให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการร่วมกันในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และช่องทางการประชาสัมพันธ์ร่วมกัน ด้านงานวิชาการและวิจัย ด้านระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ ด้านการประชุมระดับภูมิภาคและระดับโลก และด้านการจัดทำแผนการดำเนินงานและงบประมาณ ซึ่งได้มุ่งเน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างหน่วยงานทั้งสององค์กร เพื่อร่วมกันทำหน้าที่ขับเคลื่อนและเป็นแกนกลางในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนเผยแพร่บทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้ดำเนินการโครงการความร่วมมือด้านการเผยแพร่และให้ความรู้ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 และ มาตรา 213 โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรม 2 รูปแบบ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ร่วมกันระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยดำเนินการจัดทำแผ่นพับเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ในรูปแบบ Infographic หัวข้อเรื่อง “ร้องเรียนผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินสู่ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรักษาประโยชน์และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ” เพื่อใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ร่วมกันระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในโครงการต่าง ๆ สู่สาธารณชนต่อไป

กิจกรรมที่ 2 การจัดสัมมนาทางวิชาการร่วมกันระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง สิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 ภายใต้โครงการ “ความร่วมมือด้านการเผยแพร่และให้ความรู้ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 และมาตรา 213” ในวันพฤหัสบดีที่ 10 สิงหาคม 2566 เวลา 08.30 - 16.30 น. ณ โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดย นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง สิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 พร้อมทั้งแสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่องศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และนายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน แสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยมี นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และคณะผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเป็นเกียรติในพิธีเปิด พร้อมด้วยผู้เข้าร่วมการสัมมนาฯ ณ ห้องแกรนด์เอ ชั้น 4 โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

ผลจากการจัดการสัมมนาทางวิชาการฯ ในครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาฯ ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดิน เกิดบูรณาการความร่วมมือในการเผยแพร่และให้ความรู้ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดิน เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 51 ซึ่งเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิของประชาชนหรือชุมชนในการฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้รับประโยชน์ตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพการร่วมมือทางวิชาการของทั้งสองหน่วยงานเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญและผู้ตรวจการแผ่นดิน

3) โครงการศาลรัฐธรรมนูญพบสื่อมวลชน ประจำปี พ.ศ. 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารองค์กรโดยมุ่งหมายให้สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นสื่อกลางและเป็นกลไกสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ครบถ้วนและรอบด้านร่วมกัน ภายใต้หลักการแห่งการยอมรับในเสรีภาพของสื่อมวลชน และเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนางานเครือข่ายด้านการสื่อสารองค์กรและการรักษาสมดุลระหว่างเสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนควบคู่ไปกับเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนประการหนึ่ง และหลักการของการใช้เสรีภาพบนความรับผิดชอบที่สื่อมวลชนพึงมีต่อประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ จึงได้จัดโครงการศาลรัฐธรรมนูญพบสื่อมวลชนประจำปี พ.ศ. 2566 ขึ้น ในวันอังคารที่ 25 กรกฎาคม 2566 ณ โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ การเสริมสร้าง

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสื่อมวลชนกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการพัฒนางานเครือข่ายด้านการสื่อสารองค์กร และการรักษาสมดุลระหว่างเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพของสื่อมวลชนควบคู่ไปกับเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวของประชาชน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการฯ ประกอบด้วย สื่อมวลชน จำนวน 25 หน่วยงาน และสื่อมวลชนที่มีความสนใจ รวมถึงบุคลากรศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมในรูปแบบการแสดงปาฐกถาพิเศษจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการจัดเสวนาระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับสื่อมวลชน เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และอำนาจตลอดจนภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันบนพื้นฐานของการเคารพสิทธิและเสรีภาพ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ดังนี้

(1) การปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “บทบาทของสื่อมวลชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยและหลักนิติธรรม” โดย ศาสตราจารย์พิเศษ จรัญ ภักดีธนากุล

(2) การเสวนาเรื่อง “เสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” โดยวิทยากรผู้แทนด้านสื่อมวลชนประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร. พิรงรอง รามสูต กรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) นางสาวนิลาวัณย์ พาณิชย์รุ่งเรือง ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 และนางสาวนาตยา เชษฐโชติรส ที่ปรึกษากองบรรณาธิการด้านจริยธรรมฯ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ดำเนินรายการเสวนาโดย นายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(3) การเสวนาเรื่อง“สื่อกับศาล : มุมมองของสื่อที่มีต่อการสื่อสารองค์กรของศาลรัฐธรรมนูญ” โดยวิทยากรผู้แทนด้านสื่อมวลชน ประกอบด้วย นายบากบั่น บุญเลิศ รองประธานกรรมการบริหาร บริษัท เนชั่น กรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) และกรรมการ บริษัท ฐานเศรษฐกิจมัลติมีเดีย จำกัด นางอุษา มีชารี ผู้ช่วยหัวหน้าข่าวการเมืองหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ นายธนกร วงษ์ปัญญา บรรณาธิการข่าวไทย สำนักข่าว The Standard และวิทยากรผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี ว่าที่เรือตรี ดิเรก สุขสว่าง ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี ดำเนินรายการเสวนาโดย นายกล้า สมุทวณิช นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ

ในการสัมมนาครั้งนี้ มีสื่อมวลชนให้ความสนใจในการรับฟังการปาฐกถาพิเศษ และการเสวนาเป็นอย่างดี ทำให้สื่อมวลชนได้รับความรู้ และทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างถูกต้อง เกิดเครือข่ายและช่องทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับสื่อมวลชนเพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรให้ประชาชนได้รับรู้ ข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องและตรงกัน การจัดโครงการฯ ในครั้งนี้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ของศาลรัฐธรรมนูญ ด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ที่มุ่งมั่นพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพอย่างถูกต้องและต่อเนื่องสืบไป

4) การพัฒนาความร่วมมือ (MOU) ทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลปกครอง ในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนาการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำร้องทางระบบงานคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing and e- Service)

การพัฒนาความร่วมมือ (MOU) ทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลปกครอง ในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนาการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำร้องทางระบบงานคดีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing and e- Service) เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2566 ณ ห้องประชุม ชั้น 4/1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาฯ ประกอบด้วย บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลปกครอง ในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการรับคำร้องและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 60 คน ซึ่งในการสัมมนาได้รับเกียรติจากท่านปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้บรรยายพิเศษในหัวข้อ “ยุทธศาสตร์ว่าด้วยความร่วมมือภายใต้หลักนิติธรรม” สำหรับการเสวนาให้ความรู้ในเรื่องของระบบรับคำร้องของ 3 ศาล ได้รับเกียรติจากเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง และรองเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม และสุดท้ายมีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในระดับผู้ปฏิบัติในการแลกเปลี่ยนองค์กรความรู้เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในการยื่นคำร้องทางระบบงานคดีอิเล็กทรอนิกส์

5) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อนำเสนอกระบวนการยื่นคำร้องทางระบบงานคดีอิเล็กทรอนิกส์ให้กับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ

การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อนำเสนอกระบวนการยื่นคำร้องทางระบบงานคดีอิเล็กทรอนิกส์ให้กับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ โดยมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย บุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลยุติธรรม อัยการสูงสุด สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา กรมพระธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 130 คน ซึ่งดำเนินการเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2566 ณ ห้องพระพรหม ชั้น 3 โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดยกิจกรรมดังกล่าวได้มีการบรรยายพิเศษโดยท่านปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในหัวข้อเรื่อง “ยุทธศาสตร์ว่าด้วยความร่วมมือภายใต้หลักนิติธรรม” การอภิปรายร่วมกันในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” โดยนายเผ่าพันธ์ ชอบน้ำตาล รองเลขาธิการสำนักงานยุติธรรม นายจำนงค์ ถาวรวิสิทธิ์ รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และนายอดิเทพ อุยยะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี เป็นผู้ดำเนินรายการ พร้อมทั้งมีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ความเข้าใจในการและวิธีการยื่นคำร้องมาสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญทางระบบงานคดีอิเล็กทรอนิกส์

6) การบรรยายพิเศษ เรื่อง “กฎหมายกับปัญญาประดิษฐ์”

การบรรยายพิเศษ เรื่อง “กฎหมายกับปัญญาประดิษฐ์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนเป็นการพัฒนาและสร้างความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านปัญญาประดิษฐ์ รศ.ดร. สรณะ นุชอนงค์ คณบดีสำนักวิชาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ สถาบันวิทยสิริเมธี และ รศ.ดร.ณภัทร สรอัฑฒ์ รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมถึงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในเรื่องการนำเทคโนโลยีด้านปัญญาประดิษฐ์มาใช้กับระบบกฎหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยผู้แทนจากสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีผู้เข้าร่วมการสัมมนา จำนวน 150 คน ซึ่งดำเนินการเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ถนนแจ้งวัฒนะ

7) การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) และเสวนาทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) และเสวนาทางวิชาการระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ถนนแจ้งวัฒนะ มีวัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นระบบระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งพัฒนาระบบแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี บุคลากร ตลอดจนข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างเชิงบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่ายิ่งขึ้น และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสู่ประชาชนอันจะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญเสริมสร้างทัศนคติที่ดีและเชื่อมั่นศรัทธาในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ที่จะส่งผลต่อความมั่นคงของการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต่อไป ซึ่งผู้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ โดยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและ รศ.ดร. ภูมิ มูลศิลป์ คณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำหรับการเสวนาทางวิชาการ หัวข้อเรื่อง “เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน”โดย ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ มูลศิลป์ คณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ดำเนินรายการ ในการดำเนินการดังกล่าวมีผู้เข้าร่วม จำนวน 100 คน ประกอบด้วย คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ บุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

7.1.2 ความร่วมมือกับเครือข่ายต่างประเทศ

1) การรับรองการเข้าเยี่ยมคารวะ และการรับรองการศึกษาดูงาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญ

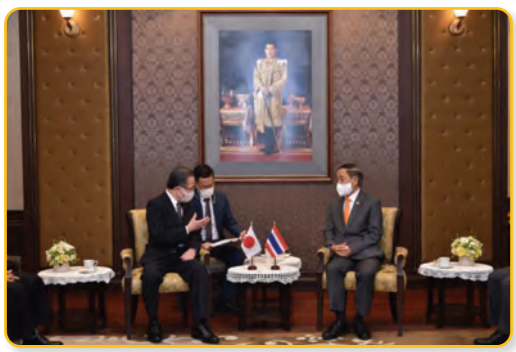
การประชุมหารือระหว่างกองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนาแห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC SRD)

เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2565 ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ พร้อมด้วยข้าราชการในสังกัดกองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ ประชุมหารือร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัย และพัฒนาแห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC Secretariat for Research and Development: AACC SRD) ณ ห้องประชุม 4/2 ชั้น 4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์) ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

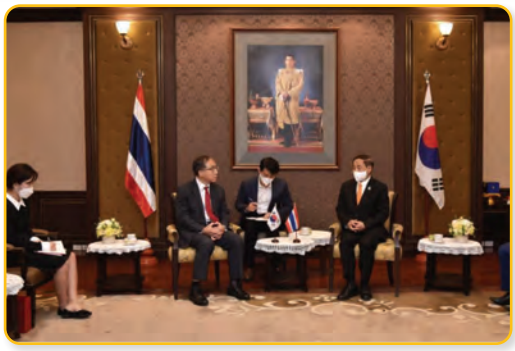
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับท่านมิยามะ ทาคุยะ (MIYAMA Takuya) ผู้พิพากษาศาลฎีกาแห่งประเทศญี่ปุ่นและคณะ

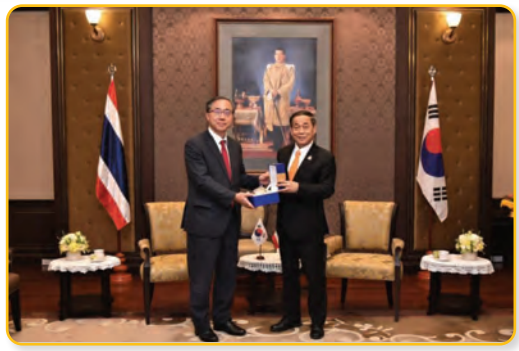

เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับท่านมิยามะ ทาคุยะ (MIYAMA Takuya) ผู้พิพากษาศาลฎีกาแห่งประเทศญี่ปุ่นและคณะ เนื่องในโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญและเข้าเยี่ยมชมศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับนายมุน ซึงฮยอน เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลี ประจำประเทศไทย

เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้การต้อนรับนายมุน ซึงฮยอน เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐเกาหลี ประจำประเทศไทย เนื่องในโอกาสเข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

2) การเข้าร่วมประชุมระดับนานาชาติ

การประชุมใหญ่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก ครั้งที่ 5 (World Conference on Constitutional Justice (WCCJ)) ณ จังหวัดบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมใหญ่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโลก ครั้งที่ 5 (WCCJ) ในระหว่างวันที่ 3 - 8 ตุลาคม 2565 ณ จังหวัดบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

การประชุมนานาชาติ ซึ่งจัดโดยสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนาแห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC SRD) ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี

นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เข้าร่วมการประชุมนานาชาติ ซึ่งจัดโดยสำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนาแห่งสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC Secretariat for Research and Development: AACC SRD) ณ กรุงโซล สาธารณรัฐเกาหลี ในระหว่างวันที่ 29 พฤษภาคม - 2 มิถุนายน 2566

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสมาชิก (Board of Members: BOMM) ของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) และการประชุมนานาชาติ ภายใต้หัวข้อ “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” ในรูปแบบออนไลน์

นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่ปรึกษาด้านการต่างประเทศ เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสมาชิก (Board of Members: BOMM) ของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) และการประชุมนานาชาติ ภายใต้หัวข้อ “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” (Protection of Human Rights within the Constitutional Review) ในรูปแบบออนไลน์ ในวันที่ 5 มิถุนายน 2566 ณ ห้องรับรอง ชั้น 3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

การประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐคีร์กีซครบ 30 ปี ในระหว่างวันที่ 20 - 23 มิถุนายน 2566 ณ ชายฝั่งทะเลสาบ Issyk-Kul สาธารณรัฐคีร์กีซ

นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และนายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมนานาชาติ เนื่องในโอกาสรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐคีร์กีซครบ 30 ปี ในระหว่างวันที่ 20 - 23 มิถุนายน 2566 ณ ชายฝั่งทะเลสาบ Issyk-Kul สาธารณรัฐคีร์กีซ

การประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน ก่อตั้งครบ 25 ปี ณ กรุงบากู (Baku) สาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และนายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่ปรึกษาด้านการต่างประเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน ก่อตั้งครบ 25 ปี ในระหว่างวันที่ 3 - 7 กรกฎาคม 2566 ณ กรุงบากู (Baku) สาธารณรัฐอาเซอร์ไบจาน

การประชุมในโอกาสศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียครบรอบ 20 ปี ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และนายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่ปรึกษาด้านการต่างประเทศของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 1 ในโอกาสศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียครบรอบ 20 ปี ในระหว่างวันที่ 9 -11 สิงหาคม 2566 ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

การประชุมประจำปีของสถาบันกฎหมายแห่งยุโรป (European Law Institute: ELI) ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย

นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นำคณะเข้าร่วมการประชุมประจำปีของสถาบันกฎหมายแห่งยุโรป (European Law Institute: ELI)

ในระหว่างวันที่ 4 - 10 กันยายน 2566 ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย สถาบันกฎหมายแห่งยุโรป (ELI) เป็นสถาบันทางกฎหมายที่มีชื่อเสียงมากในยุโรป สถาปนาขึ้น ในปี ค.ศ. 2011 โดยมีสำนักงานเลขาธิการตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ สถาบันดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างความเป็นเอกภาพขององค์กรที่บังคับใช้กฎหมาย ทั้งกฎหมายมหาชนและกฎหมายเอกชนภายใต้ความร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติ คณะกรรมการยุโรป ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป และศาลรัฐธรรมนูญต่าง ๆ โดยในบรรดาองค์กรศาลของทวีปเอเชีย ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นสมาชิกสถาบันข้างต้นเป็นลำดับที่ 2 รองจากศาลสูงสุดแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ แต่หากพิจารณาเฉพาะองค์กรรูปแบบศาลรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนับว่าเป็นองค์กรแรกของทวีปเอเชียที่เป็นสมาชิกของสถาบันแห่งนี้ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 135 องค์กรทั่วโลก

โดยวัตถุประสงค์ของคณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการเข้าร่วมการประชุมประจำปีของสถาบันกฎหมายยุโรปครั้งนี้ เพื่อเผยแพร่ภารกิจและคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญให้นักกฎหมายภาคพื้นทวีปยุโรปได้รับทราบและเข้าใจระบบการพิทักษ์รัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้น ผลการประชุมมีมติว่าหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญต้องยึดหลักนิติธรรม ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และมาตรฐานความเป็นอิสระของตุลาการที่ซื่อสัตย์ปราศจากอคติและมีคุณธรรม นอกจากนี้ ข้อมูลของศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ถูกบันทึกไว้ในรายงานกิจกรรมของสถาบันกฎหมายแห่งยุโรป (ELI Activity Report) ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งที่เผยแพร่ภาพลักษณ์ของศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสู่สากลภายใต้หลักนิติธรรม

การประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสวันรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมนานาชาติเนื่องในโอกาสวันรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน ในระหว่างวันที่ 6 - 9 กันยายน 2566 ณ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน

3) การเข้าร่วมวันชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานวันชาติสาธารณรัฐชิลี

นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานวันชาติสาธารณรัฐชิลี ในวันที่ 18 กันยายน 2566 ณ โรงแรมอนันตรา สยาม กรุงเทพมหานคร

4) ความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทย จัดโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญภายใต้บริบทของศาลรัฐธรรมนูญไทย และหลักนิติธรรม”

เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2565 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ สำนักงานประเทศไทย จัดโครงการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญภายใต้บริบทของศาลรัฐธรรมนูญไทย และหลักนิติธรรม” โดยได้รับเกียรติจากนายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา พร้อมด้วย ดร.ปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ ที่ปรึกษาด้านวิชาการ รักษาราชการแทนเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการและรับฟังการอภิปราย เรื่อง “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญภายใต้บริบทของศาลรัฐธรรมนูญไทยและหลักนิติธรรม” โดย ดร.ปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รองศาสตราจารย์ ดร.มานิตย์ จุมปา รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต อดีตคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พุทธศักราช 2560 (กรธ.) และอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินรายการโดย ดร.มนตรี กนกวารี รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องราชพฤกษ์บอลรูม สโมสรราชพฤกษ์ เขตหลักสี่

ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศมองโกเลีย ร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศมองโกเลีย

เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ Mr. Chinbat Namjil ประธานศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศมองโกเลีย ร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและศาลรัฐธรรมนูญแห่งประเทศมองโกเลีย ในการนี้

นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีดังกล่าวด้วย

โดยวัตถุประสงค์ของบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ เป็นไปเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในสาขากฎหมายรัฐธรรมนูญระหว่างภาคีทั้งสองฝ่ายตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระดับทวิภาคีในการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ และเพิ่มศักยภาพของทั้งสองหน่วยงาน ณ โรงแรมชาเทรียม ริเวอร์ไซด์ กรุงเทพมหานคร

การประชุมที่ปรึกษาและคณะกรรมการอำนวยการจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2568 ครั้งที่ 1/2566

เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานการประชุมที่ปรึกษาและคณะกรรมการอำนวยการจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (Association of Asian Constitutional Courts and Equivalent Institutions (AACC)) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2568 ครั้งที่ 1/2566 ในการนี้ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนภดล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมร่วมกับคณะกรรมการจากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2568 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

การประชุมที่ปรึกษาและคณะกรรมการอำนวยการจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2568 ครั้งที่ 2/2566

เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานการประชุมที่ปรึกษาและคณะกรรมการอำนวยการจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (Association of Asian Constitutional Courts and Equivalent Institutions (AACC)) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2568 ครั้งที่ 2/2566 ในการนี้ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการประชุมร่วมกับคณะกรรมการ จากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2568 ณ ห้องรับรอง ชั้น 9 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

5) การสืบค้นและแปลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศ

งานด้านการสืบค้นและแปลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศ ซึ่งนับตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสืบค้นและแปลอย่างต่อเนื่อง เดือนละ 4 คำวินิจฉัย และปัจจุบัน มีการแปลมาแล้วจำนวนทั้งสิ้น 24 คำวินิจฉัย โดยมีตัวอย่างคำวินิจฉัยที่สำคัญ อาทิ

(1) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี คำวินิจฉัยที่ 1 BVR 357/05 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2549 กรณีการอนุญาตให้กองทัพยิงอากาศยานตามกฎหมายความมั่นคงทางการบินขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ในคดีนี้ศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยองค์คณะที่ 1 (the First Senate) ได้วินิจฉัยให้มาตรา 14 ของรัฐบัญญัติความมั่นคงทางการบิน ค.ศ. 2005 (the Aviation Security Act - Luftsicherheitsgesetz-LuftsiG) ซึ่งเป็นกฎหมายที่อนุญาตให้กองทัพสามารถยิงอากาศยาน (aircraft) ที่มีเจตนาถูกใช้เป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรมสิ้นผลใช้บังคับ เนื่องจากขัดหรือแย้งต่อกฎหมายพื้นฐาน (the Basic Law) ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า สหพันธ์ (the Federation) ไม่มีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวมาตั้งแต่ต้น โดยกฎหมายพื้นฐาน มาตรา 35.2 ประโยคที่สอง และมาตรา 35.3 ประโยคที่ 1 บัญญัติให้การใช้กองทัพเพื่อควบคุมภัยพิบัติทางธรรมชาติหรืออุบัติเหตุที่ร้ายแรงจะไม่อนุญาตให้สหพันธ์สั่งกองทัพให้ดำเนินภารกิจโดยใช้อาวุธทางทหาร นอกจากนี้ มาตรา 14.3 ของรัฐบัญญัติความมั่นคงทางการบินยังขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิต (the fundamental right to life) และการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (human dignity) เนื่องจากการใช้กองทัพในกรณีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อบุคคลซึ่งอยู่บนอากาศยานและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรม ซึ่งการที่รัฐจะใช้วิธีการฆ่าบุคคลดังกล่าวเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ถือว่าเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเฉกเช่นเป็นเพียงวัตถุ (objects) อันเป็นการปฏิเสธซึ่งคุณค่าของความเป็นมนุษย์เพื่อประโยชน์ของตนเอง

(2) คำพิพากษาศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป คำพิพากษาคดี Alparslan Altan V. Turkey ลงวันที่ 16 เมษายน 2562 (ค.ศ. 2019) กรณีการคุมขังผู้พิพากษาศาลฎีกาขัดต่อกฎหมายและละเมิดสิทธิในเสรีภาพและความมั่นคงของบุคคล

กรณีนี้เกี่ยวข้องกับการคุมขังตุลาการศาลรัฐธรรมนูญภายหลังจากเหตุการณ์ความพยายามก่อรัฐประหาร เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2559 (ค.ศ. 2016) โดยนายอัลปาร์สลัน อัลตัน (Mr. Alparslan Altan) ถูกลิดรอนเสรีภาพ เนื่องจากต้องสงสัยว่าเป็นสมาชิกขององค์กรก่อการร้ายกลุ่ม FETO/PDY ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญตุรกีเห็นว่าคดีนี้มีทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แสดงให้เห็นว่าผู้ร้องได้กระทำความผิดโดยชัดแจ้ง (Flagrance delicto) ขณะที่คำพิพากษาลงวันที่ 10 ตุลาคม 2560 (ค.ศ. 2017) ศาลฎีกาพิพากษาว่า เหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการกระทำความผิดโดยชัดแจ้งนั้น เกิดขึ้นในขณะที่จำเลยถูกจับกุม เนื่องจากต้องสงสัยว่าเป็นสมาชิกขององค์กรก่อการร้าย ทั้งนี้ ศาลสิทธิมนุษยชนเห็นว่า การตีความขยายขอบเขตของแนวคิดว่าด้วยการกระทำความผิดโดยชัดแจ้ง (Flagrance delicto) ของศาลในประเทศนั้น อาจทำให้นายอัลตันไม่ทราบว่า การมีเพียงข้อเท็จจริงอันต้องสงสัยว่าเป็นสมาชิกขององค์กรก่อการร้ายถือเป็นเหตุอันเพียงพอที่จะจำกัดเอกสิทธิ์ของนายอัลตันในฐานะที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ขณะที่คำสั่งคุมขังนายอัลตันก่อนการพิจารณาคดี (Pre-trial detention) ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2559 ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปเห็นว่า พยานหลักฐานในขณะนั้นไม่เพียงพอที่จะสรุปได้ว่าเป็นเหตุอันควรสงสัยว่านายอัลตันกระทำความผิดจนเป็นเหตุให้ต้องถูกคุมขัง ด้วยเหตุนี้ ข้อสงสัยที่มีต่อนายอัลตันในขณะนั้นจึงไม่ต้องด้วยเงื่อนไขขั้นต่ำตามที่บัญญัติไว้ในข้อบทที่ 5 วรรคหนึ่ง ของอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (European Convention on Human Rights) แม้ว่าคำสั่งดังกล่าวจะกำหนดขึ้นโดยการพิจารณาของศาลก็ตาม แต่คำสั่งดังกล่าวกลับอยู่บนพื้นฐานของข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นสมาชิกขององค์กรก่อการร้ายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ดังนั้น ระดับของเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ร้องกระทำความผิดจึงไม่เพียงพอที่จะออกคำสั่งคุมขังบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งในองค์กรตุลาการระดับสูง ซึ่งในกรณีนี้คือศาลรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปยังได้พิจารณาด้วยว่า มาตรการที่ใช้บังคับกับผู้ร้องนั้น มิได้เป็นมาตรการที่กำหนดขึ้นตามความจำเป็นของสถานการณ์ ตามความมุ่งหมายของข้อบทที่ 15 ของอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

(3) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรเบลเยียม คำวินิจฉัยที่ 122/2020 วันที่ 24 กันยายน 2563 (ค.ศ. 2020) กรณีกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขให้สตรีสามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ขัดต่อสิทธิและเสรีภาพ (Case on the Law modifying the conditions to terminate women's pregnancies)

ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรเบลเยียมได้วินิจฉัยกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยกเลิกกฎหมายที่แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขที่ให้สตรีที่ตั้งครรภ์สามารถยุติการตั้งครรภ์ได้ เนื่องจากเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวละเมิดสิทธิในการมีชีวิตของ "ทารกในครรภ์" และเสรีภาพในทางมโนธรรม (Freedom of conscience) ของแพทย์ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้แพทย์สามารถปฏิเสธที่จะทำการยุติการตั้งครรภ์ให้แก่สตรีได้ แต่แพทย์ผู้นั้นจะต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับแพทย์คนอื่น ๆ ที่สตรีผู้นั้นสามารถขอรับคำปรึกษาได้ ด้วยเหตุนี้ กฎหมายดังกล่าวจึงเป็นการส่งเสริมเสรีภาพทางมโนธรรมของแพทย์ ขณะเดียวกันก็เป็นการรักษาไว้ซึ่งสิทธิของสตรีที่ต้องการยุติการตั้งครรภ์ที่มาขอรับคำปรึกษาด้วยการเคารพสิทธิในการร้องขอของสตรีที่ต้องการยุติการตั้งครรภ์โดยปราศจากความเสี่ยงภายใต้สภาพแวดล้อมทางการแพทย์ที่ปลอดภัย อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ทางด้านสาธารณสุขที่ถูกต้องตามกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ คำร้องของผู้ร้องจึงยังไม่มีมูลเพียงพอ

รวมคำแปลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หรือองค์กรเทียบเท่าของต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

7.2 การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรความรู้ด้านกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

1) โครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 11

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 มุ่งเน้นความสำคัญในด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง และสนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ตลอดจนภาคประชาชน รวมถึงให้ความสำคัญในด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม” โดยการส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความยุติธรรมตามหลักนิติธรรม ประกอบกับแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยกำหนดกลยุทธ์พัฒนาองค์ความรู้และความร่วมมือทางวิชาการ และมีแผนงานในการบูรณาการและสร้างเสริมองค์ความรู้ทางวิชาการ และพัฒนาความร่วมมือของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ด้วยความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 และแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้นสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงได้เสริมสร้าง และพัฒนาเครือข่ายของศาลรัฐธรรมนูญ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมผ่านโครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 11 เพื่อพัฒนาบุคลากรทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาครัฐให้ได้รับความรู้โดยเฉพาะด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ ด้านหลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย หลักสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน หลักการมีส่วนร่วม และการเสริมสร้างกระบวนทัศน์ผู้นำในสังคมประชาธิปไตยให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์โลก และประเทศในปัจจุบันได้ โดยคุ้มค่าต่อการบริหารราชการอย่างแท้จริง ตลอดระยะเวลาการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) หลักสูตรได้มีการพัฒนาและปรับปรุงมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้กำหนดให้ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมได้เรียนรู้การสร้างเครื่องมือแนวทางการเสนอแก้ไขกฎหมายต่าง ๆ หรือการริเริ่มกฎหมายใหม่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ หรือความขัดแย้งของกฎหมาย ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งการออกแบบกลไกในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางกฎหมายให้ประชาชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การบูรณาการการแก้ไขปัญหาของสังคม หรือเป็นนโยบายที่จะมีผลในทางปฏิบัติ โดยการจัดทำโครงงานเชิงปฏิบัติการภายใต้หลักคิด “นิติธรรมเพื่อความเป็นธรรมอย่างยั่งยืน” (Rule of Law for Sustainable Justice) ทั้งนี้ ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ 11 ได้จัดทำโครงงานเชิงปฏิบัติการจำนวน 4 หัวข้อ ได้แก่ (1) การพัฒนาทะเบียนประวัติอาชญากรเพื่อคุ้มครองสิทธิประชาชน (2) โครงการพัฒนาต้นแบบ “ศูนย์พึ่งได้ กรุงเทพมหานคร” เพื่อบูรณาการให้ความช่วยเหลือ เด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัวที่ถูกกระทำรุนแรงในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร (3) การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (4) นวสมภพ : การส่งเสริมอาชีพและรายได้ของผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษเพื่อกลับคืนสู่สังคม กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมทรัพย์สาคร และได้มีการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงทางวิชาการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งพัฒนาเครือข่ายต่างประเทศในคราวเดียวกัน

นอกจากนี้หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งหลักใหญ่สำคัญในการบริหารประเทศภายใต้หลักนิติธรรม หลักประชาธิปไตย และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาอบรม จึงได้กำหนดให้ผู้ศึกษาอบรมได้มีการสัมมนากลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การอภิปรายเกี่ยวกับหลักนิติธรรม ในหัวข้อ : นโยบายรัฐบาลในการเสริมสร้างหลักนิติธรรม ประกอบด้วย 4 ประเด็น การตรวจสอบได้ (Accountability) กฎหมายที่เป็นธรรม (Just Law) รัฐบาลที่โปร่งใส (Open Government) และกระบวนการจัดการความขัดแย้งเข้าถึงได้และมีความเป็นกลาง (Accessible and Impartial Dispute Resolution) ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของหลักนิติธรรมในการบริหารประเทศ หรือการพัฒนาหลักนิติธรรมของประเทศ (The World Justice Project) และได้รับรู้มุมมองที่โลกหรือต่างชาติได้ให้ความสำคัญต่อหลักนิติธรรมและดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรมของประเทศไทยว่าอยู่ในระดับใด และควรนำมาพัฒนาหน่วยงานและประเทศอย่างไรต่อไป

จากการดำเนินโครงการอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) ดังกล่าว ได้ส่งผลให้ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมมีความรู้ความเข้าใจในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และหลักนิติธรรม ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย พัฒนาการประชาธิปไตยไทย และหลักสิทธิมนุษยชน สามารถเผยแพร่ต่อยอดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาอบรมขับเคลื่อนองค์กรเพื่อประโยชน์ต่องานราชการและประเทศชาติ รวมทั้งอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน

2) โครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้จัดโครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2566 ในวันอังคารที่ 11 กรกฎาคม 2566 เวลา 08.30 - 16.30 น. ณ โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดย นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2566 พร้อมทั้งแสดงปาฐกถาพิเศษ หัวข้อเรื่อง บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยมี นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และคณะผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเป็นเกียรติในพิธีเปิด พร้อมด้วยผู้เข้าร่วมโครงการฯ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้แทนภาคประชาชนจากสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและเจ้าหน้าที่ของรัฐจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ห้องแกรนด์เอ ชั้น 4 โรงแรมอัศวิน แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

สำหรับการจัดโครงการบูรณาการสานเครือข่ายศาลรัฐธรรมนูญสู่ประชาชน ประจำปี พ.ศ. 2566 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึง อันก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชน

3) โครงการสัมมนาทางวิชาการภายใต้โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

(1) การสัมมนาทางวิชาการร่วมกันระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2566

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ นิสิต นักศึกษา โดยได้รับเกียรติจากท่านวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นองค์ปาฐกถาในหัวข้อเรื่อง “บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” และการอภิปรายร่วมกันในหัวข้อเรื่อง “การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213” โดย ดร.ปัญญา อุดชาชน ศ.ดร. อุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พันตำรวจโท กีรป กฤตธีรานนท์ เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน อาจารย์ทิพสุดา ญาณาภิรัต อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้ดำเนินรายการ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการจำนวน 200 คน

(2) การสัมมนาทางวิชาการร่วมกันระหว่างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์ลำปาง อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2566

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ นิสิต นักศึกษา โดยได้รับเกียรติจาก ดร.ปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ บรรยายพิเศษ ในหัวข้อเรื่อง “บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศและไทยกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” และการอภิปรายร่วมกันในข้อเรื่อง “การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 213” โดย นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พันตำรวจโท กีรป กฤตธีรานนท์ เลขาธิการสำนักงาน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน รองศาสตราจารย์ อานนท์ มาเม้า อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ รศ.ดร.นิรมัย พิศแข มั่นจิตร อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินรายการ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ จำนวน 200 คน

4) กิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญและอื่น ๆ กับสถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชน จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

(1) การจัดแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนินการโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2566

มีผู้เข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด 29 ทีม และมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม จำนวน 160 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญ บทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และคดีรัฐธรรมนูญ ให้กับนักเรียนพร้อมทั้งมีการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายฯ เพื่อชิงรางวัลทุนการศึกษา

(2) การจัดแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครดำเนินการโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

มีผู้เข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด 20 ทีม และมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม จำนวน 120 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญ บทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และคดีรัฐธรรมนูญ ให้กับนักเรียนพร้อมทั้งมีการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายฯ เพื่อชิงรางวัลทุนการศึกษา

(3) การจัดแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ ดำเนินการโดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง จังหวัดลำปาง

มีผู้เข้าร่วมการแข่งขันทั้งหมด 108 ทีม และมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม จำนวน 360 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญ บทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และคดีรัฐธรรมนูญ ให้กับนักเรียนพร้อมทั้งมีการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายฯ เพื่อชิงรางวัลทุนการศึกษา

5) โครงการพัฒนายุวชนศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2566

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินโครงการพัฒนายุวชนศาลรัฐธรรมนูญมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 จำนวน 7 รุ่น และในปี พ.ศ. 2566 ได้จัดโครงการพัฒนายุวชนศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี พ.ศ. 2566 จำนวน 2 รุ่น ประกอบด้วย รุ่นที่ 8 ในวันที่ 27 - 29 มิถุนายน 2566 และรุ่นที่ 9 ในวันที่ 5 - 7 กันยายน 2566 ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสถานที่อื่น ๆ

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ ความสำคัญของบทบาท หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การสร้างเครือข่ายระดับเยาวชน และการบูรณาการองค์ความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และส่งเสริมความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งในรุ่นที่ 8 มีผู้เข้าร่วมโครงการเป็นนักเรียนจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ประกอบด้วย นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนนิติศาสตร์ - รัฐศาสตร์ จำนวน 50 คน ครู อาจารย์ประจำแผนการเรียน จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 56 คน และรุ่นที่ 9 มีผู้เข้าร่วมโครงการเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความสนใจศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในคณะนิติศาสตร์ - รัฐศาสตร์ จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด จำนวน 4 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี โรงเรียนศรียานุสรณ์ โรงเรียนตราษตระการคุณ และโรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ จำนวน 46 คน ครู อาจารย์ประจำโรงเรียน จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 คน

6) โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับประชาชนทั่วไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับประชาชนทั่วไป เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการให้แก่ประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายรัฐธรรมนูญ การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ รวมไปถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายทางความรู้ด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญในระดับประชาชน ให้กลายเป็นกลไกหลักในการทำหน้าที่พิทักษ์ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญในอีกทางหนึ่ง

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเผยแพร่ความรู้ จำนวน 2 ครั้ง ประกอบด้วย

1) ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2566 โดยมีนายววิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับประชาชนทั่วไป และกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จากนั้นมีการบรรยาย เรื่อง หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยนายอดิเทพ อุยยะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี และการอภิปราย เรื่อง การใช้สิทธิของประชาชนในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยนางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี นายสุภัทร แสงประดับ ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี 7 นางสาวนฤมล แซ่โง้ว ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี 1 และนายสุนาถ คเณศโภคิน นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 102 คน ประกอบด้วย ประชาชน ผู้นำชุมชน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ณ ห้องพระนั่งเกล้า ชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดนนทบุรี โดยได้สำรวจความพึงพอใจจากผู้เข้าร่วมโครงการ สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายรัฐธรรมนูญ ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจในการดำเนินโครงการในระดับดีมาก ทั้งด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการถ่ายทอดความรู้

2) ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับประชาชนทั่วไป และบรรยาย เรื่อง บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และการบรรยายให้ความรู้จากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การยื่นคำร้องทางระบบงานคดีรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filling) และระบบงานที่เกี่ยวข้อง โดยนางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี และนายสุภัทร แสงประดับ ผู้อำนวยการสำนักคดี 3 เป็นผู้บรรยาย มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 113 คน ประกอบด้วย ประชาชน ผู้นำชุมชน ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม นักเรียน และนักศึกษา ณ หอประชุมจงกลพรหมพิจิตร ชั้น 1 โรงเรียนปทุมวิไล อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยได้สำรวจความพึงพอใจจากผู้เข้าร่วมโครงการ สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายรัฐธรรมนูญในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจในการดำเนินโครงการในระดับดีมาก ทั้งด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการถ่ายทอดความรู้

จากการดำเนินโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับประชาชนทั่วไป ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรม ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หน้าที่ อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยที่สำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งนำเอาความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปถ่ายทอดให้แก่บุคคลอื่น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องอันเป็นส่วนหนึ่งของการวางรากฐานในการพัฒนาประชาธิปไตย

7) การอบรมโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญสำหรับผู้พิการ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมกับ ศูนย์บริการนักศึกษาพิการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดกิจกรรมอบรมหัวข้อเรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้พิการ” เมื่อวันจันทร์ที่ 13 มีนาคม 2566 ระหว่างเวลา 08.00 - 16.00 น. ณ ห้อง SC 304 อาคารเรียนรวมสังคมศาสตร์ 3 (SC 3) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต และทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ช่อง YouTube ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างการอบรมจัดให้มีล่ามภาษามือเพื่อสื่อสารข้อมูลให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นผู้พิการทางหูโดยการอบรมฯ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 195 คน

ประกอบด้วย คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต นักศึกษาพิการจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้แทนพร้อมคณะอาจารย์และนักศึกษาพิการจากมหาวิทยาลัยเครือข่ายของศูนย์กิจกรรมนักศึกษาพิการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะครูและนักเรียนจากโรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระบรมราชูปถัมภ์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

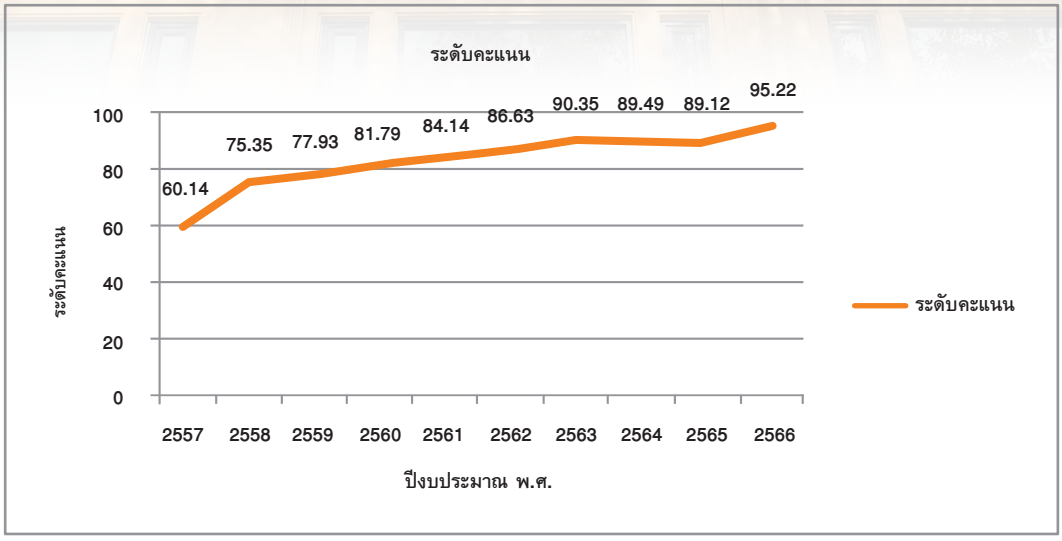

8. ผลการดำเนินงานด้านการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment) หรือการประเมิน ITA ซึ่งดำเนินการประเมินโดยสำนักงาน ป.ป.ช. อันถือเป็นมาตรการที่สำคัญในการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐในด้านคุณธรรม ความโปร่งใส และการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ ผลการประเมิน ITA มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้รับทราบสถานะของหน่วยงานในด้านคุณธรรม ความโปร่งใส ตลอดจนใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาหน่วยงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เข้าร่วมการประเมิน ITA ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 และมีพัฒนาการของระดับคะแนนที่น่าพึงพอใจ ปรากฏผลการประเมิน ดังนี้

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับคะแนน 95.22 คะแนน ซึ่งเป็นระดับคะแนนที่สูงกว่าค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มีค่าคะแนน 85 คะแนนขึ้นไป

ทั้งนี้ สามารถจำแนกผลการประเมินรายตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่	รายละเอียดตัวชี้วัด	คะแนน
1	การปฏิบัติหน้าที่	99.29
2	การใช้งบประมาณ	94.90
3	การใช้อำนาจ	95.18
4	การใช้ทรัพย์สินของราชการ	95.75
5	การแก้ไขปัญหาการทุจริต	98.17
6	คุณภาพการดำเนินงาน	94.03
7	ประสิทธิภาพการสื่อสาร	89.18
8	การปรับปรุงการทำงาน	89.02
9	การเปิดเผยข้อมูล	95.00
10	การป้องกันการทุจริต	100.00

เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายตัวชี้วัดข้างต้น เห็นได้ว่าผลการประเมินทุกตัวชี้วัดมีระดับคะแนนที่สูงกว่าค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มีค่าคะแนน 85 คะแนนขึ้นไป

ทั้งนี้ สำหรับระดับคะแนนของตัวชี้วัดที่ 7 ประสิทธิภาพการสื่อสาร (89.18 คะแนน) เป็นตัวชี้วัดที่ประเมินการรับรู้ของผู้รับบริการ ผู้มาติดต่อ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงานต่อสาธารณชน ผ่านช่องทางที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงได้ง่าย และไม่ซับซ้อน และตัวชี้วัดที่ 8 การปรับปรุงการทำงาน (89.02 คะแนน) เป็นตัวชี้วัดที่ประเมินการรับรู้ของผู้รับบริการ ผู้มาติดต่อ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาหน่วยงาน ทั้งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และกระบวนการทำงาน ขั้นตอน วิธีการบริการ และการพัฒนาการให้บริการผ่านทางออนไลน์ รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ได้รับระดับคะแนนน้อยกว่าตัวชี้วัดอื่น ๆ นั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นพิเศษ โดยได้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผ่านช่องทางที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น สามารถเข้าถึงประชาชนโดยทั่วไป และเป็นข่าวสารที่ไม่มีความซับซ้อนง่ายต่อการทำความเข้าใจ รวมทั้งได้เผยแพร่ขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ขั้นตอนและวิธีการบริการช่องทางการบริการออนไลน์ต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบมากยิ่งขึ้น รวมถึงได้เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกสามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้โดยสะดวกผ่านเว็บไซต์ และช่องทางออนไลน์อื่น ๆ ด้วย ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นมาตรการที่เพียงพอในการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการสื่อสารและการปรับปรุงการทำงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

9. ผลการดำเนินงานด้านการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

การสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภายใต้โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีวัตถุประสงค์ 5 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ (2) เพื่อสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ (3) เพื่อสำรวจความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (4) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ และ (5) เพื่อนำเสนอข้อมูล และข้อเสนอแนะตามหลักการการวิจัยสถาบัน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน และคุณภาพการให้บริการที่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

การสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนดังกล่าวเป็นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 3,558 คน จากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และในภูมิภาค 18 จังหวัด และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มจำนวน 13 ครั้ง ในเขตกรุงเทพมหานคร และในภูมิภาค 12 จังหวัด ในช่วงระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม พ.ศ. 2566 **ผลการสำรวจปรากฏว่า ร้อยละของประชาชนที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญเท่ากับ 73.07 สูงกว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งได้ร้อยละ 60.39 (เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 12.68)** โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท และอำนาจหน้าที่ รวมทั้งการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในระดับมีความรู้มาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.65) โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายในเขตกรุงเทพมหานคร มีระดับความรู้ความเข้าใจค่อนข้างสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.69) เมื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อศาลรัฐธรรมนูญเพิ่มมากขึ้น โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประชาชนมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.59)

ส่วนที่ 2 ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในระดับเชื่อมั่น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62) โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในภาคใต้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82) และภาคเหนือ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66) เมื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 และ พ.ศ. 2566 พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญมากขึ้น และมากขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (+0.15) ด้านการดำเนินงานด้านธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ (+0.13) และด้านการคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม (+0.11)

ส่วนที่ 3 ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ

ประชาชนมีความคาดหวังมากต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98) โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในภาคใต้ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08) และในเขตกรุงเทพมหานคร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07) ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังมากในทุก ๆ ด้าน อย่างไรก็ตาม เมื่อเรียงลำดับความคาดหวังจากมากไปน้อยพบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังมากที่สุด ได้แก่ ด้านการคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03) และด้านการดำเนินงานด้านธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03)

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะตามหลักการการวิจัยสถาบัน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน และคุณภาพการให้บริการที่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษาข้างต้น คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน และคุณภาพการให้บริการของศาลรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับบทบาท และอำนาจหน้าที่ รวมทั้งการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ (1) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนควรแตกต่างไปตามคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย (2) เพิ่มศักยภาพในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ของศาลรัฐธรรมนูญให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยอาจมุ่งเน้นการให้ความรู้ และการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ โทรทัศน์ เว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ และข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เป็นหลัก ศาลรัฐธรรมนูญควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ต่าง ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญมากยิ่งขึ้น ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น และกระจายไปกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ในส่วนของภูมิภาคและจังหวัดต่าง ๆ (3) ใช้ช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ช่องทางอื่น ๆ นอกเหนือจากช่องทางที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอยู่แล้ว (4) ประชาสัมพันธ์เชิงรุก เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่นอกเหนือจากหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของประชาชนโดยตรง หรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนอกเหนือจากประเด็นเรื่องการเมือง เป็นต้น

(5) สร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ เครือข่ายภาคประชาชนในรูปของชมรม เครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายภาคเอกชน เครือข่ายสื่อมวลชน (6) มุ่งเน้นการให้ความรู้ การสร้างความเข้าใจไปที่กลุ่มเด็ก และเยาวชน ได้แก่ ส่งเสริมให้สถานศึกษาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ โดยมีตัวแทนนักเรียน นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาบรรจุวิชาวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ เข้าไปในหลักสูตร ส่งเสริมให้มีการจัดค่ายให้กับเยาวชน (7) การกระจายอำนาจไปยังส่วนภูมิภาค

2. ด้านการสร้างความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ (1) สร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนผ่านการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ ได้แก่ เน้นย้ำ และให้ข้อมูลเชิงลึก ในประเด็นที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นน้อย วิเคราะห์ และนำเสนอประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากศาลรัฐธรรมนูญให้ชัดเจน การให้ความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้เรื่องสิทธิ และเสรีภาพของตนเอง ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน ศาลรัฐธรรมนูญอาจใช้จุดเด่นของศาลซึ่งเป็นศาลที่ประชาชนมีความสนใจในวงกว้าง โดยเฉพาะด้านการเมือง ในการให้ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัย เน้นการให้ความรู้ในประเด็นที่ประชาชนมีความรู้น้อย แต่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นมาก ได้แก่ เน้นย้ำความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ และขั้นตอนการวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สร้างความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ สร้างความเชื่อมั่นแก่เด็ก และเยาวชน ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชน และสื่อสารผ่านผู้นำชุมชน สนับสนุนทรัพยากรแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (2) สร้างความเชื่อมั่นผ่านการเข้าถึงของประชาชน ได้แก่ กระจายหน่วยงานไปภูมิภาค มอบหมายให้หน่วยงานจังหวัด เช่น ศูนย์ดำรงธรรม รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนแทนศาลรัฐธรรมนูญ สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และเน้นการให้บริการทางสายด่วน หรือศูนย์รับเรื่องร้องเรียน พัฒนาช่องทางการเข้าถึงสำหรับผู้พิการ (3) การสร้างความเชื่อมั่นผ่านคำวินิจฉัย ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เชิงรุกแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผลของคำวินิจฉัยต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์คำวินิจฉัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง ควรมีช่องทางสำหรับประชาสัมพันธ์แนวคำวินิจฉัยให้เผยแพร่ออกไป ทั้งคำวินิจฉัยกลาง คำวินิจฉัยส่วนตน ให้ทันกับความต้องการในรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน และประชาชน และจัดทำข้อสรุปประเด็นคำวินิจฉัยที่เข้าใจง่ายเพื่อนำเสนอให้ประชาชนรับทราบ

3. ด้านความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญควรพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังที่ปรากฏก่อนหน้านี้ โดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ภูมิภาคที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน บทบาททางสังคม บทบาทที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ประสบการณ์ในการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากศาลรัฐธรรมนูญผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งอายุ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังได้ตามคุณลักษณะของประชาชน

ทั้งนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำผลการสำรวจความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และข้อเสนอแนะของผู้วิจัยข้างต้น มาพิจารณาประกอบการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ. 2568) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งใช้ประกอบการทบทวนแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ด้วยแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่
4

บทวิเคราะห์รายงานการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

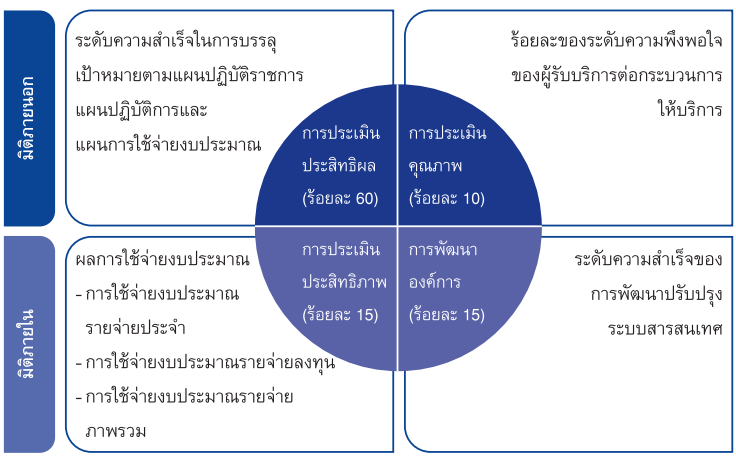

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญในเรื่องการกำกับ การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ (Vision) และพันธกิจ (Mission) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดตัวชี้วัด (Key Performance Indicator: KPI) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบ่งชี้ความก้าวหน้าติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็น “ผลผลิต (output) หรือผลลัพธ์ (outcome)” ของโครงการ/กิจกรรมสำคัญ โดยได้กำหนดเป้าประสงค์ (Goals) ของการดำเนินงานไว้ดังนี้ 1) ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการพิจารณาคดีตามหลักสากล 2) เสริมสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรให้มีความทันสมัยโปร่งใสและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล 3) บุคลากรมีความสามารถควบคู่คุณธรรมและจริยธรรม และ 4) ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

การกำหนดตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้สร้างกลไกในรูปแบบ “คณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ” เพื่อทำหน้าที่ตั้งแต่การกำหนดกรอบและรายละเอียดตัวชี้วัดเพื่อเสนอต่อคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศใช้แผนปฏิบัติราชการฯ ซึ่งตัวชี้วัดที่กำหนดจะมี 2 ลักษณะ คือ “ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ (quantity)” สำหรับการวัดหรือประเมินผลที่เป็นจำนวนที่สามารถนับได้โดยกำหนดหน่วยการวัดเป็น “ร้อยละ” และ “ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ (quality)”

สำหรับแนวทางในการวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ใช้แนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ตามคำแนะนำ/ข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ วุฒิสภา โดยแนวทาง GES เป็นระบบการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างชัดเจนใน 2 มิติ ได้แก่ **“มิติภายนอก”** และ **“มิติภายใน”** โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้นำผลการดำเนินงานตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มาใช้ในการวิเคราะห์ประเมินผล ทั้ง 2 มิติ โดย **“มิติภายนอก”** ประกอบด้วย (1) การประเมินประสิทธิผล (ผลลัพธ์/ผลผลิต) และ (2) การประเมินคุณภาพความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และ **“มิติภายใน”** ประกอบด้วย (1) การประเมินประสิทธิภาพ และ (2) การพัฒนาองค์การ มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ประเมินผล ตามแนวทางของคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ดังรายละเอียดปรากฏตามแผนภาพ

แผนภาพที่ 9 การประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตามแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ที่มา : ปรับปรุงจากคู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 (ฉบับย่อ) ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)

ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้จัดทำข้อมูลตามกรอบ **"การประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES)"** ใน 2 มิติ ได้แก่ มิติภายนอกและมิติภายใน ดังนี้

1. มิติภายนอก การประเมินประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

1.1 การประเมินประสิทธิผล

ในการประเมินผลการดำเนินงานด้านประสิทธิผล เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานจากผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยได้กำหนดให้มีการประเมินผลจาก **"จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินแล้วเสร็จและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เทียบกับโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566"** สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีการทบทวน ปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้แผนปฏิบัติราชการฯ มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566 - 2569) รวมทั้งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ขึ้น

แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีการเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับแผนต่าง ๆ ในระดับ 1, 2 และ 3 ตามนัยของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เพื่อให้เกิดการผลักดันและบูรณาการนโยบาย และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เป็นรูปธรรมมีความชัดเจน และครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามเป้าประสงค์ของแผนต่าง ๆ รวมทั้ง ใช้ประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้ดังนี้

ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีผลการดำเนินงาน จำนวน 44 โครงการ จากจำนวนโครงการตามแผนฯ 50 โครงการ ดังนี้

1) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงาน ด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการ ให้เป็นมาตรฐานสากล รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 จำนวน 10 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และได้ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 โครงการ

2) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการองค์กรที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัล และเป็นมาตรฐานสากล รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 จำนวน 14 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และได้ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 โครงการ

3) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง ได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 จำนวน 6 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และได้ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 3 โครงการ

4) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีโครงการตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 จำนวน 20 โครงการ ได้ดำเนินการนำโครงการตามแผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และได้ดำเนินงานโครงการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 19 โครงการ

ตารางแสดงผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565	แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2565		
	จำนวนโครงการแผนฯ	ดำเนินการทั้งสิ้น	ร้อยละ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานงานด้านงานคดี งานบริหาร งานวิชาการให้เป็นมาตรฐานสากล	10 โครงการ	10 โครงการ	100
ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการองค์กรที่มีธรรมาภิบาล ก้าวทันเทคโนโลยีดิจิทัลและเป็นมาตรฐานสากล	14 โครงการ	12 โครงการ	85.71
ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูงได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพันธกิจและวิสัยทัศน์ขององค์กร	6 โครงการ	3 โครงการ	50
ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ	20 โครงการ	19 โครงการ	95
รวม 4 ประเด็นยุทธศาสตร์	**50 โครงการ**	**44 โครงการ**	**82.68**

จากผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ. 2566 ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นร้อยละ 82.68 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 60 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 49.61

ปัญหาและอุปสรรคของโครงการที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

สำหรับโครงการมอบหมายข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว ณ สาธารณรัฐเกาหลี ได้ดำเนินการประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ 5 กันยายน 2566 เรื่อง การคัดเลือกข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว ณ สาธารณรัฐเกาหลีเพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงานเลขาธิการถาวรด้านการวิจัยและพัฒนาของสมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (ครั้งที่ 2) เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ ภายหลังครบกำหนดระยะเวลารับสมัคร ผลปรากฏว่าไม่มีผู้สมัครเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว ณ สาธารณรัฐเกาหลี แต่อย่างใด เนื่องจากข้าราชการที่มีความสนใจติดเงื่อนไขอายุราชการ ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญยังไม่ครบ 3 ปี อีกทั้งบางส่วนอาจไม่มีความพร้อมเนื่องจากมีภาระครอบครัว ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเดินทางไปราชการต่างประเทศ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการแก้ไขหลักเกณฑ์การคัดเลือกเพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของข้าราชการที่มีความสนใจ ขณะนี้อยู่ระหว่างการประกาศรับสมัครอีกครั้ง ในส่วนโครงการระบบฐานข้อมูลและบริการศาลรัฐธรรมนูญอัจฉริยะ (Intelligent Hub & One-Stop Service) ระยะที่ 2 ได้ประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธี e-bidding เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2566 กำหนดยื่นข้อเสนอในวันที่ 8 สิงหาคม 2566 ปรากฏว่าไม่มีผู้ยื่นเสนอราคา จึงยกเลิกการประกวดราคาจ้างดังกล่าว เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2566 ขณะนี้อยู่ระหว่างกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธี e-bidding อีกครั้ง

งบประมาณที่ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (งบค้างเบิก) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อใช้เป็นแผนในการบริหารจัดการงบประมาณเหลือจ่ายดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการงบประมาณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548 ข้อ 16

1.2 การประเมินคุณภาพความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและการดำเนินงานตามภารกิจเป็นประจำทุกปี มีการดำเนินโครงการสำคัญ ดังนี้

1) โครงการพัฒนาการเผยแพร่ความรู้ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในยุคดิจิทัล

มีผลการดำเนินงานด้านความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การให้ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญคิดเป็นร้อยละ 84 (ค่าเฉลี่ย 4.20 จาก 5 คะแนน) ประกอบด้วย

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (จาก 5 คะแนน)
(1) หัวข้อเนื้อหาบทความเหมาะสมและมีประโยชน์	4.23
(2) หัวข้อผลิตสื่อวีดิทัศน์เหมาะสมและมีประโยชน์	4.23
(3) การนำเสนอรูปแบบบทความดิจิทัลและมีภาพประกอบที่น่าสนใจ	4.19
(4) การนำเสนอรูปแบบวีดิทัศน์สารคดีเล่าเรื่อง	4.19
(5) มีความเข้าใจง่ายขึ้นเมื่อมีผู้ดำเนินสารคดีเป็นผู้เชื่อมโยงเนื้อหาในวีดิทัศน์	4.29
(6) การใช้กราฟิกประกอบเสริมความเข้าใจในวีดิทัศน์	4.16
(7) การนำเสนอด้วยสื่อสารคดีประเภทเสียง(Podcast)	4.19
(8) ความเหมาะสมของการนำเสนอสื่อผ่านทาง Line Official Account	4.17
(9) ความเหมาะสมของการนำเสนอสื่อผ่านทาง YouTube Channel	4.19
รวม	**4.20**

2) โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักนิติธรรม

ตัวชี้วัด		ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย (เจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา) ที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 400 คน	จำนวน 1,480 คน
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย (เจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและการปกครองระบอบประชาธิปไตย	ร้อยละ 92.00 (กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ย 4.60 คะแนน จาก 5 คะแนน)

จากผลการดำเนินงานโครงการสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 2 โครงการ มีผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นร้อยละ 88.0 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 10 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 8.80

2. มิติภายใน การประเมินประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

2.1 การประเมินประสิทธิภาพ

เป็นการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานจากผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

รายการ	งบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565			
	ผลการใช้จ่าย		เป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรี ร้อยละ	สูง/ต่ำกว่าเป้าหมาย ร้อยละ
	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ		
รายจ่ายประจำ	251,627,755.63	91.66	100.00	- 8.34
รายจ่ายลงทุน	64,800,693.83	73.28	100.00	- 26.72
รายจ่ายภาพรวม	316,428,449.46	87.66	100.00	- 12.34

จากผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เปรียบเทียบกับเป้าหมายตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณและการใช้จ่ายภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 87.66 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 15 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 13.15

2.2 การพัฒนาองค์การ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีโครงการในการปรับปรุงพัฒนางานบริการประชาชนให้เป็นรูปแบบดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยมุ่งหวังพัฒนาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสู่การเป็นองค์กรที่สมรรถนะสูง (High Performance) รวมถึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ตามตัวชี้วัดงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ

ผลสัมฤทธิ์ : ประชาชนได้รับการอำนวยความยุติธรรมโดยสะดวก รวดเร็ว เสมอภาค ทั่วถึง เป็นธรรม และปราศจากการเลือกปฏิบัติ

ตัวชี้วัด		ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ	อัตราส่วนของจำนวนขั้นตอนสำคัญในการอำนวยความยุติธรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความโปร่งใส ความสะดวกรวดเร็ว ร้อยละ 75	อัตราส่วนของจำนวนขั้นตอนสำคัญที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ร้อยละ 100 (4 ขั้นตอนจาก 4 ขั้นตอน) โดยมีโครงการที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 9 โครงการ
ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ	จำนวนขั้นตอนสำคัญในการอำนวยความยุติธรรมที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความโปร่งใส ความสะดวกรวดเร็ว จำนวน 3 ขั้นตอน	จำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การยื่นคำร้องขอหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย 2. การพิจารณารับคำร้อง 3. กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ 4. การจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาและเผยแพร่สู่สาธารณชน

จากผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ตามตัวชี้วัดงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นร้อยละ 100 ซึ่งได้กำหนดค่าเป้าหมายของการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) ไว้ที่ร้อยละ 15 สรุปผลการดำเนินงานตามมิติการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (GES) คิดเป็นร้อยละ 15.00

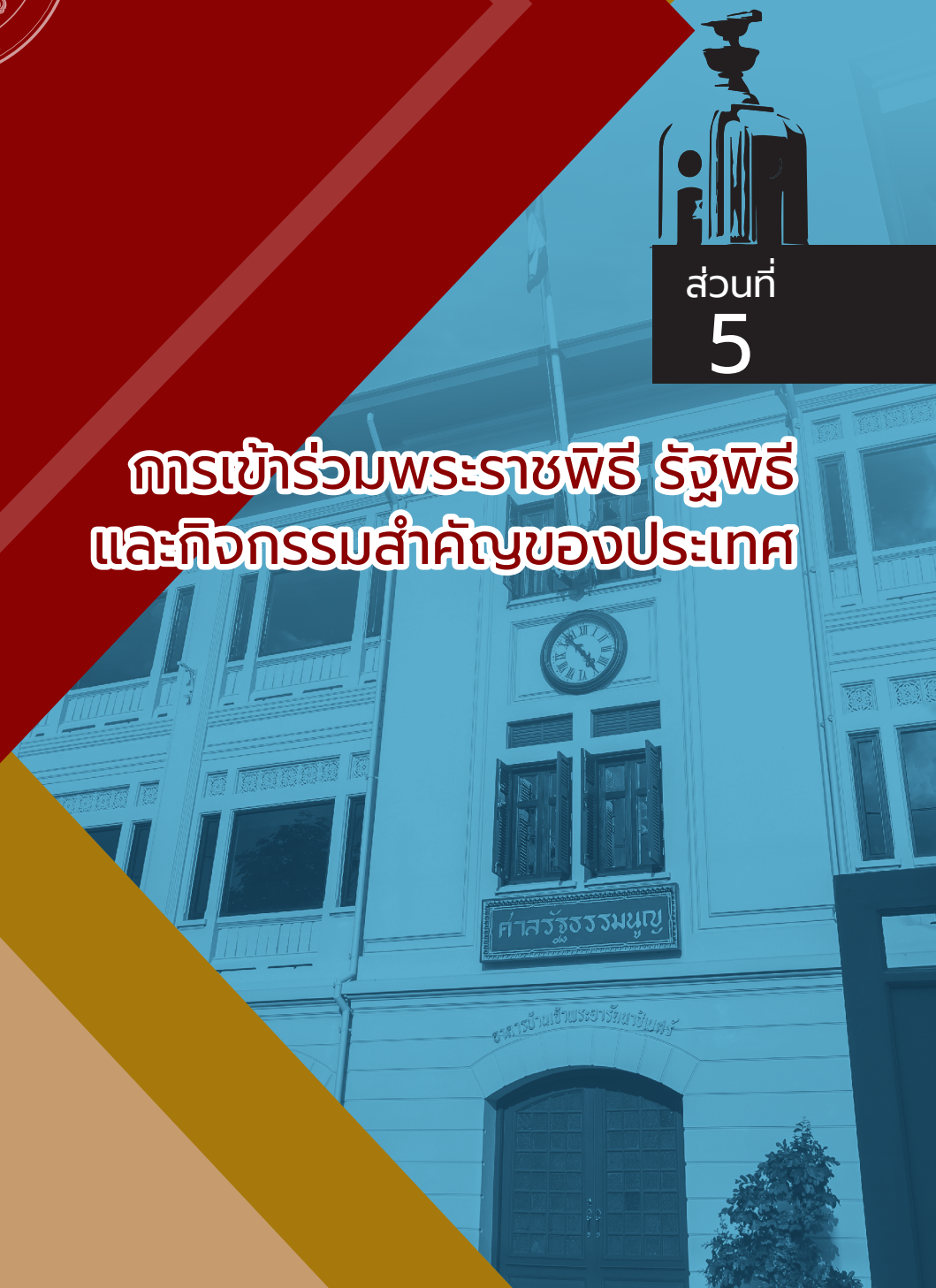
สรุปการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตามแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES)

มิติการประเมินตามระบบ GES	ผลการดำเนินงาน (ร้อยละ)
1. มิติภายนอก 1.1 การประเมินประสิทธิผล (ร้อยละ 60) 1.2 การประเมินคุณภาพความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการตามภารกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ร้อยละ 10)	49.61 8.80
รวมมิติภายนอก (ร้อยละ 70)	**58.41**
2. มิติภายใน 2.1 การประเมินประสิทธิภาพ (ร้อยละ 15) 2.2 การพัฒนาองค์การ (ร้อยละ 15)	13.15 15.00
รวมมิติภายใน (ร้อยละ 30)	**28.15**
รวมทั้งสิ้น ร้อยละ 86.56	

จากการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามแนวทางการประเมินผลภาคราชการแบบบูรณาการ (Government Evaluation System: GES) สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้คะแนนรวมด้านมิติภายนอก ร้อยละ 58.41 และด้านมิติภายใน ร้อยละ 28.15 รวมทั้งสิ้นร้อยละ 86.56 โดยจากการประเมินผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะนำผลการประเมินดังกล่าวไปดำเนินการวิเคราะห์ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการและแผนปฏิบัติการของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ส่วนที่
5

การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

1. การเข้าร่วมพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่าง ๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทย อันสืบเนื่องยาวนานมากกว่าเจ็ดร้อยปี หลักฐานสำคัญปรากฏมาแต่สมัยเมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดไว้ในกฎมณเฑียรบาลว่าเดือนใดมีพระราชพิธีใด เพื่อเป็นแบบแผนให้สืบทอดปฏิบัติมาจวบจนปัจจุบัน

พระราชพิธีในรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งเป็นพระราชพิธีประจำ และพระราชพิธีพิเศษ เฉพาะที่เป็นหมายกำหนดการของสำนักพระราชวังเปิดโอกาสให้ข้าราชการทุกฝ่ายได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและได้แสดงกตเวทิตาธรรม โดยการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2566 (1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566) ดังนี้

1. พระราชพิธีประจำ

1.1 พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

18 ตุลาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2565 ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
19 ตุลาคม 2565	นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2565 ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม
21 ตุลาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2565 ณ วัดโสมนัสวิหาร
22 ตุลาคม 2565	นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน พุทธศักราช 2565 ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
3 มิถุนายน 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2566 ณ ท้องสนามหลวง
26 มิถุนายน 2566	นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี เป็นผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลฉลองพระชนมายุ 8 รอบ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

1. พระราชพิธีประจำ

1.1 พระราชพิธี รัฐพิธี เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา	
28 กรกฎาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม 2566 ณ ท้องสนามหลวง
12 สิงหาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2566 ณ ท้องสนามหลวง
1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากรุณาธิคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน	
1 ตุลาคม 2565	นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระสยามเทวมหามกุฎวิทยมหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ หน้าพระราชวังสราญรมย์
13 ตุลาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะ ณ อุทยานเฉลิมพระเกียรติฯ
13 ตุลาคม 2565	นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
23 ตุลาคม 2565	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายบังคมพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันปิยมหาราช ที่พระลานพระราชวังดุสิต
23 ตุลาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันปิยมหาราช ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง

1.2 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่มีพระมหากรุณาธิคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน	
25 พฤศจิกายน 2565	นายสมพงษ์ กลีบสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสรณ์ สวนลุมพินี
5 ธันวาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล พิธีวางพานพุ่ม และพิธีถวายบังคมเนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 2565 ณ ท้องสนามหลวง
28 ธันวาคม 2565	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะ เนื่องในวันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วงเวียนใหญ่
31 มีนาคม 2566	นายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มดอกไม้ ถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ที่ลานพลับพลา มหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชนัดดาราม
6 เมษายน 2566	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ ที่สะพานพระพุทธยอดฟ้า
6 เมษายน 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ ณ ปราสาทพระเทพบิดร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง
9 มิถุนายน 2566	นายบท นามบุตร ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระปรเมทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ เชิงสะพานพระราม 8

1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์ และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง	
23 พฤศจิกายน 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องด้วยเสด็จไปประทับ ณ ตึกภูมิสิริมังคลานุสรณ์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
7 ธันวาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเฝ้าสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เพื่อถวายพระพร เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ วันที่ 7 ธันวาคม 2565 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา
16 ธันวาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชรมหาวัชรราชธิดา เนื่องด้วยเสด็จไปประทับ ณ ตึกภูมิสิริมังคลานุสรณ์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
1 มกราคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมลงนามถวายพระพร เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2566 ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง
8 มกราคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมลงนามถวายพระพร เนื่องในวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา วันที่ 8 มกราคม 2566 ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง
8 มกราคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองพระชนมายุ 3 รอบ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา พุทธศักราช 2566 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
20 มีนาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมเฝ้าทูลละอองพระบาท ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2 เมษายน 2566 ณ วังสระประทุม

1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์ และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง	
15 เมษายน 2566	นายสมพงษ์ กลีบสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมพระราชพิธีสงกรานต์ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
3 มิถุนายน 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2566 ณ พระที่นั่งอมรินทร วินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
15 มิถุนายน 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมเฝ้าทูลละอองพระบาท สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เพื่อถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2565 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา
25 มิถุนายน 2566	นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองพระชนมายุ 8 รอบ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
26 มิถุนายน 2566	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในการเสด็จพระราชดำเนินทรงบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองพระชนมายุ 8 รอบ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
30 มิถุนายน 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเฝ้าสักการะ เนื่องในวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเจริญพระชนมายุครบ 8 รอบ ณ ตำหนักอรุณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
28 กรกฎาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ร่วมลงนามถวายพระพร และร่วมในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2566 ณ ท้องสนามหลวง และ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง

1.3 พระราชพิธี รัฐพิธี พิธี เกี่ยวกับความไพบูลย์ และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง	
3 สิงหาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันประสูติ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี 4 กรกฎาคม 2566 ในวันที่ 3 สิงหาคม 2566 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา
12 สิงหาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จ พระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พุทธศักราช 2566 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
27 สิงหาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นำคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเฝ้าทูลละอองพระบาท สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จ พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคม 2566 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา
2. พิธีการอื่น ๆ	
1 ธันวาคม 2565	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พรหฺมคุตฺโต) อดีตกรรมการมหาเถรสมาคม ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน เจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต และอดีตเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศ ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส
7 มีนาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นำ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ถวายสัตย์ปฏิญาณก่อนเข้ารับหน้าที่ในโอกาสนี้ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทด้วย ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต
27 เมษายน 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี วันที่ 3 มิถุนายน 2566 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)
4 พฤษภาคม 2566	นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานสโมสรสันนิบาต เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันฉัตรมงคล 4 พฤษภาคม 2566 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

2. พิธีการอื่น ๆ	
6 พฤษภาคม 2566	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานเฉลิมฉลองวาระครบ 100 ปี วันประสูติ และประกาศถวายสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พุทธศักราช 2566 ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง
26 มิถุนายน 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2566 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)
12 กรกฎาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์ น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2566 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5)
29 กรกฎาคม 2566	นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมงานสโมสรสันนิบาตเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 28 กรกฎาคม 2566 ณ ทำเนียบรัฐบาล
1 กันยายน 2566	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ ออกรับ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ นำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ทำคุณประโยชน์แก่ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ รับเข็มวิทยฐานะ กับนำผู้สำเร็จการศึกษาอบรม “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” ประจำปี 2561 - 2565 รับประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะ ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง
9 กันยายน 2566	นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมงานพิธีวางพวงมาลาเนื่องในวันคล้ายวันถึงแก่อสัญกรรมเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ (พุ่ม ศรีไชยันต์) ณ โรงเรียนรัตนาธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี

2. ประมวลภาพกิจกรรม

➠ วันที่ 1 ตุลาคม 2565 นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะเนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระสยามเทวมหามกุฎวิทยมหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์หน้าพระราชวังสราญรมย์ กรุงเทพมหานคร

➠ วันที่ 23 ตุลาคม 2565 นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพวงมาลาถวายบังคมพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันปิยมหาราช ที่พระลานพระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

➠ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2565 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีนายปัญญา อุดชาชน นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ และนายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องด้วยเสด็จไปประทับ ณ ตึกภูมิสิริมังคลานุสรณ์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

➠ วันที่ 5 ธันวาคม 2565 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และภริยา พร้อมทั้งนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลพิธีวางพานพุ่มและพิธีถวายบังคม เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 2565 ณ ท้องสนามหลวง ในการนี้ได้ร่วมแจกอาหารและเครื่องดื่มพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร

➠ วันที่ 28 ธันวาคม 2565 นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะเนื่องในวันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วงเวียนใหญ่

➠ วันที่ 1 มกราคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วย นายปัญญา อุดชาชน นายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง

➠ วันที่ 31 มีนาคม 2566 นายบุญเสริม นาคสาร รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มดอกไม้ ถวายราชสักการะ เนื่องในวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ที่ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชนัดดาราม กรุงเทพมหานคร

➠ วันที่ 6 เมษายน 2566 นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ ที่สะพานพระพุทธยอดฟ้า กรุงเทพมหานคร

➠ วันที่ 27 เมษายน 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี 3 มิถุนายน 2566 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5) เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

➠ วันที่ 3 มิถุนายน 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศลสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2566 ณ ท้องสนามหลวง ต่อจากนั้น นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายจิรนิติ หะวานนท์ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลและแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง

➠ วันที่ 9 มิถุนายน 2566 นายบท นามบุตร ผู้เชี่ยวชาญด้านคดี พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีถวายราชสักการะเนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระปรเมทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ เชิงสะพานพระราม 8 เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

➠ วันที่ 26 มิถุนายน 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมบันทึกเทปโทรทัศน์น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2566 ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง 5) เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

➠ วันที่ 28 กรกฎาคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และภริยา พร้อมทั้ง นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล และพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน ร่วมแจกอาหารและเครื่องดื่ม พระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร จากนั้น นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยนายปัญญา อุดชาชน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ และนายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคล และแสดงความจงรักภักดี สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 28 กรกฎาคม 2566 ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง

➠ วันที่ 12 สิงหาคม 2566 นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และภริยา พร้อมทั้ง นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายพระราชกุศล ร่วมแจกอาหารและเครื่องดื่มพระราชทานให้แก่ประชาชนที่มาร่วมพิธีทำบุญตักบาตร จากนั้น นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และภริยา พร้อมด้วยนายจิรนิติ หะวานนท์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคล และแสดงความจงรักภักดีสำนึกพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง 12 สิงหาคม 2566 ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง ต่อมาในเวลา 18.00 น. วันเดียวกัน นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้แทนเข้าร่วมพิธีถวายเครื่องราชสักการะและวางพานพุ่ม พิธีจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล ณ ท้องสนามหลวง ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพมหานคร

➠ วันที่ 1 กันยายน 2566 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ ออกรับ นายวรวิทย์ กังศศิเทียม ประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ นำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ทำคุณประโยชน์แก่ศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ รับเข็มวิทยฐานะ กับนำผู้สำเร็จการศึกษาอบรม “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” ประจำปี 2561 - 2565 รับประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะ ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง

ส่วนที่
6

รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

1. รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2566

รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงิน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2566

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันและหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า รายงานการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 และผลการดำเนินงาน สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงินในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระจากหน่วยงานตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี รวมถึง มาตรฐานเรื่องความเป็นอิสระ ที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี (ประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ข้อมูลอื่นประกอบด้วย ข้อมูลซึ่งรวมอยู่ในรายงานประจำปี แต่ไม่รวมถึงรายงานการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีที่อยู่ในรายงานประจำปีนั้น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินคาดว่า สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะได้รับรายงานประจำปีภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่อรายงานการเงินไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่นและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลอื่น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เกี่ยวเนื่องกับการตรวจสอบรายงานการเงิน คือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับรายงานการเงินหรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้อ่านรายงานประจำปี หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินสรุปได้ว่ามีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องสื่อสารเรื่องดังกล่าวกับผู้บริหาร

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อรายงานการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอรายงานการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำรายงานการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำรายงานการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของหน่วยงานในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องตามความเหมาะสม และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องเว้นแต่มีข้อกำหนดในกฎหมายหรือเป็นนโยบายรัฐบาลที่จะเลิกหน่วยงานหรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบรายงานการเงิน

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่ารายงานการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้รายงานการเงินจากการใช้รายงานการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในรายงานการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริต

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

อาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิผลของการควบคุมภายในของหน่วยงาน

- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร

- สรุปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของหน่วยงานในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงินที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้หน่วยงานต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของรายงานการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่ารายงานการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้สื่อสารกับผู้บริหารในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบ รวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พบในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

พุทธชาด ต้นหยง

(นางสาวพุทธชาด ต้นหยง)
ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินและบริหารพัสดุที่ 15

สาธิตา จันทรประสิทธิ์

(นางสาวสาธิตา จันทรประสิทธิ์)
นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการพิเศษ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
วันที่ 22 มีนาคม 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2566	2565
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	4	220,351,733.92	189,954,343.46
ลูกหนี้ระยะสั้น	5	215,660.00	1,643,929.81
วัสดุคงเหลือ		1,882,885.44	1,765,753.79
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	6	4,566,776.31	4,218,944.36
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		227,017,055.67	197,582,971.42
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	7	181,044,851.25	171,467,029.64
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	8	45,328,132.43	25,915,474.45
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น		-	7,000.00
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		226,372,983.68	197,389,504.09
รวมสินทรัพย์		453,390,039.35	394,972,475.51

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2566

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2566	2565
หนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้ระยะสั้น	9	12,318,707.85	8,057,073.19
เงินรับฝากระยะสั้น	10	1,007,706.50	1,064,901.50
รวมหนี้สินหมุนเวียน		13,326,414.35	9,121,974.69
หนี้สินไม่หมุนเวียน			
เจ้าหนี้เงินโอนและรายการอุดหนุนระยะยาว		888,271.70	1,332,809.99
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		888,271.70	1,332,809.99
รวมหนี้สิน		14,214,686.05	10,454,784.68
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม		439,175,353.30	384,517,690.83
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		439,175,353.30	384,517,690.83
รวมหนี้สินและสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		453,390,039.35	394,972,475.51

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2566

(หน่วย : บาท)

	หมายเหตุ	2566	2565
รายได้			
รายได้จากงบประมาณ	12	391,926,928.42	389,424,736.40
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ		528,410.00	18,400.00
รายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ		-	1,722,500.00
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค		1,321,560.38	941,914.96
รวมรายได้		393,776,898.80	392,107,551.36
ค่าใช้จ่าย			
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	13	200,682,194.66	196,285,756.06
ค่าบำเหน็จบำนาญ	14	18,041,525.35	16,075,607.83
ค่าตอบแทน		1,653,946.00	1,055,210.00
ค่าใช้สอย	15	66,756,792.15	56,874,957.90
ค่าวัสดุ	16	5,296,265.47	7,729,258.11
ค่าสาธารณูปโภค	17	16,850,925.56	12,579,381.11
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	18	30,065,313.53	18,876,406.78
ค่าใช้จ่ายอื่น		-	22.00
รวมค่าใช้จ่าย		339,346,962.72	309,476,599.79
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		54,429,936.08	82,630,951.57

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2566

(หน่วย : บาท)

	ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่นของสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 - ตามที่รายงานไว้เดิม	-	301,432,724.56	-	301,432,724.56
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	-	454,014.70	-	454,014.70
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2564 - หลังการปรับปรุง	-	301,886,739.26	-	301,886,739.26
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2565				
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	82,630,951.57	-	82,630,951.57
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565	-	384,517,690.83	-	384,517,690.83

(หน่วย : บาท)

	ทุน	รายได้สูง/(ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	องค์ประกอบอื่นของสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 - ตามที่รายงานไว้เดิม	-	384,517,690.83	-	384,517,690.83
ผลสะสมจากการแก้ไขข้อผิดพลาดปีก่อน	-	227,726.39	-	227,726.39
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 - หลังการปรับปรุง	-	384,745,417.22	-	384,745,417.22
การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนสำหรับปี 2566				
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับงวด	-	54,429,936.08	-	54,429,936.08
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	-	439,175,353.30	-	439,175,353.30

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินนี้

(นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2566

หมายเหตุ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 1-9 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

กรอบกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 หน่วยงานได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบเงินอุดหนุน จำนวน 360,956,900.00 บาท (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 361,136,700.00 บาท) โดยแยกเป็น ค่าใช้จ่ายบุคลากร จำนวน 185,080,200.00 บาท ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน จำนวน 86,924,200.00 บาท และค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง จำนวน 88,952,500.00 บาท เพื่อใช้จ่ายในแผนงานบุคลากรภาครัฐ แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ

หมายเหตุ 2 เกณฑ์การจัดทำรายงานการเงิน

รายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 รายการที่ปรากฏในรายงานการเงินฉบับนี้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งรวมถึงหลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐ มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ

รายงานการเงินนี้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิม เว้นแต่จะได้เปิดเผยเป็นอย่างอื่นในนโยบายการบัญชี

รายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่เสนอรายงานตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ เป็นการแสดงภาพรวมในระดับกรม โดยสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ไม่ว่ารายการดังกล่าวจะเกิดจากเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณทุกประเภท ที่หน่วยงานมีอำนาจในการบริหารจัดการตามกฎหมาย รายการที่ปรากฏในรายงานการเงิน รวมถึง สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นของรัฐบาลและอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในภาพรวม แต่ให้หน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาและบริหารจัดการให้แก่รัฐบาลภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และรวมถึงองค์ประกอบของรายงานการเงิน ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานเอง

หมายเหตุ 3 สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

3.1 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสด หมายถึง เงินสดในมือ เช็ค ดราฟต์ และธนาณัติ หน่วยงานจะรับรู้เงินสดและเงินฝากธนาคารในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ และแสดงรายการดังกล่าวไว้ในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

เงินทดรองราชการ เป็นวงเงินงบประมาณที่หน่วยงานกันไว้เพื่อทดรองจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายปลีกย่อยในการดำเนินงานของหน่วยงานตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ

รายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูงซึ่งพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดในจำนวนเงินที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกับมูลค่าเดิม ซึ่งความแตกต่างในมูลค่าดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญ

เงินฝากคลัง หมายถึง เงินนอกงบประมาณที่หน่วยงานฝากไว้กับกระทรวงการคลัง หน่วยงานจะรับรู้เงินฝากคลังในราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ โดยแสดงรายการเงินฝากคลังในเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในงบแสดงฐานะการเงิน

3.2 ลูกหนี้ระยะสั้น

ลูกหนี้เงินยืม หมายถึง ลูกหนี้ภายในหน่วยงานกรณีให้ข้าราชการ พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ยืมเงินไปใช้จ่ายในการปฏิบัติงานโดยไม่มีดอกเบี้ย เช่น ลูกหนี้เงินยืมงบประมาณ ลูกหนี้เงินยืมนอกงบประมาณ แสดงตามมูลค่าที่จะได้รับโดยไม่ตั้งบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

3.3 วัสดุคงเหลือ

วัสดุคงเหลือ หมายถึง สินทรัพย์ที่หน่วยงานมีไว้เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามปกติ โดยทั่วไปมีมูลค่าไม่สูง และไม่มีลักษณะคงทนถาวร หน่วยงานวัดมูลค่าวัสดุคงเหลือในราคาทุนตามวิธีเข้าก่อนออกก่อน

3.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

หน่วยงานแสดงรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ตามราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

อาคารและสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งส่วนปรับปรุงอาคาร ที่หน่วยงานมีกรรมสิทธิ์และไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่หน่วยงานได้ครอบครองและนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน แสดงมูลค่าสุทธิตามบัญชีที่เกิดจากราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

หน่วยงานรับรู้รายการอุปกรณ์ เฉพาะรายการที่มีมูลค่าขั้นต่ำต่อหน่วยหรือต่อชุด ตั้งแต่ 10,000.00 บาท ขึ้นไป ยกเว้นรายการที่ได้มาก่อนปี 2563 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมีมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 5,000.00 บาท ขึ้นไป และรายการที่ได้มาก่อนปี 2546 รับรู้เป็นอุปกรณ์เมื่อมีมูลค่าขั้นต่ำตั้งแต่ 30,000.00 บาท ขึ้นไป

ราคาทุนรวมต้นทุนทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์ เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพและสถานที่ที่พร้อมจะใช้งานได้ตามความประสงค์ของฝ่ายบริหาร ราคาทุนของสินทรัพย์ที่ก่อสร้างขึ้นเองประกอบด้วย ต้นทุนค่าวัสดุ ค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนทางตรงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาสินทรัพย์

ส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์แต่ละรายการที่มีรูปแบบและอายุการให้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน และมีต้นทุนที่มีนัยสำคัญจะบันทึกส่วนประกอบนั้นแยกต่างหากจากกัน

ต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลัง ต้นทุนในการเปลี่ยนแทนส่วนประกอบจะรับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่หน่วยงานจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตหรือศักยภาพในการให้บริการเพิ่มขึ้นจากรายการนั้น และสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ และตัดมูลค่าของชิ้นส่วนที่ถูกเปลี่ยนแทนออกจากบัญชีด้วยมูลค่าตามบัญชี ส่วนต้นทุนที่เกิดขึ้นในการซ่อมบำรุงที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น

ค่าเสื่อมราคาบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการให้ประโยชน์ (ปี)
ส่วนปรับปรุงอาคาร	20
ครุภัณฑ์สำนักงาน	8
- โทรศัพท์เคลื่อนที่	3
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	
- ยานพาหนะประจำตำแหน่ง	6
- ยานพาหนะสำนักงาน	5
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5
ครุภัณฑ์การเกษตร	5
ครุภัณฑ์โรงงาน	5
ครุภัณฑ์ก่อสร้าง	5
ครุภัณฑ์การแพทย์และวิทยาศาสตร์	5
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5
ครุภัณฑ์กีฬา	5
ครุภัณฑ์อื่น	5

ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับที่ดิน และสินทรัพย์ระหว่างก่อสร้าง

3.5 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ รวมถึงระบบงานต่าง ๆ และต้นทุนเว็บไซต์ ทั้งที่ได้มาจากการจัดซื้อ และการจ้างพัฒนาขึ้น โดยหน่วยงานมีสิทธิ์ควบคุมการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น และคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจหรือศักยภาพในการให้บริการจากสินทรัพย์นั้นเกินกว่าหนึ่งปี หน่วยงานแสดงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามราคาทุนหักค่าตัดจำหน่ายสะสม

ค่าตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตนบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน คำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณ 5 ปี

3.6 รายได้รอการรับรู้

รายได้รอการรับรู้ เป็นสินทรัพย์ที่หน่วยงานได้รับความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสินทรัพย์รับบริจาคโดยมีผู้มอบให้หน่วยงานไว้ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งการได้รับเงินสดที่มีเงื่อนไขเป็นข้อจำกัดในการใช้จ่ายเงิน ซึ่งหน่วยงานยังไม่อาจรับรู้รายได้

รายได้รอการรับรู้จะถูกทยอยตัดบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบและสมเหตุสมผลตลอดระยะเวลาที่จำเป็นเพื่อจับคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ทยอยรับรู้รายได้ตามเกณฑ์สัดส่วนของค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือบริจาค

3.7 รายได้จากเงินงบประมาณ

รายได้จากเงินงบประมาณรับรู้ตามเกณฑ์ ดังนี้

1) เมื่อยื่นคำขอเบิกเงินจากกรมบัญชีกลางในกรณีเป็นการขอรับเงินเข้าบัญชีหน่วยงาน

2) เมื่ออนุมัติจ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิได้รับเงินแล้วในกรณีเป็นการจ่ายตรงให้กับผู้มีสิทธิรับเงิน

3.8 รายได้แผ่นดิน

รายได้แผ่นดินเป็นรายได้ของรัฐบาลที่หน่วยงานได้รับและจะต้องนำส่งคลัง หน่วยงานรับรู้เงินรายได้แผ่นดินเมื่อได้รับรายได้ และเนื่องจากรายได้แผ่นดินเป็นรายได้ที่หน่วยงานไม่สามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ ดังนั้น ณ วันสิ้นสุดรอบระยะเวลารายงาน หน่วยงานจะปิดบัญชีรายได้แผ่นดินและบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลังไปเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง เพื่อแสดงภาระผูกพันที่หน่วยงานจะต้องนำเงินส่งคลังในงวดบัญชีถัดไป

3.9 รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค เป็นส่วนหนึ่งของรายการโอนตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ ฉบับที่ 23 เรื่อง รายได้จากรายการไม่แลกเปลี่ยน คือ การโอนทรัพยากรจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งโดยไม่ได้ให้สิ่งตอบแทนที่มีมูลค่าใกล้เคียงกันเป็นการแลกเปลี่ยน และไม่ใช่รายการทางภาษี

รายได้จากการอุดหนุนและบริจาคที่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอนรับรู้เป็นรายได้รอการรับรู้เมื่อได้รับเงินและทยอยรับรู้เป็นรายได้เมื่อได้ทำตามเงื่อนไขที่กำหนด สำหรับรายได้จากการอุดหนุนและบริจาคที่ไม่มีเงื่อนไขของสินทรัพย์ที่โอน ไม่ว่าจะมีข้อจำกัดของสินทรัพย์ที่โอนหรือไม่ รับรู้เป็นรายได้เมื่อได้รับสินทรัพย์รับโอนที่เป็นไปตามเกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์

หมายเหตุ 4 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
เงินสดในมือ	50,000.00	50,000.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	219,775,733.92	189,904,343.46
เงินฝากคลัง	526,000.00	-
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	220,351,733.92	189,954,343.46

เงินฝากคลัง เป็นเงินที่หน่วยงานฝากไว้กับกระทรวงการคลังภายใต้ข้อกำหนดตามกฎหมายโดยไม่มีดอกเบี้ย ซึ่งสามารถเบิกถอนได้เมื่อต้องการใช้จ่ายตามรายการที่กำหนดไว้ในระเบียบที่ระบุข้อจำกัดในการใช้จ่าย

เงินฝากคลัง จำนวน 526,000.00 บาท เป็นเงินนอกงบประมาณที่มีข้อจำกัดในการใช้จ่ายเพื่อจ่ายต่อไปให้บุคคลหรือหน่วยงานอื่น ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในกฎหมายอันเป็นที่มาของเงินฝากคลังนั้น หน่วยงานไม่สามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานตามปกติได้ แต่มีหน้าที่ถือไว้เพื่อจ่ายตามวัตถุประสงค์ของเงินฝากคลัง

หมายเหตุ 5 ลูกหนี้ระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	215,660.00	1,643,779.81
รายได้ค้างรับ	-	150.00
รวมลูกหนี้ระยะสั้น	215,660.00	1,643,929.81

ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ ณ วันสิ้นปี แยกตามอายุหนี้ ดังนี้

(หน่วย : บาท)

ลูกหนี้เงินยืมในงบประมาณ	ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	เกินกำหนดชำระไม่เกิน 15 วัน	เกินกำหนดชำระเกินกว่า 15 วัน	รวม
2566	215,660.00	-	-	215,660.00
2565	1,643,779.81	-	-	1,643,779.81

หมายเหตุ 6 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	4,559,776.31	4,218,944.36
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	7,000.00	-
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	4,566,776.31	4,218,944.36

หมายเหตุ 7 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
ส่วนปรับปรุงอาคาร	130,118,678.69	130,118,678.69
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ส่วนปรับปรุงอาคาร	(10,593,362.34)	(4,161,506.81)
ส่วนปรับปรุงอาคาร - สุทธิ	119,525,316.35	125,957,171.88
ครุภัณฑ์	269,665,231.11	236,528,913.56
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม - ครุภัณฑ์	(208,145,696.21)	(191,019,055.80)
ครุภัณฑ์ - สุทธิ	61,519,534.90	45,509,857.76
งานระหว่างทำ	-	-
รวมที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	181,044,851.25	171,467,029.64

(หน่วย : บาท)

	ส่วนปรับปรุงอาคาร	ครุภัณฑ์	งานระหว่างทำ	รวม
ราคาทุน				
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2564	1,481,568.00	215,428,404.50	68,975,000.00	285,884,972.50
ซื้อ	-	2,111,221.15	80,177,957.72	82,289,178.87
รับโอนงานระหว่างทำ	128,637,110.69	25,940,347.03	-	154,577,457.72
โอนออกงานระหว่างทำ	-	-	(149,152,957.72)	(149,152,957.72)
จำหน่าย	-	(6,951,059.12)	-	(6,951,059.12)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2565	130,118,678.69	236,528,913.56	-	366,647,592.25
ซื้อ	-	11,173,067.55	-	11,173,067.55
รับโอนงานระหว่างทำ	-	21,963,250.00	-	21,963,250.00
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	130,118,678.69	269,665,231.11	-	399,783,909.80
ค่าเสื่อมราคาสะสม				
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2564	(1,481,567.00)	(184,494,824.07)	-	(185,976,391.07)
ค่าเสื่อมราคาประจำปี	(2,679,939.81)	(13,645,803.03)	-	(16,325,742.84)
จำหน่าย	-	6,951,030.12	-	6,951,030.12
ปรับปรุง	-	170,541.18	-	170,541.18
ณ วันที่ 30 กันยายน 2565	(4,161,506.81)	(191,019,055.80)	-	(195,180,562.61)
ค่าเสื่อมราคาประจำปี	(6,431,855.53)	(17,126,640.41)	-	(23,558,495.94)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	(10,593,362.34)	(208,145,696.21)	-	(218,739,058.55)
ราคาตามบัญชีสุทธิ				
ณ วันที่ 30 กันยายน 2565	125,957,171.88	45,509,857.76	-	171,467,029.64
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	119,525,316.35	61,519,534.90	-	181,044,851.25

หมายเหตุ 8 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	60,821,651.55	37,422,301.55
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม - โปรแกรมคอมพิวเตอร์	(28,181,769.69)	(21,674,952.10)
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ - สุทธิ	32,639,881.86	15,747,349.45
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	12,688,250.57	10,168,125.00
รวมสินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	45,328,132.43	25,915,474.45

(หน่วย : บาท)

	โปรแกรมคอมพิวเตอร์	โปรแกรมคอมพิวเตอร์ระหว่างพัฒนา	รวม
ราคาทุน			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2564	24,837,811.55	4,620,540.00	29,458,351.55
ซื้อ	-	23,556,575.00	23,556,575.00
รับโอนงานระหว่างทำ	12,584,490.00	-	12,584,490.00
โอนออกงานระหว่างทำ	-	(18,008,990.00)	(18,008,990.00)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2565	37,422,301.55	10,168,125.00	47,590,426.55
ซื้อ	299,600.00	47,583,125.57	47,882,725.57
รับโอนงานระหว่างทำ	23,099,750.00	-	23,099,750.00
โอนออกงานระหว่างทำ	-	(45,063,000.00)	(45,063,000.00)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	60,821,651.55	12,688,250.57	73,509,902.12
ค่าตัดจำหน่ายสะสม			
ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2564	(19,124,288.16)	-	(19,124,288.16)
ค่าตัดจำหน่ายประจำปี	(2,550,663.94)	-	(2,550,663.94)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2565	(21,674,952.10)	-	(21,674,952.10)
ค่าตัดจำหน่ายประจำปี	(6,506,817.59)	-	(6,506,817.59)
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	(28,181,769.69)	-	(28,181,769.69)
ราคาตามบัญชีสุทธิ			
ณ วันที่ 30 กันยายน 2565	15,747,349.45	10,168,125.00	25,915,474.45
ณ วันที่ 30 กันยายน 2566	32,639,881.86	12,688,250.57	45,328,132.43

หมายเหตุ 9 เจ้าหนี้ระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
เจ้าหนี้การค้า	7,124,656.34	3,686,337.24
เจ้าหนี้อื่น	-	22,901.00
ค่าสาธารณูปโภคค้างจ่าย	1,940,899.89	1,135,287.29
ใบสำคัญค้างจ่าย	501,520.00	944,716.79
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,751,631.62	2,267,830.87
รวมเจ้าหนี้ระยะสั้น	12,318,707.85	8,057,073.19

หมายเหตุ 10 เงินรับฝากระยะสั้น

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
เงินประกันสัญญา	783,781.50	808,551.50
เงินประกันผลงาน	223,925.00	256,350.00
รวมเงินรับฝากระยะสั้น	1,007,706.50	1,064,901.50

หมายเหตุ 11 ภาระผูกพัน

ภาระผูกพันตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

หน่วยงานในฐานะผู้เช่ามีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่ไม่สามารถยกเลิกได้ ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 และ 2565 ดังนี้

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
ไม่เกิน 1 ปี	913,471.94	1,046,975.04
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	2,268,920.68	1,254,966.06
รวม	3,182,392.62	2,301,941.10

ภาระผูกพันเกี่ยวกับรายจ่ายฝ่ายทุน

(หน่วย : บาท)

สัญญาที่ยังไม่ได้รับรู้	2566	2565
ที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้าง	-	-
อุปกรณ์ และอื่น ๆ	80,371,436.50	52,810,478.10
รวม	80,371,436.50	52,810,478.10

ภาระผูกพันข้างต้นเกิดจากมูลค่าตามสัญญาจัดหาสินทรัพย์

ภาระผูกพันตามสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ

ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 และ 2565 หน่วยงานมีภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาจัดซื้อจัดจ้างพัสดุและบริการอื่น ๆ จำแนกตามระยะเวลาของสัญญา ดังนี้

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
ไม่เกิน 1 ปี	16,150,022.27	13,466,454.91
เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	1,576,500.00	2,711,600.00
รวม	17,726,522.27	16,178,054.91

หมายเหตุ 12 รายได้จากงบประมาณ

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
รายได้จากงบประมาณปีปัจจุบัน		
รายได้จากงบเงินอุดหนุน		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	185,080,200.00	176,702,400.00
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	86,924,200.00	77,699,200.00
ค่าครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง	88,952,500.00	106,735,100.00
รายได้จากงบกลาง	30,970,028.42	28,289,406.40
หัก เบิกเกินส่งคืนเงินงบประมาณ	-	(1,370.00)
รวมรายได้จากงบประมาณ	391,926,928.42	389,424,736.40

หมายเหตุ 13 ค่าใช้จ่ายบุคลากร

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
เงินเดือน	118,257,967.38	115,488,476.33
ค่าล่วงเวลา	145,410.00	113,180.00
เงินประจำตำแหน่ง	13,566,058.13	13,163,136.33
ค่าจ้าง	7,474,156.00	8,044,320.00
ค่าตอบแทนพนักงานราชการ	6,279,044.52	5,712,828.16
ค่าตอบแทนเหมาจ่ายแทนการจัดหารถประจำตำแหน่ง	1,318,800.00	2,363,709.68
เงินช่วยค่าครองชีพ	87,870.97	49,260.00
ค่ารักษาพยาบาล	10,401,305.04	9,721,001.18
เงินช่วยการศึกษาบุตร	519,950.00	443,761.00
เงินช่วยเหลือพิเศษกรณีเสียชีวิต	102,540.00	-
เงินชดเชย กบข.	1,255,234.40	1,188,483.51
เงินสมทบ กบข.	1,882,851.56	1,782,725.18
เงินสมทบ กสจ.	195,728.88	214,356.60
เงินสมทบกองทุนประกันสังคม	219,059.00	158,609.00

หมายเหตุ 13 ค่าใช้จ่ายบุคลากร (ต่อ)

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
เงินสมทบกองทุนเงินทดแทน	4,605.00	8,800.00
ค่าเช่าบ้าน	878,500.00	908,119.35
ค่าเบี้ยประกันชีวิตและสุขภาพ	668,460.39	712,537.65
เงินเพิ่มพิเศษ	31,964,653.39	30,752,452.09
ค่าใช้จ่ายบุคลากรอื่น	5,460,000.00	5,460,000.00
รวมค่าใช้จ่ายบุคลากร	200,682,194.66	196,285,756.06

หมายเหตุ 14 ค่าบำเหน็จบำนาญ

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
บำนาญปกติ	12,489,182.40	11,163,805.59
เงินช่วยค่าครองชีพ	112,298.16	120,654.16
บำเหน็จ	224,910.00	-
เงินช่วยกรณีพิเศษผู้รับบำนาญตาย	-	163,011.00
บำเหน็จตกทอด	532,524.40	1,130,110.00
บำเหน็จดำรงชีพ	701,371.00	600,000.00
บำเหน็จรายเดือน	539,352.00	203,976.00
ค่ารักษาพยาบาล	2,049,259.58	1,574,253.18
เงินช่วยการศึกษาบุตร	4,800.00	4,800.00
บำเหน็จบำนาญอื่น	1,387,827.81	1,114,997.90
รวมค่าบำเหน็จบำนาญ	18,041,525.35	16,075,607.83

หมายเหตุ 15 ค่าใช้สอย

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
ค่าใช้จ่ายฝึกอบรม	20,695,593.69	17,137,236.94
ค่าใช้จ่ายเดินทาง	3,481,289.81	1,848,598.04
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	6,362,219.47	5,167,927.86
ค่าจ้างเหมาบริการ	18,301,942.52	15,256,860.46
ค่าจ้างที่ปรึกษา	4,220,000.00	11,660,000.00
ค่าใช้จ่ายในการประชุม	1,003,397.50	721,705.00
ค่าเช่า	1,366,548.48	1,316,475.04
ค่าประชาสัมพันธ์	2,449,729.68	2,311,882.00
เงินชดเชยค่างานสิ่งก่อสร้าง	3,954,304.96	-
ค่าใช้สอยอื่น	4,921,766.04	1,454,272.56
รวมค่าใช้สอย	66,756,792.15	56,874,957.90

หมายเหตุ 16 ค่าวัสดุ

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
ค่าวัสดุ	2,558,054.47	3,957,535.04
ค่าเชื้อเพลิง	243,335.50	180,085.50
ค่าจัดหาสินทรัพย์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	2,494,875.50	3,591,637.57
รวมค่าวัสดุ	5,296,265.47	7,729,258.11

หมายเหตุ 17 ค่าสาธารณูปโภค

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
ค่าไฟฟ้า	12,072,278.43	9,954,423.65
ค่าประปา	64,324.84	48,274.21
ค่าโทรศัพท์	1,663,168.54	1,403,393.25
ค่าบริการสื่อสารและโทรคมนาคม	2,802,844.75	929,937.00
ค่าบริการไปรษณีย์	248,309.00	243,353.00
รวมค่าสาธารณูปโภค	16,850,925.56	12,579,381.11

หมายเหตุ 18 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	6,431,855.53	2,679,939.81
ครุภัณฑ์	17,126,640.41	13,645,803.03
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	6,506,817.59	2,550,663.94
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	30,065,313.53	18,876,406.78

หมายเหตุ 19 การอนุมัติรายงานการเงิน

รายงานการเงินนี้ได้รับอนุมัติจากเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบเงินอุดหนุน จำนวน 360,956,900.00 บาท และเงินงบประมาณรายจ่ายข้ามปี ไม่ก่อหนี้ผูกพันสุทธิ จำนวน 97,137,828.70 บาท รวมจำนวน 458,094,728.70 บาท และก่อหนี้ผูกพันสุทธิ จำนวน 76,978,057.93 บาท มาจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

รายการ	งบสุทธิหลังโอนเปลี่ยนแปลง	เงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี (การสำรองเงิน)	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
งบเงินอุดหนุน					
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	186,465,200.00	-	-	185,604,915.60	860,284.40
2. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	252,435,128.70	3,414,954.00	84,406,606.06	87,468,539.15	77,145,029.49
3. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	1,569,000.00	-	-	1,354,181.00	214,819.00
4. แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	4,536,700.00	-	-	-	4,536,700.00
5. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาบริการประชาชนและการพัฒนาประสิทธิภาพภาครัฐ	13,088,700.00	-	-	-	13,088,700.00
รวม	458,094,728.70	3,414,954.00	84,406,606.06	274,427,635.75	95,845,532.89

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายข้ามปี ก่อหนี้ผูกพันสุทธิ (ก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2566)

รายการ	เงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี (สุทธิ)	เบิกจ่าย	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	คงเหลือ
แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ				
1. ก่อหนี้ผูกพันสุทธิ ก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	5,375,500.80	2,276,175.04	2,737,813.98	361,511.78
2. ก่อหนี้ผูกพันสุทธิ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	71,602,557.13	53,412,858.19	15,686,376.00	2,503,322.94
รวม	76,978,057.93	55,689,033.23	18,424,189.98	2,864,834.72

รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

รายการ	งบสุทธิหลังโอนเปลี่ยนแปลง	เงินกันไว้เบิกเหลื่อมปี (การสำรองเงิน)	ใบสั่งซื้อ/สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
งบเงินอุดหนุน					
1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ	180,959,862.58	-	-	180,959,862.58	-
2. แผนงานพื้นฐานด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	273,189,086.57	4,815,990.00	66,885,897.79	105,500,066.94	95,987,131.84
3. แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม	1,569,000.00	-	-	483,145.80	1,085,854.20
รวม	455,717,949.15	4,815,990.00	66,885,897.79	286,943,075.32	97,072,986.04

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
รายงานรายได้แผ่นดิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2566

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
รายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ		
รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	1,289,662.03	819,992.47
รวมรายได้แผ่นดินที่จัดเก็บ	1,289,662.03	819,992.47
รายได้แผ่นดินจัดเก็บสุทธิ	1,289,662.03	819,992.47
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	1,289,662.03	819,992.47
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
ปรับ รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	-	-
รายการรายได้แผ่นดินสุทธิ	-	-

รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี จำนวน 1,289,662.03 บาท ประกอบด้วย

(หน่วย : บาท)

	2566	2565
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	37,714.00	36,498.00
รายได้ดอกเบี้ย	1,097,434.32	623,585.96
รายได้อื่น	154,513.71	159,908.51
รวม รายได้แผ่นดิน - นอกจากภาษี	1,289,662.03	819,992.47

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบรายงานการเงินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

2.1 งบแสดงฐานะการเงิน

งบแสดงฐานะการเงิน เป็นรายงานการเงินที่แสดงถึงฐานะการเงินของหน่วยงาน ประกอบด้วยสินทรัพย์ หนี้สิน และสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนของหน่วยงาน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ที่มีการจัดทำรายงานเพื่อประเมินฐานะการเงินของหน่วยงาน มีรายละเอียด ดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์ในภาพรวมปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 58,417,563.84 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.79 มีหนี้สินรวมปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 3,759,901.37 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.96 และมีสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุนปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 54,657,662.47 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.21

2.1.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์หมุนเวียนในปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 29,434,084.25 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.90 มีรายละเอียด ดังนี้

(ก) เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 30,397,390.46 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.00 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณในการดำเนินโครงการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ และอยู่ในระหว่างการดำเนินงานตามสัญญาจ้างก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนของรายการวัสดุคงเหลือ เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 117,131.65 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.63 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการจัดหาวัสดุสำหรับการปฏิบัติงานตามภารกิจเพิ่มมากขึ้น และรายการสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 347,831.95 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.24 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีการดำเนินโครงการวิจัยเพิ่มมากขึ้นหลายโครงการ ประกอบกับโครงการวิจัยในปีก่อนได้มีการดำเนินการเสร็จสิ้นหลายโครงการเช่นกัน เป็นผลให้สินทรัพย์หมุนเวียนอื่นเพิ่มขึ้นในจำนวนเล็กน้อย

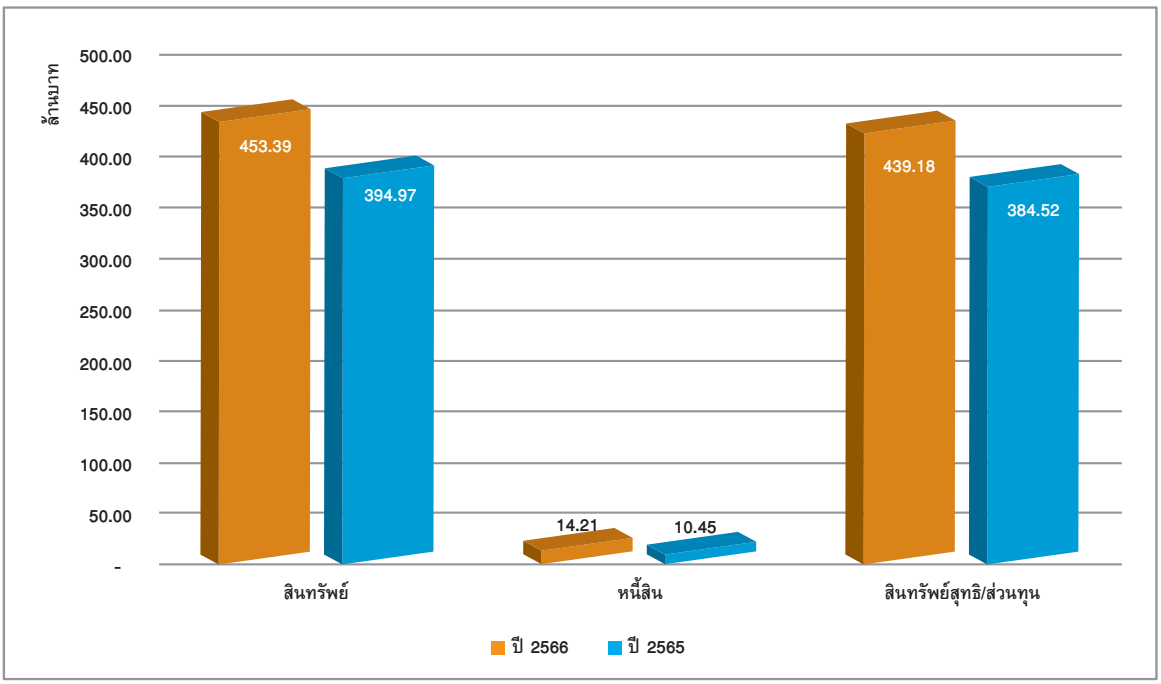
(ข) รายการในสินทรัพย์หมุนเวียนที่ลดลงในปี 2566 ได้แก่ ลูกหนี้ระยะสั้น ลดลงจากปี 2565 จำนวน 1,428,269.81 บาท คิดเป็นร้อยละ 86.88 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินงานตามภารกิจให้เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณได้เป็นจำนวนมาก เป็นผลให้ลูกหนี้ระยะสั้นคงเหลือเพียงรายเดียวที่ยังไม่ครบกำหนดชำระคืน

2.1.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนในปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 28,983,479.59 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.68 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดหาครุภัณฑ์และระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกในการพิจารณาคดีที่ได้รับงบประมาณจากปีก่อนเสร็จสิ้นแล้ว เป็นผลให้มีครุภัณฑ์และสินทรัพย์ไม่มีตัวตนเพิ่มมากขึ้น

2.1.3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินหมุนเวียนในปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 4,204,439.66 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.09 สาเหตุหลักมาจากเจ้าหนี้ระยะสั้นในปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 4,261,634.66 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.89 แต่ในส่วนของเงินรับฝากระยะสั้น ลดลงจากปี 2565 จำนวน 57,195 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.37 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินงานตามภารกิจแล้วเสร็จเป็นจำนวนมาก และอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อชำระภาระหนี้สินและภาระผูกพันในการจัดซื้อจัดจ้างและบริการอื่นให้กับเจ้าหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ทันภายในวันสิ้นรอบระยะบัญชี เป็นผลให้เจ้าหนี้ระยะสั้นเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับเงินประกันสัญญา และเงินประกันผลงานที่ลดลง

2.1.4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนี้สินไม่หมุนเวียนในปี 2566 ลดลงจากปี 2565 จำนวน 444,538.29 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.35 สาเหตุมาจากเจ้าหนี้เงินโอนและรายการเงินอุดหนุนระยะยาวลดลงจากปี 2565 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินโครงการวิจัยที่ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ในปี 2565 เสร็จสิ้นแล้ว คงเหลือเพียงบางส่วนที่อยู่ระหว่างการส่งมอบงานและส่งคืนเงินเหลือจ่ายให้กับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

แผนภูมิที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลงบแสดงฐานะการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และ 2565

2.2 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน

งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน เป็นรายงานการเงินที่แสดงถึงผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างของรายได้และค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการสร้างผลผลิตของหน่วยงานในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี มีรายละเอียดดังนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้ในภาพรวมปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 1,669,347.44 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.43 และมีค่าใช้จ่ายในภาพรวมปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 29,870,362.93 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.65

2.2.1 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้จากงบประมาณเป็นรายได้หลัก ในปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 2,502,192.02 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.64 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเพื่อดำเนินงานตามโครงการที่เพิ่มขึ้น

2.2.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้จากการขายสินค้าและบริการในปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 510,010 บาท คิดเป็นร้อยละ 2,771.79 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเปิดรับสมัครบุคคลเข้าบรรจุเป็นข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และพนักงานราชการ และได้รับรายได้จากการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการสมัครสอบแข่งขัน

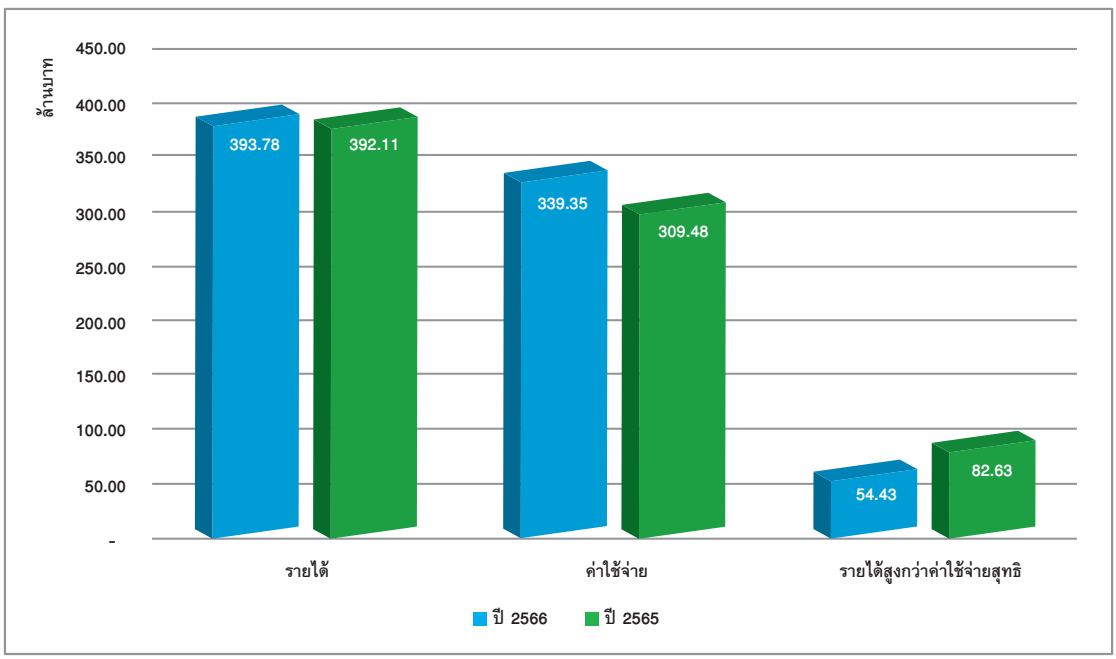
2.2.3 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐในปี 2566 ลดลงจากปี 2565 ทั้งจำนวน เนื่องจากในปี 2566 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้รับการสนับสนุนรายได้จากหน่วยงานภาครัฐใด

2.2.4 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้จากการอุดหนุนและบริจาค ในปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 379,645.42 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.31 เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับเงินบริจาคเพื่อดำเนินกิจกรรมเนื่องในโอกาสศาลรัฐธรรมนูญครบ 25 ปี ได้รับบริจาคทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น

2.2.5 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีค่าใช้จ่ายในปี 2566 เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 29,870,362.93 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.65 เป็นการเพิ่มขึ้นจากค่าใช้จ่ายบุคลากร เพิ่มขึ้นจำนวน 4,396,438.60 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.24 เป็นการเพิ่มขึ้นจากการบรรจุบุคคลเข้าเป็นข้าราชการ และพนักงานราชการให้เต็มจำนวนตามกรอบอัตรากำลัง ค่าบำเหน็จบำนาญ เพิ่มขึ้นจำนวน 1,965,917.52 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.23 เนื่องจากมีข้าราชการลาออกจากราชการและเกษียณอายุเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ในส่วนของค่าตอบแทน เพิ่มขึ้นจำนวน 598,736 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.74 ค่าใช้สอยเพิ่มขึ้นจำนวน 9,881,834.25 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.37 ค่าสาธารณูปโภค เพิ่มขึ้นจำนวน 4,271,544.45 คิดเป็นร้อยละ 33.96 และค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย เพิ่มขึ้นจำนวน 11,188,906.75 คิดเป็นร้อยละ 59.27 เป็นการเพิ่มขึ้นเนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงานโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายภายในปีงบประมาณ 2566 เป็นผลให้มีค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของค่าวัสดุที่ลดลงจากปี 2565 จำนวน 2,432,992.64 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.48 เนื่องจากในปัจจุบันสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้มีการลดการใช้งานของวัสดุในการดำเนินงาน

2.2.6 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสุทธิในปี 2566 ลดลงจากปี 2565 จำนวน 28,201,015.49 คิดเป็นร้อยละ 34.13 เป็นผลมาจากการใช้จ่ายเงินงบประมาณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้ ส่งผลให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้ที่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

แผนภูมิที่ 11 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และ 2565

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 และ 2565

(หน่วย : บาท)

รายการ	ปีงบประมาณ		เพิ่ม (ลด)	
	2566	2565	จำนวนเงิน	ร้อยละ
สินทรัพย์				
สินทรัพย์หมุนเวียน				
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	220,351,733.92	189,954,343.46	30,397,390.46	16.00
ลูกหนี้ระยะสั้น	215,660.00	1,643,929.81	(1,428,269.81)	(86.88)
วัสดุคงเหลือ	1,882,885.44	1,765,753.79	117,131.65	6.63
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	4,566,776.31	4,218,944.36	347,831.95	8.24
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	**227,017,055.67**	**197,582,971.42**	**29,434,084.25**	**14.90**
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน				
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	181,044,851.25	171,467,029.64	9,577,821.61	5.59
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน - สุทธิ	45,328,132.43	25,915,474.45	19,412,657.98	74.91
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น	-	7,000.00	(7,000.00)	(100.00)
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	226,372,983.68	197,389,504.09	28,983,479.59	14.68
รวมสินทรัพย์	**453,390,039.35**	**394,972,475.51**	**58,417,563.84**	**14.79**
หนี้สินและสินทรัพย์/ส่วนทุน				
หนี้สินหมุนเวียน				
เจ้าหนี้ระยะสั้น	12,318,707.85	8,057,073.19	4,261,634.66	52.89
เงินรับฝากระยะสั้น	1,007,706.50	1,064,901.50	(57,195.00)	(5.37)
รวมหนี้สินหมุนเวียน	**13,326,414.35**	**9,121,974.69**	**4,204,439.66**	**46.09**
หนี้สินไม่หมุนเวียน				
เจ้าหนี้เงินโอนและรายเงินอุดหนุนระยะยาว	888,271.70	1,332,809.99	(444,538.29)	(33.35)
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน	**888,271.70**	**1,332,809.99**	**(444,538.29)**	**(33.35)**
รวมหนี้สิน	**14,214,686.05**	**10,454,784.68**	**3,759,901.37**	**35.96**
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน				
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	439,175,353.30	384,517,690.83	54,657,662.47	14.21
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน	**439,175,353.30**	**384,517,690.83**	**54,657,662.47**	**14.21**

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบแสดงผลการดำเนินงานการเงิน

ณ วันที่ 30 กันยายน 2566 และ 2565

(หน่วย : บาท)

รายการ	ปีงบประมาณ		เพิ่ม (ลด)	
	2566	2565	จำนวนเงิน	ร้อยละ
รายได้				
รายได้จากงบประมาณ	391,926,928.42	389,424,736.40	2,502,192.02	0.64
รายได้จากการขายสินค้าและบริการ	528,410.00	18,400.00	510,010.00	2,771.79
รายได้จากการอุดหนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	-	1,722,500.00	(1,722,500.00)	(100.00)
รายได้จากการอุดหนุนและบริจาค	1,321,560.38	941.914.96	379,645.42	40.31
รวมรายได้	**393,776,898.80**	**392,107,551.36**	**1,669,347.44**	**0.43**
ค่าใช้จ่าย				
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	200,682,194.66	196,285,756.06	4,396,438.60	2.24
ค่าบำเหน็จบำนาญ	18,041,525.35	16,075,607.83	1,965,917.52	12.23
ค่าตอบแทน	1,653,946.00	1,055,210.00	598,736.00	56.74
ค่าใช้สอย	66,756,792.15	56,874,957.90	9,881,834,.25	17.37
ค่าวัสดุ	5,296,265.47	7,729,258.11	(2,432,992.64)	(31.48)
ค่าสาธารณูปโภค	16,850,925.56	12,579,381.11	4,271,544.45	33.96
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	30,065,313.53	18,876,406.78	11,188,906.75	59.27
ค่าใช้จ่ายอื่น	-	22.00	(22.00)	(100.00)
รวมค่าใช้จ่าย	**339,346,962.72**	**309,476,599.79**	**29,870,362.93**	**9.65**
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	**54,429,936.08**	**82,630,951.57**	**(28,201,015.49)**	**(34.13)**

รายชื่อคณะทำงานจัดทำ
รายงานประจำปี 2566 ศาลรัฐธรรมนูญ

ประธาน

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล	เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะทำงาน

1) นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
2) นางพรพิมล นิลทจันทร์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหาร รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
3) นายอดิเทพ อุยยะพัฒน์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคดี รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
4) นางวิภาวรรณ หะวานนท์	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร รักษาราชการแทน รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
5) นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร
6) นางอัจฉราพร นาคสาร	ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหาร
7) นางสาวศิวาภรณ์ เฉลิมวงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์และการต่างประเทศ
8) นายสมพงษ์ กลีบสวัสดิ์	ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
9) นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
10) นายวัชรพงษ์ ใจสุทธิ์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการคดี
11) นายธรรมรงค์ จันทร์ดำ	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานคดีรัฐธรรมนูญ
12) นางสาวทักษณภร ลิกขะไชย	ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
13) นางพจีกานต์ สวัตติวงศ์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
14) สิบตำรวจโท มนตรี แดงศรี	ผู้อำนวยการสำนักบริหารและอำนวยการ

15) นายธนวินท์ ณ เชียงใหม่	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีดิจิทัล
16) นายคันธนิตย์ กาญจนารักษ์	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ
17) นางสาวอภิภาดา มันทรานนท์	ผู้อำนวยการกองสื่อสารองค์กร
18) นายนิติกร จิรฐิติกาลกิจ	ผู้อำนวยการกองรัฐธรรมนูญต่างประเทศ
19) นางดวงชีวัน กาญจนารักษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานหอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์
20) นายสุเมธ สุระเสียง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารทรัพยากรมนุษย์
21) นางพจนพร ทวนทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานการคลัง
22) นางสาวอริสา ลิมปพนาทอง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบภายใน
23) นางสาวศุจิพร เกียรติวิวัฒน์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ แผนงาน และนโยบาย
24) ว่าที่ร้อยตรี เฉลิมชนม์ บุญเกียรติสกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารงบประมาณและติดตาม
25) นางสาวกรกมล จิตรญาติ	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
26) นางสาวนิชนันท์ เผือกพูลผล	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ
27) นายฟิรฮาน อนุศาสนบุตร	เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

ข้อมูล ณ วันที่ 4 มิถุนายน 2567

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

Office of the Constitutional Court

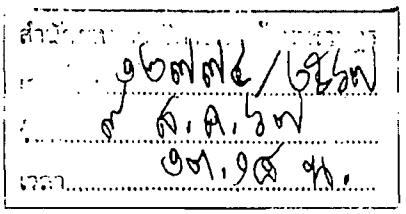
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์)
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
โทรศัพท์ : 0-2141-7777 โทรสาร : 0-2143-9522
E-mail : saraban@constitutionalcourt.or.th
Call Center : 1201

รายงานประจำปี 2566
ศาลรัฐธรรมนูญ

The Government Complex Commemorating
His Majesty the King's 80th Birthday Anniversary, 5th December, B.E. 2550 (2007)
Rajaburidirekriddhi Bldg. Building A,120 Moo 3 Chaengwattana Road, Laksi District, Bangkok 10210

ที่ ศร ๐๐๒๑.๒/ ๑๒๗๗

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ถนนแจ้งวัฒนะ กทม. ๑๐๒๑๐

๙ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอส่งหนังสือรายงานประจำปี ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญ

เรียน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือรายงานประจำปี ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๕๐๐ เล่ม

ด้วยพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า "เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า"

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นที่เรียบร้อย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงขอส่งหนังสือรายงานประจำปี ๒๕๖๖ ศาลรัฐธรรมนูญ มาเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรโปรดพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล)
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

กองยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณ
กลุ่มงานบริหารงบประมาณและติดตาม
โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๗๕๙๒
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@constitutionalcourt.or.th

กลุ่มงานระเบียบวาระ
รับที่ ๔๐๗ / ๒๕๖๗
วันที่ ๙ / ส.ค. / ๖๗ เวลา ๑๕.๔๖ น.

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๒
รับที่ ๒๙ / ๒๕๖๗
วันที่ ๙ / ส.ค. / ๖๗ เวลา ๑๕ ๐๐ น.

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักงานปลัด
รับที่ ๒๐๕๐ / ๒๕๖๗
วันที่ ๙ / ส.ค. / ๖๗ เวลา ๑๓.๔๐ น.
ดำเนินการ